STUDIU INTRODUCTIV

Notă biografică

Emil Brunner este departe de a fi pentru noi un necunoscut, un scriitor oarecare, mai mult sau mai puţin meritoriu, ceea ce justifică traducerea acestei lucrări în limba română.

Încă din 1979, în colecţia noastră „Glasul îndrumătorului Creştin" (*), a apărut traducerea în limba română a volumului lui Emil Brunner, intitulat: „Credinţa Noastră" – o culegere de mici studii de îndrumare creştină, publicată de autor în volum în 1935. Căreia i-au urmat de atunci, în cursul anilor, încă 11 ediţii şi 22 de traduceri, în cele mai îndepărtate regiuni ale lumii. Unele din cele 35 capitole ale acestui volum au devenit „clasice" în literatura creştină contemporană, cât pentru vestirea Evangheliei, autorul a pus probleme care nu se vor învechi niciodată. Este uimitor cât de actuale se dovedesc răspunsurile lui astăzi, pline de ajutor şi mângâiere.

Cum menţionam în 1979, în introducerea noastră la acea traducere, Emil Brunner s-a născut în Elveţia, la Winterthur, la 23 decembrie 1889. Surprins de primul război mondial în Anglia, îl găsim pe durata ostilităţilor, tânăr institutor într-o şcoală primară britanică. Întors în ţara sa, este însărcinat cu slujba pastorală a Bisericii Reformate din Obstalden, Elveţia. În 1922 devine docent al Universităţii din Zürich, iar 2 ani mai târziu, la 35 de ani, profesor la aceiaşi Universitate, onorând catedra de Teologie Sistematică şi Practică – deja celebră prin şirul de teologi eruditi, succesorii lui Zwingli şi Oecolampadius.

Urmează apoi, pentru Doctor Emil Brunner, un lung şi glorios periplu internaţional – nenumărate prelegeri şi conferinţe la diverse Universităţi din Europa, mai ales în Marea Britanie Din 1928, a predat şi la mai multe (*) *48, rue de Lille / 15007-Paris*.

prestigioase Universităţi din Statele Unite, tot anul academic 1938 – 39, funcţionând ca profesor de Teologie Sistematică la Princeton Theological Seminary.

Aici îl surprinde al doilea război mondial. Din patriotism, revine în ţara sa, mica Elveţie şi ea în primejdie, ca tot continentul. După repatriere este numit la Universitatea din Zürich, unde a rămas până la sfârşitul viaţă sale în 1966.

Era pentru soţia mea şi pentru mine un prilej deosebit, fiind

studenţi din 1949 până la 1953, la Seminarul Baptist International de Teologie din Riischlikon, lângă Zürich, să urmăm cursurile acestui eminent profesor, ţinute atât la Seminarul din Riischlikon, cât şi la Universitatea din Zürich. Neuitate ne-au rămas şi predicile sale bilunare la Frauenmiinster din Zürich, ticsită de lume – unde pentru ca să ai un loc de aşezat, trebuia să vii cu câteva ore înainte de începerea slujbei. Dr. Brunner, cu modestie şi umilinţă creştină, ne-a câştigat sufletele, înţelegându-ne aşa de bine problemele frământatei noastre generaţii postbelice.

Vreo zece ani mai târziu, neobositul nostru profesor, în teologia lui misionară, a ajuns şi în Japonia. Atunci a scris într-o notă autobiografică redactată acolo: „M-am convins că sunt aici, ca răspuns la o chemare divină… contactele de aici… erau nu numai de mare importanţă practică, ci, pentru mine, încoronarea carierei mele teologice şi academice".

Eminent teolog şi legat din tinereţe de Karl Barth, celălalt viguros militant teolog contemporan, Dr. Brunner a avut şi o bogată activitate publicistică, străbătută de claritate şi statornicie în credinţa în Iisus Hristos. Întreaga teologie, pentru Emil Brunner nu-i decât perceperea practică a Cuvântului divin – prezentarea lui cât mai accesibilă contemporanilor. De aceea, strălucitul teolog care a fost, a rămas până la urmă şi un conducător de suflete, care-i sorbeau explicaţia clară, evanghelică, a Cuvântului lui Dumnezeu.

După cele spuse, este uşor de înţeles, ce ne-a determinat mereu să folosim din lucrările Doctorului Brunner, în emisiunile noastre zilnice „Glasul îndrumătorului Creştin" (Trans World Radio – Monte Carlo). Pe aceeaşi linie ne situăm astăzi, prin traducerea în limba română, a volumului: „Epistola către Romani şi interpretarea ei" – lucrare apărută în 1949 la Stuttgart, J.G. Oncken-Ver-lag. În traducerea de faţă, am folosit textul Epistolei către Romani, din Biblia românească, în traducerea lui Dumitru Cornilescu.

Epistola către Romani

Spre deosebire de epistolele către Corinteni, către Tesaloniceni, către Galateni, Epistola către Romani conţine foarte puţine aluzii la persoana autorului. Apostolul Pavel nu mai este preocupat să-şi apere apostolatul, sau să combată unele deviaţii locale chiar bine cunoscute.

Apostolul îşi dă silinţa să instruiască pe creştinii din Roma. Aici

apare teologul, eruditul. Să nu uităm că şi-a început pregătirea teologică la „picioarele lui Gămăliei" (Fapt. Ap. 22: 3), membru al Sanhedrinului şi vestitul doctor al Legii, de la Sinagoga din Ierusalim. Acum, apostolul Pavel este gata să comunice descoperirile primite de la Duhul Sfânt – certitudinile şi adevărurile revelate. De aceea Epistola către Romani este expunerea cea mai completă, cea mai profundă a gândirii apostolului Pavel.

Ce ne uimeşte şi mai mult în această epistolă este armonia deosebită care există între noţiunile de „îndreptăţire" şi de „sfinţire". Autorul îşi dă bine seama, că are de făcut faţă simultan la două tendinţe: cealegalistă şi cea contrară ei. Prima, proclama mântuirea pe baza faptelor, cealaltă, mântuirea fără fapte proprii. Prima nega „îndreptăţirea în Hristos", cea de a doua „sfinţirea în Hristos". Apostolul, în limbajul lui clar şi plin de vigoare, arată în primul rând neputinţa omului de a se răscumpăra şi puterea răscumpărătoare a jertfei lui Hristos oferită întregii omeniri (Rom. 5). Se mai arată eficienţa lucrării lui Hristos, prin Spiritul Său, pentru a curăţa, a spăla de păcat (Rom. 6 – 7). Deci, Hristos este cel care lucrează „îndreptăţirea şi sfinţirea". Iar noi suntem beneficiari ai lucrării Lui, în măsura în care credem în El.

Mai presus de toate CREDINŢA! Nimeni n-a arătat ca apostolul Pavel, semnificaţia profundă a credinţei, prin care devenim dependenţi de Domnul Hristos*: „În adevăr, dacă ne-am făcut una cu El, printr-o moarte asemănătoare cu a Lui, vom fi una cu El şi printr-o înviere asemănătoare cu a Lui"* (*Rom. 6*: *5*). Este credinţa prin care moartea lui Hristos devine moartea noastră şi viaţa Lui, viaţa noastră. Credinţa prin care *„Hristos este în noi"* (*Rom. 8*: *10*). Credinţa prin care făpturile omeneşti primesc mântuirea, aducându-şi trupul *„ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu"* (*Rom. 12*: *1*).

Alt aspect cardinal al Epistolei către Romani este sinteza perfectă a particularismului şi a universalismului care străbate Vechiul Testament.

Biserica din Roma se prezenta ca un amestec de Evrei şi de „Păgâni" convertiţi, ceea ce îl obligă pe apostol să exprime un dublu punct de vedere: al Evreilor şi al „Neamurilor". Epistola prezintă deci marele avantaj de a oferi o dogmatică largă şi pe înţelesul tuturor, încât să cuprindă lumea întreagă, răspunzând tuturor sufletelor, ori de

unde provin.

Rolul providenţial al Israelului prin „alegerea" lui pentru a aduce mântuirea tuturor oamenilor, relaţiile dintre „Neamuri" şi poporul sfânt, legătura perfectă dintre Vechiul şi Noul Legământ, dintre Lege şi Har, sunt doar unele dintre lămuririle importante pe care apostolul le proiectează pe ecranul acestei epistole, plină de lumina inspiraţiei divine.

Apostolul a înţeles în toată bogăţia lui planul divin de mântuire – vede lucrarea acestui Domn, a acestui Mântu-itor de-a lungul veacurilor. Trecutul îi apare foarte aproape de prezent. Avraam nu mai reprezintă pentru apostol o figură depărtată, mistică, dată uitării, ci, dimpotrivă, recunoaşte în Avraam un precursor, un ghid. Apostolul Pavel ştie că Dumnezeul lui Avraam este şi Dumnezeul lui. Mai ales în cap. 4 şi 9 din epistolă, apostolul sprijină argumentaţia sa pe istoricitatea Pentateuchului (primele 5 cărţi ale Vechiului Testament: Geneza, Exodul, Leviticul, Numeri şi Deuteronomul).

Apostolul Pavel este fericit că Evanghelia pe care o vesteşte nu este o „teorie nouă", un sistem filosofic inspirat de Roma sau Atena, ci împlinirea unei făgăduinţe făcută patriarhilor, „*Evanghelia lui Dumnezeu pe care o făgăduise mai înainte prin prorocii Săi în Sfintele Scripturi. Ea priveşte pe Fiul Său, născut din sămânţa lui David, în ce priveşte trupul*" (*Rom. 1: 2 – 3*). Evanghelia este „*descoperirea tainei, care a fost ţinută ascunsă timp de veacuri, dar a fost arătată acum prin scrierile prorocilor, şi, prin porunca Dumnezeului cel veşnic, a fost adusă la cunoştinţa tuturor Neamurilor, ca să asculte de credinţă*" (*Rom. 16: 25 – 26*).

În această epistolă către Romani, mai mult ca în oricare alta, apostolul îşi manifestă iubirea atât pentru patiia sa, cât şi pentru întreaga omenire: „*Fraţilor, dorinţa inimii mele şi rugăciunea mea către Dumnezeu pentru Israeliţi, este să fie mântuiţi*" (*Rom. 10: 1*). Simte pentru compatrioţii săi o tristeţe şi o frământare continuă în inimă, „*pentru că ei n-au cunoscut neprihănirea, pe care o dă Dumnezeu*" (*Rom. 10: 3*).

Dar, nicio umbră de sectarism, în patriotismul fierbinte al apostolului. Inima lui rămâne larg deschisă pentru toţi oamenii. „*Eu sunt dator şi Grecilor şi Barbarilor… fiindcă Evanghelia este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede: întâi a Iudeului, apoi*

a Greculuiˮ (*Rom*. *1*: *14 şi 16*). Apostolul proclamă categoric, că toţi oamenii sunt chemaţi la mântuire, pentru că toţi au nevoie de mântuire: *„Necaz şi strâmtorare va veni peste orice suflet omenesc care face răul*: *întâi peste Iudeu*, *apoi peste Grec*. *Slavă*, *cinste şi pace va veni însă peste oricine face binele*: *întâi peste Iudeu*, *apoi peste Grec*. *Căci înaintea lui Dumnezeu nu se are în vedere faţa omuluiˮ* (*Rom*. *2*: *9 – 11*). *„Fiindcă Dumnezeu a închis pe toţi oamenii în neascultare*, *ca să aibă îndurare de toţiˮ* (*Rom*. *11*: *32*).

Cum s-ar putea oare exprima prin cuvinte imensul serviciu adus de apostol omenirii creştine! El care a proclamat cu atâta putere, bogăţie şi fervoare „vestea cea bunăˮ (Rom. 10: 15), a îndreptăţirii şi sfinţirii în Hristos. De-a lungul secolelor, împreună cu el, mulţimile au cântat mereu imnul siguranţei mântuirii, imnul eliberării: *„Căci sunt bine încredinţat că nici moartea*, *nici viaţa*, *nici îngerii*, *nici stăpânirile*, *nici puterile*, *nici lucrurile de acum*, *nici cele viitoare*, *nici înălţimea*, *nici adâncimea*, *nicio altă făptură*, *nu vor fi în stare să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu*, *care este în Iisus Hristos*, *Domnul nostruˮ* (*Rom*. *38 – 39*).

Roma, *centrul lumii*

Ni-l putem imagina pe curajosul apostol înconjurat de prietenii lui din Corint, fericit să-i găsească credincioşi şi plini de speranţă în viitor, într-o atmosferă de pace din greu câştigată, când neobositul misionar îşi îndreaptă privirile dincolo de Grecia şi Macedonia, dincolo de Efes şi Ierusalim, spre îndepărtata Romă.

După răscoala argintarului Dimitrie care făcea *„temple de argint de ale Dianei*, *şi aducea lucrătorilor săi nu puţin câştig cu eleˮ* (*Fapt*. *Ap*. *19*: *24*), apostolul Pavel părăsise Efesul, plecând spre Macedonia. *„A străbătut ţinutul acesta*, *şi a dat ucenicilor o mulţime de sfaturi*. *Apoi a venit în Grecia*, *unde a rămas trei luniˮ* (*Fapt*. *Ap*. *20*: *2 – 3*). În timpul şederii în Grecia, aici la Corint, este redactată Epistola către Romani – cu certitudine în anul 58. Cum aflăm din epistolă (Rom. 16: 1 – 2), diaconiţa Fivi este însărcinată să ducă la Roma epistola adresată bisericii de acolo.

Apostolul simţea nevoia imperioasă ca să trimită acolo o solie de pace creştină, aşteptând ocazia să meargă şi să-i comunice personal acestei biserici învăţăturile sale. O biserică, probabil, întemeiată de evreii şi prozeliţii din Roma care se aflaseră în pelerinaj la Ierusalim,

tocmai în ziua de Rusalii (Fapt. Ap. 2: 10). Acum, această biserică avea realmente mare nevoie de o expunere cât mai completă a învăţăturii creştine – cu atât mai mult cu cât avea o compoziţie etnică eterogenă: Evrei şi „Neamuri", care riscau la tot pasul să nu se înţeleagă între ei, solicitaţi de diverse tendinţe specifice, unele mai primejdioase decât altele pentru credinţa creştină.

Apostolul cunoscuse şi personal, în cursul călătoriilor sale, pe mai mulţi membri ai bisericii din Roma – pe unii îi socotea poate copii spirituali, care fuseseră cândva împreună cu el. Printre ei, apostolul Pavel enumera şi rude ale sale (Rom. 16: 7 şi 11). Mai avea şi prietenii deosebiţi de apropiaţi, precum Priscila şi Acvila, vechi colaboratori (Rom. 16: 3). Aceştia erau din nou la Roma, pe care o părăsiseră în urma persecuţiilor dezlănţuite contra Evreilor. Dar acum, se pregăteau acolo să înfrunte alte persecuţii, în noua lor calitate de creştini.

În orice caz, pentru acest an 58, anul redactării epistolei la Corint, este izbitoare viziunea de care dă dovadă apostolul, asupra acestei biserici creştine din Roma. Să ţinem seama că nici apostolul Pavel, nici dinamicul apostol Petru nu puseseră încă piciorul acolo – despre cel de al doilea, nicio aluzie în epistolă – sau în tot Noul Testament, care să indice că ar fi fost vreodată la Roma.

Apostolul Pavel auzise adeseori vorbindu-se despre această biserică. Ea avea deja o istorie proprie. Dar mai ales viitorul ei pentru creştinătate îi apărea apostolului cu o claritate parcă profetică. Aceasta, fără-ndoială, prin destinul unic al Romei – ea lăsând moştenire din generaţie în generaţie, pietre de hotar, puncte de reper inconfundabile pentru civilizaţia noastră. Printre acestea, difuzarea „spre apus" a civilizaţiei eline milenare – noţiunea de DREPT, materializarea, codificarea ei, baza oricărei societăţi viabile – trecerea colectivităţii organizate de la „cetate" la STAT. Roma a trecut, de fapt, prin toate formele policite şi economice cunoscute omenirii noastre.

Pe vremea primilor creştini suntem, desigur, deja departe de *Roma primitivă* (întemeierea legendară la 745 î.Hr. pe malurile Tibrului, pe cele şapte coline ale Palatinului). S-a succedat revolta nobililor (509 î.Hr.), care a abolit regalitatea începută cu Romulus, revoltă ce a deschis *perioada patriciană*, plină de tulburări civile şi politice.

Roma republicană înregistrează mai ales „cuceririle ple beiene":

tribunii poporului, dreptul de veto, decemvirii redactori ai legii, consulatul, egalitatea civilă şi politică a cetăţenilor liberi („civis Romanus suum").

Totodată, cu intensitate crescândă, s-a manifestat lupta pentru putere în stat. Revoluţiile de Palat, ciocnirile între fracţiuni armate, asasinatul politic devin lucruri obişnuite în viaţa publică, pentru transmiterea sau acapararea puterii supreme. Acest fenomen cronic al vieţii publice va atinge maximum de intensitate odată cu *Roma imperială* instaurată de consulul Iuliu Cezar, membru al Triumviratului la putere, după înfrângerea la Pharsalos (49 î.Hr.), apoi asasinarea în Egipt a rivalului său POMPEI, fostul proconsul în Spania susţinut de Senat (Pompei şi el membru al Triumviratului, împreună cu Crasus). Dictatura strălucitului comandant, cuceritorul Galiei (58 – 51 î.Hr.) şi cronicar istoric, a fost de scurtă durată: instaurarea „cezarilor" a fost tocmai la origina asasinatului lui Iuliu Cezar, în plin Senat (44 î.Hr.).

Încă sub Roma republicană, Mediterana devine MARE NOSTRUM – realizându-se expansiunea geopolitică şi civilizatoare impunând pretutindeni limba Romei, cristalizând viitoarea „Europă latină".

Această expansiune continuă (oprită odată cu năvălirile barbare care vor începe să hărţuiască periferiile imperiului) este favorizată de situaţii istorice bine cunoscute. Mai întâi, fărâmiţarea imperiului lui Alexandru cel Mare al Macedoniei antice, după moartea acestuia la 323 î.Hr., întins de la Adriatică, Helespont şi valea Nilului, până dincolo de Tigru şi Eufrat, în Asia Occidentală, acestuia substituindu-i-se treptat PAX ROMANĂ. Apoi „războaiele punice", care au sfârşit cu distrugerea Carta-ginei (146 î.Hr.), rivala africană a Romei. Puternica republică maritimă a faimosului Hannibal, învins de Scipio-Africanul (202 î.Hr.). Cartagina fusese întemeiată de Fenicieni (în sec. IX. î.Hr.), pe atunci ei erau stăpâni ai Mediteranei.

Apostolul Pavel, odată cu primii creştini, a cunoscut importanta valitate cuprinsă în deviza: Toate drumurile duc la Roma! care nu era numai o figură de stil. Spre apus, stăpânirea romană se întinde până la ţărmurile Atlanticului. La răsărit, până la Golful Persic şi Dunăre – curând va fi şi ea trecută de legiunile împăratului Traian (101 – 105) pentru colonizarea bogatei „Dacia Felix" (Dacia fericită, unde curgea lapte şi miere) – cea străbătută în diagonală, de la nord-est la sud-vest,

până la Dunăre, de arcul providenţial al Carpaţilor, care va asigura şi supravieţuirea (ca refugiu, în faţa succesivelor năvăliri barbare de la est) a noului popor daco-roman, poporul român din secolele următoare.

Secretul reuşitei ireziztibilei expansiuni romane stătea în legiunile formate din sutele de mii de „cetăţeni" şi „aliaţii" lor, dispunând de un comandament, disciplină şi antrenament inegalabile. Dar şi într-o admnistraţie romană eficientă, asigurând coeziunea imperiului, cu o reţea rutieră unică în antichitate, vestigiile ei uimind până în zilele noastre.

Ce s-a întâmplat după dispariţia bruscă a întemeietorului *Romei cezarilor*? Alt Triumvirat: Octavian, nepotul dictatorului asasinat (şi fiul lui adoptiv) – Lepidus – Antoniu, vărul şi locotenentul lui Cezar, care zdrobesc împreună partidul republican senatorial (42 î.Hr.), odată cu asasinarea lui Cicero „părintele patriei", strălucitul orator, scriitor şi filosof. Urmează rivalitatea dintre Octavian şi Antoniu soldată cu înfrângerea ultimului, în bătălia navală de la Actium (31 î.Hr.), după care învinsul se sinucide în palatul favoritei sale Cleopatra, regina Egipu-lui. Octavian devine Cezar-August (Luca 2: 1), deschizând „secolul lui August", avându-i ca succesori pe: Tiberiu, Caligula, Claudiu, Nero până la 69, anul celor trei împăraţi (Galba, Otho şi Vitellius, primul asasinat, al doilea sinucis, al treilea detronat de succesorul său Vespasian), pentru că la Roma nu se ajunge la nicio regulă care să legalizeze transmiterea puterii supreme.

Lunga domnie a lui August marchează o apoteoză a Romei imperiale: reforma moravurilor, protejarea artelor şi literaturii (Maecena, Virgiliu, Horaţiu, Ovidiu, Tit-Liviu), mari lucrări arhitectonice şi de utilitate publică.

Iată-ne în zorii creştinismului! Existenţa pământească a lui Iisus Hristos s-a petrecut sub doi Cezari: August şi Tiberiu. Guvernator al Iudeii la Ierusalim, Ponţiu Pilat, a fost cel care, în faţa mulţimii „şi-a spălat mâinile" (Matei 27: 24) în afacerea NAZARINEANULUI, ceea ce nu l-a împiedicat la numai câţiva ani după aceea, ca guvernator în sud-estul Galiei, să-şi curme zilele (în 39, la Vienne – Isere).

Apostolul Pavel la rândul său şi-a desfăşurat lucrarea misionară cât şi opera epistolară legată de organizarea primelor comunităţi creştine, în timpul domniilor împăraţilor Claudiu (Fapt. Ap. 11: 28; 18:

2) între anii 41 – 54 şi a lui Nero (Fapt. Ap. 25: 11) între anii 54 – 68.

Aşezarea Romei în centrul Mediteranei i-a favorizat considerabil legăturile pe mare cu regiunile cele mai importante ale imperiului. Portul Ostia, la vărsarea Tibrului, era numai la 25 km. de Capitală. Via Ostia ducea în centrul Romei. Via Apia lega oraşul de sudul Italiei. Iar via Flaminia cu nordul Italiei.

Centrul propriu-zis îl constituia Forum, de la care se măsurau distanţele spre cele mai îndepărtate colţuri ale imperiului roman. De o parte şi de alta a Forumului, colina Palatinului cu Palatul imperial şi colina Capitoliului, cu templul lui Jupiter. De jur-împrejur diverse palate, curţi de judecată şi alte clădiri oficiale, arcuri de triumf, prăvălii şi ateliere. Cu timpul, Forum s-a extins până la impozantul amfiteatru al Coliseumului, construit sub împăraţii Vesptasian şi Titus, ale cărui ziduri sunt până astăzi în picioare. Toate ruinele vizibile astăzi, vestigiile zidurilor şi coloanelor romane dau o imagine izbitoare asupra măreţiei Romei antice.

Este adevărat, că aici impune peisajul urbanistic, după cum rezultă din aceste vestigii ale trecutului, cât şi din scrierile istoricilor epocii. După Forum şi grandoarea centrului se întindeau cartierele formate dintr-un labirint de străduţe, mărginite de casele înghesuite, aglomerări de piatră şi bârne, cu acoperişurile şubrede. „Chiriaşii pot dormi liniştiţi sub acoperiş, gata să cadă peste ei… trăim într-un oraş sprijinit de bârne" … ironiza în „satirele" sale poetul Juvenal (66 – 140), descriind viaţa de toate zilele a populaţiei sub „cezarii Flavieni": Vespasian, Titus şi Domiţian (aparţinând familiei patriciene Flavia).

Uliţele era interzis să fie mai înguste de trei metri, dar din balcoanele ieşite în afară, locuitorii îşi puteau da mâna cu cei din faţă. În timpul zilei, tot furnicarul omenesc, iar pe vreme de ploaie şi inundaţii, uliţele erau traversate pe pietre şi punţi improvizate – noaptea se produceau destule încăierări şi întâlniri primejdioase, în întuneric. Plus cortegiile de care grele interzise să circule ziua. Mormanele de gunoaie (aruncate direct pe ferestre) infestau atmosfera, mai ales în lungile veri toride. De aici, o grijă tradiţională a conducerii romane, realistă, cu spirit practic şi organizatoric: amuzamentul, distrarea maselor populare, în permanenţă agitată de faimoasa doleanţă: PANEM et CIRCENSES (pâine şi jocuri de circ). În scop recreativ erau amenajate multe grădini şi parcuri publice, teatrele

şi cele aproape 200 de „terme” (băi publice, încă în 33 î.Hr.), oratorie, spectacole diverse, atletism, amfiteatre şi circurile pline. Cele mai apreciate, celebre în tot imperiul, erau luptele de gladiatori, între ei sau cu fiare sălbatice şi cursele de care de luptă.

Aşa au deprins masele de plebei şi gustul spectacolelor sângeroase. Sub Nero, s-a descoperit şi o nouă „sursă”, să alimenteze aceste spectacole, începând să curgă sângele martirilor creştini, care se aprindeau torţele vii în noaptea romană, luminau ca ziua Capitala lumii: ei, CREŞTINII, fiind scoşi „vinovaţi”, de atâtea neajunsuri în viaţa de toate zilele şi de alte nenorociri.

Aveau să treacă încă vreo 250 de ani, până când împăratul roman, omul cel mai atotputernic al acelei lumi, va recunoaşte în sfârşit că mai este CINEVA şi deasupra lui: NAZARINEANUL! împăratul Constantin cel Mare (300 – 337) hotărăşte recunoaşterea definitivă a creştinismului ca religia oficială a imperiului roman (312). Mai mult, 11 ani mai târziu, se va converti el însuşi, primul împărat roman, creştin.

Pastor Ieremie Hodoroabă

INTRODUCERE

„Această epistolă este adevărata piesă principală din Noul Testament şi cea mai clară Evanghelie ce este demnă şi merită ca un creştin, nu numai să o ştie pe dinafară cuvânt cu cuvânt, ci şi să se ocupe în fiecare zi cu ea, ca şi cu pâinea zilnică a sufletului. Căci ea nu poate fi citită niciodată prea mult şi prea bine. Şi cu cât este studiată mai mult, cu atât devine mai preţioasă…”

Cu aceste cuvinte şi-a început Martin Luther introducerea la Epistola către Romani în prima ediţie din anul 1522 a Noului Testament tradus de el. Noi nu cutezăm să-l imităm, numind Epistola către Romani adevărata piesă principală din Noul Testament: pentru că dacă trebuie să fie numită principală o piesă, atunci cu siguranţă acestea trebuie să fie Evangheliile. Dar trebuie să dăm dreptate lui Luther în următoarele: Epistola către Romani este piesa de destin a bisericii creştine. De înţelegerea şi preţuirea Epistolei către Romani a depins întotdeauna, în decursul secolelor de istorie creştină, ceea ce a devenit Biserica lui Hristos. Pentru ce? Pentru că în această incomparabilă epistolă este elaborat în mod foarte riguros şi prezentat într-o formă vie şi concentrată, tot ce este specific şi determinant în

credinţa creştină, în Noul Testament şi chiar în toată Biblia, nimic nu se apropie aşa de mult de un tratat teologic ca această epistolă – cu toate că a fost scrisă ca o autentică epistolă către o anumită comunitate.

Despre biserica din Roma, către care îşi îndreaptă apostolul Pavel epistola, nu ştim altceva din primele ei timpuri, decât ceea ce putem citi în Epistola către Romani. Biserica nu a fost întemeiată de apostolul Pavel, nici de vreun colaborator al său (Timotei, Sila etc) şi probabil nici de vreun apostol. Ea exista deja de mai mult timp şi probabil că a luat naştere în urma întâlnirii la Roma, capitala lumii, a unor creştini din diferite părţi ale lumii romane. Ea era formată din iudei şi păgâni. Prin tăria vieţii de credinţă, care se resimţea în ea, biserica se bucura de un bun renume, fără însă a juca însă pe aceea vreme vreun rol conducător. Cum ajunge apostolul Pavel să le scrie o epistolă?

Apostolul neamurilor simte că şi-a îndeplinit misiunea în răsărit în cea mai mare parte. Chemarea Domnului său îl îndreaptă spre apus. El vrea să călătorească în Spania, trecând prin Roma şi epistola trebuie să pregătească această primă vizită la Roma. Biserica din Roma trebuie să-i dea ajutor în misiunea sa pentru Spania; de aceea el trebuie să-i câştige încrederea şi să arate acesteia ce are el de făcut la vestirea Evangheliei. Aşa se explică caracterul didactic al epistolei. Ea nu este o epistolă combativă, cum este cea către Galateni, Coloseni sau 2 Corinteni; ea nu este scrisă nici în interes pastoral, ca cele două epistole către Tesaloniceni, şi nu este nicio epistolă de mângâiere, ca cea către Filipeni, ci – şi acesta este specificul ei – o adevărată epistolă instructivă. Şi de aici, ca în toate epistolele sale, apostolul Pavel se luptă cu pasiune; dar nu cu un duşman sau cu un pericol din comunitatea către care este adresată, ci cu duşmani şi cu pericole care se ascund în fiecare om sau chiar cu duşmani dinafară comunităţii creştine. De aceea, printre epistolele lui Pavel, ea este cel mai puţin condiţionată de timp şi ni se adresează şi nouă în modul cel mai direct, la fel cum s-a adresat şi romanilor.

Locul şi timpul compunerii le putem determina în cadrul istoriei vieţii apostolului Pavel, dar anul îl putem da doar cu aproximaţie. Apostolul Pavel se afla înaintea ultimei călătorii la Ierusalim, unde voia să ducă colecta strânsă în Grecia pentru săracii din prima biserică.

Terminase a treia călătorie misionară, lucrarea sa în răsărit se încheiase. Încercând să ofere o perioadă de datare relativ exactă, părerile învăţaţilor indică anii 54 – 58. Locul compunerii este, foarte probabil, Corint. Mult timp s-a considerat că capitolul 16 nu ar face parte din epistola originară către Romani, întrucât părea imposibil ca apostolul Pavel să aibă atâţia cunoscuţi într-o biserică nevizitată încă; acest final al epistolei, provenind fără îndoială de la apostolul Pavel, ar fi fost pus din întâmplare la Epistola către Romani. Azi părerile s-au schimbat şi sunt motive foarte puternice pentru a-l considera ca aparţinând Epistolei către Romani. Versetele finale din capitolul 16 sunt însă cu toată probabilitatea adăugate de o mână mai târzie, dar ele se acordă întru totul cu conţinutul epistolei.

Construcţia scrisorii este clară şi simplă: după o introducere în care apostolul se prezintă şi caută contactul cu biserica, trece imediat la prima temă principală: omenirea este pierdută fără mântuirea prin Hristos, a neamurilor ca şi a iudeilor: cu toţii sunt păcătoşi. Urmează a doua temă principală: prezentarea şi dezvoltarea mesajului mântuitor despre Iisus Hristos. Acestei prime părţi principale împărţite în două îi urmează apoi încă alte două părţi: una, în care se ocupă cu planul lui Dumnezeu în legătură cu poporul iudeu, descoperit în Hristos, şi alta în care trage concluziile pentru viaţa practică, din mesajul lui Hristos. Finalul revine la cele de la început: apostolul face cunoscut bisericii din Roma, planurile sale misionare, şi o asigură de prietenia sa.

Acesta este scheletul epistolei. Dar câtă viaţă poartă! Ce putere a spiritului trebuie să se fi manifestat în Pavel, pentru ca el să fi putut dicta o asemenea epistolă în câteva nopţi. Cu aceste 16 capitole el a oferit materialul şi a indicat drumul întregii teologii creştine, întregii gândiri creştine. Aici este spus tot ce este fundamental şi în aşa fel cum înainte de Pavel şi după Pavel, niciodată şi nimeni n-a putut să spună mai mult şi mai bine despre mizeria omului şi despre ajutorul divin, despre alergarea zadarnică a omului spre ţel şi despre înţelepciunea şi îndurarea lui Dumnezeu, despre darul lui Dumnezeu faţă de toţi cei care vor să-l primească şi despre sarcina care decurge din acest dar. Nu există niciun document în istoria spirituală a omenirii, în care pasiunea sentimentului, puterea gândirii şi neclintirea voinţei să se întrepătrundă ca în această epistolă. În faţa acestei vulcanice producţii primare, în care totul ţâşneşte, arzând din adâncurile tainei de iubire

divină, dispare contrastul dintre viaţă şi învăţătură, teologie şi evlavie. Desigur, apostolul Pavel este un gânditor şi învăţător teologic, însă unul care nu poate fi urmat, fără ca întreaga viaţă să-ţi fie pusă în mişcare. Desigur, apostolul Pavel este apostol, evanghelist, convertitor şi păstor pentru mii de oameni, dar îşi ia timp ca în câteva nopţi, pentru o biserică pe care vrea s-o folosească drept punct de sprijin în cea mai îndrăzneaţă extindere a misiunii, să rezume toată învăţătura creştină în aşa fel încât de atunci creştinismul să-şi scoată tot ce are mai bun din această lucrare dictată noaptea, ca dintr-un izvor de nesecat.

Şi totuşi lucrul principal nu a fost spus încă. În această epistolă a lui Pavel către Romani, Dumnezeu însuşi vrea să vorbească cu noi. Învăţătura paulinică este mijlocul prin care Dumnezeu vrea să ne instruiască. Epistola lui Pavel către Romani este o epistolă a lui Dumnezeu către noi, omenirea de azi. Marea problemă, nerezolvată încă, este ca în interpretarea epistolei să se unească cele două aspecte şi anume: considerarea atentă a ceea ce apostolul Pavel a vrut să spună atunci acelei biserici din Roma şi căutarea a ceea ce Dumnezeu a vrut să ne spună nouă prin apostolul Pavel.

Şi în fine, important este dacă cititorul lasă pe Dumnezeu să vorbească cu el sau se eschivează, ascunzându-se după „Pavel" şi „atunci".

Pentru sprijinirea cititorului în această sarcină de actualizare, a fost scris micul „dicţionar" de la sfârşitul cărţii şi care poate fi folosit în timpul lecturii textului.

PRIMA PARTE PRINCIPALĂ
NEPRIHĂNIREA LUI DUMNEZEU
PRIN
CREDINŢA ÎN IISUS HRISTOS
Capitolele 1 – 8.

1. APOSTOLUL ŞI MISIUNEA SA (Romani 1: 1 – 7).

1. Pavel, rob al lui Iisus Hristos, chemat să fie apostol, pus deoparte ca să vestească Evanghelia lui Dumnezeu.

2. pe care o făgăduise mai înainte prin prorocii Săi în Sfintele *Scripturi.*

3. Ea priveşte pe Fiul Său, născut din sămânţa lui David, în ce priveşte trupul.

4. iar în ce priveşte duhul sfinţeniei dovedit cu putere că este Fiul lui Dumnezeu, prin învierea morţilor; adică pe Iisus Hristos, Domnul nostru.

5. prin care am primit harul şi apostolia, ca să aducem, pentru Numele Lui la ascultarea credinţei pe toate Neamurile.

6. Între care sunteţi şi voi, cei chemaţi să fiţi ai lui Iisus Hristos.

7. Deci, vouă tuturor, cari sunteţi prea iubiţi ai lui Dumnezeu în Roma, chemaţi să fiţi sfinţi: Har şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!

În antichitate o scrisoare începea cu numele celui ce o trimitea şi cu salutarea. Aşa se întâmplă şi cu această epistolă. Dar ne dăm seama că acest om nu scrie ca persoană particulară, ci ca însărcinatul cu afaceri al Domnului său. Numele îi dispare înaintea Aceluia care l-a însărcinat, şi salutul său este marele mesaj pe care el îl are de transmis. El se prezintă ca cineva care nu mai are şi nu mai avea nimic propriu; solia pe care a primit-o este însăşi viaţa. El este un trimis şi nimic altceva. Misiunea sa se bazează pe revelaţia străveche cuprinsă în scrierile Vechiului Testament, al căror conţinut este însă, propriu-zis Fiul lui Dumnezeu, omul Iisus din sămânţa lui David, care rămâne totuşi Fiul lui Dumnezeu prin Duhul Sfânt, şi deopotrivă cu El (Filipeni 2: 6). Abia prin şi după învierea din morţi, care l-a eliberat de neputinţa cărnii, a fost arătată cu putere această filiaţie. Acest Fiu este conţinutul bunei solii, pentru a cărei transmitere, acest Domn, l-a pregătit şi l-a pus deoparte cu îndurare pe Pavel ca rob al Său. Solia sa este îmbucurătoare pentru toţi. Cu toate că ea tratează despre Mesia, promis lui Israel, în Vechiul Testament, este valabilă şi pentru neamuri; căci vrea să fie cunoscut şi recunoscut ca Domn de toţi. Apostolul Pavel se prezintă bisericii din Roma ca cel căruia i-a fost dată sarcina să cucerească toate neamurile pentru Hristos. Romanii şi el, deşi nu s-au văzut încă niciodată, sunt cuprinşi dintru început în acelaşi har şi iubire a lui Dumnezeu Tatăl, descoperită în Hristos Domnul şi împărtăşită prin Duhul Sfânt.

Astfel ne este dezvăluită, de pe acum, tema întregii epistole. Din partea lui Dumnezeu: Domnia lui Hristos, revelatorul iubirii lui Dumnezeu; din partea omului: „ascultarea credinţei". Hristos să devină realmente Domnul meu: aceasta este credinţa. Şi Hristos nu poate fi Domnul meu numai dacă eu cunosc şi recunosc în El pe Cel în care

Dumnezeu mă face proprietatea Sa. Această Domnie este programul lui Dumnezeu pentru omenire, iar trimisul nu trebuie numai să-l vestească, ci să înceapă şi realizarea lui.

2. PERSOANELE ŞI OBIECTUL (Romani 1: 8 – 17).

8. Mai întâi mulţumesc Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toţi, căci credinţa voastră este vestită în toată lumea.

9. Dumnezeu, căruia îi *slujesc în duhul meu, în Evanghelia Fiului Său, îmi este martor că vă pomenesc neîncetat în rugăciunile mele.*

10. Şi cer totdeauna ca, prin voia lui Dumnezeu, să am în sfârşit fericirea să vin la voi.

11. Căci doresc să vă văd, ca să vă dau vreun dar duhovnicesc pentru întărirea voastră.

12. sau mai degrabă, ca să ne îmbărtăm laolaltă în mijlocul vostru, prin credinţa, pe care o avem împreună, şi voi şi eu.

13. Nu vreau să nu ştiţi, fraţilor, că, de multe ori am avut de gând să vin la voi, ca să culeg vreun rod printre voi, ca printre celelalte neamuri, dar am fost împiedicat până acum.

14. Eu sunt dator şi Grecilor şi Barbarilor, şi celor înţelepţi şi celor neînţelepţi.

15. Astfel, în ce mă priveşte pe mine, am o vie clonţă să vă vestesc Evanghelia vouă celor din Roma.

16. Căci mie nu mi-e ruşine de Evanghelia lui Hristos; fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede: întâi a Iudeului, apoi a Grecului;

17. deoarece în ea este descoperită o neprihănire, pe care o dă Dumnezeu, prin credinţă şi care duce la credinţă, după cum este scris: „Cel neprihănit va trăi prin credinţă".

În această chestiune, cea mai strictă obiectivitate este totodată şi personală. În primul rând apostolul se recunoaşte dator a mulţumi lui Dumnezeu pentru cele petrecute în biserica din Roma. Apostolul Pavel nu recunoaşte reală o credinţă care să fie ascunsă, încât să nu se vadă nimic din ea. Toată lumea vorbeşte despre credinţa celor din Roma, şi pentru aceasta trebuie să fie aduse mulţumiri lui Dumnezeu. Acelaşi Duh Sfânt care îl înarmează pe el pentru rugăciune şi mulţumire, este şi cel care îi uneşte inima cu a creştinilor din Roma, aşa încât doreşte o legătură personală cu ei. Legătură înseamnă însă un schimb reciproc. Chiar şi el, apostolul, vrea nu numai să dea, ci şi să

primească. Apostolul nu este un prinţ al bisericii care numai dăruieşte, ci un frate care doreşte mângâiere de la fraţii săi. Dar acest om umil „gândeşte în continente", când este vorba de misiunea sa. La începutul şi sfârşitul acestei epistole, el ne lasă să vedem ceva din extensiunea universală a strategiei sale misionare. El este pescarul de oameni în stil mare; aşa sună chiar de la început misiunea sa (vezi Fapt. Ap. 9: 15 – 16). Cum ar putea el, primul căruia i s-a încredinţat taina că mântuirea este hotărâtă atât pentru pagini cât şi pentru iudei (Efeseni 3), să treacă pe lângă Roma, capitala lumii! Cu greu ne putem imagina ce însemna Roma pe vremea aceea. Trebuie să ne închipuim laolaltă toate capitalele din timpul nostru, începând cu New York, Londra şi sfârşind cu Tokio. El, predicatorul călător din sud, trebuie să câştige Roma pentru Hristos! Cu ce? Cu solia despre un Galileean atârnat pe cruce ca tâlhar! Faţă de înţelepciunea şi puterea Romei, „nebunia crucii", această proslăvire a celui slab! Dar gândul apostolului nu este atins de ceea ce ar fi fost de aşteptat în faţa acestui contrast, anume scăderea curajului. Aici nu se manifestă complexe de inferioritate şi nicio falsă umilinţă, ci neclintita conştiinţă a puterii. „Căci mie nu mi-e ruşine… fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu". Evanghelia este nu numai o putere creatoare de istorie, ci o una pentru mântuire; acţiunea ei ajungând până în veşnicie, după cum ea însăşi vine din veşnicie. De aceea ea este pentru toţi. Adevărul lui Dumnezeu, voinţa lui Dumnezeu, iubirea lui Dumnezeu nu au margini; chiar şi cele mai mari împotriviri ale sângelui şi ale istoriei care împart omenirea, nu au importanţă în faţa Lui. Doar o singură graniţă, o singură condiţie care exclude: credinţa. „Fiecăruia care crede". Hristos nu forţează pe nimeni. El nu poate fi Domn decât prin ascultarea liberă a credinţei; dacă ceva nu poate fi constrâns, atunci aceasta este încrederea.

„Neprihănirea lui Dumnezeu". Din înţelegerea acestui cuvânt, al cărui sens a fost acoperit multe secole de tradiţiile religioase omeneşti şi străine, s-a născut Reforma. Din momentul în care Luther a înţeles din nou ce înseamnă neprihănirea lui Dumnezeu, el a fost chemat ca reformator al creştinismului. „Atunci am simţit deodată că m-am născut din nou şi că am intrat prin porţi deschise în paradis" (Martin Luther). Neprihănirea lui Dumnezeu nu este una judecătoare, ci una care dăruieşte ca un împărat; nu – aşa cum s-a prezentat opoziţia mai târziu – neprihănire prin lucrarea legii, ci neprihănire prin credinţă. A

crede înseamnă a primi. Este vorba aici de neprihănirea liber dăruită şi primită, îndreptăţirea întemeiată doar pe darul lui Dumnezeu. De asemenea, această credinţă este şi un scop; revelaţia divină duce la credinţă.

Tema epistolei este dată încă o dată. Este vorba de Dumnezeu, de voinţa Sa. Acolo unde ea este realizată, există şi neprihănirea lui Dumnezeu. Nu este nimic decât ceea ce în Evanghelii se numeşte „Stăpânirea lui Dumnezeu" sau „împărăţia lui Dumnezeu". Dar această stăpânire a lui Dumnezeu nu se realizează prin lucrarea proprie a omului, ci numai prin lucrarea lui Dumnezeu. Şi totuşi este vo-ba de înfăptuirea voinţei lui Dumnezeu în omenire, în viaţa omului, aşa dar despre lucrarea lui Dumnezeu prin care omul ajunge în stăpânirea lui Dumnezeu, rezistenţa cea mai dârză a omului fiind zdrobită, înlăturându-se astfel piedica hotărâtoare în calea domniei lui Dumnezeu.

Neprihănirea lui Dumnezeu se realizează prin credinţă. Credinciosul trăieşte numai din cuvântul şi lucrarea lui Dumnezeu; el îşi primeşte viaţa din mâna lui Dumnezeu, ca împrumut, şi o trăieşte ca dator al Lui.

A. NEVOIA DE MÂNTUIRE
A ÎNTREGII
OMENIRI
(Romani 1: 18 – 3: 20).

1. MÂNIA ŞI JUDECATA LUI DUMNEZEU
ÎMPOTRIVA NEAMURILOR (Romani 1: 18 – 32).

18. Mânia lui Dumnezeu se descopere din cer împotriva oricărei necinstiri a lui Dumnezeu şi împotriva oricărei nelegiuiri a oamenilor, cari înnăduşe adevărul în nelegiuirea lor.

19. Fiindcă ce se poate cunoaşte despre Dumnezeu, le este descoperit în ei, căci le-a fost arătat de Dumnezeu.

20. În adevăr, însuşirile nevăzute ale Lui, puterea Lui veşnică şi dumnezeirea Lui, se văd lămurit, de lafecerea lumii, când te uiţi cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El. Aşa că nu se pot dezvinovăţi;

21. fiindcă, măcar că au cunoscut pe Dumnezeu, nu L-au proslăvit ca Dumnezeu, nici nu l-au mulţumit; ci s-au dedat la gândiri deşarte, şi inima lor fără pricepere s-a întunecat.

22. S-*au făcut că sunt înţelepţi*, *şi au înnebunit*;

23. Şi au schimbat slava Dumnezeului nemuritor într-o icoană care seamănă cu omul muritor, *păsări*, *dobitoace cu patru picioare şi târâtoare*.

Înainte de a indica mai precis conţinutul soliei despre Hristos, apostolul se întreabă, cine este cel care trebuie s-o primească. „Omul fără Dumnezeu", nelegiuitul. Fără harul lui Hristos, omul este un nelegiuit în sensul că se opune adevărului lui Dumnezeu în gândirea şi lucrarea sa şi de aceea nu îngăduie nici aproapelui să se bucure de dreptul său. Dar el nu vede pe cel nelegiuit în sensul că acesta s-ar elibera de Dumnezeu. Omul rămâne mereu sub stăpânirea lui Dumnezeu, fie sub cea a harului sau sub cea a mâniei Sale. Mânia lui Dumnezeu este „vântul contrar" al voinţei divine, pe care îl resimte cel care aleargă împotriva lui. Dumnezeu îşi face simţită apropierea şi celui nelegiuit, tocmai prin mânia sa, prin care îi arată că nu se lasă batjocorit. De aceea, nu există nicio existenţă omenească fără o relaţie cu Dumnezeu. Acest lucru îl arată şi religiile păgâne. Ele nu ar exista dacă mai întâi şi în mod inevitabil, Dumnezeu nu s-ar fi arătat fiecăruia, de când există oameni pe pământ, în lucrările sale, în natură şi în istorie. Tăgăduirea unei astfel de „descoperiri generale" care a precedat revelaţia istorică plină de har în Domnul Iisus Hristos, nu se poate baza nici pe apostolul Pavel şi nici pe Biblie. Ea este în contradicţie cu faptul responsabilităţii. Dacă omul nu ar şti despre Dumnezeu, cum ar fi răspunzător? Dar el este răspunzător pentru că ştie despre Dumnezeu în virtutea revelaţiei de sine a divinităţii. Apostolul nu vorbeşte despre o posibilitate trecută, stinsă, ci de una actuală; căci fiecare om este captiv în nelegiuirea sa. Cel nelegiuit nu dă cinste lui Dumnezeu care S-a lăsat cunoscut, iar regula divină se întunecă din cauza produselor fanteziei sale neînfrânate şi a bunului plac. Omul nu se poate dezvinovăţi pretenzând că înainte de descoperirea în Iisus Hristos nu putea cunoaşte pe Dumnezeu; el putea să-L cunoască foarte bine, prin maiestatea sa de Creator, faţă de care em este deţeşdeşt; deşi egoismul nu-l lăsa să folosească această cunoaştere. Omul nu vrea să se plece şi nu vrea să mulţumească. Astfel iau naştere, ca rezultat al descoperirii lui Dumnezeu şi al păcatului omului, religiile lumii păgâne. Caracteristica acestora este cultul imaginilor, nedeosebirea creatorului de creatură, întunecarea

interiorului omului prin dezlipirea lui de Dumnezeu.

Acesta este schimbul prin care omul în semeţia sa, a pierdut înţelepciunea şi a devenit nebun.

24. De aceea, Dumnezeu i-a lăsat pradă necurăţiei, să urmeze poftele inimilor lor; aşa că îşi necinstesc singuri trupurile;

25. căci au schimbat în minciună adevărul lui Dumnezeu, şi au slujit şi s-au închinat făpturii în locul Făcătorului, care este binecuvântat în veci! Amin.

26. Din pricina aceasta, Dumnezeu i-a lăsat în voia unor patimi scârboase; căci femeile lor au schimbat întrebuinţarea firească a lor într-una care este împotriva firii;

27. tot astfel şi bărbaţii, au părăsit întrebuinţarea firească a femeii, s-au aprins în poftele lor unii pentru alţii, au săvârşit parte bărbătească cu parte bărbătească lucruri scârboase, şi au primit în ei înşişi plata cuvenită pentru rătăcirea lor.

28. Fiindcă n-au căutat să păstreze pe Dumnezeu în cunoştinţa lor, Dumnezeu i-a lăsat în voia minţii lor blestemate, ca să facă lucruri neîngăduite.

29. Astfel au ajuns plini de ori ce fel de nelegiuire, de curvie, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înşelăciune, de porniri răutăcioase; sunt şoptitori.

30. bârfitori, urători de Dumnezeu, obraznici, trufaşi, lăudăroşi, născocitori de rele, neascultători de părinţi.

31. fără pricepere, călcători de cuvânt, fără dragoste firească, neînduplecaţi, fără milă.

32. Şi, măcar că ştiu hotărârea lui Dumnezeu, că cei ce fac asemenea lucruri, sunt vrednici de moarte, totuşi, ei nu numai că le fac, dar şi găsesc de buni pe cei ce le fac.

Relaţiei de înstrăinare cu Dumnezeu îi urmează deteriorarea tuturor relaţiilor inter umane. Şi aceasta se întâmplă conform voinţei lui Dumnezeu, este efectul mâniei lui Dumnezeu. Relaţia de bază între oameni este cea dintre sexe. Căci prin aceasta dă Dumnezeu viaţă fiecărui om. De aceea incorectitudinea relaţiei cu Dumnezeu se recunoaşte mai întâi de toate în incorectitudinea relaţiilor sexuale. Apostolul spune lucrurilor pe nume. Seriozitatea misionară nu poate fi unită cu eufemismele. În urma dezvăluirii păcatelor sexuale se conturează tabloul general al comunităţii omeneşti decăzute.

Concluzia acestei prezentări a situaţiei se impune: Omul cunoaşte bine porunca divină, tot aşa cum ştie şi despre Dumnezeu din lucrurile în care El se revelează, dar rămâne nepăsător, trăind în contradicţie cu ordinea lui Dumnezeu. În acesta constă „schimbarea" fatală, care aduce păcatul în creaţia lui Dumnezeu şi care caracterizează viaţa reală a omului. După cum cinstirea Creatorului este adevăratul şi cel mai înalt sens al vieţii, tot aşa necinstirea idolatră a Creatorului şi profanarea nenaturală şi inumană a creaţiei sale este o dovadă a absurdului dăunător la care a ajuns omul.

2. MÂNIA ŞI JUDECATA LUI DUMNEZEU

Împotriva iudeilor şi neamurilor

(Romani 2: 1 – 29).

1. Aşa dar, omule, oricine ai fi tu, care judeci pe altul, nu te poţi dezvinovăţi; căci prin faptul că judeci pe altul, te osândeşti singur; fiindcă tu, care judeci pe altul, faci aceleaşi lucruri.

2. Ştim, în adevăr, că judecata lui Dumnezeu împotriva celor ce săvârşesc astfel de lucruri, este potrivită cu adevărul.

3. Şi crezi tu, omule, care judeci pe cei ce săvârşesc astfel de lucruri, şi pe care le faci şi tu, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?

4. Sau dispreţuieşti tu bogăţiile bunătăţii, îngăduinţei şi îndelungei Lui răbdări? Nu vezi tu că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăinţă?

5. Dar, cu împietrirea inimii tale, care nu vrea să se pocăiască, îţi aduni o comoară de mânie pentru ziua mâniei şi a arătării dreptei judecăţi a lui Dumnezeu.

6. care va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

7. Şi anume, va da viaţa veşnică celor ce, prin stăruinţa în bine, caută slava, cinstea şi nemurirea;

8. Şi va da mânie şi urgie celor ce, din duh de gâlceavă, se împotrivesc adevărului şi ascultă de nelegiuire.

9. Necaz şi strâmtorare va veni peste orice suflet omenesc care face răul: întâi peste Iudeu, apoi peste Grec.

10. Slavă, cinste şi pace va veni însă peste oricine face binele: întâi peste Iudeu, apoi peste Grec.

11. Căci înaintea lui Dumnezeu nu se are în vedere faţa omului.

Tabloul prezentat în primul capitol nu pare o caricatură a omenirii? Pe lângă cei care se scufundă în rău şi îşi găsesc plăcerea în

aceasta, nu există oare şi alţii, care se separă indignaţi de rău? Da, dacă s-ar despărţi de rău! în realitate ei participă la răul pe care îl văd aşa de bine şi îl condamnă la alţii. Cunoaşterea binelui nu înseamnă încă binele. Apostolul Pavel se gândeşte acum, mai întâi, dar nu exclusiv, la iudei. Cunoaşterea lor mai bună cu privire la voia lui Dumnezeu îi face să creadă că ei înşişi ar fi mai buni şi că de aceea vor scăpa de judecata mâniei lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu nu întreabă niciodată de ştiinţă, ci de faptă. El nu îi consideră nici pe creştini după cunoaştere, ci după fapte; şi nicio cunoaştere, chiar creştină, nu va putea ajuta la judecată, unde hotărăşte în mod exclusiv ceea ce omul a făcut. Există aşadar deosebirea dintre cei ce rămân în picioare la judecată şi cei care nu vor rămâne, când Dumnezeu va judeca după fapte. Ce se spune aici în al doilea capitol, nu va fi retractat nici mai târziu: La judecata lui Dumnezeu hotărăsc faptele. Acest lucru nu contrazice învăţătura despre har şi credinţă, dezvoltată în capitolele următoare, ci formează o unitate cu aceasta. Nu se pune în discuţie dacă facerea binelui este hotărâtoare, ci dacă se ajunge la facerea binelui prin putere proprie. Nu importanţa exagerată acordată faptei este punctul slab al moralismului, ci autoamăgirea omului nemântuit considerându-se fapta sa făcută prin putere proprie. Că el confundă faptul de a şti ce este binele cu însăşi lucrarea binelui, arată trăirea în minciună, fariseismul instruirii juste, fariseismul învăţăturii corecte, făţărnicia care confundă noţiunea cu realitatea.

În judecata divină ea iese la lumină; la judecată nimic nu rămâne în afară de realitatea binelui. Că aceasta nu este nimic altceva decât darul lui Dumnezeu, arată restul epistolei. La judecată se arată ce este bun şi rău; de aceea, în cele din urmă, responsabilitatea este tot una cu a trebui să răspunzi în faţa lui Dumnezeu. Gândul la judecată falsifică numai atunci voinţa bună când perspectiva răsplătirii şi teama de pedeapsă determină faptele. Aici nu poate fi vorba de aceasta; gândul judecăţii nu este mobilul faptei, ci el asigură faptei seriozitatea ei veşnică.

Despre motivul just al faptelor va mai fi mult de spus.

12. *Toţi cei ce au păcătuit fără lege*, *vor pieri fără lege*; *şi toţi cei ce au păcătuit având lege*, *vor fi judecaţi după lege*.

13. *Pentru că nu cei ce aud Legea*, *sunt neprihăniţi înaintea lui Dumnezeu*, *ci cei ce împlinesc legea aceasta*, *vor fi socotiţi neprihăniţi*.

14. Când Neamurile, măcar că n-au lege, fac din fire lucrurile Legii, prin aceasta ei, cari n-au o lege, îşi sunt sinturi lege;

15. Şi ei dovedesc că lucrarea Legii este scrisă în inimile lor; fiindcă despre lucrarea aceasta mărturiseşte cugetul lor şi gândurile lor, cari sau se învinovăţesc sau se dezvinovăţesc între ele.

16. Şi faptul acesta se va vedea în ziua când, după Evanghelia mea, Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, lucrurile ascunse ale oamenilor.

„Nelegiuit", fără lege, aceasta este denumirea iudaică, puţin dispreţuitoare pentru păgâni. Dar apostolul Pavel nimiceşte această conştiinţă de sine deformată a iudeului care deţine legea. Nu faptul de a avea legea rămâne hotărâtoare, ci faptele. Revelaţia lui Dumnezeu nu este dată ca să fie ştiută, ci ca prin ea Dumnezeu să devină Domn. Tot aşa, faptul că păgânii nu au legea nu este singurul lucru hotărâtor. Acelaşi adevăr care mai înainte era exprimat prohibitiv, este spus acum afirmativ: Dacă există păgâni care fac ce porunceşte legea, la judecată ei vor fi apreciaţi ca atare. Cunoaşterea voinţei divine nu le este ascunsă; ea reiese din acea revelaţie a lui Dumnezeu, prin care Creatorul se arată fiecăruia, aşa încât niciunul nu se poate dezvinovăţi că nu a putut cunoaşte voia lui Dumnezeu. Despre ea s-a spus că cunosc „hotărârea lui Dumnezeu" (Rom. 1: 32). Există o lege scrisă în inimă, şi anume, în firea lor, creată de Dumnezeu, îşi sunt singuri lege. Apostolul Pavel foloseşte aici noţiunea curentă pe atunci de „lege naturală", pe care o pune însă îndată în legătură cu ideea sa de creaţiune. Dumnezeu a „scris" fiecăruia în inimă legea sa, fiecare ştie ceva despre drept şi nedrept, bine şi rău. De aceea există şi o conştiinţă, care apreciază fapta după acea regulă tainică, consimţind sau respingând-o. Dar cum sunt lucrurile în sine, va arăta doar judecata pe care o va face Iisus Hristos la sfârşitul vremurilor. Până atunci, rămâne ascuns ce era just în acea acuzare sau justificare. Apostolul Pavel arată că această învăţătură despre judecată ţine de mesajul mântuirii încredinţat lui.

17. Tu, care te numeşti Iudeu, care te reazimi pe o Lege, care te lauzi cu Dumnezeul tău.

18. care cunoşti voia Lui, care ştii să faci deosebire între lucruri, pentru că eşti învăţat de Lege;

19. tu, care te măgulești că eşti călăuza orbilor, lumina celor ce

sunt în întuneric.

20. *povăţuitorul celor fără minte*, *învăţătorul celor neştiutori*, *pentru că în Lege ai dreptarul cunoştinţei depline şi al adevărului*;

21. *tu deci*, *care înveţi pe alţii*, *pe tine însuţi nu te înveţi*? *Tu*, *care propovăduieşti*: „*Să nu furi*”, *furi*?

22. *Tu care zici*: „*Să nu preacurveşti*”, *preacurveşti*? *Tu*, *căruia ţi-e scârbă de idoli*, *le jefuieşti templele*?

23. *Tu*, *care te făleşti cu Legea*, *necinsteşti pe Dumnezeu prin călcarea acestei Legi*?

24. *Căci* „*din pricina voastră este hulit Numele lui* Dumnezeu *între Neamuri*”, *după cum este scris*.

25. *Tăierea împrejur*, *negreşit*, *este de folos*, *dacă împlineşti Legea*; *dar dacă tu calci Legea*, *tăierea ta împrejur ajunge netăiere împrejur*.

26. *Dacă deci*, *cel netăiat împrejur păzeşte poruncile Legii*, *netăierea lui împrejur nu i se va socoti ea ca o tăiere împrejur*?

27. *Cel netăiat împrejur din naştere*, *care împlineşte Legea*, *nu te va osândi el pe tine*, *care o calci*, *măcar că ai slova Legii şi tăierea împrejur*?

28. *Iudeu nu este acela care se arată pe dinafară că este Iudeu*; *şi tăiere împrejur nu este aceea care este pe dinafară*, *în carne*.

29. *Ci Iudeu este acela care este Iudeu înăuntru*; *şi tăiere împrejur este aceea a inimii*, *în duh*, *nu în slovă*; *un astfel de Iudeu* îşi *scoate lauda nu de la oameni*, *ci de la Dumnezeu*.

Dacă mai înainte apostolul Pavel s-a îndreptat în mod expres către neamurile fără Lege, acum se adresează iudeilor cunoscători ai Legii, cu al căror mod de gândire era familiarizat destul de bine din vremea când el însuşi fusese fariseu. El cunoştea sentimentul de mândrie al aceluia care are şi cunoaşte Legea dată de Dumnezeu, adică conştiinţa superiorităţii celui care a fost instruit din tinereţe şi care, din această cauză, faţă de neamurile neştiutoare, este un cunoscător şi un chemat în slujba de învăţător şi conducător. Dar această cunoaştere trebuie să se dovedească în fapte; dacă nu se întâmplă aşa, ea se întoarce împotriva celui ce o posedă şi îl face cu atât mai vinovat.

De când a devenit ucenic al lui Hristos, apostolul Pavel ştie că toată ortodoxia lui, toată ştiinţa despre voia lui Dumnezeu, nu înseamnă nimic. Cu cât mai multă cunoaştere, cu atât mai multă

îndatorare. Revendicarea învăţăturii revelate devine o blasfemie, dacă nu este însoţită de dovada corespunzătoare a vieţii. Cine invocă mereu Cuvântul lui Dumnezeu, fără ca viaţa sa şi faptele sale să corespundă acestei ştiinţe despre Dumnezeu, acela profanează Numele lui Dumnezeu, acela II face pe Dumnezeu obiect de batjocură şi ură. Tocmai cei care ştiu să vorbească aşa de bine despre Dumnezeu, fac ca Dumnezeu să fie urât de oameni, pentru că viaţa lor întunecă imaginea acestui Dumnezeu şi face din ea o caricatură. Pornind de la slujitori se trag concluzii asupra stăpânilor, şi aceasta cu atât mai mult totul se referă la ei. Viaţa acestui popor al lui Dumnezeu nu face lumea dornică de a cunoaşte pe acest Dumnezeu şi de a-l aparţine.

Dar ei au totuşi Cuvântul scris şi sacramentul tăierii împrejur. Sub acest dublu aspect nu sunt ei îndreptăţiţi ca popor al lui Dumnezeu? Desigur, este ceva măreţ să te bucuri de o asemenea consideraţie din partea lui

Dumnezeu; dar cu aceasta nu eşti încă popor al lui Dumnezeu. Un adevărat „Iudeu", un adevărat aparţinător la poporul lui Dumnezeu, nu eşti prin atribute exterioare, ci prin realitatea spirituală. După cum nu ceea ce ştii despre voinţa lui Dumnezeu te îndreptăţeşte în faţa judecăţii lui Dumnezeu, ci numai împlinirea voii Sale, tot aşa nu tăierea împrejur (circumcizie), primirea exterioară a sacramentului este cea care hotărăşte în privinţa apartenenţei la poporul lui Dumnezeu, ci aceea ce în inimă, în centrul persoanei, a devenit realmente viaţă din Dumnezeu. „Oriunde s-ar predica cuvântul lui Dumnezeu, prescripţiile Sale rămân atâta timp literă şi cuvânt mort, până când nu sunt primite de oameni cu inima curată; abia când ele pătrund în suflet, sunt transformate întrucâtva în spirit" Qean Calvin). Semnele legământului, fără fidelitate şi ascultare faţă de legământ nu au nicio valoare. Religiozitate fără ucenicie este coajă fără sâmbure.

Aşadar este vorba de viaţa practică şi nu de religie? Just înţeles: da! Dar nu aşa cum se înţelege un moralism luminat. Este vorba de „viaţa practică", despre facerea binelui. Dar cine face deci binele? Unde sunt oamenii, iudei şi păgâni, care pot face faţă revendicărilor legii divine şi care pot nădăjdui o sentinţă favorabilă la judecata lui Dumnezeu după fapte? înfăptuirea binelui este acelaşi lucru cu religia cea dreaptă, adică viaţa persoanei, a inimii, din şi în cuvântul lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă viaţa în Duhul Sfânt. Dacă aceasta este

reală, atunci pentru om, pentru relaţia omului cu Dumnezeu, situaţia este bine rânduită, aşa cum o vrea Dumnezeu. Atunci, omul este demn de aprecierea finală a lui Dumnezeu: „*Bine, rob bun şi credincios*;… *intră în bucuria stăpânului tău*" (*Matei 25*: *21*). Dar unde este acest om?

3. ÎNTÂIETATEA IUDEILOR NU-I NICIO SCUZĂ (Romani 3: 1 – 8).

1. Care este deci întâietatea Iudeului, sau care este folosul tăierii împrejur?

2. Oricum, sunt mari. Şi mai întâi de toate, prin faptul că lor le-au fost încredinţate cuvintele lui Dumnezeu.

3. Şi ce are a face dacă unii n-au crezut? *Necredinţa lor va nimici ea credincioşia lui Dumnezeu*?

4. Nicidecum! *Dimpotrivă, Dumnezeu să fie găsit adevărat şi toţi oamenii să fie găsiţi mincinoşi* (*Psalmul 116*: *11*), *după cum este scris*: „*ca să fii găsit neprihănit în cuvintele Tale, şi să ieşi biruitor când vei fi judecat*" (*Psalmul 51*: *6*).

În capitolul precedent apostolul Pavel a demistificat falsa conştiinţă de sine a fariseului evlavios care, prin ştiinţa sa despre voinţa revelată a lui Dumnezeu şi prin semnul legământului divin înfăptuit pe el, se consideră deasupra restului omenirii şi scăpat de judecata divină. Dar aceste două nu ocrotesc de judecata dreaptă a lui Dumnezeu. În faţa exigenţelor divine omul nu se poate justifica pe sine invocând ştiinţa sa teologică şi biblică sau apartenenţa sa la biserică şi participarea la sacramente, pentru că, raportarea noastră la relaţia mântuitoare sau nemântuitoare cu Dumnezeu, presupune alte unităţi de măsură, fără ca prin aceasta, să fie anulat ceea ce are într-adevăr iudeul. Deosebirea dintre el şi ceilalţi este firește mare; căci lui i-a fost încredinţat cuvântul revelat al lui Dumnezeu. Această întâietate care face din Israel poporul ales al lui Dumnezeu, nu poate fi negată.

Aşa I-a plăcut lui Dumnezeu, să facă din Israel păstrătorul tezaurului de revelaţie divină. Acest rang deosebit în istoria omenirii nu i-l poate contesta nimeni lui Israel.

Israel are Biblia şi Biblia este izvorul mântuirii; cine bea din acesta, se face sănătos. Acest dar al lui Dumnezeu este independent de ceea ce face cu el poporul iudeu, căruia i-a fost dat mai întâi. Evanghelia rămâne Cuvântul lui Dumnezeu, chiar dacă biserica ce-l răspândeşte este coruptă. Adevărul lui Dumnezeu străluceşte cu atât

mai mult pe fundalul întunecat al minciunii omeneşti. Fidelitatea lui Dumnezeu este mai mare decât infidelitatea oamenilor. Într-adevăr, fidelitatea şi adevărul lui Dumnezeu sunt cele în lumina cărora putem vedea cât de adânc s-a cufundat întreaga omenire în necredinţă şi minciună.

5. Dar, dacă nelegiuirea noastră pune în lumină neprihănirea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva Dumnezeu este nedrept când îşi *dezlănţuieşte mânia*? (*Vorbesc în felul oamenilor*).

6. Nicidecum! *Pentru că, altfel, cum va judeca Dumnezeu lumea*?

7. Şi dacă, prin minciuna mea, adevărul lui Dumnezeu străluceşte şi mai mult spre slava Lui, de ce mai sunt eu însumi judecat capăcător?

8. Şi de ce să nu facem răul ca să vină bine din el, cum pretind unii, cari ne vorbesc de rău, că spunem noi? Osânda acestor oameni este dreaptă.

În înţeleaptă şi neînţeleasa conducere a lumii, Dumnezeu foloseşte şi răul făcut de oameni, în vederea realizării scopului împărăţiei Sale, care este esenţa întregului bine. El, care a folosit trădarea lui Iuda ca mijloc pentru descoperirea fidelităţii Sale de mântuitor, poate să includă şi neascultarea lui Israel în ţesătura istoriei de mântuire, aşa cum se va arăta în capitolul 11. Păcatul oamenilor nu constituie nicio piedică pentru Dumnezeu. Dar de această cunoaştere adâncă se împiedică oamenii mărginiţi şi superficiali, care conchid că păcatul nu este contrar lui Dumnezeu. Pentru că nu vor să primească solia despre harul neţărmurit al lui Dumnezeu, ei pun în gura propovăduitorului lor învăţătura blasfematoare că se poate păcătui în linişte, întracât prin aceasta se pune cu atât mai mult în lumină bogăţia Numelui lui Dumnezeu. În felul acesta se poate, după o logică omenească, să se facă din fiecare adevăr biblic o erezie înspăimântătoare. Ce trebuie şi ce nu trebuie să facem noi, este un lucru; ce poate să facă Dumnezeu din răul nostru, este un alt lucru. Ambele rezultă din ceea ce este Dumnezeu, însă gândirea omenească nu poate înţelege aceasta. Dumnezeu este judecătorul oricărei nedreptăţi; dar el este şi Cel care poate face din rău un bine. Cele două trebuie să rămână distincte; ambele sunt valabile, chiar dacă logica noastră nu ştie ce să facă cu ele.

Apostolul Pavel a ajuns atât de departe încât poate să se pregătească pentru lovitura decisivă împotriva întregii semeţii

omeneşti, pentru a o nimici, înainte de a expune tema pentru care a fost întocmită epistola: actul milostiv de împăcare al lui Dumnezeu în Iisus Hristos.

4. SENTINŢA LUI DUMNEZEU
CU PRIVIRE LA OMENIREA PĂCĂTOASĂ
(Romani 3: 9 – 20).

9. Ce urmează atunci? Suntem noi (Iudei) mai buni decât ei? Nicidecum. Fiindcă am dovedit că toţi, fie Iudei, fie Greci, sunt supt păcat.

10. după cum este scris: „Nu este niciun om neprihănit, niciunul măcar.

11. Nu este niciunul care să aibă pricepere. Nu este niciunul care să caute cu tot dinadinsul pe Dumnezeu.

12. Toţi s-au abătut, şi au ajuns nişte netrebnici. Nu este niciunul care să facă binele, niciunul măcar.

13. Gâtlejul lor este un mormânt deschis; se slujesc de limbile lor ca să înşele; supt buze au venin de aspidă;

14. gura le este plină de blestem şi de amărăciune;

15. au picioarele grabnice să verse sânge;

16. prăpădul şi pustiirea sunt pe drumul lor;

17. nu cunosc calea păcii;

18. frica de Dumnezeu nu este înaintea ochilor lor".

19. Ştim însă că tot ce spune Legea, spune celor ce sunt sub Lege, pentru ca orice gură să fie astupată, şi toată lumea să fie găsită vinovată înaintea lui Dumneze.

20. Căci nimeni nu va fi socotit neprihănit înaintea Lui, prin faptele Legii, deoarece prin Lege vine cunoştinţa deplină a păcatului.

Iudei şi Greci, cei ce cunosc din Sfânta Scriptură voinţa revelată a lui Dumnezeu şi cei ce nu o cunosc, aleşilor cărora le-a fost încredinţată sfânta comoară a Cuvântului lui Dumnezeu încă din tinereţe, precum şi toţi ceilalţi care n-au această favoare: cu toţii „trăiesc sub păcat". Acesta este numitorul comun al tuturor, fie ele deosebirile de altminteri oricât de mari. Deosebirea dintre poporul lui Dumnezeu şi ceilalţi este mare şi nu poate fi tăgăduită; Cu toate acestea ea dispare când se pune întrebarea: cum se stă cu lucrul ultim, hotărâtor, cum staţi voi în faţa judecăţii lui Dumnezeu? Atunci sentinţa este una pentru toţi: suntem vinovaţi. Avem de aşteptat numai condamnarea absolută. Această groaznică sentinţă îi priveşte pe toţi,

oricât se bazează ei pe lege, sau vor să dureze prin neprihănire proprie.

Ce înseamnă „a trăi sub lege" va fi arătat mai târziu. Deocamdată arătăm doar concluzia: Cine vrea să stea în faţa lui Dumnezeu pe terenul legii, încercând să împlinească cerinţele lui Dumnezeu prin putere proprie, acela trebuie să afle acum care îi sunt perspectivele: Condamnarea lui este sigură.

Apostolul Pavel nu mai aduce aici o dovadă din experienţă. A făcut aceasta deja în capitolele unu şi doi. Aici îi este de ajuns să citeze sentinţa Bibliei din Vechiul Testament, în moduri diferite este spus mereu acelaşi lucru: Mergând mai adânc, se constată stricăciunea fiecărui om. Faţada poate fi mai mult sau mai puţin arătoasă – nici Pavel nu trece cu vederea deosebirea dintre omul cuviincios şi vagabond – dar interiorul asemănător: nelegiuire, în metrourile oraşelor mari există „scări glisante" care duc în jos, fie că stai sau mergi pe ele. Cine stă pe această scară, chiar dacă se străduieşte să meargă în sus, scara îl duce în jos. Aşa este şi cu „a trăi sub lege". Bineînţeles că există şi aici posibilităţi de a merge în sus sau în jos, deosebiri care, pot fi luate în considerare. Dar în ce priveşte direcţia generală ele nu schimbă nimic. Se merge în jos, irezistibil, către judecată. Stând o dată în faţa lui Dumnezeu pe terenul legii – Dumnezeu cere şi omul trebuie să îndeplinească ceea ce spune Dumnezeu – aşa că direcţia este stabilită; nelegiuirea este prezentă cu tot efortul moral sau religios. Vom afla mai târziu de ce este aşa întrebarea sună acum: nu există o altă posibilitate, un alt „teren" pe care să ne putem aşeza?

Înainte de a se da răspuns la această întrebare principală, trebuie însă să fie înlăturată înţelegerea greşită că însăşi legea ar fi vinovată de această situaţie nenorocită a omului. Legea, formularea cerinţelor lui Dumnezeu, nu ne poate ajuta dacă păcatul este prezent. Amăgirea eronată a moralismului, chiar a celui „aprofundat" religios este aceea că omul ar putea să se smulgă din păcat printr-o trăire devotată a cerinţelor lui Dumnezeu, ca şi cum s-ar căţăra pe ea în sus. Această iluzie va fi înlăturată şi mai mult în capitolele următoare. Dar aceasta nu înseamnă că pe calea mântuirii, pe care ne duce Dumnezeu, legea lui Dumnezeu nu are nicio importanţă. Legea nu poate să ne îndreptăţească, dar ea poate să ne descopere nedreptatea. Prin lege vine cunoaşterea păcatului. Aceasta nu este puţin lucru. Dacă mai

există şi altceva decât calea legii, atunci nu se merge pe lângă lege la acest altceva, ci numai prin lege. Legea luată în serios distruge mândria omului, îl nimiceşte şi pe el însuşi. Dar numai ca un sfârşit, ca un zdrucinat în întregime, ca unul care a ajuns la capăt, poate să înţeleagă ce i se spune acum drept conţinut al mesajului evanghelic.

B. MÂNTUIREA
PRIN
IISUS HRISTOS
(Romani 3: 21 – 8: 39).

1. NOUA TEMELIE DE VIAŢĂ.
NEPRIHĂNIREA DĂRUITĂ (Romani 3: 21 – 31).

21. Dar acum s-a arătat o neprihănire, pe care o dă Dumnezeu, fără lege – despre ea mărturisesc Legea şi prorocii – 22. Şi anume, neprihănirea dată de Dumnezeu, care vine prin credinţa în Iisus Hristos, pentru toţi şi peste toţi cei ce cred în El. Nu este nicio deosebire.

23. Căci toţi au păcătuit, şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu.

24. Şi sunt socotiţi neprihăniţi, fără plată, prin harul Său, prin răscumpărarea, care este în Hristos Iisus.

25. Pe El *Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credinţa în sângele Lui, o jertfă de ispăşire, ca să-şi arate neprihănirea Lui; căci trecuse cu vederea păcatele dinainte, în vremea îndelungei răbdări a lui Dumnezeu;*

26. pentru ca, în vremea de acum, să-şi arate neprihănirea Lui în aşa fel încât, să fie neprihănit, şi totuşi să socotească neprihănit pe cel ce crede în Iisus.

27. Unde este dar pricina de laudă? S-a dus. Prin cefei de lege? A faptelor? Nu; ci prin legea credinţei.

28. Pentru că noi credem că omul este socotit neprihănit prin credinţă, fără faptele Legii.

29. Sau, poate, Dumnezeu este numai Dumnezeul Iudeilor? Nu este şi al Neamurilor? Da, este şi al Neamurilor;

30. deoarece Dumnezeu este unul singur şi El va socoti neprihăniţi, prin credinţă, pe cei tăiaţi împrejur, şi tot prin credinţă şi pe cei netăiaţi împrejur.

31. Deci, prin credinţă desfiinţăm noi Legea? Nicidecum. Dimpotrivă, noi întărim Legea.

„Cunoaşterea păcatului" a fost scopul primei părţi pregătitoare a

epistolei. Iudeu sau păgân, părtaş al învăţăturii divine sau nu, cu lege sau fără lege, toţi sunt sub păcat. Oricât de mari ar fi, altminteri, deosebirile printre oameni, acest lucru, în orice caz, le este comun tuturor. Toţi trăiesc în întuneric (3: 12). „Acum însă…" Acest „acum însă", este solia de bucurie, conţinutul mesajului apostolului; este ceea ce îl face pe Pavel să fie dator şi iudeilor şi grecilor; este ceea ce îl duce din ţară în ţară până la Roma; este acea „putere a lui Dumnezeu pentru mântui-rea tuturor a care cred". „Acum însă", înseamnă că totul a devenit nou; că viaţa în „noapte" are un capăt, că ziua lui Dumnezeu a început pentru omenire.

Cotitura lumii a avut loc. Nu a fost găsită o cunoaştere nouă, o cale nouă, o religie sau o filosofie sau o etică nouă, ci însuşi Dumnezeu a ieşit din propriul mister, schimbând din temelie situaţia omenirii. Neprihănirea lui Dumnezeu s-a arătat a fi, chiar viaţa lui Dumnezeu, iubirea lui Dumnezeu, care este singura dreptate absolută, dreptatea divină.

Acest lucru s-a petrecut nu prin lege, ci în afara ei. Şi legea este de la Dumnezeu, dar legea nu este însuşi Dumnezeu. Putem, de aceea, exprima prima frază din acest nou capitol, astfel: Acum însă, după ce oamenii au încercat zadarnic să înţeleagă în felul lor pe Dumnezeu, a apărut însuşi Dumnezeu, printre ei, şi le-a făcut cunoscut felul său de a fi şi viaţa sa. Unde este legea, se arată ce face omul şi neprihănirea omului. Harul înseamnă însă: acum face Dumnezeu şi neprihănirea lui Dumnezeu, modul în care Dumnezeu recuperează lumea. Aceasta nu este o unitate absolută, căci martorii lui Dumnezeu din Vechiul Legământ vorbesc despre acest lucru şi însăşi tema Vechiului Testament este „Legea şi profeţii". Ei mai întâi au anunţat, acum a avut loc şi a devenit vizibil în Iisus Hristos.

După cum printr-un om Dumnezeu ni se arată în propria Sa neprihănire, tot aşa existenţa şi viaţa oamenilor devin o descoperire a ceea ce este Dumnezeu. Ele trebuie să devină „drepte". Fiinţa lui Dumnezeu, aşa cum au văzut-o profeţii şi aşa cum s-a revelat în Iisus Hristos, arată cum Dumnezeu comunică, împărtăşeşte oamenilor din viaţa Sa. Neprihănirea Sa este, prin urmare, ceea ce oamenii trebuie să primească şi chiar primesc, în măsura în care cred. Oamenii în sine, după cum ştim, nu sunt „drepţi", ci sunt fără excepţie păcătoşi. Le lipseşte singurul lucru care poate să-i facă drepţi: dreptatea lui

Dumnezeu, slava vieţii divine. Că sunt păcătoşi şi că le lipseşte viaţa divină, este evident unul şi acelaşi lucru. Oamenii trăiesc în „noapte" nu în lumina soarelui divin. Acum însă lucrurile s-au schimbat. Dumnezeu a realizat ceea ce oferă posibilitate oamenilor să aibă parte de ce le lipseşte: de neprihănirea lui Dumnezeu. Cum este posibil acest lucru? Cum se întâmplă acest imposibil?

Astfel Dumnezeu înlătură ceea ce-i desparte pe oameni de el, adică păcatul, şi îi recunoaşte că ai Săi, pe ei, care nu mai erau ai Săi. El le dăruieşte ceea ce ei nu aveau, ce ei au pierdut pentru veşnicie: iubirea Sa necondiţionată; El le spune cu totul altceva decât ar fi trebuit să le spună, dacă ar voi să-i judece după lege: sunteţi drepţi în faţa Mea. Dumnezeu îi ia pe ei, rebelii, în relaţii cu Sine. Pentru ce? Pentru că aşa vrea El. Pe ce bază? în dar, pe baza harului Său. Aşadar Dumnezeu trece pur şi simplu peste păcat, îl tratează ca pe un nimic? Cu totul dimpotrivă. Acest har care pe om nu-l costă nimic, îl costă pe Dumnezeu Fiul Său. Ca dovadă a dreptăţii sale, pentru ca iertarea să nu fie înţeleasă greşit, drept neluare în seamă a vinei, Dumnezeu L-a dat morţii pe Iisus Hristos. Nu ca şi când Dumnezeu ar fi trebuit să fie împăcat înainte de a-şi îndrepta iubirea către oameni. Despre o împăcare, al cărei obiect este Dumnezeu, nu ştie nimic, nici epistola către Romani, nici restul Noului Testament. Desigur, Iisus este cel care împacă – „mijlocul de împăcare", „chivotul legământului" (mai exact: capacul chivotului) – îl numeşte apostolul Pavel, având în vedere jertfele de ispăşire ale israeliţilor; dar organizatorul acestei împăcări este Dumnezeu singur. Şi ea are loc nu din cauza lui Dumnezeu, ci din cauza oamenilor, pentru că altminteri nu ar fi clar că dreptatea lui Dumnezeu este o dreptate care judecă şi pedepseşte, pentru că altminteri iertarea Sa ar fi confundată cu o simplă trecere cu vederea a păcatului. Moartea lui Hristos este semnul dreptăţii judecătoare ca şi al iubirii iertătoare, al mâniei divine „împotriva oricărei nelegiuiri şi nedreptăţi a oamenilor", ca şi al îndurării sale de neînţeles. Sângele lui Hristos nu serveşte la înlăturarea, ci la descoperirea mâniei sale pedepsitoare împotriva păcatelor şi iubirea divină nu este efectul, ci cauza actului ispăşitor.

Neprihănirea lui Dumnezeu este gata să se comunice omului, aşa cum deja ea s-a şi comunicat omenirii în Iisus Hristos. Dar cum se întâmplă aceasta? Cum ajunge să fie al omului, ceea ce este al lui

Dumnezeu? Prin credinţă, adică prin faptul că omul primeşte ce îi dă Dumnezeu. Credinţa înseamnă aici, unde este vorba de justificarea păcătosului de către Dumnezeu, că omul se încrede în ce-i spune Dumnezeu, cu toate că aceasta merge împotriva întregii sale experienţe şi îi răstoarnă toate noţiunile despre drept şi nedrept. Păcătosul este îndreptăţit. Cum se poate? Pentru că aşa spune Dumnezeu. Cum poate însă, Dumnezeu, să spună ceea ce totuşi nu este adevărat? Deci păcătosul nu este un neprihănit? Pentru că neprihănirea lui Dumnezeu nu este ceva ce omul poate avea „de la sine", ci de la Dumnezeu şi anume prin harul lui Dumnezeu. Când Dumnezeu spune: „Tu eşti drept" în faţa mea, tu eşti fiul meu în care îmi găsesc plăcerea, atunci omul, crezând, nu mai este cel de mai înainte, ci unul nou, fiul iubit. Despre aceasta se va mai vorbi mult.

De pe acum este clar şi fără îndoială: această neprihănire a lui Dumnezeu nu este câştigată, ci dăruită. Aici lucrurile se petrec altfel decât atunci când omul se străduieşte să împlinească cerinţele lui Dumnezeu prin puterea sa. Aceste două feluri de neprihăniţi le pune apostolul Pavel încă o dată faţă în faţă: neprihănirea prin lege, adică după rezultatul lucrărilor, şi neprihănirea prin credinţă. Acolo activitatea proprie: omul care lucrează propria neprihănire, aici simpla primire: omul ca primitor al darului divin. Acesta din urmă, dreptul, neprihănitul, în adevăratul sens al cuvântului. Starea de neprihănire a omului nu este câştigată de sine, ci este una acordată; starea dreaptă a omului nu este independenţa, ci dependenţa de Dumnezeu. Îndreptăţirea doar prin credinţă nu este aşa dar un fel de „ca-şicând" divin, ci este o creaţie divină. Tocmai de aceea este exclusă orice „laudă"; atâta timp cât se gândeşte la lauda sa, omul trăieşte încă în înţelegerea greşită şi păcătoasă de sine însuşi. El încă nu a înţeles că singura laudă pe care o poate avea, este aceea că trăieşte în întregime din darul lui Dumnezeu. De aceea, cine se laudă, să se laude cu Dumnezeu.

Şi legea? Nu numai pe Pavel, iudeul şi fariseul de odinioară, îl preocupă întrebarea despre lege. Când legea lui Dumnezeu dispare din conştiinţă, omul se cufundă în mlaştina întâmplării şi a bunului plac, atunci nu mai poate înţelege nici harul lui Dumnezeu. Desigur, Dumnezeu nu este numai Dumnezeul iudeilor, ci şi al neamurilor, Dumnezeul celor „fără de lege"; neprihănirea prin credinţă stă însă

mult deasupra acestui contrast, iar Hristos este vestit ca mântuitor atât iudeilor cât şi neamurilor, şi cu toţii primesc mântuirea numai prin credinţă, „în afară de lege". Dar prin aceasta, legea nu este desfiinţată. Ea nu mai este terenul pe care stau acum oamenii, ajunşi neprihăniţi prin credinţă, dar ea constituie încă regula prin care trebuie să se adeverească toţi, chiar şi noua neprihănire ca atare. Aici este valabil cuvântul Domnului: „Căci dacă neprihănirea voastră nu va întrece neprihănirea cărturarilor şi a fariseilor, cu niciun chip nu veţi intra în împărăţia cerurilor" (Matei 5: 20). Neprihănirea mai bună, neprihănirea credinţei, nu poate deprecia neprihănirea legii. Ea trebuie să se confirme ca fiind adevărată neprihănire prin realizarea celor cerute de lege. Aşadar, legea nu este desfiinţată de neprihănirea primită prin credinţă, ci dimpotrivă este întărită. Cum trebuie înţeles acest lucru, se va arăta mai târziu.

Apostolul Pavel nu-şi reneagă iudaismul nici în altă privinţă. Vechiul Testament este şi rămâne Scrierea Sfântă, iar noutatea absolută descoperită nouă prin Domnul Iisus Hristos trebuie să fie pusă în legătură cu învăţătura

Vechilui Testament. Am văzut în cele de mai sus, că neprihănirea lui Dumnezeu, adică neprihănirea dobândită prin credinţă este descrisă de Vechiul Testament, de „lege şi profeţi". Scopul capitolului al patrulea, din Romani, este a arăta acest lucru şi a explica în continuare noţiunea de neprihănire prin credinţă.

2. NEPRIHĂNIREA PRIN CREDINŢĂ

ÎN VECHIUL ŞI ÎN NOUL LEGĂMÂNT (Romani 4: 125).

1. Ce vom zice dar că a căpătat, prin puterea lui, strămoşul nostru Avraam?

2. Dacă Avraam a fost socotit neprihănit prin fapte, are cu ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu.

3. Căci ce zice Scriptura? „Avraam a crezut pe Dumnezeu, şi aceasta i s-a socotit ca neprihănire".

4. Însă, celui ce lucrează, plata cuvenită lui i se socoteşte nu ca un har, ci ca ceva datorat:

5. pe când, celui ce nu lucrează, ci crede în Cel ce socoteşte pe păcătos neprihănit, credinţa pe care o are el, îi este socotită ca neprihănire.

6. Tot astfel, şi David numeşte fericit pe omul acela, pe care

Dumnezeu, fără fapte, îl socoteşte neprihănit.

7. „Ferice", zice el, „de aceia ale căror fără de legisânt iertate, şi ale căror păcate sunt acoperite!

8. Ferice de omul, căruia nu-i ţine Domnul în seamă păcatul!"

9. Fericirea aceasta este numai pentru cei tăiaţi împrejur sau şi pentru cei netăiaţi împrejur? Căci zicem că lui Avraam credinţa „i-a fost s-ocotită ca neprihănire".

10. Dar cum i-a fost socotită? După, sau înainte de tăierea lui împrejur? Nu când era tăiat împrejur, ci când era netăiat împrejur.

11. Apoi a primit ca semn tăierea împrejur, ca o pecete a acelei neprihăniri, pe care o căpătase prin credinţă, când era netăiat împrejur. Şi aceasta, pentru ca să fie tatăl tuturor celor care cred, măcar că nu sunt tăiaţi împrejur; ca, adică, să li se socotească şi lor neprihănirea aceasta;

12. Şi pentru ca să fie şi tatăl celor tăiaţi împrejur, adică al acelora cari, nu numai că sunt tăiaţi împrejur, dar şi calcă pe urmele credinţei aceleia, pe care o avea tatăl nostru Avraam, când nu era tăiat împrejur.

Iisus, Hristosul, este Mesia făgăduit în Vechiul Testament. Istoria mântuirii nu începe cu El, ci culminează în El. Noul Testament este de neînţeles fără Vechiul Testament. Nu este o întâmplare că mântuirea „vine de la Iudei", pe cât de sigur este că această mântuire, acest Mântu-itor, este mai mult decât cuprindea Israel în nădejdea sa mesianică şi în legământul său cu Dumnezeu. În mod cu totul deosebit, apostolul Pavel se simte dator să explice iudeilor din comunităţile creştine, cum noul absolut, care a fost dat în Iisus Hristos, se acordă cu făgăduinţele date părinţilor, şi cum se recunoaşte neprihănirea prin credinţă vestită de el, în imaginea adevăratului cucernic ce fusese dată părinţilor. Cunoaşte Vechiul Testament ceva despre neprihănirea prin credinţă?

În Avraam sunt cuprinse atât istoria mântuirii, care începe cu alegerea lui Israel dintre toate popoarele, cât şi ceea ce era cunoscut părinţilor prin cuvântul lui Dumnezeu ca umblare dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Avraam nu a fost numai strămoşul trupesc al lui Israel, ci totodată şi prototipul adevăratului credincios. Când un iudeu se numea fiul lui Avraam, atunci se gândea tot aşa de mult la această moştenire îndatoritoare cât şi la originea naturală. Cum era deci evlavia lui

Avraam? „Ce a găsit Avraam, strămoşul nostru trupesc”? Răspunsul la această întrebare hotăra dacă solia lui Pavel era o înnoire ce stătea în afara contextului istoriei anterioare a mântuirii, sau dacă prin Iisus să împlinit ceea ce se începuse în Avraam.

Mai întâi se pare că aici s-a ivit o contradicţie. Avraam este cunoscut prin evlavia sa, aşa dar prin felul lui de viaţă plăcut lui Dumnezeu, deci prin „lucrarea legii”, împlinirea poruncii divine. Dar ce este bine plăcut lui Dumnezeu la Avraam? Ce scoate în evidenţă Scriptura ca hotărâtor la el? Ce altceva decât credinţa sa, faptul că se încredea în Dumnezeu, că se baza în întregime pe Dumnezeu şi aştepta totul de la Dumnezeu. Şi nu numai aceasta. În mod deosebit Scriptura subliniază că Dumnezeu i-a socotit această credinţă ca neprihănire. Aşadar, Avraam nu era neprihănit prin împlinirea legii, ci starea de „neprihănit” i-a fost oferită în dar de Dumnezeu în urma credinţei sale. Se poate, desigur, vorbi despre credinţă ca de o virtute, alături de altele; s-ar putea de asemenea considera credinţa drept „lucrare”, pe baza căreia i se cuvenea de drept titlul de „neprihănit”. Dar nu despre aceasta este vorba. Despre credinţă nu se vorbeşte ca despre o virtute; ci ca despre o cu totul altă relaţie cu Dumnezeu: Avraam nu a vrut el însuşi să fie ceva, ci s-a pus în întregime la dispoziţia lui Dumnezeu. De aceea „socotirea ca neprihănire” nu este simplă recunoaştere a unui fapt existent: acest om este un neprihănit. De ce trebuia să fie neprihănit un credincios? Această socotire este har.

Al doilea martor al neprihănirii prin credinţă este David. Şi el vorbeşte într-un psalm despre „socotire”, dar acum despre „nesocotire”, adică despre nesocotirea vinei. El numeşte fericit pe cel căruia îi este iertat păcatul. Neprihănirea prin iertare nu este desigur neprihănire prin fapte, ci o neprihănire dăruită. Iertarea păcatelor este în întregime lucrarea lui Dumnezeu, aici omul doar primeşte. El este un neprihănit, nu în sine şi din sine, ci prin ceea ce îi spune Dumnezeu. Pentru prima dată foloseşte apostolul Pavel pentru îndreptăţirea prin credinţă expresia cunoscută fiecăruia din Vechiul Testament, iar creştinilor mai ales din cuvântările Domnului: iertarea păcatelor.

Fiind făcută astfel legătura cu Vechiul Testament prin exemple hotărâtoare, trebuie să se răspundă acum la întrebarea: ce a fost spus lui Avraam şi lui David este valabil şi pentru păgâni? Intră Avraam în considerare şi ca strămoş al creştinilor proveniţi dintre neamuri, al

căror strămoş trupesc el nu este, şi prin urmare neprihănirea prin iertare se referă şi la neamuri? Semnul caracteristic al iudeului este tăierea împrejur. Cine nu are tăierea împrejur, poate fi iudeu în sens pur fizic; în sensul ritual, în sensul participării la făgăduinţele părinţilor, nu este.

Dar tocmai Avraam, în momentul în care Dumnezeu îi socoteşte credinţa ca neprihănire, Avraam, tatăl credinţei, nu este un iudeu în acest sens, ci, aşa zicând, un păgân. Tăierea împrejur a venit abia după aceea, ca o pecete a neprihănirii acordate prin credinţă. De ce trebuia acest Avraam, care ca netăiat împrejur, ca neiudeu, era neprihănit prin credinţă, să nu aibă copii, care să primească de asemenea fără tăiere împrejur, în dar, neprihănirea prin credinţă? auzim aici răsunând tema din Romani 9. Această neprihănire nu este legată de nicio lege, ci este în întregime lucrarea atotstăpânitorului Dumnezeu care alege pe cine vrea. Dumnezeu nu este condiţionat de altceva în afară de propria Sa voinţă. Neprihănirea prin credinţă este neprihănirea lui Dumnezeu, fapta Sa, darul Său; ea este liberă ca şi Dumnezeu însuşi. Dar nici de propriile Sale lucrări nu este legat Dumnezeu. Numai o condiţie există mereu; ea a fost deja amintită când a fost vorba de neprihănirea lui Dumnezeu, apoi a fost clar scoasă în evidenţă când s-a vorbit de lucrarea de împăcare a lui Hristos; în fond nu este o condiţie, ci obiectul însuşi, văzut din partea cealaltă: neprihănirea lui Dumnezeu este neprihănirea credinţei. Numai credinţa poate avea parte de ea. „Tuturor, care cred", înseamnă şi: numai celor care cred. Avraam este tatăl celor care „păşesc pe urmele credinţei sale". Credincioşii sunt cei neprihăniţi, neprihăniţii sunt cei credincioşi. Neprihănirea lui Dumnezeu este neprihănirea credinţei.

13. În adevăr, făgăduinţa făcută lui Avraam sau seminţiei lui, că va moşteni lumea, n-a fost făcută pe temeiul Legii, ci pe temeiul acelei neprihăniţi, care se capătă prin credinţă.

14. Căci, dacă moştenitori sunt cei ce se ţin de Lege, credinţa este zadarnică, şi făgăduinţa este nimicită;

15. pentru că Legea aduce mânie; şi unde nu este o lege, acolo nu este nici călcare de lege.

16. De aceea moştenitori sunt cei ce se fac prin credinţă, pentru ca să fie prin har, şi pentru ca făgăduinţa să fie chezăşuită pentru toată sămânţa lui Avraam: nu numai pentru sămânţa aceea care este sub

Lege, ci şi pentru sămânţa aceea care are credinţa lui Avraam, tatăl nostru al tuturor.

17. după cum este scris: „Te-am rânduit să fii tatăl multor neamuri". El, adică, este tatăl nostru înaintea lui Dumnezeu, în care a crezut, care învie morţii, şi care cheamă lucrurile cari nu sunt, ca şi cum ar fi.

18. Nădăjduind împotriva oricărei nădejdi, el a crezut, şi astfel a ajuns tatăl multor neamuri, după cum i se spusese: „Aşa va fi sămânţa ta".

19. Şi, fiindcă n-a fost slab în credinţă, el nu s-a uitat la trupul său, care era îmbătrânit – avea aproape o sută de ani – nici la faptul că Sara nu mai putea să aibă copii.

20. El nu s-a îndoit de făgăduinţa lui Dumnezeu, prin necredinţă, ci, întărit prin credinţa lui, a dat slavă lui Dumnezeu.

21. deplin încredinţat că El ce făgăduieşte, poate să şi împlinească.

22. De aceea credinţa aceasta „i-a fost socotită ca neprihănire".

23. Dar nu numai pentru el este scris că „i-a fost socotită ca neprihănire";

24. ci este scris şi pentru noi, cărora de asemenea ne va fi socotită, nouă celor ce credem în Cel ce a înviat din morţi pe Iisus *Hristos, Domnul nostru.*

25. care a fost dat din pricina fărădelegilor noastre, şi a înviat din pricină că am fost socotiţi neprihăniţi.

Neprihănirea prin credinţă, aşa dar solia despre cotitura tuturor lucrurilor datorită intervenţiei lui Dumnezeu în Iisus Hristos, nu stă în afara legăturii cu istoria mântuirii, de care aflăm în Vechiul Testament. Dimpotrivă, ce a fost dat prin Hristos se dovedeşte a fi împlinirea a ceea ce primise deja Avraam. Aşadar, până la urmă nu rămâne nimic din contradicţia dintre lege şi credinţă? Ca şi în epistola către Galateni, apostolul Pavel trebuie să lupte şi aici pe două fronturi. Nu fără Vechiul Testament! Dar nu cu legea! După cum în epistola către Galateni a deosebit cele două feţe ale Vechiului Legământ: legământul legii (Ierusalimul iudeic, Agar, Sinai) şi legământul făgăduinţei (Sara, Ierusalimul ceresc), tot aşa şi aici, face deosebire netă între lege şi făgăduinţă în ce priveşte moştenirea lui Avraam. Nu se pune întrebarea, dacă legea este de la Dumnezeu sau nu. Acest lucru este

stabilit, întrebarea poate numai fi cea generală: dacă neprihăni-rea vine din lege sau nu. Pe cât de mult ţine apostolul să nu rupă firul dintre Vechiul şi Noul Testament, tot atât de mult doreşte să distrugă orice legătură dintre neprihănirea legii şi neprihănirea credinţei. Aici nu există „nu numai… ci şi", aici nu există niciun „Şi". Aici există numai precisul, necondiţionatul „Ori… ori".

Se pune deci întrebarea, dacă omul devine „drept" prin sine sau prin darul lui Dumnezeu. Dacă şi pe calea legii se dobândeşte acea moştenire, obţinută datorită credinţei, atunci credinţa nu este credinţă şi făgăduinţa nu este făgăduinţă, Iisus Hristos nu este Mântuitorul pentru toţi, nu este Cel, în afară de care nu este mântuire. Aici se decide totul în ce priveşte solia tuturor apostolilor, solia despre Iisus Hristos, Mesia. Totodată este vorba şi de faptul dacă trebuie să fii iudeu pentru a avea parte de mântuire sau dacă mântuirea este pentru toţi. Dacă mântuirea este legată de lege, atunci iudeii au dreptate: trebuie să fii iudeu, pentru a avea parte de ea. Atunci Avraam nu este tatăl tuturor popoarelor. Dar el este aceasta, fiindcă este tatăl credincioşilor, al celor care nu se bazează pe lucrarea lor proprie, ci aşteaptă totul de la lucrarea lui Dumnezeu.

Dacă mai înainte, apostolul Pavel a vorbit abstract despre credinţa lui Avraam, acum ne arată ce credea Avraam. Avraam credea în imposibil, în ceea ce este împotriva oricărei aşteptări omeneşti. După cum adevărata iubire se dovedeşte abia când este vorba să iubim pe duşman, tot aşa credinţa în făgăduinţa lui Dumnezeu se dovedeşte pe deplin şi clar când făgăduinţa lui Dumnezeu este în contradicţie cu socotelile şi aşteptările omeneşti. Dacă te bazezi într-adevăr numai pe cuvântul lui Dumnezeu, devine evident abia atunci când cuvântullui – Dumnezeu nu este sprijinit de motive raţionale, ci se opune chiar celor considerate ca probabile pe baze raţionale.

Astfel era făgăduinţa făcută de Dumnezeu lui Avraam. Omeneşte vorbind, era imposibil ca el să aibă urmaşi, aşadar, să devină tatăl al multor popoare. Avraam nu era un fantast. El ştia ce înseamnă bătrâneţea, el ştia ce înseamnă un trup de mamă, aproape mort pentru problema urmaşilor. El ştia, de aceea, că omeneşte nu era nimic de aşteptat aici. Ce a făcut deci? El a contat pe veracitatea lui Dumnezeu şi pe puterea de a face minuni, a lui Dumnezeu. Cuvântul lui Dumnezeu a însemnat pentru el mai mult decât experienţa. El nu a consimţit numai,

ci a recunoscut şi confirmat totala sa dependenţă de Dumnezeu. Şi tocmai aceasta înseamnă „a crede". În această credinţă omul renunţă la sine şi se bazează numai pe Dumnezeu. De aceea, în această credinţă capătă valoare Dumnezeu, se valorifică Dumnezeu. De aceea este socotită ca neprihănire această credinţă şi nu pentru că credinţa ar fi o lucrare; o virtute ce depăşeşte toate celelalte virtuţi; o virtute supranaturală, ci în mod cu totul simplu pentru că prin această credinţă omul eliberează locul pentru Dumnezeu.

Astfel, se evidenţează nu numai esenţa credinţei, ci şi esenţa lui Dumnezeu. Unei credinţe juste îi corespunde o cunoaştere justă a lui Dumnezeu: Dumnezeu este Stăpânul absolut, Creatorul suveran. Numai faţă de acest Dumnezeu poate exista acea credinţă necondiţionată. A te şti necondiţionat, dependent de Dumnezeu; a te da necondiţionat în mâna Sa şi a aştepta totul de la El; poţi numai când Dumnezeu este Cel care are toată puterea, care are puterea absolută de a dispune, pentru a cărui voinţă nu există nicio limită şi nicio piedică. Acesta este Dumnezeul care cheamă la existenţă cele ce nu sunt. După cum cheamă la neprihănire pe cel care nu este neprihănit, ci un păcătos – cuvântul Său este putere creatoare – tot aşa cheamă lucrurile care nu sunt, în existenţă. Numai de la un astfel de Dumnezeu putea Avraam să aştepte realizarea acelei făgăduinţi; deoarece în credinţa sa îl cunoştea astfel pe Dumnezeu, a putut să se încreadă în imposibilul făgăduit: din cel mort o viaţă nouă, din sânul mort al Sarei o descendenţă numeroasă ca şi stelele de pe cer. Această credinţă a fost socotită ca neprihănire, pentru că în ea Dumnezeu a fost recunoscut şi cinstit în adevărata sa putere. Această credinţă nu este nimic altceva decât valorificarea lui Dumnezeu la om, în om. Abia printr-o astfel de credinţă ajunge Dumnezeu cu adevărat stăpân al omului.

De aceea această neprihănire a credinţei nu este legată de îngrădiri. Unde se crede astfel, Dumnezeu este drept şi acolo cad toate celelalte condiţii. De acest fel este şi credinţa bisericii creştine. Unde se crede în acest Dumnezeu cu această credinţă, acolo pierde orice importanţă deosebirea dintre iudeu şi neiudeu. În Hristos „nu este nici iudeu, nici grec", ei sunt cu toţii una (Galateni 3: 28). Căci este credinţa în Dumnezeul care prin învierea lui Iisus din morţi s-a dovedit a fi Stăpânul absolut şi este credinţa care, crezându-L pe Dumnezeu

capabil de aceasta, I se încrede în totul. În moartea şi în învierea Domnului Iisus Hristos este activă aceeaşi putere stăpânitoare absolută: în neîngrădită libertate peste propria sa lege, Dumnezeu lasă pe cel neprihănit să sufere pentru cel nedrept; în suverană putere a iubirii, El trece asupra noastră, a păcătoşilor, neprihănirea Fiului, care este neprihănirea Sa proprie; în absolută putere creatoare El face din moartea lui Hristos biruinţa vieţii Sale pentru oameni.

În felul acesta, credinţa lui Avraam este prezentă şi ajunsă la împlinire în biserica creştină. De-abia în Iisus Hristos devine realitate acea moştenire în care a crezut Avraam; abia prin El, prin moartea Sa ispăşitoare şi prin biruinţa asupra morţii şi a mormântului, sunt incluse toate popoarele în istoria mântuirii care a început cu Avraam şi alegerea lui Israel. Şi de-abia învierea lui Iisus din morţi, care este centrul soliei despre Hristos, arată ce înseamnă că Dumnezeu creează din moarte viaţă. Ce a vieţuit Avraam este de fapt un început, însă numai un început al celor pe care le trăieşte biserica lui Hristos în realizarea făgăduinţei divine a moştenirii.

Astfel apostolul îşi citeşte, privind de la Hristos înapoi, Vechiul Testament, Biblia sa, cu promisiunilr lor. El vede unitatea a ceea ce a fost dat părinţilor şi nouă în Iisus Hristos; el vede însă şi deosebirea, care constă tocmai în aceea că abia acum iese la iveală adevăratul sens al celor făgăduite şi crezute odinioară. Noi nu putem urma întotdeauna în amănunt pe apostol în interpretările Scripturii care lasă să se observe adesea legăturile sale mai dinainte cu şcoala rabinică a cărturarilor, dar privirea sa generală trebuie să fie şi a noastră: sensul Vechiului Testament a fost împlinit abia în Iisus Hristos. Prin nădejdea sa mesianică, prin aşteptarea noului legământ, Vechiul Testament indică destul de clar deasupra şi dincolo de sine. Vechiul Testament conţine germenii care au ajuns la deplină dezvoltare în Noul Testament. Vechiul Testament dă în mod provizoriu ceea ce şi-a câştigat forma definitivă în Noul Testament, aşa după cum profeţii sunt precursorii lui Mesia şi nu El însuşi. Dumnezeu nu ne-a dat nicio carte cu revelaţii gata din cer, ci El a început cu oamenii o istorie, ale cărei mărturii ne sunt date în Vechiul Testament şi de care avem parte numai mulţumită acestor mărturii. Această istorie este de la început orientată spre Hristos şi de aceea sensul ei nu poate fi înţeles decât pornind de la El. Hristos însuşi este sensul ei, aşa după cum acelaşi

unic Dumnezeu este Cel care ne-a descoperit faţa Sa în profeţii nedeplin, iar în Iisus Hristos pe deplin, şi cel care a încheiat legământul Său cu omenirea.

3. NOUA PRIVELIŞTE

(Romani 5: 1-11).

1. Deci, fiindcă suntem socotiţi neprihăniţi, prin credinţă, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos.

2. Lui îi datorăm faptul că, prin credinţă, am intrat în această stare de har, în care suntem; şi ne bucurăm în nădejdea slavei lui Dumnezeu.

3. Ba mai mult, ne bucurăm chiar şi în necazurile noastre; căci ştim că necazul aduce răbdare.

4. răbdarea aduce biruinţă în încercare, iar biruinţa aceasta aduce nădejdea.

5. Însă nădejdea aceasta nu înşală, pentru că dragostea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt, care ne-a fost dat.

6. Căci, pe când eram noi încă fără putere, Hristos, la vremea cuvenită a murit pentru cei nelegiuiţi.

7. Pentru un om neprihănit cu greu ar muri cineva; dar, pentru binefăcătorul lui, poate că s-ar găsi cineva să moară.

8. Dar Dumnezeu îşi arată dragostea faţă de noi prin faptul că, pe când eram noi încă păcătoşi, Hristos a murit pentru noi.

9. Deci, cu atât mai mult acum, când suntem socotiţi neprihăniţi, prin sângele Lui, vom fi mântuiţi prin El de mânia lui Dumnezeu.

10. Căci, dacă atunci când eram vrăjmaşi, am fost împăcaţi cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcaţi cu El, vom fi mântuiţi prin viaţa Lui.

11. Şi nu numai atât, dar ne şi bucurăm în Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin care am căpătat împăcarea.

Prin Iisus Hristos a fost pusă o nouă temelie de viaţă. Aici nu mai stăm pe terenul legii, adică pe lucrarea noastră proprie, ci pe terenul lucrării lui Dumnezeu. Avem acum o nouă stare, starea lui Hristos sau starea de creştin. Ce înseamnă deci a trăi în această stare? Primul lucru este că acum „stăm" altfel faţă de Dumnezeu, înainte, era stare de război, duşmănie, acum s-a făcut pace. Între Dumnezeu şi noi situaţia era mai înainte rea, acum ea este bună. Acum nu mai trebuie,

ca mai înainte, să ne străduim zadarnic pentru a aduce în ordine relaţia noastră cu Dumnezeu: ea a fost adusă de El însuşi. Acum nu mai suntem sub mânie, ci în har. Avem intrare liberă la Dumnezeu; conştiinţa rea care voia să ne izgonească mereu de la Dumnezeu, a fost adusă la tăcere. Nu pentru că noi ne-am fi îndreptat aşa de mult, încât conştiinţa rea să nu mai găsească nimic de acuzat, ci pentru că Hristos a legat acest paznic îngrozitor cu lanţul în faţa tronului lui Dumnezeu şi l-a adus la tăcere. Acum putem să ne înfăţişăm înaintea lui Dumnezeu, să intrăm şi să ieşim ca şi fiii în casa părintească. Firește că nu ne aflăm încă în acea tovărăşie perfectă cu Dumnezeu care se numeşte „a se vedea faţă în faţă". Şi încă suntem aici „pe pământ", iar Dumnezeu este „în cer", încă ne aflăm în această foarte pământească şi şubredă viaţă şi nu în slavă. Dar ştim că acea slavă este a noastră. Noi nu suntem încă acasă, dar suntem în drum spre casă şi ştim că ne vom atinge ţelul, singur care se poate numi astfel: slava lui Dumnezeu, viaţa veşnică. Siguranţa acestui ţel al nostru, aceasta este nădejdea şi cine are această nădejde este bucuros ca cineva care este pe cale să preia o moştenire bogată.

Bucurie în mijlocul necazurilor din această lume. Mai mult chiar, aceste necazuri şi experienţe trebuie să ne întărească bucuria aceasta. Rezistenţa creează putere, perseverenţă, constanţă. Se dovedeşte că credinţa nu este o fantezie, ci cu adevărat „puterea lui Dumnezeu". Starea cea nouă se dovedeşte a fi o viaţă nouă. Se observă că acum, într-adevăr, toate au devenit altfel, că acum rezolvăm în alt mod greutăţile zilnice. Şi această experienţă face să fie cu atât mai luminoasă nădejdea; că ceea ce Dumnezeu a început cu atâta putere, va şi desăvârşi. Cine simte deja în prezent aşa de clar puterea lui Hristos, acela nu se poate îndoi de rezultatul luptei, de scopul final al acestui drum lung.

Dar cea mai importantă experienţă este aceea că „Dragostea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt". Aceasta nu numai că o credem, ci este acum experienţa noastră. Tocmai aceasta se înţelege prin „turnată în inimile noastre". Nu fără credinţă, nu independent de credinţă, ci prin credinţă ni s-a dăruit acum şi experienţa puterii prezente a iubirii lui Dumnezeu. Prin credinţa în iubirea lui Dumnezeu arătată în Iisus Hristos, avem acum şi noi parte de ea, în mod sensibil şi cu adevărat.

„Bogata revelaţie a iubirii lui Dumnezeu ne inundă întreaga inimă. Ea pătrunde în fiecare colţ şi îmblânzeşte nu numai tristeţea, ci se amestecă asemenea unei arome bune în toate luptele noastre, împrumutându-le un gust plăcut" (Jean Calvin).

Martin Luther şi Augustin au înţeles „iubirea lui Dumnezeu" ca iubire „faţă de Dumnezeu". Nu este nevoie să discutăm dacă este aşa sau nu. Atunci când iubirea lui Dumnezeu devine într-adevăr o experienţă, ea este în acelaşi timp şi iubire către Dumnezeu. Căci iubirea nu poate fi primită decât prin reciprocitate. Cine simte iubirea lui Dumnezeu, acela şi iubeşte pe Dumnezeu. „De aceea numai iubirea lui Dumnezeu, care este cea mai curată simţire faţă de Dumnezeu şi care îndreptează inimile, singură ea nimiceşte satisfacţia neprihănirii proprii. Căci ea iubeşte pe Dumnezeu nu numai darurile lui Dumnezeu" (Luther). Această experienţă a iubirii lui Dumnezeu este experienţa Duhului Sfânt pe care apostolul Pavel o numeşte arvuna nădejdii.

Dar privirea trebuie să fie îndreptată de la ceea ce se întâmplă în noi, la Hristos, la „Hristos pentru noi". Căci El este sursa acestei iubiri şi numai prin faptul că privim la El, curge acest izvor. Starea de creştin nu este ceva ca atare, ci tocmai starea în Hristos. Trebuie să ne devină clară jertfa minunată a lui Hristos, pentru ca să putem deveni pe deplin siguri de nepătrunsa iubire a lui Dumnezeu şi prin aceasta de minunatul ţel final.

Apostolul Pavel abia poate exprima acest lucru extraordinar. El luptă cu limbajul; pentru a putea înţelege, noi ne-am ajutat în traducere de o mică substituire – şi o ia mereu de la început. Moartea celui neprihănit pentru cei păcătoşi este ceva cu totul de neconceput. Dar tocmai în aceasta îşi arată Dumnezeu dragostea Sa care depăşeşte orice închipuire. Pentru apostolul Pavel Dumnezeu şi Hristos sunt o unitate, încât jertfa de sine a Fiului, pentru el, este dovada iubirii Tatălui. Dacă am ajuns o dată la siguranţa că Dumnezeu s-a dat pe Sine în Iisus Hristos pentru noi, nelegiuiţii, atunci nu mai putem avea nicio îndoială în privinţa viitorului. Acest fapt trecut, înseamnă clar, mântuirea deplină, în viitor. Mai mult, acest trecut cuprinde în sine acel viitor, aşa cum începutul unei fraze conţine în sine şi sfârşitul. Totul este o „trăsătură" a mâinii lui Dumnezeu. împăcarea este deja începutul mântuirii şi trebuie să se împlinească în mântuire. Aici se

vede, încă o dată, clar, că nu Dumnezeu este cel împăcat, ci că noi suntem împăcaţi cu Dumnezeu; căci Dumnezeu este cel care face totul. Dar negreşit este vorba ca noi să fim salvaţi de mânia Sa, prin iubirea Sa. Căci există numai două posibilităţi: a fi sub mânia lui Dumnezeu sau a fi în iubirea lui Dumnezeu. Dumnezeu vrea însă – şi aceasta este iubirea Lui faţă de noi păcătoşii – ca noi să ajungem din împărăţia mâniei, în împărăţia iubirii Sale. El iubeşte chiar şi pe păcătoşii ce nu se încred în iubirea Sa. Pentru că ei, pentru ca noi să ne încredem în iubirea Sa, Dumnezeu ne-a dat pe Fiul Său.

4. ISTORIA MORŢII ŞI ISTORIA VIEŢII

(Romani 5: 12 – 21).

12. De aceea, după cum printr-un singur om a intrat păcatul în lume, şi prin păcat a intrat moartea, şi astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, din pricină că toţi au păcătuit…

13. (Căci înainte de Lege păcatul era în lume. Dar păcatul nu este ţinut în seamă câtă vreme nu este o lege.

14. Totuşi moartea a domnit, de la Adam până la Moise, chiar peste cei ce nu păcătuiseră printr-o călcare de lege asemănătoare cu a lui Adam, care este o icoană preînchipuitoare a Celui ce avea să vină.

15. Dar cu darul fără plată nu este ca şi cu greşeala; căci, dacă prin greşeala unuia singur, cei mulţi au fost loviţi cu moartea, apoi cu mult mai mult harul lui Dumnezeu şi darul, pe care ni l-a făcut harul aceste într-un singur om, adică în Iisus Hristos, s-au dat din belşug celor mulţi.

16. Şi darul fără plată nu vine ca printr-acel unul care a păcătuit; căci judecata venită de la unul, a adus osânda; dar darul fără plată a venit în urma multor greşeli a adus o hotărâre de iertare.

17. Dacă deci, prin greşeala unuia singur, moartea a domnit prin el singur, cu mult mai mult cei ce primesc, în toată plinătatea, harul şi darul neprihănirii, vor domni în viaţă prin acel unul singur, care este Iisus Hristos!)

18… Astfel dar, după cum printr-o singură greşeală, a venit o osândă, care a lovit pe toţi oamenii, tot aşa, printr-o singură hotărâre de iertare a venit pentru toţi oamenii o hotărâre de neprihănire care dă viaţa.

19. Căci, după cum prin neascultarea unui singur om, cei mulţi au fost făcuţi păcătoşi, tot aşa, prin ascultarea unui singur om, cei mulţi vor

fi făcuţi neprihăniţi.

20. *Ba încă şi Legea a venit pentru ca să se înmulţească greşeala*; *dar unde s-a înmulţit păcatul*, *acolo harul s-a înmulţit şi mai mult*;

21. *pentru ca*, *după cum păcatul a stăpânit dând moartea*, *tot aşa şi harul să stăpânească dând neprihănirea*, *ca să dea viaţa veşnică*, *prin Iisus Hristos*, *Domnul nostru*.

Până acum ni s-a arătat cum creează Iisus Hristos o nouă temelie de viaţă. Din viaţa sub lege, care este o viaţă în păcat şi sub mânia lui Dumnezeu, prin intervenţia Sa în lumea noastră, a realizat ceva nou: viaţa în har, în neprihănirea lui Dumnezeu şi în pace cu Dumnezeu. Starea nenorocită în care ne aflam, a devenit pentru toţi cei care cred în El, mântuire. Iar acum gândirea apostolului se ridică până la ultima culme: în Iisus Hristos, fluviul istoriei omenirii în întregime, a fost condus pe un alt făgaş, înainte de El, şi abstracţie făcând de El, fluviul generaţiilor se rostogolea nestăvilit spre ţelul îngrozitor al nimicirii – în faţa noastră apar marile tablouri ale judecăţii lumii cu fluviile lor de trupuri armeneşti ce sunt târâte în abis. Acestui fluviu al morţii îi pune stavilă Iisus Hristos. El îi schimbă direcţia, din râu al morţii el devine râu al vieţii, şi tot ce ajunge să intre în cursul lui, este dus spre ţelul minunat al vieţii veşnice.

Râul morţii îşi are originea în căderea în păcat a primului om. Căderea lui este căderea tuturor, moartea sa este moartea tuturor. Omenirea este o unitate şi asupra omenirii domneşte legea de neînduplecat a lui Dumnezeu, anume că păcatului îi aparţine moartea. Aşa a fost de la început. Aşa a fost după cum spun primele pagini ale Bibliei. În al doilea capitol al cărţii „La început" (adică Geneza) Dumnezeu i-a spus primului om: „vei muri, dacă vei mânca din fructele oprite". Omul nu a ascultat ce i s-a poruncit; s-a purtat în mod nelegiuit cu ceea ce Dumnezeu îşi rezervase pentru sine. Căderii i-a urmat blestemul şi blestemului, nimicirea. Acum moartea este în lume. Când vorbeşte de moarte, apostolul Pavel nu se gândeşte numai la moartea trupului ca un fenomen natural, ci la nimicirea, ca o putere, în stăpânirea căreia a căzut viaţa omenească, în legătură cu mânia lui Dumnezeu şi înfricoşătoarea sa judecată. Moartea este puterea nimicitoare a mâniei lui Dumnezeu şi condamnarea din cauza păcatului. Această putere a morţii a venit în lume ca o ciumă ucigătoare şi surprinzând pe fiecare om.

Urmaşii nu sunt cuprinşi de această putere nimicitoare fără a fi vinovaţi, ci mor cu toţii pentru că „cu toţii au păcătuit”. Apostolul Pavel nu intenţionează să dea o prezentare didactică a păcatului originar în sensul dogmei de mai târziu a bisericii. Tocmai momentul fizic al eredităţii nu este accentuat la Pavel – acel element care începând cu Augustin a fost introdus, din contexte de idei străine Bibliei, în dogma bisericească şi a dominat-o. Preocuparea lui Pavel este dublă. În primul rând: începând cu Adam, asupra omenirii, asupra istoriei întregi, zace o condamnare la „moarte”. O putere dușmănoasă, distrugătoare a pătruns în ea; un fluviu care-l smulge pe fiecare şi-l duce cu sine către pieire. Niciun om nu are de la sine puterea de a se sustrage acestei necesităţi de păcătuire; fiecare are parte de aceasta. Augustin a văzut aici atât sensul acestui text cât şi situaţia omului în mod just: Oamenii nu pot să nu păcătuiască. În al doilea rând, apostolul Pavel nu numeşte păcat această soartă ca atare şi nu vorbeşte nici de o moştenire a păcatului, ci arată că această condamnare la păcătuire provine din faptul că omul acţionează în hotărârile sale împotriva voinţei lui Dumnezeu şi devine încărcător al legii. Apostolul Pavel nu numeşte păcat întunecata putere a condamnării ca atare, ci propria şi responsabila hotărâre împotriva poruncii lui Dumnezeu. El nu vrea să explice păcatul folosind exemplul moştenirii însuşirilor rele prin descendenţă naturală, lucru cunoscut oricui. Această îndreptare a atenţiei către procesul procreaţiei şi al eredităţii naturale este străin lui Pavel, ca de altfel întregii gândiri biblice. Ce vrea el să arate, este unitatea neamului omenesc, în ce priveşte păcatul şi obligativitatea fiecăruia faţă de această necesitate, de a o accepta în voinţa sa. Începând de la Adam, în afară de Hristos, în contextul său natural – istoric, omenirea este una în a păcătui şi în supunerea faţă de forţa nimicirii. Cum să ne gândim mai precis la acest lucru, apostolul Pavel nu ne mai spune.

Firește, rolul hotărâtor de conducător al strămoşului istoric, îi este cunoscut din povestirea biblică, de a cărei istoricitate nu se îndoieşte, şi îl recunoaşte în mod direct. De fapt este spus „pentru că toţi au păcătuit”; dar este spus şi: nu au păcătuit în acelaşi fel (nu „după chipul păcătuirii lui Adam”). Dar prin aceasta nu se înţelege că ei au fost deja molipsiţi cu necesitatea de a păcătui, ci că ei nu au păcătuit ca Adam contra unei porunci date în mod expres. De asemenea este

spus că de la Adam s-a ajuns la condamnarea tuturor a, dar nu că cei de mai târziu au fost pedepsiţi pentru păcatul lui Adam, ci: „pentru că cu toţii au păcătuit”. Dovada principală a învăţăturii augustiniene: „În care (Adam) toţi au păcătuit”, versetul 12, s-a bazat în mod evident pe o traducere greşită a textului originar grec. Reprezentanţii de mai târziu ai dogmei bisericeşti, de exemplu Calvin, au recunoscut şi îndreptat această greşeală de traducere, dar şi-au permis să menţină „pentru că toţi au păcătuit”, întrucât toţi au fost creaţi păcătoşi. Dacă ne uităm la restul epistolei şi în celelalte epistole ale apostolului, nu găsim niciun punct de sprijin pentru dogma lui Augustin. Nicăiri apostolul Pavel nu consideră păcatul oamenilor ca o încărcătură ereditară de la Adam. Dar bine-nţeles, el învaţă aici ca şi în alte părţi – aceasta fiind alternativa biblică la învăţătura lui Pelaghie – că începând cu Adam, „moartea” este o putere stăpânitoare, de neînvins, în viaţa fiecărui om, de care omul, în afară de Hristos, încearcă zadarnic să scape, şi care devine păcat în propria sa voinţă şi faptă. Rezumând putem spune: de la Adam încoace, este în lume această putere a păcatului şi a morţii, sub care se află fiecare om prin aceea că el însuşi păcătuieşte.

Textul nostru vrea însă să vorbească nu de Adam şi acest rău al morţii, ci de Iisus Hristos şi de cotitura mântu-irii realizate prin El. Tabloului istoriei omenirii, aşa cum se prezintă el începând de la Adam, apostolul Pavel îi opune tabloul istoriei, aşa cum se prezintă ea începând de la Hristos încoace. Dacă omenirea este una în păcat şi pieire începând de la Adam, acică lăsată în seama sa, ea este de asemenea una şi în neprihănire şi viaţă, chiar în viaţa veşnică, privind de la Iisus Hristos, al doilea Adam, încoace. Întrucât apostolul Pavel vrea să exprime deodată două lucruri, face ca afirmaţiile sale să fie greu de înţeles. O dată, el vrea să zică: există o corespondenţă între Adam şi Hristos. Hristos este perechea lui Adam; în Hristos este îndreptat din nou ceea ce s-a greşit în Adam. În Hristos, cursul istoriei, care din direcţia voită de Dumnezeu a fost deviat de Adam înspre distrugere, este adus din nou în direcţia cea bună. Hristos restabileşte ce a fost distrus.

Dar apostolul Pavel nu poate să se mulţumească cu aceasta. La Hristos este vorba – şi acesta este al doilea lucru pe care vrea să-l spună apostolul Pavel – nu numai de o restabilire a stării de la început,

de înlăturarea vătămării aduse de Adam, ci de mult mai mult. Aşadar este vorba de o paralelă şi de o neparalelă. Darul harului este mai mare decât a fost pierderea. Acţiunea mântuitoare a lui Hristos este mai mare decât puterea vătămătoare a lui Adam. Apostolul Pavel oscilează între scoaterea în evidenţă a concordanţei sau a neconcordanţei, deoarece pentru el este important să le spună pe amândouă; dar realizarea unei intenţii face ca cealaltă să nu ajungă la o formulare clară. Dar sensul general nu poate fi înţeles greşit: Fapta lui Hristos, care este mai întâi corespondenta pozitivă a faptei lui Adam, cântăreşte mai mult decât aceasta; istoria lumii a devenit prin Hristos dintr-o istorie a nenorocirii, o istorie a mântuirii. Acest lucru s-a întâmplat prin fapta de ascultare a lui Hristos, care, ca act de împăcare al lui Dumnezeu, creează noua stare de neprihănire a credinţei, al cărei ţel este viaţa veşnică.

Dar şi aici, apostolul Pavel nu pierde din ochi „starea" cealaltă, a legii. Legea nu este ceva de la început, ea a venit între timp. Acest lucru este înţeles mai întâi biblic-istoric: între Adam şi Moise este un timp în care nu a existat legea. În acea vreme, aşa cum am arătat, păcatul nu era acelaşi cu al lui Adam. Aceasta nu înseamnă că Adam se afla „sub lege" – ar contrazice faptul clar că legea a venit între timp – ci că pentru Adam, chiar şi fără lege exista o altă situaţie, decât pentru oamenii dintre el şi Moise; o relaţie nemijlocită cu Dumnezeu, aşa cel puţin cum ea este indicată în povestirea din Geneza. Legea este pentru apostolul Pavel, aici ca şi în epistola către Galateni, nu o mărime originară, ci ceva provizoriu. Căci legea, chiar divină şi bună cum este, rămâne ceva care în Hristos, împlinită fiind, a fost totodată şi lichidată. Ea are în vedere neprihănirea lui Dumnezeu, dar nu o poate da. Deoarece Iisus Hristos dă această neprihănire, sarcina legii este îndeplinită, şi ea este, cum s-ar zice, concediată. Dar acestea sunt chestiuni care necesită explicaţii mult mai temeinice. Capitolul şase şi mai ales capitolul şapte sunt consacrate acestui lucru.

5. VIAŢA CEA NOUĂ

DIN MOARTEA LUI HRISTOS (Romani 6: 1 – 14).

1. Ce vom zice dar? Să păcătuim mereu, ca să se înmulţească harul?

2. Nicidecum! Noi, cari am murit faţă de păcat, cum să mai trăim în păcat?

3. Nu ştiţi că toţi câţi am fost botezaţi în Iisus Hristos, am fost botezaţi în moartea Lui?

4. Noi deci, prin botezul în moartea Lui, am fost îngropaţi împreună cu El, pentru ca, după cum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, tot aşa şi noi să trăim o viaţă nouă.

5. În adevăr, dacă ne-am făcut una cu El, printr-o moarte asemănătoare cu a Lui, vom fi una cu El şi printr-o înviere asemănătoare cu a Lui.

6. Ştim bine că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, pentru ca trupul păcatului să fie dezbrăcat de puterea lui, în aşa fel ca să nu mai fim robi ai păcatului.

7. căci cine a murit, de drept, este izbăvit de păcat.

8. Acum, dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom şi trăi împreună cu El.

9. Întrucât ştim că Hristosul înviat din morţi, nu mai moare: moartea nu mai are nicio stăpânire asupra Lui.

10. Fiindcă prin moartea de care a murit, El a murit pentru păcat, o dată pentru totdeauna; iar prin viaţa pe care o trăieşte, trăieşte pentru Dumnezeu.

11. Tot aşa şi voi înşivă, socotiţi-vă morţi faţă de păcat, şi vii pentru Dumnezeu, în Iisus Hristos, Domnul nostru.

12. Deci, păcatul să nu mai domnească în trupul vostru muritor, şi să nu mai ascultaţi de poftele lui.

13. Să nu mai daţi în stăpânirea păcatului mădulările voastre, ca nişte unelte ale nelegiuirii; ci daţi-vă pe voi înşivă lui Dumnezeu, ca vii, din morţi cum eraţi; şi daţi lui Dumnezeu mădulările voastre, ca pe nişte unelte ale neprihănirii.

14. Căci păcatul nu va mai stăpâni asupra voastră, pentru că nu sunteţi sub Lege, ci sub har.

Prin Iisus Hristos omul este pus pe un alt teren, are o altă stare, starea în Hristos şi prin aceasta, neprihănirea lui Dumnezeu. Această stare nouă a fost descrisă mai întâi ca pace cu Dumnezeu, întemeiată prin fapta ispăşitoare a lui Iisus. Prin împăciuitor am ajuns în ordine cu Dumnezeu. Dumnezeu ne-a pus din nou în relaţii cu Sine, şi prin aceasta avem parte de ceea ce ne lipsea mai înainte, de slava vieţii divine. Şi acest lucru s-a făcut prin nimic altceva decât prin suverana absolvire divină, aşa cum un rob devine liber printr-o trăsătură de

condei a stăpânului său. Se ridică imediat întrebarea: Ce se întâmplă acum cu această libertate? Dacă Dumnezeu iartă păcatele noastre şi tocmai prin aceasta ajunge să strălucească măreţia harului Său, să nu ajutăm şi noi acestei străluciri a harului, dându-i lui Dumnezeu cât mai multă ocazie de a ne ierta? Dacă morala nu mai contează şi acum numai harul mai are valoare, de ce să nu mai păcătuim? Dacă faptele noastre nu mai interesează, ce mai contează cum trăim? Căci orice faptă este în zadar, chiar şi în cea mai bună viaţă – aşa dar… I

Rareori vestitori ai harului trag această concluzie hulitoare, pe când adversarii lor vor să dovedească cu această concluzie primejdia morală ce o prezintă dogma harului. Cine a înţeles cu adevărat ce este harul lui Dumnezeu, aceluia nici nu-i trece prin cap acest lucru. Firește, trebuie să adăugăm: deoarece o astfel de concluzie nu poate fi trasă, trebuie să se vadă ce are în vedere Biblia când vorbeşte de har. Respingerea acestei primejdioase răstălmăciri dă apostolului ocazia de a pune relaţia noastră cu Hristos într-o altă lumină. Până acum s-a spus: El a suferit pentru noi, El a murit pentru noi, El ne-a adus pacea. Dar acum se arată că ceea ce spune Dumnezeu, este întotdeauna un cuvânt creator, că neprihănirea, pe care el ne-o atribuie, creează nu numai un „teren" nou, ci şi o „nouă creatură" (2 Corinteni 5: 17). Hristos, care a intervenit pentru noi, nu rămâne departe de noi şi neprihănirea Sa nu este numai în lumea cealaltă. A avea parte de harul lui Hristos, înseamnă a avea parte de viaţa Lui, ba chiar de El însuşi. Dar unde se află Hristos, păcatul trebuie să dispară. A trăi cu Hristos înseamnă: moartea păcatului.

Pentru a face clar acest lucru apostolul Pavel face legătura cu actul botezului. La botez nu suntem „cufundaţi" degeaba. Această cufundare însemna moarte – adică moartea omului celui vechi. Numai trecând prin această moarte, am fost primiţi în împărăţia lui Hristos. Această moarte a noastră, ca şi întreg botezul, a avut loc ca un act de instalare. Am fost botezaţi în moartea lui Hristos, adică: noi preluăm în credinţă moartea sa nu numai ca o moarte *pentru* noi, ci ca moarte a *noastră*. El nu numai că a murit pentru noi, El a murit în locul nostru, moartea Sa ne era de fapt destinată nouă, şi sentinţa lui Dumnezeu care a fost împlinită asupra Lui, pentru salvarea noastră, noi o lăsăm să se îndeplinească acum şi în noi. Noi ne identificăm cu totul în moartea Sa, suntem răstigniţi cu El, dăm viaţa noastră păcătoasă de până acum

în această moarte şi lăsăm omul cel vechi să fie îngropat cu Hristos.

Aşadar o alegorie, un act simbolic? Desigur că botezul este un act simbolic, dar în el se întâmplă ceva foarte real. În această dăruire a noastră în moartea lui Hristos, noi preluăm sentinţa lui Dumnezeu cu privire la păcat ca o sentinţă asupra noastră şi prin faptul că facem aceasta, suntem despărţiţi de păcat. Prin absolvirea rostită de Dumnezeu, nu numai că nea fost luată povara vinovăţiei, ci ne-a fost anihilată şi voinţa noastră păcătoasă. După cum la un mormânt ne luăm adio definitiv de la omul care zace acolo jos, tot aşa ne luăm adio de la omul nostru cel vechi prin faptul că ne dăm cu totul morţii lui Hristos. Acest om vechi este acum îngropat, ne-am despărţit de el irevocabil, aşa cum Hristos cu adevărat a murit şi cu adevărat a fost înmormântat. „Nu”-ul lui Dumnezeu faţă de păcat şi pe care l-a rostit în crucea lui Hristos, a devenit acum şi „nu”-ul nostru.

Dar sensul acestui „nu” şi puterea lui este „da”-ul lui Dumnezeu. Pentru că nu moartea lui Iisus, ci învierea Sa este ultimul cuvânt al lui Dumnezeu; astfel, nu moartea noastră, ci viaţa noastră este ceea ce vizează Dumnezeu. Păcatul moare din cauza vieţii lui Hristos; îşi pierde puterea, pentru că ne cuprinde puterea lui Hristos. Al nostru „nu” faţă de păcat nu este primul, el este doar răspunsul la „da” al lui Dumnezeu faţă de noi. Deoarece acum Dumnezeu ne ia în posesie pentru Sine, păcatul nu mai poate avea niciun drept asupra noastră. Noi aparţinem acum lui Dumnezeu; prin faptul că ne desparte de păcat, ne leagă de Sine. Moartea pe care a suferit-o Hristos, este răzbaterea vieţii lui Dumnezeu. Păcatul nu este nimic în sine, şi nimicirea lui nu este un scop în sine. Păcatul este ceea ce include locul pentru Dumnezeu, şi de aceea trebuie înlăturat. El este înlăturat pentru ca Dumnezeu să ajungă la dreptul său. Chiar aici răsună tema următoare: Moartea şi păcatul se ţin laolaltă. Prin faptul că în moartea sa, Hristos a dat morţii ce era al ei, acum ea nu mai are nicio putere asupra Lui. Învierea este sensul morţii pe cruce. După ce duşmanul vieţii, păcatul, a fost învins, nu mai rămâne nimic pentru moarte. Viaţa însă, cea adevărată, eliberată de forţa duşmanului său, este viaţă din Dumnezeu şi prin Dumnezeu. Această viaţă nu mai cunoaşte moarte. Aceasta este viaţă veşnică.

Aşa şi noi, cei botezaţi, prin faptul că suntem nu numai cufundaţi, ci şi scoşi din apă, suntem cufundaţi nu numai în moartea lui

Hristos, ci mai ales în viaţa Sa, în viaţa învierii Sale, în viaţa lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă două lucruri. Primul – pe care aici numai îl amintim – că noi vom avea parte o dată de învierea lui Iisus Hristos; datorită sădirii noastre în viaţa Sa, vom păşi şi noi prin moarte în viaţa Sa, aşa cum El a trecut prin moarte în viaţa veşnică. Botezul ne dă participare la învierea viitoare.

Al doilea – şi acest lucru stă acum în primul plan – noi avem parte de pe acum de o nouă viaţă. Noi suntem acum morţi pentru păcat şi vii pentru Dumnezeu. Acum se arată provizoratul stării vieţii noastre, a stării de credinţă, şi anume că această viaţă nouă nu este în mod simplu „aici", ci că ea pune stăpânire pe noi şi trebuie să se realizeze prin voinţa noastră. De aceea nu este spus: voi *umblaţi* acum într-o viaţă nouă. Când se vorbeşte de naşterea din nou astfel, atunci se părăseşte linia sensului obiectiv al realităţii. Mai degrabă: *trebuie să umblaţi* şi acum în noua viaţă. Botezul nu este un act miraculos care se impune cu forţa irezistibilă a naturalului, ci un act spiritual, care rămâne întotdeauna realizat „etic", care aşa dar trebuie să fie mereu confirmat din nou de către noi.

Creştinul care a spus într-adevăr „da" lui Hristos şi într-adevăr „nu" păcatului, care prin achitarea lui Dumnezeu, prin justificare şi prin botez se ştie una cu Hristos, nu este acum pur şi simplu despărţit de păcat în sensul că păcatul a dispărut acum din orizontul său, ci el nu mai are nimic de a face cu el, el nu se mai ocupă cu păcatul, el ştie că acum aparţine lui Dumnezeu. Noi trăim încă într-un trup muritor, moartea nu se află încă înapoia noastră, chiar dacă spaima şi însemnătatea sa fundamentală i-au fost luate. De aceea şi păcatul este încă aşa-zicând înaintea uşii noastre şi doreşte să fie lăsat din nou înăuntru. Acum trebuie să se apere faţă de el noua stare de viaţă. Păcatul nu mai are ce căuta la noi. Pentru el noi nu mai intrăm în considerare, noi suntem „morţi pentru păcat", după cum el este mort pentru noi.

Există şi aici un „trebuie": păcatul trebuie să nu domnească; dar acest „trebuie" nu mai este acum un „imperativ categoric", al legii, ci rezultă dintr-o nouă realitate. Omul este prin Hristos cineva care a înviat din moarte la viaţă. În viaţa noastră, nu mai este ca mai înainte străin acest „trebuie", ci păcatul. Mai înainte nu ne convenea acest „trebuie", acum nu ne convine păcatul. Căci mai înainte eram „în

păcat", acum suntem „în Hristos". Mai înainte legea a venit într-un fel din afară în „propria" noastră viaţă care era altfel; Acum viaţa nouă pentru Dumnezeu este propria noastră viaţă şi păcatul vrea să pătrundă din nou. Acest „afară" este fireşte destul de aproape de noi; propriul nostru trup muritor este ungherul pe unde se furişează păcatul şi ne atacă mereu. Nu doar că trupul ca atare ar fi originea păcatului – aşa zice gândirea greacă, nu cea biblică – dar trupul este încă un tărâm necucerit, din care păcatul, odată pătruns, este greu de alungat.

De aceea, amintirea păcatului ce locuieşte în trup nu este în opoziţie cu învăţătura biblică paulinică, şi anume că păcatul îşi are originea în spirit. Cu totul dimpotrivă. După cum păcatul îşi are originea în centrul persoanei, în relaţia cu Dumnezeu, tot aşa şi recucerirea omului de către Dumnezeu, în Hristos, are loc tot din acest centru. Mai întâi este făcută ordine în acest centru, prin justificarea păcatului şi prin credinţă, omul este readus din nou în deplină dependenţă de Dumnezeu şi atunci cucerirea continuă, de la centru spre periferie, până în trup, Singur Dumnezeu are cinstea, de la Dumnezeu singur avem şi primim totul; dacă centrul persoanei a fost readus la adevăr, atunci pot ajunge şi celelalte în ordine. La început însă păcatul este încă acolo, mereu, din nou acolo, în regiunea neeliberată, de unde îşi organizează ieşirile pentru a-şi recâştiga cele ce i-au fost smulse. Sub lege era invers; exista o posibilitate de autoeducaţie, dar niciodată efortul nu ajungea în adâncul fiinţei, tocmai pentru că era efortul eului însuşi. Dar acum Dumnezeu a creat din nou „în afara legii", tocmai centrul persoanei, relaţia cu El. Aici nu mai există niciun „trebuie", ci numai darul care este însuşit prin credinţă; dar această nouă stare trebuie acum să fie apărată şi lărgită. Acesta este noul „trebuie".

Despre ce este vorba în acest „trebuie": despre viaţa pentru Dumnezeu. Acesta este sensul noii vieţi, ca şi sensul vieţii de creştin. Este de la bun început viaţă pentru Dumnezeu. Ca atare ea este primită prin credinţă: eu aparţin lui Dumnezeu. Dar acum este necesar, ca această viaţă pentru Dumnezeu să o „transpunem" în realitatea trupească. Membrele trupului trebuie să devină acum în întregime instrumentele lui Dumnezeu. Imaginea cuceririi nu-i este străină lui Pavel, el vorbeşte despre

„Armele neprihănirii pentru Dumnezeu”, aşadar, despre războiul sfânt. Este vorba de stăpânire, despre întinderea stăpânirii lui Dumnezeu în tot domeniul vieţii practice, pentru recucerirea celor ce aparţineau la origine lui Dumnezeu, dar s-au desprins în mod rebel de El. Toate acestea trebuie să fie din nou supuse lui Dumnezeu acum, nu ca unei forţe străine, ci ca îndreptăţitului şi recunoscut ca îndreptăţit Stăpân. După ce credinţa a recunoscut: „eu aparţin acum lui Dumnezeu”, acest lucru trebuie să devină adevărat şi în viaţa zilnică.

6. BIRUINŢA ASUPRA PĂCATULUI (Romani 6: 15 – 23).

15. Ce urmează de aici? Să păcătuim pentru că nu mai suntem sub Lege ci sub har? Nicidecum.

16. Nu ştiţi că, dacă vă daţi robi cuiva, ca să-l ascultaţi, sunteţi robii aceluia de care ascultaţi, fie că este vorba de păcat, care duce la moarte, fie că este vorba de ascultare, care duce la neprihănire?

17. Dar mulţumiri fie aduse lui Dumnezeu, pentru că, după ce aţi fost robi ai păcatului, aţi ascultat acum din inimă de dreptarul învăţăturii, pe care aţi primit-o.

18. Şi prin chiar faptul că aţi fost izbăviţi de sub păcat, v-aţi făcut robi ai neprihănirii. – 19. Vorbesc omeneşte, din pricina neputinţei firii voastre pământeşti: după cum odinioară v-aţi făcut mădularele voastre roabe ale necurăţiei şi fărădelegii, aşa că desăvârşeaţi fărădelegea, tot aşa, acum trebuie să vă faceţi mădularile voastre roabe ale neprihănirii, ca să ajungeţi la sfinţirea voastră!

20. Căci, atunci când eraţi robi ai păcatului, eraţi slobozi faţă de neprihănire.

21. Şi ce roade aduceaţi atunci? Roade, de cari acum vă este ruşine: pentru că sfârşitul acestor lucruri este moartea.

22. Dar acum, odată ce aţi fost izbăviţi de păcat şi v-aţi făcut robi ai lui Dumnezeu, aveţi ca rod sfinţirea, iar ca sfârşit: viaţa veşnică.

23. Fiindcă plata păcatului este moartea: dar darul fără plată al lui Dumnezeu este viaţa veşnică în Iisus Hristos, Domnul nostru.

Datorită a ceea ce suntem noi, oamenii, cuvântul har, marele cuvânt al credinţei este expus mereu unei permanente înţelegeri greşite. Îndată ce se spune: eşti liber de carnea noastră păcătoasă simte plăcere. Şi pe de altă parte fariseismul legii este gata să tragă din dogma harului concluzii periculoase, cu scopul de a o desfiinţa. Aceşti fraţi duşmănoşi, apartenenţa la lege şi liber faţă de lege, ei sunt mereu

în noi. Una vede în har prilejul său oportun, cealaltă dușmanul ei. Așa că credința în Hristos are de luptat mereu pe două fronturi. De ambele părți se spune: liber de lege, așadar cale liberă pentru păcat! Dar despre aceasta, bineînțeles că nu poate fi vorba. Cum ați putea… oare nu știți? De aceea este nevoie să se arate pentru ce această înțelegere greșită este imposibilă.

Libertate de lege nu înseamnă libertate de Dumnezeu, ci libertate pentru Dumnezeu. Credința este tocmai contrariul desprinderii de Dumnezeu, ea este legătură directă cu Dumnezeu, nu mijlocită. Aici nu este nimic de întrebat, pentru că așa este de la bun început. De aceea credința este de la sine înțeles, ascultare.

Dar apostolul Pavel nu este mulțumit cu această constatare. Nu este vorba de întrebarea: ascultare sau neascultare. Omul este așa alcătuit, încât trebuie să asculte mereu. Întrebarea este numai: de cine? „Libertate în general", este o amăgire, ceva imposibil. Omul are numai alegerea, de *cine* să asculte, dar nu și *dacă* vrea să asculte. Sau ascultă de Dumnezeu, sau ascultă de păcat. Aceasta nu este cumva închipuire? Păcatul personificat nu este ceva ce eu însumi sunt, scos din mine și pus în fața mea? Ce înseamnă: a asculta de păcat? Apostolul Pavel știe bine că el „vorbește omenește". Cu toate acestea, lucrurile se prezintă așa cum spune el.

Omul aflat în păcat este „rob al păcatului". Păcatul însuși este lipsa libertății. Omul nu mai dispune de sine; când păcătuiește, el este înlănțuit de păcat, un prizonier. Omul poate foarte bine să pășească pe planul înclinat; odată aici, acesta se mișcă, fie că omul vrea sau nu. Evanghelistul Ioan a găsit pentru acest lucru expresia: „Cine păcătuiește, este robul păcatului" (Ioan 8: 34). Omul nu poate ieși de pe calea indicată ființei lui de Dumnezeu; el poate doar să meargă înainte sau înapoi pe acest făgaș. Mersul înapoi este păcat, mersul înainte este credința. Există doar acest sau-sau, însă niciun alt teren liber.

Aceasta însă înseamnă: Omul care păcătuiește se distruge pe sine însuși. Calea omului, parcursă înapoi, duce la încremenire și descompunere, la moarte. Roadă păcatului, văzută în această lumină și în părțile componente, nu este îmbucurătoare niciodată, ci „lucruri de care trebuie să vă rușinați". Roadă totală este moartea. Păcatul este distrugere, în primul rând distrugere de sine. Viața omenească care

contrazice legea creaţiei, se distruge. Dacă deci este adevărat că omul aparţine lui Dumnezeu „de drept", adică în virtutea creaţiei, atunci a se sustrage lui Dumnezeu şi a se opune lui Dumnezeu nu poate să ducă decât la descompunere. Şi la aceasta nu poate schimba nimic, nicio învăţătură despre libertate. Alunecarea pe planul înclinat poate să pară plăcută la început; ne putem dărui libertăţii de Dumnezeu ca acel fiu pierdut care şi-a cerut partea de la tatăl său. Dar această amăgire nu durează mult; consecinţele desprinderii care la început sunt numai interioare şi destul de fine, devin din ce în ce mai masive şi se pot prezenta din ce în ce mai puţin ca ceva pozitiv. Falimentul mascat devine evident, fiul risipitor se vede într-o zi în mizerie printre porci. Nelegiuirea interioară duce la o comportare vădit nelegiuită, neînfrânată, rezultatul negativ iese la iveală, chiar dacă încă nu se descopere în totala sa lipsă de valoare, în caracterul său de moarte definitivă. Aşa stau lucrurile cu presupusa libertate.

Dar cum stau lucrurile cu aş a-zisa lipsă de libertate, acea „nelibertate" din pricina căreia a avut loc căderea în păcat şi are încă mereu, care este situaţia cu ascultarea de Dumnezeu? Şi aceasta are logica sa, duce pe o cale şi are un ţel. Este exact contrarul primei. Este calea vieţii şi ţelul ei este viaţa veşnică. Cum ar putea fi altfel! Aceasta este doar viaţa în Dumnezeu, aşadar viaţa în viaţă. A fi liber de păcat este adevărata libertate, libertatea de păcat este însă ascultare de Dumnezeu. Desigur, „robi ai neprihănirii"! Dar ce înseamnă aici a fi rob? Şi aici există un „trebuie", o necesitate interioară, dar această necesitate este cea care corespunde ţelului pentru care am fost creaţi, legătura cu Cel care prin faptul că ne leagă de El, dă vieţii noastre sens, rezistenţă şi putere. Este legătura care constituie viaţa, comuniunea în contrast cu separarea, sfinţenia în opoziţie cu distrugerea ucigătoare. Şi aici este valabil: cine merge pe acest drum, aceluia îi apare ţelul la orizont, fără a fi încă ajuns acolo, este însă contrarul morţii, este viaţa veşnică. Aşa stă cu libertatea de lege: dacă libertatea de lege înseamnă nelegiuire, atunci ţelul ei este moarte. Dacă ea se numeşte însă apartenenţă la Dumnezeu, atunci ţelul ei este viaţa, viaţa necondiţionată, viaţa veşnică. Acest al doilea drum nu poate fi parcurs decât prin Iisus Hristos. El este Cel care ne eliberează de lege, prin aceea că întâi ne leagă bine de Dumnezeu şi ne leagă de Sine.

7. LIBERTATEA DE LEGE

(Romani 7: 1 – 6).

1. Nu ştiţi, fraţilor – căci vorbesc unor oameni cari cunosc Legea – că Legea are stăpânire asupra omului câtă vreme trăieşte el?

2. Căci femeia măritată este legată prin Lege de bărbatul ei câtă vreme trăieşte el; dar dacă-i moare bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului ei.

3. Dacă deci, când îi trăieşte bărbatul, ea se mărită după altul, se va chema preacurvă; dar dacă-i moare bărbatul, este dezlegată de Lege, aşa că nu mai este preacurvă, dacă se mărită după altul.

4. Tot astfel, fraţii mei, prin trupul lui Hristos, şi voi aţi murit în ce priveşte Legea, ca să fiţi ai altuia, adică ai Celui ce a înviat din morţi; şi aceasta, ca să aducem roadă pentru Dumnezeu.

5. Căci, când trăiam sub firea noastră pământească, patimile păcatelor, aţâţate de Lege, lucrau în mădularele noastre, şi ne făceau să aducem roade pentru moarte.

6. Dar acum, am fost izbăviţi de Lege, şi suntem morţi faţă de Legea aceasta, care ne ţinea robi, pentru ca să slujim lui Dumnezeu *într-un duh nou, iar nu după vechea slovă.*

Cum stau lucrurile însă cu legea? Până acum am văzut numai că prin Hristos există o nouă temelie de viaţă, un nou teren „alături de lege" şi că din acest sol creşte o viaţă nouă. De asemenea s-a arătat, cel puţin în treacăt, că tocmai prin aceasta ajunge să primească valoare ceea ce pretinde legea. Dar că creştinii ar fi despărţiţi de lege, până acum s-a afirmat mai mult decât era întemeiat. Şi totuşi aceasta este o afirmaţie cu implicaţii uriaşe. Apostolul Pavel nu are în faţă păgâni pentru care această întrebare ar fi indiferentă sau de neînţeles, ci o biserică în care la slujba divină se citea în mod obişnuit Vechiul Testament ca şi Cuvânt al lui Dumnezeu. A susţine că creştinii sunt liberi de lege – de legea lui Dumnezeu! – aceasta nu este un lucru mic, fără însemnătate. Întreg capitolul şapte şi o parte din capitolul opt este o luptă continuă a apostolului cu această grea problemă hotărâtoare pentru toate timpurile, a credinţei în Hristos.

Apostolul Pavel caută mai întâi să-şi explice teza şi totodată să şi-o întemeieze printr-o comparaţie. El alege un exemplu din legea căsătoriei care trebuie să arate clar că legea nu mai are nicio valabilitate dincolo de moarte, nicio putere de legare. Această comparaţie este totuşi departe de a fi o dovadă; în multe privinţe ea

este atacabilă. Căci s-ar putea găsi tot aşa de bine şi alte legiuiri, de exemplu din dreptul Testamentelor care afirmă dimpotrivă puterea de legare chiar dincolo de moarte. În al doilea rând comparaţia „schioapătă" puternic, întrucât în ea cineva devine liber prin moartea altcuiva, pe când aici este vorba de propria moarte; în primul caz, cel ce moare şi cel ce supravieţuieşte sunt persoane diferite, pe când aici este una şi aceeaşi persoană. Dar tocmai prin această defecţiune a comparaţiei apare clar că ceea ce gândeşte apostolul Pavel este ceva unic, ceva ce se află în afara oricărei posibilităţi de comparare. Da, de fapt persoana ce moare şi cea care supravieţuieşte este una şi aceeaşi: Omul, care la botez moare în moartea lui Hristos şi care totuşi de-abia prin această moarte ajunge la viaţă. Dar şi întrebarea despre legarea şi dezlegarea omului nu poate fi cuprinsă în comparaţii omeneşti. Căci mai înatinte omul nu era legat de cineva, ci de ceva, de „legea" impersonală, acum este însă legat de cineva, anume de Hristosul cel viu.

Şi prin aceasta s-a schimbat deplin nu numai felul de raport al legăturii, ci şi felul legăturii. Legarea de lege era cu totul altfel decât legătura cu Hristos. Aceasta se arată în efectul celor două feluri diferite de legătură. Omul legat de lege aducea „roadă morţii", omul legat de Hristos aduce „roadă vieţii".

Prin aceasta se ridică deja o problemă nouă, care va fi lămurită în textul următor. Există o legătură remarcabilă între păcat şi lege. Nu în sensul că legea ar trebui făcută răspunzătoare pentru păcat – această concluzie o combate cu tărie apostolul Pavel în textul următor; dar unde o dată există păcatul, legea poate acţiona numai în sensul că provoacă şi accentuiează păcatul. Ea face ca păcatul ce zace în noi să izbucnească şi să se maturizeze. Această roadă a păcatului este însă, aşa cum am arătat în capitolul precedent, roadă morţii. Dar aceea prin care trecem la botez, este o moarte pentru păcat şi o moarte pentru lege. Aceste trei lucruri ţin în mod tainic împreună, sunt oarecum una şi aceeaşi firmă: păcat, lege, moarte. De aceea şi eliberarea de una este totodată şi eliberarea de cealaltă, şi tot aşa eliberarea de una poate să aibă loc numai dacă în acelaşi timp are loc şi eliberarea de celelalte două. Fără eliberarea de lege, nu există nici eliberare de păcat şi de moarte.

Această eliberare nu este doar un simplu gând frumos, ci o

realitate experimentală. Noi suntem despărţiţi de lege, noi suntem morţi, atât pentru păcat cât şi pentru lege. Şi prin aceasta şi recolta vieţii a devenit alta: acum nu mai aducem roadă pentru moarte, ci pentru Dumnezeu. Şi cu aceasta, devine evident un ultim gând. Am spus deja că felul legăturii a devenit pe deplin nou prin schimbarea punctului de legătură. Această noutate o descrie apostolul Pavel prin perechea contrastantă: robia legii sau vechea fiinţă a slovei pe de o parte, libertatea sau noua fiinţă a lui Hristos pe cealaltă parte. Legarea de lege este robie, legarea de Hristosul cel viu este libertate. De o parte robia slovei, de cealaltă libertatea în Duhul Sfânt, o temă pe care apostolul o va dezvolta în capitolul opt.

8. LEGEA CA MIJLOC AL PĂCATULUI

(Romani 7: 7 – 13).

7. Deci ce vom zice? Legea este ceva păcătos? Nicidecum! Dimpotrivă, păcatul nu l-am cunoscut decât prin Lege. De pildă, n-aş fi cunoscut pofta, dacă Legea nu mi-ar fi spus: „Să nu pofteşti!"

8. Apoi păcatul a luat prilejul, şi a făcut să se nască în mine prin poruncă tot felul de pofte; căci fără Lege, păcatul este mort.

9. Odinioară, fiindcă eram fără Lege, trăiam; dar când a venit porunca, păcatul a înviat, şi eu am murit.

10. Şi porunca, ea, care trebuia să-mi dea viaţa, mi-a pricinuit moartea.

11. Pentru că păcatul a luat prilejul prin ea m-a amăgit, şi prin însăşi, porunca aceasta m-a lovit cu moartea.

12. Aşa că Legea, negreşit, este sfântă, şi porunca este sfântă, dreaptă şi bună.

13. Atunci, un lucru bun mi-a dat moartea? Nicidecum. Dar păcatul, tocmai ca să iasă la iveală ca păcat, mi-a dat moartea printr-un lucru bun, pentru ca păcatul să se arate afară din cale de păcătos, prin faptul că se slujea de aceeaşi poruncă.

Dacă aşa stau lucrurile cu cele trei probleme importante: păcatul, legea şi moartea, atunci se pune întrebarea: este legea o putere potrivnică lui Dumnezeu, este ea însăşi păcat? Firește că nici nu poate fi vorba de aşa ceva. Legea, este desigur legea lui Dumnezeu, voinţa Sa, şi prin urmare sfântă, dreaptă şi bună. Nu din cauza legii se ajunge la moarte. Ea nu este un tovarăş al păcatului. Şi totuşi ea acţionează ca şi cum ar fi. Este cu totul împotriva modului ei de a

acţiona în legătură cu păcatul. Dacă omul a fost cuprins de puterea păcatului, atunci legea se dovedeşte nu numai a fi o forţă ce acţionează împotriva păcatului, ceea ce de fapt ea trebuie chiar să fie, dar ea acţionează şi ca factor hotărâtor în lucrarea păcatului. Ea este cea care îmi face cunoscut păcatul. Aceasta nu se înţelege în sensul că legea este regula binelui, cu ea măsurăm răul ca rău şi prin urmare îl cunoaştem, împletirea legii şi a păcatului este mult mai intimă şi mai unitară. Legea intră în procesul de devenire al păcatului, ea însăşi este un factor în a deveni păcătos. Aceasta se poate ilustra printr-un fapt cunoscut de toţi: porunca sau mai degrabă interdicţia îmboldeşte la a păcătui. Ea este ca un soare care trezeşte germenul adormit al păcatului şi-l face să se dezvolte. Ea dă viaţă păcatului, îl face să iasă la iveală şi să crească mereu.

Dar apostolul nu ne reaminteşte numai ceva de mult cunoscut şi ce se întâmplă frecvent. Pe el nu-l interesează o psihologie a păcatului, chiar dacă începe cu o observaţie psihologică; privirea sa pătrunde mult mai adânc în taina naşterii păcatului. De la faptul psihologic, adică de la ceea ce fiecare experimentează şi observă, el trece la faptul istoric şi ne vorbeşte despre istoria păcatului în omenire; de aceea reia ideile din capitolul 5: versetul 12 şi următoarele, dar le dă, în legătură cu cele ce spune acum, o nouă întorsătură.

„Odinioară" trăiam fără lege. Ce se înţelege prin „odinioară"? Copilărie? Aşadar, apostolul Pavel ne povesteşte despre diferite perioade ale vieţii sale? Dar pe lângă că aceasta ar fi ceva foarte surprinzător la Pavel, nici nu concordă cu explicaţiile lui. Dimpotrivă, prin faptul că spune „eu", apostolul Pavel arată cum stau lucrurile cu omul şi cu omenirea; el nu povesteşte, el interpretează pornind de la credinţă, istoria omenirii ca fiind istoria fiecărui individ în parte. Aşadar textul nu trebuie înţeles nici psihologic, nici biografic, nici privind istoria lumii, ci teologic. Presupune însă ceea ce s-a spus în capitolul 5, în legătură cu Geneza 3: despre căderea lui Adam. Păcatul este în lume, el nu se naşte abia. Dar omul individual nu este încă un păcătos. Mai întâi, păcatul este mort pentru el, de aceea omul trăieşte. Acum vine legea – şi cu ea păcatul. Păcatul „se trezeşte" cu venirea legii. Cum se înţelege aceasta? Vrea oare să spună că mai înainte exista de fapt pofta, dar eu nu ştiam că dorinţa este rea şi de aceea nu exista încă păcat? Nicidecum! Rolul legii este unul mai activ. De-abia în faţa

legii, omul ajunge, în măsura în care nu este în legătură cu Dumnezeu, în situaţia de a se hotărî.

Omul, copil sau naiv, în afara cerinţelor lui Dumnezeu, nu este un contravenient. Păcatul este un act spiritual împotriva cerinţelor lui Dumnezeu. Abstracţie făcând de harul lui Hristos, omul poate să ajungă la o hotărâre doar prin lege. Şi hotărârea este luată în sens negativ. Acesta este faptul originar, înapoia căruia nu putem reveni. Nicio referire la căderea lui Adam nu ajută aici. cum s-a spus mai înainte, moartea a venit de la Adam asupra tuturor, *pentru că au păcătuit cu toţii*; acum se spune: prin lege am devenit păcătos şi cu mine toţi ceilalţi. Aşa există păcatul în lume, aşa există el ca putere, aşa iese el la iveală. Aşadar, apostolul Pavel nu spune, împreună cu dogma bisericească a păcatului moştenit, că omul este, de la bun început, un păcătos, încărcat cu blestemul păcatului lui Adam; nici nu spune împreună cu moralismul idealist că omul ar putea, dacă ar vrea, să hotărască altfel, adică să nu păcătuiască. El constată pur şi simplu că situaţia este aşa la toţi şi că păcatul este puterea sub care stă omul, îndată ce hotărârea depinde de el.

Că legea, care este divină, sfântă şi bună, are acest efect, se datorează neîndoios nu legii, ci păcatului. Şi totuşi trebuie să ne reamintim că legea a venit între timp. Poate că următoarele două lucruri sunt unul şi acelaşi, văzut însă din două laturi: că păcatul există şi că voinţa sfântă a lui Dumnezeu ni se face cunoscută şi înţeleasă numai pe calea legii. Acest lucru îl indică şi faptul că apostolul Pavel, deşi fiu fidel al lui Israel, nu spune niciodată: Legea a venit, pentru că exista Dumnezeu. Trebuie să înţelegem din alte afirmaţii (Galateni 3 şi 4; Romani 5 şi 10) că nu este o întâmplare faptul că apostolul Pavel, pentru care legea deşi de origine divină este ceva străin şi nu primordial, vrea să spună cu acest neutru „legea a venit" cu totul altceva decât înţelege iudeul evlavios şi împreună cu el şi creştinul evlavios, din istoria despre darea legii mozaice. Legea, deşi în esenţă este de la Dumnezeu, din cauza formei sale poruncitoare, este legată de la bun început de păcat. Pentru el darea legii se desparte dintru început în două componente fundamental diferite: promisiunea harului făcută oamenilor, cea care arată înspre Hristos (Romani 4; Galateni 4) şi legea propriu-zisă, cea care ca atare se referă la păcat, deşi ea este reprezentantul voinţei sfinte a lui Dumnezeu.

Se înţelege prin urmare că aici legea este luată în considerare numai după acţiunea ei negativă, care trezeşte şi face să crească păcatul. Dacă în faţa omului stă legea, dacă legea este terenul pe care stă, atunci nu poate fi nicidecum altfel. Legea produce mânie, însufleţeşte păcatul, litera legii omoară, spre deosebire de spiritul care dă viaţă (2 Corinteni 3: 6). Dar aceasta nu din cauza legii, ci din cauza legăturii ei cu păcatul. Şi chiar legea îşi îndeplineşte misiunea sa divină: ea face păcatul evident, îl face să izbucnească, şi în felul acesta face posibilă mântuirea. Căci ea produce cunoaşterea păcatului; fără cunoaşterea păcatului însă, nu există nici credinţă justificatoare. Şi tocmai pentru că prin efectul ei ucigător legea poate să facă aceasta, se dovedeşte încă o dată că legea îşi are originea la Dumnezeu şi prin urmare este sfântă, dreaptă şi bună.

9. NEPUTINŢA LEGII

(Romani 7: 14 – 25).

14. Ştim, în adevăr, că Legea este duhovnicească: dar eu sunt pământesc, vândut rob păcatului.

15. Căci nu ştiu ce fac: nu fac ce vreau, ci fac ce urăsc.

16. Acum, dacă fac ce nu vreau, mărturisesc prin aceasta că Legea este bună.

17. Şi atunci, nu mai sunt eu cel ce face lucrul acesta, ci păcatul care locuieşte în mine.

18. Ştiu, în adevăr, că nimic bun nu locuieşte în mine, adică în firea mea pământească, pentru că, ce-i drept, am voinţa să fac binele, dar n-am puterea să-l fac.

19. Căci binele, pe care vreau să-l fac, nu-l fac, ci răul, pe care nu vreau să-l fac, iată ce fac!

20. Şi dacă fac ce nu vreau să fac, nu mai sunt eu cel ce face lucrul acesta, ci păcatul care locuieşte în mine.

21. Găsesc dar în mine legea aceasta: când vreau să fac binele, răul este lipit de mine.

22. Fiindcă, după omul dinlăuntru îmi place Legea lui Dumnezeu;

23. dar văd în mădularele mele o altă lege, care se luptă împotriva legii primite de mintea mea, şi mă ţine rob legii păcatului, care este în mădularele mele.

24. O, nenorocitul de mine! Cine mă va izbăvi de acest trup de moarte?

25. Mulţumiri fie aduse lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru!… Astfel dar, cu mintea, eu slujesc legii lui Dumnezeu; dar cu firea pământească, slujesc legii păcatului.

Există o problemă din cauza căreia s-au despărţit şi se despart, nu numai teologi, ci şi biserici: De cine vorbeşte aici apostolul Pavel? Cine este acest om nenorocit care strigă după salvare? Este Pavel, creştinul, omul născut din nou, după cum s-ar putea crede datorită formei de prezent a tuturor afirmaţiilor, sau este Pavel „înainte de convertire", acel Saul care cunoaşte bine legea lui Dumnezeu, dar prigonea pe Hristos, lucru despre care va fi vorba în contextul capitolului care tratează despre omul sub lege? Poate oare un om care nu cunoaşte pe Hristos, să vorbească aşa despre păcat, să simtă aşa contrastul dintre păcat şi voinţa lui Dumnezeu, şi poate el să vorbească aşa despre omul interior şi despre ataşamentul faţă de lege, aşa cum o face acest „eu" din versetele 14 – 25? Aceasta o spun apărătorii primei păreri. Ceilalţi spun: Poate un creştin, poate un apostol, poate Pavel care a descris în Romani 6 viaţa cea nouă a creştinului ca terminare cu păcatul, să vorbească despre sine ca despre un om nenorocit şi vândut păcatului? Evident, problema este ceva mai complicată decât a putea fi rezolvată simplu printr-un „nu" sau „da".

În primul rând este neîndoios că şi aici apostolul Pavel vorbeşte despre omul sub lege, aşa cum a făcut-o şi în prima jumătate a capitolului. Fără întrerupere, cursul ideilor merge mai departe. Legea nu mă salvează de păcat şi din păcat, ci face ca măsura păcatului să fie plină. Cu toate acestea ea este spirituală. Aşadar şi aici tema este legea în esenţa ei spirituală în opoziţie cu păcatul şi totodată într-o notabilă reciprocitate. Dar problema se complică prin aceea că corespunzător celor spuse mai sus despre aspectul dublu al legii, şi omul este privit din două puncte de vedere, şi anume întrucât el este orientat spre lege sau spre păcat. Chiar şi omul dinafară lui Hristos cunoaşte legea, fie iudeul, fie păgânul, şi prin faptul că o cunoaşte ca lege, deci ca normă valabilă, o confirmă într-un fel sau altul. Există în fiecare om normal – şi aici are dreptate idealismul din toate timpurile, şi aceasta o confirmă fără echivoc realitatea istorică – cunoaşterea unui imperativ categoric şi cu aceasta şi o recunoaştere raţională a valabilităţii sale (altminteri n-ar mai fi imperativ categoric). Şi prin faptul că acesta există, există în om şi o contradicţie pe care fiecare o resimte datorită conştiinţei

pătate. Despre aceasta vorbeşte Pavel?

Vorbeşte el despre acea experienţă pe care Ovidiu a cuprins-o în cuvintele „video meliora proboque, deteriorara sequor" (ce este mai bine văd şi aprob, dar urmez ce este mai rău)? Da şi nu. Desigur, apostolul Pavel vorbeşte despre contradicţia care este în om, despre omul care stă sub lege, despre omul care nu cunoaşte pe Hristos. Numai cine rupe contextul respectiv, poate nega aceasta. Şi totuşi, cu totul altfel decât păgânul Ovidiu vorbeşte creştinul Pavel despre mizeria omului aflat sub lege! Aşa dar apostolul Pavel nu vorbeşte de ceea ce ştie despre sine omul fără Hristos, ci despre cum stau lucrurile într-adevăr cu omul nemântuit, cu omul fără Hristos, prin urmare despre cum înţelege creştinul această realitate a existenţei în afara lui Hristos. Aceasta este o chestiune la care nu se poate răspunde cu un net „da" sau „nu". Dar există şi o a doua. De ce trece apostolul Pavel, deşi menţine tema din versetele 1-13, dintr-odată la forma de prezent în versetul 14? Doar un capriciu scriitoricesc? Cu greu s-ar putea crede! Necesitatea unei schimbări nu ar fi putut să-l ducă la o astfel de modificare a stilului. Mai degrabă face aceasta pentru că acum nu mai vrea să vorbească despre trecut, ci despre ceva prezent. Aceasta nu este o simplă presupunere. În acest loc apostolul Pavel introduce o noţiune, pe care mai înainte (1 – 13) n-a folosit-o: carnea (firea). Carnea este ceva de care şi omul în Hristos este încă legat. Chiar şi în viaţa celui care stă acum pe terenul cel nou, există acel ungher unde se furişează păcatul şi din care el poate mereu să ţâşnească din nou în viaţa sa cea nouă. Prin urmare carnea (firea) este ceea ce în mod obiectiv leagă noua existenţă cu cea veche. Aşadar creştinul în măsura în care nu numai că are firea, dar şi părăseşte noua stare, căzând din nou în cea veche, trăieşte iarăşi după fire, „trăieşte din nou în păcat şi lege", este aşa dar omul descris în capitolul 7. Partea a doua tratează şi despre creştin, în măsura în care el nu este în Hristos, ci în păcat, tema fiind ca şi în prima parte omul sub lege, aşa dar omul fără Hristos. Aceasta este a doua problemă la care nu se poate răspunde cu un simplu da sau nu. Creştinul Pavel arată cum este starea fără Hristos; şi creştinul Pavel vorbeşte despre aceasta ca despre o posibilitate care ameninţă mereu starea de creştin şi poate deveni din nou realitate. Cu acestea ne-am pregătit pătrunderea la înţelegerea în amănunt.

În omul fără Hristos este o contradicţie, contradicţia dintre lege

şi păcat, sau dintre recunoaşterea legii şi poftele cărnii. Dar aici nu mai este acum vorba de poftele cărnii, ci de o a doua lege, de legea din mădularele mele, al căror conţinut sau efect este că cu toate că vreau binele, iese la iveală răul şi tocmai de aceea se numeşte fără înconjur o lege a păcatului. Aşadar legii lui Dumnezeu i se opune o lege contrară, şi lupta nu mai este acum între pofta păcătoasă şi lege, ci între cele două legi, adică între două feluri de necesităţi. Necesităţii ideale – trebuie să faci binele, adică am vrut să fac binele – îi stă împotrivă necesitatea reală – sunt vândut păcatului, deci trebuie să păcătuiesc.

Că apostolul Pavel are într-adevăr în vedere pe omul sub lege, reiese şi din aceea că el denumeşte legea lui Dumnezeu ca lege a minţii mele. Că omul este aşa de dezbinat, nu este aşa cum credea filosofia greacă cauza păcatului, ci urmarea lui. Pe de o parte o carne lipsită de minte, pe de alta o lege a minţii fără efect! Pe de o parte pofta trupească, pe de altă parte o consimţire neputincioasă la legea lui Dumnezeu. Cum ar putea fi altfel? Apostolul Pavel nu ştie nimic despre un om în sine, el cunoaşte numai un om ca făptură a lui Dumnezeu, creată după chipul lui Dumnezeu. Acest om, dacă se depărtează de Dumnezeu, dacă este în păcat, nu poate altceva decât să trăiască în contradicţie, nu numai cu Dumnezeu, ci şi cu sine însuşi. El nu se poate crea din nou, el poate numai să strice creaţia lui Dumnezeu, adică din ordinea ei, din unitatea ei, să o aducă în contradicţie. Cea mai adâncă contradicţie sau contradicţia în profunzimea ei este că voinţa şi fapta merg în direcţii opuse.

Aşadar, apostolul Pavel nu tăgăduieşte omului sub lege voinţa bună, ci numai facerea binelui? Trebuie să fim atenţi ca să nu ne certăm aici pentru cuvinte. Când Luther şi Calvin contestă omului sub lege voinţa bună, ei înţeleg sub voinţă bună cu totul altceva decât se înţelege aici prin consimţire la lege şi bucurie pentru lege. Ei se gândesc la o voinţă care duce la faptă, pentru că doar există deja fapte bune, acestea sunt nimic altceva decât produsul unei adevărate voinţe bune. Această voinţă bună o contestă tocmai şi apostolul Pavel omului, numai că el foloseşte alte cuvinte. El spune: vrem de fapt binele, dar nu îl facem. De ce vorbeşte el de o voire a binelui, ba chiar de o bucurie a binelui? S-ar putea spune mai întâi: pentru că el cunoştea acestea din trecutul său de fariseu. Dar el nu se ocupă numai de farisei, ci de omul în general, în măsura în care acesta stă sub lege. Apostolul Pavel nu-i

contestă nici acestuia o astfel de „voinţă" şi de „bucurie". Pentru ce nu? Pur şi simplu, pentru că aşa este. Chiar păgânul, chiar ateistul, ştiu ceva despre această bucurie a binelui, despre această consimţire la lege, chiar dacă accentuează de mii de ori că nu crede în niciun Dumnezeu. Despre acesta din urmă nu se tratează aici; dar sigur este: după cum apostolul Pavel nu contestă paginilor cunoaşterea legii, tot aşa nu le contestă nicio anumită bucurie a legii, o anumită consimţire, păgânul neştiind firește a cui lege este. Aceasta o ştie creştinul Pavel, aceasta o ştie în orice caz iudeul Pavel.

Ciudat este că apostolul Pavel opune mădularelor, un om interior, mintea care se bucură de lege şi îi slujeşte acesteia. Aici devine foarte clar că apostolul Pavel nu se gândeşte numai la o stare sub lege din trecut, ci la una care poate deveni mereu din nou pentru creştin o experienţă supărătoare. Expresia „omul dinlăuntru" ar fi folosit-o altminteri cu greu. Că el se ocupă cu omul fără de Hristos, se vede clar din fraza de la sfârşit: cu mintea slujesc legii lui Dumnezeu, dar cu firea pământească slujesc păcatului.

Dacă întrebăm în continuare: prin urmare păcatul nu se află în mine, ci în poftele firii, trebuie să răspundem negativ. Dimpotrivă, faptul că mintea este aşa lipsită de putere, că voinţa este aşa de nereală şi paralizată, se datorează puterii păcatului în minte. Ce altceva decât păcatul slăbeşte aşa de mult puterea voinţei de bine, încât acesta nu ajunge să fie pus în faptă? Carnea (firea) nu se numeşte păcătoasă pentru că ea ar fi originea păcatului, ci pentru că este infectată de păcat. Dar păcatul îşi are întotdeauna sediul în inima omului (Romani 1: 21 şi 24). În acest context aici, nu vom vorbi despre întunecarea minţii, însă apostolul Pavel vorbeşte despre aceasta în altă parte (Efeseni 4: 18).

Acest capitol l-am putea intitula „despre mizeria omului". Contradicţia din fiinţa omului, opoziţia dintre voinţa şi fapta sa, trebuie să fie o nenorocire. Este imposibil să nu fii un „om nenorocit", dacă faci ce urăşti şi nu faci ceea ce te bucură. Cum să nu fii nenorocit, dacă eşti sfâşiat de două necesităţi opuse? Poate exista o suferinţă, ca de exemplu durerea trupească, care poate fi puternică, ameţitoare în efectul ei; dar nu există nicio suferinţă care să fie mai adâncă decât cea a dezbinării interioare. Şi aici mâna creştinului Pavel este cea care îmbunătăţeşte liniile trase de necreştin, când vorbeşte despre durere,

şi mai ales scoate în evidenţă esenţialul, făcând ca totul să tindă spre acest esenţial. Dar fie că simte adânc, fie că simte puţin, această nenorocire, real privind, este starea omului fără Hristos, şi cea a creştinului chiar, în măsura în care se aşază în afara lui Hristos, în măsura în care cade. De aceea acest text nu poate să se termine decât cu un strigăt de ajutor. Dar şi în acest strigăt de ajutor gândul apostolului merge şi mai departe. Tema „morţii" este reluată din nou, după ce un timp o pierduse din vedere, în moarte se strânge la un loc toată mizeria, toată căderea. Dezbinarea interioară a omului este o rană de moarte, ceva ce trebuie să ducă la moarte, dar trebuie să ne reamintim că aici moartea înseamnă întotdeauna ceva total, nu numai moartea trupească şi nu numai o stingere, ci o existenţă negativă. Purtătorul masiv şi expresia acestei morţi este trupul, acelaşi trup în ale cărui mădulare îşi are rează mul legea păcatului. De aceea se şi numeşte trup al morţii.

Strigătul de ajutor nu se pierde. Răspunsul este deja prezent. Nu ca unul pe care trebuie să-l auzim, ci ca unul

10. LIBERTATEA ŞI VIAŢA ÎN DUH (Romani 8: 1 – 17).

1. Acum dar nu este nicio osândire pentru cei ce sunt în Hristos Iisus, cari nu trăiesc după îndemnurile firii pământeşti, ci după îndemnurile Duhului.

2. În adevăr, legea Duhului de viaţă în Hristos Iisus, m-a izbăvit de Legea păcatului şi a morţii.

3. Căci – lucru cu neputinţă legii, întrucât firea pământească o făcea fără putere – Dumnezeu a osândit păcatul în firea pământească, trimiţând, din pricina păcatului, pe însuşi Fiul Său într-o fire asemănătoare cu a păcatului.

4. pentru ca porunca Legii să fie împlinită în noi, cari trăim nu după îndemnurile firii pământeşti, ci după îndemnurile Duhului.

5. În adevăr, cei ce trăiesc după îndemnurile firii pământeşti, umblă după lucrurile firii pământeşti; pe când cei ce trăiesc după îndemnurile Duhului, umblă după lucrurile Duhului.

6. Şi umblarea după lucrurile firii pământeşti, este moarte, pe când umblarea după lucrurile Duhului este viaţă şi pace.

7. Fiindcă umblarea după lucrurile firii pământeşti este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu, căci, ea nu se supune Legii lui Dumnezeu, şi nici nu poate să se supună.

8. Deci, cei ce sunt pământeşti, nu pot să placă lui Dumnezeu.

9. Voi însă nu mai sunteţi pământeşti, ci duhovniceşti, dacă Duhul lui Dumnezeu locuieşte în adevăr în voi. Dacă n-are cineva Duhul lui Hristos, nu este al Lui.

10. Şi dacă Duhul Celui ce a înviat pe Iisus dintre cei morţi locuieşte în voi, Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morţi, va învia şi trupurile voastre muritoare, din pricina Duhului Său, care locuieşte în voi.

În faţa noastră, sulul cărţii se derulează revelator. Tema nu este de fapt cea care a fost dezvoltată în capitolul cinci, cu marea întrerupere a capitolului şapte: viaţa cea nouă, viaţa din sau în neprihănirea lui Dumnezeu prin credinţa în împăcarea prin Iisus Hristos. Printr-o ingeninoasă revenire, apostolul Pavel întrerupe consideraţiile asupra omului aflat sub lege, şi iarăşi stă un „acum" ca semnal al noului, sau mai degrabă o reluare a cursului ideilor. Acum nu mai stăm pe terenul morţii, al legii, ci pe noua temelie de viaţă realizată prin Hristos. Pornind de aici aruncăm o privire în urmă şi comparăm cele două moduri opuse de viaţă.

Lucrul hotărâtor este spus la început pe scurt: nu mai există nicio condamnare. Legea este acum numită cu cele mai tăioase expresii: legea păcatului şi a morţii. Noi suntem izbăviţi de ea. Dar şi aici, după ce am aruncat în fugă o privire asupra frumuseţilor vieţii celei noi – a fi în Hristos, Duh, viaţă, libertate – se arată încă o dată, într-un rezumat amplu, evenimentul pe care se întemeiază noua stare de viaţă: fapta ispăşitoare a lui Hristos. Aici a avut loc o condamnare. Prin urmare, fără aceasta nu există viaţă nouă. Iată sensul trimiterii Fiului lui Dumnezeu, al venirii Lui în firea păcătoasă. În El trebuia să fie pedepsit păcatul şi totodată să fie îndeplinită cerinţa de dreptate a legii, pe care legea însăşi nu o putea realiza, datorită neputinţei păcătoase din noi. Pretenţiile lui Dumnezeu n-au fost desfiinţate, ci îndeplinite. Dar nu de noi, ci de El însuşi.

Judecata lui Dumnezeu împotriva păcatului n-a fost înlăturată, ci a avut loc, dar nu asupra noastră, ci asupra Lui, asupra Fiului, în care acţionează Dumnezeu. Aceasta este taina acestui om şi acestui eveniment: în El acţionează Dumnezeu – ispăşind şi descoperind – şi în El sufere omenirea – ispăşind – pedeapsa pentru viaţa ei păcătoasă, firească; şi în această suferire a pedepsei este satisfăcută cerinţa

neprihănirii; ce cere legea, este îndeplinit. Apostolul Pavel cuprinde aici într-o singură frază ceea ce a dezbătut amănunţit în capitolul trei. Dar cu toate acestea el nu spune acelaşi lucru. Tema de acolo este acum îmbogăţită prin cunoştinţele din capitolele ce au urmat: neputinţa legii, legătura dintre fire şi păcat, necesitatea ispăşirii ce apasă asupra omenirii. De aceea fapta ispăşitoare a lui Hristos poate fi privită dintr-un nou punct de vedere. Fiul lui Dumnezeu a trebuit să ia firea păcătoasă a omenirii, pentru a purta povara ei şi a o putea plăti. Dumnezeirea şi omenirea trebuiau să fie unite tainic în El, pentru ca legea lui Dumnezeu să poată fi împlinită cu adevărat.

Înainte de toate, noutatea absolută, constă în direcţia în care se vede efectul faptei ispăşitoare în viaţa noastră. Ajungem astfel la tema principală a acestui text: viaţa în Duh. Mai înainte a fost vorba despre duh doar în treacăt. Abia acum, după ce s-a vorbit pe larg despre păcat şi lege, se poate înţelege, în ce fel se ajunge la această viaţă în Duh. Aceasta nu este nimic altceva decât „a fi în Hristos”. Dar, acel care prin credinţă devine al lui Hristos, acela devine şi vas al Duhului Sfânt; în el „locuieşte” Duhul. Astfel, apostolul Pavel ne dezvăluie o „lege”. Legea Duhului, legea unei necesităţi, o anumită ordine, care presupune tocmai caracteristicile ce sunt contrarii „legii morţii”: libertate, viaţă, neprihănire. Libertatea, ca nemijlocită unire cu Dumnezeu, viaţa, prin participarea la slava lui Dumnezeu, neprihănirea, prin înnoirea voinţei.

Abia acum devine clar ceea ce a arătat capitolul 6 prin alte cuvinte: Neprihănirea lui Hristos nu rămâne străină de noi, în faţa noastră, dincolo, ea nu numai că ne este pusă la socoteală, ci ea şi este „împlinită în noi, care nu umblăm după fire, ci în Duh”. Viaţa cea nouă înseamnă o nouă neprihănire, nu numai „terenul” justificării, pe care stăm, ci şi forţa unei noi umblări, unei noi conduceri a vieţii. Originea oricărei umblări omeneşti, apostolul Pavel o numeşte aici imbold, orientarea interioară a gândirii şi a voinţei. Viaţa cea nouă se dovedeşte prin faptul că şi aici, în această direcţie a voinţei, se face simţită aceeaşi opoziţie între odinioară şi acum, precum şi dintre lege-fire-moarte şi libertate-Dumnezeu-viaţă.

În starea de odinioară a vieţii, în „umblarea potrivit firii”, gândirea şi voinţa sunt îndreptate spre cele „fireşti”;

Iubirea de lume şi de noi înşine ne stăpâneşte fiinţa, că nu Creatorul este punctul nostru de orientare. Vrem să ne însuşim

lucrurile lumii şi vrem să ne afirmăm în lume. Voinţa trece pe lângă Dumnezeu, îl ocoleşte pe Dumnezeu, arătând că în definitiv este duşmănoasă faţă de Dumnezeu. Cu acela pe care-l ocolesc, nu vreau să am de a face. Dacă mă sustrag lui Dumnezeu, îl „înlătur" pentru mine. îi sunt duşman. Şi făcând aşa, îmi orânduiesc viaţa într-un fel, inacceptabil lui Dumnezeu, dar nu şi pentru mine. Chiar dacă s-ar putea realiza oricât de mult bine, frumos, adevăr, oricât de multă cultură şi omenie, din partea lui Dumnezeu nu este de aşteptat asupra acestora decât o sentinţă nimicitoare, deoarece orientarea tuturor acestor înfăptuiri este potrivnică lui Dumnezeu.

Dar acum situaţia noastră este alta, de când „Hristos locuieşte în noi". O nouă putere de viaţă, Duhul lui Dumnezeu, a luat în stăpânire omul, oferind gândirii şi voinţei lui o nouă orientare. Acum omul nu se mai uită după cele fireşti, ci după lucrurile Duhului. În aceeaşi măsură, în care mai înainte, prin fire se putea înţelege simţurile sau trupul, acum tot aşa de puţin se înţeleg lucrurile Duhului prin ceea ce numim noi „viaţă spirituală": cultură, artă, ştiinţă, filosofie şi celelalte. Duhul, despre care este vorba aici, nu este spiritul omului, nici „spiritualul", ci Duhul lui Dumnezeu. Putem exprima acest gând astfel: Voi tindeţi acum după lucrurile divine, adică, după împărăţia lui Dumnezeu. Iar corespunzător cu aceasta, apare o nouă stare, de viaţă şi pace. Duşmăniei faţă de Dumnezeu îi corespunde distrugere şi nelinişte, dezbinarea interioară; prieteniei cu Dumnezeu îi aparţine crearea vieţii, adevărata construire şi cea mai interioară pace.

Astfel, cele două forme de viaţă stau într-o evidentă şi totală contradicţie. Întrebarea este numai: toate acestea sunt cu adevărat aşa? Sunt acestea o realitate experimentală? Mai întâi, mi se spune foarte simplu: acum sunteţi în Duh. Dar acest lucru nu este numai afirmat; aici apostolul Pavel face apel la o realitate experimentată. Duhul „locuieşte în voi". Prin aceasta nu se înţelege o înzestrare specială, ocultă sau o experienţă mistică, ci faptul fundamental al vieţii creştine. Aici se cuprinde totul. Nu există creştini, aparţinători ai lui Hristos care au Duhul şi alţii care nu au Duhul. A avea Duhul şi a avea pe Hristos este unul şi acelaşi lucru, sau sunt aşa de direct legate împreună, încât nu se pot separa şi cu greu se pot deosebi. De aceea, este spus categoric: dacă nu ai Duhul, atunci eşti şi fără Hristos. Apostolul Pavel spune precum odată Corintenilor: „cercetaţi-vă dacă

sunteţi în Hristos” (2 Corinteni 13: 5).

Aşadar, nu este suficientă credinţa? înseamnă că nu; cu precizarea că prin credinţă apostolul Pavel înţelege întotdeauna starea creştinului în totalitatea sa. Iată cum, ceea ce înţelege el prin credinţă, ne este spus din nou: Credinţa adevărată este acelaşi lucru cu „a avea Duhul”; acelaşi lucru cu „Hristos locuieşte în mine”. Deoarece numai prin credinţă Duhul lui Dumnezeu ne ia în stăpânire, şi prin aceasta Duhul lui Dumnezeu vine în noi, avem parte cu adevărat de credinţa dreaptă. Cât de real este înţeles acest lucru, se vede din următoarele. „Hristos în voi” nu înseamnă numai o orientare spirituală, ci totodată o reală participare la viaţa Sa, la slava învierii sale. Bineînţeles că suntem încă legaţi de această lume pământească, trecătoare, prin trup. Dar această corporalitate nu numai că nu mai are nicio putere asupra noastră, pentru că ea nu are nicio putere acolo unde domneşte Hristos. „Cine crede în Mine, are viaţa veşnică, chiar dacă ar muri”, aşa spune Ioan. Apostolul Pavel spune acelaşi lucru: Trupul este mort din pricina păcatului, dar Duhul viu. „Firea păcătoasă”, sediul domniei potrivnice lui Dumnezeu, îşi pierde puterea prin aceea că Hristos ne-a luat prin Duhul Său în stăpânirea Sa. Precum păcatul şi moartea, la fel stau împreună neprihănirea şi viaţa. Ce acum este doar o indicaţie, ceea ce acum abia se hotărăşte, va fi mai târziu hotărâre. Vom avea parte cu Hristos şi prin El viaţa veşnică. Prin aceasta nu este exprimată o atitudine potrivnică trupului, care, aşa cum se întâmplă în gândirea greacă, consideră trupul răspunzător pentru moarte şi păcat Aceasta reiese din referirea la învierea trupului. Aşa cum Hristos a înviat şi trupeşte, nu numai spiritual, şi noi vom avea parte de învierea trupului. Spiritual nu se separă de trup, ci Duhul lui Dumnezeu care locuieşte în noi, va fi în mâna lui Dumnezeu mijlocul unei însufleţiri (învieri) a trupului. De aceea Duhul care locuieşte în fiecare creştin, este legătura dintre existenţa de acum şi cea viitoare sau, cum se exprimă apostolul Pavel, este „arvuna” slavei viitoare. În realitate, cine a primit Duhul Sfânt, acela are „viaţa veşnică”.

(Romani 8: 12 – 17).

12. Aşadar, fraţilor, noi nu mai datorăm nimic firii pământeşti, ca să trăim după îndemnurile ei.

13. Dacă trăiţi după îndemnurile ei, veţi muri; dar dacă, prin Duhul, faceţi să moară faptele trupului, veţi trăi.

14. Căci toţi cei ce sunt călăuziţi de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu.

15. Şi voi n-aţi primit un duh de robie, ca să mai aveţi frică; ci aţi primit un duh de înfiere, care ne face să strigăm: „Ava! adică: Tată!"

16. Însuşi Duhul adevereşte împreună cu duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu.

17. Şi, dacă suntem copii, suntem şi moştenitori: moştenitori ai lui Dumnezeu, şi împreună moştenitori cu Hristos, dacă suferim cu adevărat împreună cu El, ca să fim şi proslăviţi împreună cu El.

Viaţa în Hristos este o realitate nouă, nu o simplă idee, nu un ideal sau o linie de conduită. Dar şi aici, ca şi în capitolul şase, apostolul Pavel arată că această nouă realitate trebuie să se exprime printr-o nouă voinţă şi printr-un nou „trebuie". A avea Duhul este în acelaşi timp şi o datorie de a fi credincios acestui Duh. Trebuie respins gândul că viaţa cea nouă s-ar realiza printr-un fel de necesitate naturală, fără luptă. Dimpotrivă, este vorba de o luptă pe viaţă şi pe moarte. Trebuie să fie omorâte îndemnurile cărnii, „faptele trupului". Vom vedea mai departe (12: 1) că apostolul Pavel nu are în vedere o negare prin asceză a trupului. Am aflat că trebuie să folosim mădularele trupului ca arme ale lui Dumnezeu pentru războiul divin. Prin faptele trupului se înţelege, aşadar, activitatea proprie neînfrânată a cărnii (firi) păcătoase, ceea ce înseamnă propriu-zis a fi lăsată în voia ei. Aceasta ţine de fiinţa cea veche şi nu poate produce decât teamă de moarte. „Cine samănă în firea lui pământească, va secera din firea pământească putrezirea, dar cine samănă în Duhul, va secera din Duhul viaţa veşnică" (Gal. 6: 8).

Creştinul nu este un om fără conducător, el este un om condus. Duhul este nu numai eliberatorul, ci şi conducătorul. Caracteristica fiilor lui Dumnezeu este că ei se află sub conducerea Duhului Sfânt. Noi nu înţelegem aici precum Luther „minaţi de Duh", ci „călăuziţi de Duh". Caracteristica cea mai importantă a creştinilor, aşa cum ştim din prima epistolă către Corinteni, constă în faptul că ei nu mai sunt „mânaţi" ca şi paginii, ci conduşi; prin aceasta se deosebeşte Duhul Sfânt de orice fel de exaltare.

Iar acum, este rostit cuvântul cel mare: Fiii lui Dumnezeu, copiii lui Dumnezeu. Ambele expresii sunt folosite de apostolul Pavel, una pentru a indica noua noastră demnitate, cealaltă pentru a arăta

dependenţa noastră de Dumnezeu. Călăuzirea prin Duhul Sfânt este caracteristica fiilor lui Dumnezeu; „adopţiunea", ridicarea la starea de fiu prin cuvântul şi voinţa lui Dumnezeu este baza acestei filiaţii. Ni se reaminteşte, încă o dată, deşi mai uşor, de lege. Cine stă sub lege, este rob (Galateni 4: 1 – 7) şi este stăpânit de frică; cine stă sub călăuzirea Duhului, este un fiu şi este stăpânit de iubire şi încrederea în Tatăl care l-a recunoscut drept fiu.

Cele două teme principale ale epistolei către Romani sunt cuprinse aici într-o singură expresie: Duhul filiaţiei, adică: duhul înfierii. Căci înfierea este doar un alt cuvânt pentru ceea ce înseamnă de altminteri „îndreptăţirea numai prin credinţă". Acolo unde ofertei de îndreptăţire din partea lui Dumnezeu se răspunde cu „da", când prin credinţa din inimă se acceptă că Dumnezeu ne-a recunoscut ca fii ai Săi, acolo Duhul Sfânt acţionează. Apostoiul le spune pe amândouă: Noi strigăm „Ava, Tată!" (Rom. 8: 15) şi Duhul este cel care strigă aşa (Galateni 4: 6). Ba chiar le cuprinde laolaltă: Duhul mărturiseşte împreună cu Duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu. Acesta este ultimul lucru, de nedescris şi de neînţeles, contopirea a ceea ce strigă Duhul şi a ceea ce strigăm noi, cu toată deosebirea celor două. „Trăiesc... dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2: 20).

Se vorbeşte aici cumva de mistica credinţei sau mistica lui Hristos? Chiar şi Calvin întrebuinţează cuvântul unio mystica pentru acest ultim, cel mai înalt lucru. Poate da şi poate nu. Cu ceea ce se numeşte, de obicei Mistică, are doar o foarte îndepărtată asemănare ce vrea să spună apostolul Pavel aici. Este vorba aici de credinţa justificatoare în Fiul, în Mijlocitorul venit în trup. Este vorba de filiaţie şi nu de o contopire a omului şi a lui Dumnezeu. Este vorba de o trăire, care trebuie să se răsfrângă într-o ascultare chibzuită şi într-o luptă aspră, care devine realitate numai într-o astfel de luptă. Nu este vorba de o experienţă a unităţii, ci de un act de încredere. Firește, este înlăturată distanţa dintre Dumnezeu şi om, lucru care stârneşte teama, care ţine de robie, nu de filiaţie, de starea sub lege, nu de viaţa în duh. Ioan spune: „În dragoste nu este frică"; Apostolul Pavel arată că teama dispare atunci când strigăm „Tată"!

O distanţă rămâne totuşi, aceea dintre acum şi atunci. Noi suntem abia adoptaţi, nu am preluat încă moştenirea. Noi suntem

declaraţi ca moştenitori, ca pretendenţi la viaţa veşnică şi desăvârşirea ei, dar nu ne desfătăm încă în ea. Avem deplina siguranţă a slavei viitoare, dar încă nu am ieşit din viaţa în care trebuie luptat şi suferit. Mai mult, o anumită suferinţă însoţeşte adevărata ucenicie: Cine nu-şi ia crucea şi nu merge după El, nu poate să-l urmeze (Matei 16: 24). Cine nu vrea să sufere cu Hristos, nu are parte nici de slava Sa. Calea creştinului nu este un drum pe înălţimi, ci unul prin vale. Drumul înălţimilor este în cer, nu pe pământ, sau, pe pământ, numai acolo unde nu se ştie nimic despre Hristos, despre Cel răstignit.

11. NĂDEJDEA CEA NOUĂ (Romani 8: 18 – 30).

18. Eu socotesc că suferinţele din vremea de acum nu sunt *vrednice să fie puse alături cu slava viitoare, care are să fie descoperită faţă de noi.*

19. De asemenea, şi firea aşteaptă cu o dorinţă înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu.

20. Căci firea a fost supusă deşertăciunii – nu de voie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă.

21. că şi ea va fi izbăvită din robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu.

22. Dar ştim că până în ziua de azi, toată firea suspină şi sufere durerile naşterii.

23. Şi nu numai ea, dar şi noi, cari avem cele dintâi roade ale Duhului, suspinăm în noi, şi aşteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru.

24. Căci în nădejdea aceasta am fost mântuiţi. Dar o nădejde care se vede, nu mai este nădejde: pentru că ce se vede, nu mai poate nădăjdui?

25. Pe când, dacă nădăjduim ce nu vedem, aşteptăm cu răbdare.

26. Şi tot astfel şi Duhul ne ajută în slăbiciunea noastră: căci nu ştim cum trebuie să ne rugăm. Dar însuşi Duhul mijloceşte pentru noi cu suspine negrăite.

27. Şi Cel ce cercetează inimile, ştie care este năzuinţa Duhului; pentru că El mijloceşte pentru sfinţi după voia lui Dumnezeu.

28. De altă parte, ştim că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, şi anume, spre binele clor ce sunt chemaţi după planul Său.

29. Căci pe aceia, pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a şi hotărât

mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său, pentru ca El să fie cel întâi născut dintre mai mulţi fraţi.

30. Şi pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a şi chemat; şi pe aceia pe care i-a chemat, i-a şi socotit neprihăniţi; iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniţi, i-a şi proslăvit.

Starea de creştin are, ca şi viaţa omenească de altfel, trei dimensiuni temporale: trecut, prezent şi viitor. Creştinul clădeşte pe temelia care a fost pusă, pe Iisus Hristos (1 Corinteni 3: 11), el trăieşte în prezenţa Duhului şi tinde spre mântuirea deplină din viitor. După ce a tratat temeinic de primele două, apostolul Pavel se ocupă de a treia, adică de nădejdea ce ne-a fost dăruită în Hristos. Cunoscând că noi, în calitate de fii, suntem şi moştenitori, se face legătură dintre prezent şi viitor, dintre credinţă şi nădejde. Această privire înspre slava viitoare se află, firește, în contrast net cu realitatea prezentă, cu această lume plină de suferinţă, în mijlocul căreia stăm noi în calitate de creştini. Dar ce însemnătate au toate acestea? Slava de care suntem asiguraţi face ca suferinţele noastre să fie fără însemnătate.

Pe de altă parte, prin credinţă putem considera prezentul ca ceva provizoriu, cele existente ca ceva care aşteaptă împlinirea scopului pentru care au fost create. Apostolul Pavel se referă aici întâi la oameni; întrucât omenirea este supusă deşertăciunii şi aşteaptă descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Ne regăsim în faţa ideilor din capitolul cinci, întreaga omenire a fost supusă stricăciunii şi morţii prin păcatul lui Adam, de aceea doreşte şi aşteaptă slobozeni-a. Această supunere sub puterea stricăciunii se deosebeşte mult de ceea ce îşi are originea în voinţa omului; ea este un destin comun nouă tuturor. Nimeni nu este întrebat. Pe de altă parte, această aşteptare a firii se deosebeşte de nădejdea creştinilor. Ea este o aşteptare neclară, neconştientizată, nesigură de ţelul ei, a ceva mai bun, pe care însă apostolul o interpretează în realitatea ei. Ceea ce firea aşteaptă, fără a şti clar, este ţelul dat omenirii în Hristos, adică filiaţia divină, libertatea, starea de copii ai lui Dumnezeu, participarea la slava lui Dumnezeu.

În ce măsură apostolul se gândeşte aici la făpturile mai prejos decât omul, este greu de spus. Expresia „întreaga fire", „toate cele create", ne-ar îndreptăţi să credem că acest pasaj a fost înţeles astfel. Dar pe de altă parte, nu se poate tăgădui că termenul de „fire" la Pavel

denumeşte omenirea şi că el nu vorbeşte în alt loc despre natură. Că întreaga lume a fost supusă stricăciunii care a luat naştere prin căderea lui Adam, este o idee care putea fi cunoscută apostolului din tradiţia rabinică. Aşadar, nu este imposibil ca aici apostolul Pavel să fi avut în vedere şi acest lucru. Suferinţa în creaţia inferioară omului este o realitate, care nu poate fi trecută cu vederea, iar pentru noi este o mare taină. Că această suferinţă ar fi condiţionată de ceva care are loc cu omul şi prin el, este o idee pe care noi astăzi cu greu o putem accepta, deoarece astăzi am ajuns să cunoaştem o istorie a naturii care ar precede istoria omenirii cu sute şi mii de milioane de ani, o istorie a naturii cu aceeaşi luptă acerbă pentru existenţă şi cu aceleaşi teribile catastrofeca acelea pe care le cunoaştem acum în natură. Ajungem astfel la o limită, nu numai a cunoaşterii noastre, ci şi a învăţăturii biblice.

Această suspinare, aparţinând întregii creaţii, fie omenească, fie inferioară omului, este şi partea noastră, a a creştinilor. Desigur noi suntem izbăviţi în Iisus Hristos. Apostolul Pavel, ca şi întreaga Biblie, nu cunoaşte deosebirea curentă pe care o fac teologii între împăcare ca ceva deja ce a avut loc, şi izbăvire ca ceva care va avea loc abia în viitor. Noi am devenit deja fii sau copii ai lui Dumnezeu; dar efectul izbăvirii şi împlinirea înfierii nu s-a petrecut încă. Noi avem abia primele roade ale Duhului, arvuna vieţii în slava lui Dumnezeu, dar această slavă în plinătatea ei nu este încă prezentă aici. Noi nădăjduim în ea. Spunând că nădejdea aparţine stării de creştin, precum iubirea şi credinţa, spunem implicit că noi nu avem încă totul, şi că acest întreg este aşteptarea noastră.

Deosebit de clar apare acest lucru, gândindu-ne la viaţa noastră trupească. Din nou apostolul Pavel pune faţă în faţă Duhul, Duhul Sfânt, şi trupul, încărcat de păcat şi prin aceasta muritor. Acest „trup al morţii" este de fapt semnul cel mai evident al mântuirii încă neîmplinite, ci doar aşteptate şi nădăjduite. Cu toate acestea, nu trebuie să considerăm că apostolul Pavel are în vedere aici „izbăvirea de trup", o eroare posibilă din cauza limbajului, într-adevăr el vorbeşte deschis despre acest trup de moarte (Rom.: 24); dar tot aşa de clar vorbeşte şi despre nădejdea sigură că Dumnezeu „va învia şi trupurile voastre muritoare", având astfel şi noi parte de învierea Domnului Iisus. Prin urmare apostolul Pavel vrea să spună că atâta timp cât

suntem legaţi de acest trup încărcat cu păcat şi neputinţă, ştim că izbăvirea noastră a fost începută, dar că împlinirea ei trebuie să o aşteptăm cu răbdare, dar şi cu bucuria siguranţei.

Neputinţa nu priveşte numai trupul nostru, ea priveşte întreaga noastră fiinţă interioară, până şi viaţa de rugăciune. Nu putem nici să ne rugăm aşa cum s-ar cuveni. Chiar dacă Domnul ne-a dat în „Tatăl nostru" exemplul pentru totdeauna valabil al rugăciunii adevărate, nu s-a terminat pur şi simplu totul. Aşa cum vedem din epistola apostolului Pavel, rugăciunea trebuie să prezinte în faţa lui Dumnezeu nevoile şi suferinţele zilnice, ale fiecăruia şi ale bisericii. Şi tocmai aici, în centrul vieţii de creştin, se arată că „cunoaştem în parte" (1 Cointeni 13: 9). Desigur, adesea nu ne rugăm cum ar trebui, pentru că noi înşine nu ştim ce este într-adevăr spre binele nostru şi al altora. Dar apostolul Pavel spune că acest lucru nu contează prea mult, dacă Duhul lui Dumnezeu este cu adevărat în noi. Atunci, de la Duhul sfânt merge în rugăciunea şi întărind rugăciunea noastră, ceva ce nu este de la noi, ci de la el, un suspin fără cuvinte, just, bine plăcut lui Dumnezeu, putem spune chiar divin, pe care Dumnezeu îl înţelege, deoarece provine de la El. Aşadar, nu numai firea suspină, nu numai creştinii suspină, ci şi Duhul Sfânt care locuieşte în noi, însuşi Duhul lui Dumnezeu suspină, în noi, cu noi, pentru noi – şi cu siguranţă cu privire la noi! Este ceva extraordinar că şi Dumnezeu însuşi, ca Duh Sfânt care locuieşte în noi, suspină. Cu adevărat, acest Dumnezeu nu este „Cel absolut", „Cel ce se află deasupra", despre care vorbesc filosofii, şi căruia ei, şi împreună cu ei şi atât de mulţi teologi din trecut, i-au atribuit o absolută lipsă de suferinţă!

Dumnezeu nu ne ajută numai prin această colaborare interioară a Duhului Sfânt în rugăciunea noastră, ci şi prin tot ce se întâmplă. Este taina de neînţeles a călăuzirii divine a lumii, faptul că toate împrejurările şi întâmplări-le din viaţă sunt în mâna lui Dumnezeu mijloace pentru a ne atinge scopul. Desigur, prin aceasta nu trebuie înţeles un optimism general cu privire la lume: şi anume totul iese bine în orice caz şi pentru fiecare. Există aici o limitare „pentru cei care iubesc pe Dumnezeu". Apostolul Pavel vorbeşte aşa dar despre comunitatea creştinilor, a credincioşilor. Astfel că depinde de noi, de iubirea noastră pentru Dumnezeu, de credinţa noastră, care să hotărască dacă ne atingem ţelul? Apostolul Pavel răspunde „nu" la

această întrebare, nu atât pentru a ne umili, e pentru a ne oferi o bază sigură. Cei care iubesc pe Dumnezeu, sunt cei chemaţi după hotărârea lui Dumnezeu. Pornind de aici, apostolul Pavel dezvăluie acel „lanţ de aur" al lucrărilor care leagă cele două capete ale drumului mântuirii: alegere – predestinare – chemare – neprihănire – proslăvire. Prin aceste cinci cuvinte ne este dată o „sumă a teologiei", esenţa întregii învăţături creştine.

Despre alegere se va vorbi detaliat în capitolul următor. Ea este începutul a toate. Gândul lui Dumnezeu, voinţa lui Dumnezeu este desigur faptul primar. Dumnezeu a „hotărât" să fie o creaţie şi astfel există toate cele create; Dumnezeu ne-a hotărât pe noi oamenii ca făpturi create după chipul Său, şi acesta este motivul existenţei noastre ca oameni; Dumnezeu ne-a iubit din veşnicie în Iisus Hristos şi astfel ni s-a dezvăluit pricina mântuirii noastre. Predestinarea, apostolul Pavel o consideră împreună cu ideea asemănării cu Dumnezeu. Chipul Fiului lui Dumnezeu este planul lui Dumnezeu pentru omenire; ţelul final al omenirii este de a fi asemenea Lui. În Omul-Dumnezeu Iisus Hristos ni se descoperă nu numai cine este Dumnezeu, ci şi ceea ce este şi trebuie să fie omul în realitate. Iisus Hristos este „primul om adevărat", şi anume Hristos înviat; căci numai despre El vorbeşte apostolii

lui Pavel ca de „primul născut între mulţi fraţi". Această predestinare se realizează însă numai prin Cuvântul, prin chemarea lui Dumnezeu către fiecare. Despre aceasta se va vorbi mai mult în capitolul zece. Chemarea lui Dumnezeu are loc prin trimişii speciali ai lui Dumnezeu, profeţi şi apostoli şi toţi cei care transmit mesajul Său. „Chemaţi sfinţi" – aşa se adresează de obicei apostolul Pavel către creştini, adică ei sunt cei care în virtutea chemării lui Dumnezeu au fost despărţiţi de restul lumii pentru a fi un popor al lui Dumnezeu. Conţinutul acestui mesaj, al acestei chemări, este harul dăruit de Dumnezeu, neprihănirea prin credinţă. Aceasta este, aşa cum am văzut, temeiul de viaţă al creştinilor şi al bisericii creştine. Dar nici ea nu a ajuns la ţel; neprihănirea este doar făgăduinţa sigură a vieţii veşnice, a slavei veşnice, fără a fi ea însăşi.

Viaţa veşnică este scopul suprem, peste care nu poate fi gândit nimic mai înalt, şi nici nu s-a promis. Proslăvirea lui Dumnezeu care include proslăvirea omului, o deplină participare a omului la viaţa fericită a lui Dumnezeu prin darul lui Dumnezeu, deplină comuniune

cu Dumnezeu şi prin aceasta cu oamenii, comuniune care nu mai este tulburată de niciun păcat şi de nicio moarte. Acesta este conţinutul nădejdii de izbăvire care ne-a fost dată în Iisus Hristos.

12. SIGURANŢA MÂNTUIRII

(Romani 8: 31 – 39).

31. Deci, ce vom zice noi în faţa tuturor acestor lucruri? Dacă Dumnezeu este pentru noi, cine va fi împotriva noastră?

32. El, care n-a cruţat nici chiar pe Fiul Său, ci L-a dat pentru noi toţi, cum nu ne va da fără plată, împreună cu El, toate lucrurile?

33. Cine va ridica pâră împotriva aleşilor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Acela, care-i socoteşte neprihăniţi!

34. Cine-i va osândi? Hristos a murit! Ba mai mult, El a şi înviat, stă la dreapta lui Dumnezeu, şi mijloceşte pentru noi!

35. Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia sau sabia?

36. După cum este scris: „Din pricina Ta suntem daţi morţii toată ziua; suntem socotiţi ca nişte oi de tăiat”.

37. Totuşi în toate aceste lucruri noi suntem mai mult decât *biruitori, prin Acela care ne-a iubit.*

38. Căci sunt bine încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici puterile, nici lucrurile de acum, nici cele viitoare.

39. nici înălţimea, nici adâncimea, nicio altă făptură, nu vor fi în *stare să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, care este în* Iisus *Hristos, Domnul nostru.*

Primul scop principal al epistolei este atins, biserica din Roma ştie acum ce mesaj are apostolul neamurilor de transmis, atât lor, cât şi întregii lumi, precum şi ce a primit fiecare creştin în urma lucrării lui Dumnezeu în Iisus Hristos. Dar apostolul Pavel, ca un bun învăţător, vrea să rezume încă o dată esenţialul. Dar ce fel de învăţător este acest martor al mântuirii! Cu ce atotputernicie biruitoare a spiritului ştie el să spună în câteva cuvinte, despre ce este vorba în viaţa creştinului. Dumnezeu este pentru noi, aceasta este izbăvirea, „împotriva” căreia nimic nu se poate ridica. Dumnezeu este pentru noi, aceasta nu o ştie păgânul, nici iudeul, această bucurie şi această siguranţă, ca o forţă care determină întreaga viaţă, ei nu o cunosc. Această bucurie şi

siguranţă este conţinutul soliei îmbucurătoare despre Iisus Hristos, cel răstignit. Dacă Dumnezeu ne iubeşte aşa în cât pentru noi şi-a dat ce a avut mai scump şi mai propriu, pe Fiul Său, atunci toate celelalte nu trebuie să ne mai îngrijoreze. El, care ne-a dat lucrul cel mai mare, nu ne va refuza nici cele mai mici.

Dumnezeu este pentru noi, au spus şi alţii, de exemplu popoarele păgâne care porneau la luptă cu credinţa în ajutorul deosebit al zeilor lor; după cum se va spune şi în viitor, ori de câte ori este căutată consacrarea divină pentru anumite scopuri şi dorinţe omeneşti. Dar cu toate acestea în inima lor locuieşte teama, în orele lor tainice îi chinuieşte o conştiinţă vinovată, iar groaza de moarte nu o pot învinge. Ca să fie adevărat „Dumnezeu pentru noi", trebuie ca în centrul vieţii noastre să se realizeze o cotitură. Acuzaţia care stă „împotriva noastră", trebuie să fie înlăturată. Ea este înlăturată de Dumnezeu, care socoteşte pe păcătos neprihănit în Iisus Hristos.

„Cel mai mare rău este vina", aceasta o ştiau în parte şi păgânii, după cum o simte nelămurit, fără a-şi da seama cum, fiecare om. Aceasta este mânia lui Dumnezeu care s-a descoperit împotriva oricărei nedreptăţi a oamenilor. Acest rău principal este înlăturat; pâra împotriva noastră a încetat odată cu moartea ispăşitoare a Fiului lui Dumnezeu. Duşmanul cel mare a fost lovit tocmai acolo unde credea să fi obţinut cea mai mare victorie a sa; căci Cel răstignit este Cel înviat; El, care a murit, invocând „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit", se află acum la dreapta lui Dumnezeu. El este biruitor asupra morţii şi a iadului. Dumnezeu este pentru noi, înseamnă acum „Dumnezeu este iubire". Ce avem noi în Iisus Hristos? Răspuns: iubirea lui Dumnezeu, în ciuda păcatului şi a vinovăţiei. Iubirea lui Iisus este iubirea lui Dumnezeu; iubirea lui Dumnezeu este darul adus nouă, care, datorită păcatelor noastre avem teamă de Dumnezeu, prin Iisus Hristos, şi rânduit fiecăruia ce crede în El.

Va rezista şi aceasta? Se ridică iubirea lui Iisus împotriva tuturor forţelor întunecate ce au putere în viaţa noastră? Se poate crede în iubirea lui Dumnezeu faţă de tot ceea ce oamenii au făcut şi vor mai face mereu în această lume? Nu cumva situaţia noastră este aşa cum mulţi vor să înţeleagă versetul 28, anume că creştinilor le merge oricum mai bine decât celorlalţi chiar şi în viaţa aceasta pământească? Că nici nu poate fi vorba de aşa ceva, ne-a arătat

apostolul Pavel în capitolul 11, unde ne povesteşte prin ce a trebuit să treacă el ca apostol al lui Iisus, aşa încât ne întrebăm uimiţi: ce om excepţional este cel care poate să reziste la toate acestea? Şi de fapt: necazuri, prigoană, strâmtorare, foame, lipsă de îmbrăcăminte, primejdia, sabia, toate acestea le-a suferit apostolul Pavel nu o dată. Prin urmare el ştie ce spune, când vorbeşte despre aceste lucruri.

Dacă cineva ştie, atunci cu siguranţă el ştie că unirea cu Hristos nu face viaţa mai uşoară, că aceasta nu înlătură din viaţă lucrurile din pricina cărora oamenii nu vor să creadă într-un Dumnezeu iubitor, ci dimpotrivă. Şi ca el, multe mii de alţi martori ai lui Hristos au experimentat acest lucru de-a lungul secolelor până în vremea noastră, vremea noilor prigoniri ale creştinilor. Dar apostolul nu se mira de aceasta. Ucenicul nu este mai mult decât stăpânul. Dacă El a trebuit să fie răstignit, dacă viaţa Lui a fost suferinţă, de ce să le fie mai bine urmaşilor Săi? Dacă Dumnezeu, prin suferinţa lui Hristos, a dat lumii dovada iubirii Sale, atunci suferinţa creştinilor poate cel puţin să nu întunece această iubire. „În toate acestea suntem mai mult decât biruitori", căci un lucru nu le poate fi răpit, legătura cu Hristos, care este iubire, experienţa zilnic nouă a acestei iubiri în mijlocul tuturor lipsurilor şi strâmtorărilor. Evanghelia este o solie de biruinţă, nu numai în privinţa sfârşitului, ci deja în ce priveşte experienţa bisericii. Viaţa în Duhul Sfânt nu mai este acea penibilă oscilare încoace şi încolo, între biruinţă şi înfrângere, care caracterizează starea omului sub lege; ea este o viaţă biruitoare. Apostolul Pavel întrebuinţează aici o expresie greu de tradus: „mai mult decât biruitori". Bucuria biruinţei este de asemenea semnul vieţii în duh, aşa după cum jalea păcatelor este semnul aflării sub lege. Cine aparţine într-adevăr lui Hristos, acela de fapt nu încetează a suspina, câtă vreme trăieşte pe pământ, dar scapă cu siguranţă de tânguire şi de înfricoşare.

Căci sunt sigur… Aceasta este proba neînfrângerii. De aceasta depinde totul. Nici cele mai minunate experienţe, nici cele mai convingătoare teorii teologice, nici cele mai categorice dovezi biblice, nici cele mai mari şi mai adânci orizonturi spirituale nu ajută nimic, dacă omul nu este sigur de credinţa lui. Şi lipsa tuturor acestora nu vatămă în cele din urmă cu nimic, dacă omul cu toată mântuirea lui în Hristos, este sigur de iubirea lui Dumnezeu. Aici este vorba de siguranţă, ea decide totul. Nu există dovezi că Dumnezeu este iubire, şi

mai ales dovadă că te iubeşte pe tine. El S-a descoperit aşa în Iisus Hristos, în Cuvântul Său, şi aşa îţi vorbeşte şi ţie prin toată experienţa contradictorie a lumii. Dar totul cade, dacă tu eşti sigur de iubirea Lui. Aici nu poate păşi altul în locul tău, această siguranţă trebuie să o ai tu însuţi, pentru tine. Alţii îţi pot depune mărturie despre siguranţa lor şi prin aceasta să te întărească sau nu. În fiece caz totul depinde de faptul, dacă tu eşti sigur. Şi unica „dovadă" a adevărului soliei despre Hristos este tăria siguranţei care se manifestă ca putere a unei vieţi noi.

Această siguranţă nu este subînţeleasă; ea are de luptat cu puternice forţe potrivnice. Forţe naturale şi supranaturale o ameninţă. Forţe demonice încearcă permanent să ne alunge credinţa în iubirea lui Dumnezeu, să o discrediteze, să o dispreţuiască, considerând-o drept o superstiţie care nu mai are niciun viitor. Poate apostolul Pavel se gândeşte şi aici la o luptă spirituală, invizibilă şi inaccesibilă experienţei noastre, între astfel de puteri supranaturale şi Hristos (1 Cor. 15: 24). Dar oricât de mulţi duşmani s-ar ridica împotriva noastră şi a credinţei

A DOUA PARTE PRINCIPALA
STĂPÂNIREA NEPRIHĂNIRII
LUI DUMNEZEU
ÎN ISTORIE
Capitolele 9: 1 – 11: 36.

1. TAINA DUREROASĂ A LUI ISRAEL

(Romani 9: 1 – 5).

1. Spun adevărul în Hristos, nu mint; cugetul meu, luminat de Duhul Sfânt, îmi este martor.

2. că simt o mare întristare, şi am o durere necurmată în inimă.

3. Căci aproape să doresc să fiu eu însumi anatema, despărţit de Hristos, pentru fraţii mei, rudele mele trupeşti.

4. Ei sunt israeliţi, au înfierea, slava, legămintele, darea Legii, slujba dumnezeiască, făgăduinţele.

5. patriarhii, şi din ei a ieşit, după trup, Hristosul, care este mai pe sus de toate lucrurile, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!

Fără nicio trecere, într-o schimbare neaşteptată, strigătul de bucurie cu care se termină prima parte principală a epistolei, este urmat de această tânguire zguduitoare de la începutul părţii a doua.

Suntem încă în fire, care atâta timp cât trăim, trebuie să suspine, chiar dacă Duhul lui Dumnezeu din ea jubilează. Dar această suspinare nu este o simplă izbucnire de sentimente naturale; ea este de felul celei din Matei 9: 36 „I s-a făcut milă de ele (de gloate)". Lui Pavel îi este milă de poporul său; suferinţa fraţilor săi, Pavel o poartă ca un adevărat compatriot, care cu toată separarea sa, produsă de Hristos, se simte aşa de strâns legat de poporul său, încât ar voi să renunţe la propria sa mântuire, dacă prin aceasta ar putea salva poporul său. Aceasta nu este numai o legătură a sângelui şi natural – istorică. El simte în sine însuşi contradicţia dintre starea spirituală actuală a lui Israel şi istoria sa divină. Moştenirea lui Israel! La o întrebare s-a răspuns şi anume: cum se comportă legea care a fost încredinţată Iudeilor, faţă de darul cel nou, mântuirea în Hristos?

Acum rămâne cealaltă întrebare, şi anume: ce trebuie să gândim despre destinul viitor al lui Israel, al poporului căruia i-a fost încredinţată această moştenire şi care totuşi a respins pe Hristos? Cu această chestiune se luptă apostolul Pavel în următoarele trei capitole.

Taina lui Israel nu este o chestiune pur istorică. Că poporul făgăduinţelor a putut să fie lepăcat, este un gând cu atât mai chinuitor cu cât chiar Hristos se trage din acest popor. După cum Israel poseda în Sfânta Sfintelor din templu ceva din slava prezenţei lui Dumnezeu, tot aşa Cel în care însuşi Dumnezeul cel veşnic a devenit om, născându-se ca Israelit, este o nouă dovadă privind intenţiile deosebite ale lui Dumnezeu cu acest popor. Şi cu toate acestea – l-a lepăcat.

2. LIBERTATEA LUI DUMNEZEU

(Romani 9: 6 – 20).

6. Dar aceasta nu înseamnă că a rămas fără putere Cuvântul lui Dumnezeu. Căci nu toţi cei ce se coboară din Israel, sunt Israel;

7. Şi, măcar că sunt sământa lui Avraam, nu toţi sunt copiii lui Avraam; ci este scris: „În Isaac vei avea o sământă, care-ţi va purta numele" (Gen. 21: 12).

8. Aceasta înseamnă că nu copiii trupeşti sunt copii ai lui Dumnezeu; ci copiii făgăduinţei sunt socotiţi ca sământă.

9. Căci cuvântul acesta este o făgăduinţă: „Pe vremea aceasta Mă voi întoarce, şi Sara va avea un fiu" (Gen. 18: 10, 14).

10. Ba mai mult; tot aşa a fost cu Rebeca. Ea a zămislit doi gemeni numai de la părintele nostru Isaac.

11. Căci, măcar că cei doi gemeni nu se născuseră încă, şi nu făcuseră nici bine nici rău – ca să rămână în picioare hotărârea mai dinainte a lui Dumnezeu, prin care se făcea o alegere, nu prin fapte, ci prin Cel ce cheamă – 12. s-a zis Rebecii: „Cel mai mare va fi rob celui mai mic” (*Gen. 25: 23*).

13. după cum este scris: „Pe Iacov l-am iubit, iar pe Esau l-am urât” (*Maleahi 1: 2 – 3*).

Lucrul unic şi remarcabil la Israel este că în istoria naturală a poporului este întreţesută istoria lui Dumnezeu. Aşa că există întotdeauna un dublu Israel: un Israel în sensul naturii şi al istoriei naturale, şi un Israel în sensul istoriei lui Dumnezeu. Prin ce se deosebesc aceste două realităţi, îi apare clar apostolului mai ales din istoria lui Avraam şi a lui Iacov, cei doi patriarhi. În cazul lor istoria lui Dumnezeu se încrucişează cu cea naturală. De aceea amândoi sunt dovada libertăţii lui Dumnezeu care intervine istoria naturală după dorinţă, punând deoparte prin alegere poporul Său, împotriva tuturor condiţiilor naturale de origine. Nu numai originea naturală, de sânge, ci chiar şi calităţile morale se dovedesc a nu fi decisive. Istoria lui Dumnezeu se explică numai prin hotărârea lui Dumnezeu. Aceasta nu înseamnă că originea trupească, unitatea naturală a poporului şi istoria lui Israel sunt nesemnificative; vrea doar să arate că Dumnezeu poate face ce vrea cu acestea, că nu este legat de ele şi că iudeul nu poate avea, ca urmare nicio pretenţie. De asemenea, exemplul lui Iacov şi al lui Esau nu poate ilustra o hotărâre dublă a lui Dumnezeu, care pe unii îi destinează din veşnicie pentru nefericire şi pe alţii pentru viaţa veşnică. Aici nu este vorba despre aşa ceva, ci despre libertatea lui Dumnezeu de a trece cu istoria mântuirii Sale peste condiţiile naturale după alegerea Sa. Faptul că istoria mântuirii continuă cu Iacov şi nu cu Esau, este un act liber al lui Dumnezeu; nu este vorba de mântuirea lui Iacov şi Esau. Dar atunci când apostolul Pavel citează cuvintele profetului Maleahi că Dumnezeu a urât pe Esau, el nu uită că acolo „Esau” este poporul Edomiţilor, care din cauza „răutăţii” sale (Maleahi 1: 4) şi-a atras judecata dreaptă a lui Dumnezeu. Acest lucru este valabil şi în cele ce urmează.

14. Deci ce vom zice? Nu cumva este nedreptate în Dumnezeu? Nicidecum!

15. Căci El a zis lui Moise: „Voi avea milă de oricine-Mi va plăcea

să am milă; şi Mă voi îndura de oricine-Mi va plăcea să mă îndur" (*Exidul 33*: *19*).

16. Aşa dar, nu atârnă nici de cine vrea, nici de cine aleargă, ci de Dumnezeu care are milă.

17. Fiindcă Scriptura zice lui Faraon: *„Te-am ridicat înadins, ca să-mi arăt în tine puterea Mea, şi pentru ca Numele Meu să fie vestit în tot pământul"* (*Exodul 9*: *15 – 16*).

18. Astfel, El are milă de cine vrea şi împietreşte pe cine vrea.

19. Dar îmi vei zice: *Atunci de ce mai bagă vină?*

Căci cine poate sta împotriva voii Lui?"

20. Dar, mai degrabă, cine eşti tu, omule, ca să răspunzi împotriva lui Dumnezeu? Nu cumva vasul de lut va zice celui ce l-a făcut: *„Pentru ce m-ai făcut aşa?"*

21. Nu este olarul stăpân pe lutul lui, ca din aceeaşi frământătură de lut să facă un vas pentru o întrebuinţare de cinste, şi un alt vas pentru o întrebuinţare de ocară?

22. Şi ce putem spune, dacă Dumnezeu, fiindcă voia să-şi arate mânia şi să-şi descopere puterea, a suferit cu multă răbdare nişte vase ale mâniei, făcute pentru peire;

23. Şi să-şi arate bogăţia slavei Lui faţă de nişte vase ale îndurării, pe care le-a pregătit mai dinainte pentru slavă (despre noi vorbesc)?

24. Astfel, El ne-a chemat nu numai dintre Iudei, ci şi dintre Neamuri.

25. după cum zice în Osea: *„Voi numi „popor al Meu", pe cel ce nu era poporul Meu, şi „prea iubită", pe cea care nu era prea iubită (Osea 2*: *23).*

26. Şi acolo unde li se zicea: *„Voi nu sunteţi poporul Meu", vor fi numiţi fii ai Dumnezeului celui viu (Osea 1*: *10).*

2 7. Isaia, de altă parte, strigă cu privire la Israel: *„Chiar dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, numai rămăşiţa va fi mântuită.*

28. Căci Domnul va împlini pe deplin şi repede pe pământ cuvântul Lui (Isaia 10: *22 – 23).*

29. Şi, cum zisese Isaia mai înainte: *„Dacă nu ne-ar fi lăsat Domnul Savaot o sămânţă, am fi ajuns ca Sodoma, şi ne-am fi asemănat cu Gomora" (Isaia 1*: *9).*

Libertatea lui Dumnezeu înseamnă inegalitate şi aceasta naşte,

omeneşte vorbind, întotdeauna sentimentul de nedreptate. Noi vrem să impunem lui Dumnezeu măsura noastră. Dar dreptatea lui Dumnezeu nu se lasă măsurată cu unităţile noastre de măsură. Ea implică libertatea sa nelimitată de Stăpân. Altminteri El nu ar fi Dumnezeul care dăruieşte în mod liber. Darul Său nu depinde de nicio altă regulă, în afara voinţei Sale.

Astfel El dăruieşte îndurarea Sa cui vrea. Nu există niciun drept la îndurarea Sa şi nicio posibilitate de a o dobândi. Îndurarea lui Dumnezeu este darul Său liber. Dar Dumnezeu poate şi să împietrească pe cine vrea. Cum are loc această împietrire, vedem la Faraon. Dumnezeu împietreşte pe cel care I se opune. Şi prin aceasta El îşi exprimă voinţa, onoarea Sa – acest lucru fiind taina puterii sale absolute. Astfel este realizată o paralelă cu Israel. Chiar dacă Dumnezeu îl leapădă pe Israel, pentru că I se împotriveşte, el trebuie să servească planului său universal, răspândirii onoarei sale.

Şi iată că se răzvrăteşte raţiunea omenească. Dacă Dumnezeu procedează astfel, unde mai este vina omului? Dacă deci totul stă în mâna lui Dumnezeu, cum rămâne cu responsabilitatea noastră? Libertatea lui Dumnezeu şi responsabilitatea noastră, gândirea omenească fireşte nu le poate aduce laolaltă niciodată. Dar apostolul Pavel nu se lasă atras pe căi filosofice. Cine nu admite ideea că Dumnezeu este Stăpânul liber necondiţionat, acela uită că este o creatură, acela se pune pe aceeaşi treaptă cu Creatorul. De aceea trebuie să i se arate mai întâi din nou şi pe înţeles, cine este el: o făptură, adică un nimic, abstracţie făcând de voia şi acţiunea lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu este Creatorul, cine să-i prescrie ce are El de făcut? Dumnezeu poate face ce vrea, aşa cum olarul poate face vase de podoabă şi vase de ocară. „Pe cât de puţin conduce lutul mâna olarului în lucrul său, tot aşa de puţin poate forţa un om darul lui Dumnezeu” (Adolf Schlatter).

Imaginea nu trebuie forţată; Dumnezeu nu este un simplu olar şi omul nu este numai un bulgăre de pământ. Prin urmare, apostolul Pavel nu vrea să spună că Dumnezeu a creat pe oameni ca vase ale mâniei Sale. Apostolul Pavel vorbeşte despre Israel, arătând că Dumnezeu nu l-a creat pe Israel pentru mânie. Dar prin neascultarea sa – aşa cum vedem în capitolul zece – Israel a devenit vas al mâniei divine. Desigur, Dumnezeu vrea nu numai să fie milostiv, ci în calitatea

sa de Cel Sfânt să exercite şi judecata. Cine prin neascultare a ajuns obiectul mâniei Sale, pe acela îl aşteaptă nimicirea. „Pregătit pentru nimicire".

nu înseamnă însă „creat pentru nimicire", şi a fi un vas al mâniei nu a fi creat în mânie sau pentru mânie. Este o logică greşită, când, interpretând acest text care tratează despre Esau, se trage concluzia: există unii pe care Dumnezeu îi urăşte din veşnicie şi pe care, din ură şi în mânie, i-a creat pentru nimicire. Cu o asemenea înlănţuire de idei, se denaturează ceea ce vrea să spună apostolul Pavel. Şi anume, că nimeni nu are vreun drept la îndurarea lui Dumnezeu, şi cu atât mai puţin au cei care prin neascultare au parte de mânia lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu ţine încă în viaţă şi pe cei care merg spre judecată, aceasta se datorează răbdării Sale, îndelunga Sa răbdare, care vrea să ducă la pocăinţă (2: 4) –, ceea ce serveşte la înfăptuirea planului său de mântuire. Despre o hotărâre dublă (predestinare), pe unii pentru viaţa veşnică, pe alţii pentru nimicirea veşnică, nu ne vorbeşte nici acest text, nici oricare alt text din Sfânta Scriptură.

Ceea ce ne învaţă însă acest text, fără echivoc şi mai sever decât oricare altul este dreptul necondiţionat de stăpân al lui Dumnezeu şi nulitatea oricăror pretenţii de a avea drept la mila lui Dumnezeu. Când Dumnezeu dăruieşte îndurare, nu-L obligă nimic la aceasta, şi dacă Dumnezeu vrea s-o facă, omul nu o poate deduce din nicio noţiune despre Dumnezeu. Şi în sfârşit: când Dumnezeu se îndură, voinţa şi faptele omului nu au vreo contribuţie la aceasta; este în întregime lucrarea lui Dumnezeu.

Întregul capitol, ca şi cele două ce urmează, tratează însă despre taina lui Israel. Dumnezeu este liber să lepede pe Israel din pricina necredinţei lui, fără ca astfel să contravină făgăduinţei Sale. Căci făgăduinţa Sa nu era pentru Israel ca şi comunitate naturală a poporului, ci pentru Israelul spiritual care, firește, îşi are începutul în cadrul istoriei poporului Israel. Acesta este înţelesul citărilor vechi-testamentale din versetele 25 la 29. Dumnezeu rămâne fidel făgăduinţei făcute pe care i-a dat-o lui Israel, chiar dacă leapădă pe Israelul necredincios; căci el îşi formează un Israel ascultător din iudei şi neamuri, cu care îşi duce la îndeplinire hotărârea Sa de mântuire. Astfel este restabilită legătura cu ideile exprimate în capitolul doi şi patru, clarificându-se tema principală a epistolei, neprihănirea lui

Dumnezeu: este vorba de neprihănirea pe care o dăruieşte Dumnezeu, nu de cea pe care omul vrea s-o aibă prin sine; este vorba de îndurarea libera, şi nu de revendicările omeneşti. Faptul că Iudeii nu vor să înţeleagă acest lucru, conduce la nimicirea lor.

3. NECREDINŢA LUI ISRAEL (Romani 9: 30 – 10: 21).

a) NEPRIHĂNIREA DE LA SINE A LUI ISRAEL (Romani 9: 30 – 10: 3).

30. Deci ce vom zice? Neamurile, cari nu umblau după neprihănire, au căpătat neprihănirea şi anume neprihănirea care se capătă prin credinţă;

31. pe când Israel, care umbla după o Lege, care să dea neprihănirea, n-a ajuns la Legea aceasta.

32. Pentru ce? Pentru că Israel n-a căutat-o prin credinţă, ci prin fapte. Ei s-au lovit de piatra de poticnire.

33. după cum este scris: „Iată că pun în Sion o Piatră de poticnire, şi o stâncă de cădere" (Isaia 8: 14; 28: 16), şi cine crede în El, nu va fi dat de ruşine" (Isaia 28: 16).

(Romani 10: 1 – 3).

1. Fraţilor, dorinţa inimii mele şi rugăciunea mea către Dumnezeu pentru Israeliţi, este să fie mântuiţi.

2. Le mărturisesc că ei au râvnă pentru Dumnezeu, dar fără pricepere:

3. pentru că, întrucât n-au cunoscut neprihănirea, pe care o dă Dumnezeu, au căutat să-şi pună înainte o neprihănire a lor înşişi, şi nu s-au supus astfel neprihănirii, pe care o dă Dumnezeu.

Libertatea lui Dumnezeu face ca lucrurile să decurgă altfel decât şi-ar închipui omul. În această privinţă, istoria mesajului de mântuire la Iudei şi Neamuri este exemplul cel mare. Iudeii, conform pregătirii lor divine, primii candidaţi la mântuirea prin Hristos, nu au dobândit-o, şi Neamurile, care nu ştiau nimic despre ea, au primit-o. Cei care s-au ostenit, au plecat cu mâinile goale şi cei care nu s-au ostenit, au dobândit-o.

Pentru ce? Răspunsul pe care-l dă apostolul Pavel la această întrebare arată cât de străină îi era învăţătura despre hotărârea dublă, pentru care aşa de des a fost citat. Răspunsul nu sună: aceasta stă în hotărârea tainică a lui Dumnezeu care predestinează pe unii pentru mântuire şi pe alţii pentru nimicire; ci răspunsul este: deoarece Iudeii

voiau să fie ei înşişi neprihăniţi, fiind surzi pentru mesajul despre neprihănirea dăruită de Dumnezeu. Solia despre neprihănirea lui Dumnezeu în Iisus Hristos a fost pentru ei piatra de poticnire şi stânca de scandalizare de care vorbeşte Isaia. Nu neprihănirea proprie decide, ci credinţa, adică a fi gata de a lăsa ca mântuirea să-ţi fie dăruită de Dumnezeu.

Şi totuşi, apostolul Pavel nu este mulţumit cu această cunoaştere. Soarta poporului său îl interesează prea mult pentru ca problema să o considere rezolvată odată cu cunoaşterea motivului lepădării lui. Din nou trebuie să se lupte cu ea. Două lucruri îl neliniştesc: el îşi iubeşte poporul din toată inima şi are respect pentru strădania lui continuă după neprihănire. El, într-adevăr, nu face parte dintre noii convertiţi care, cunoscând în viaţa lor o ruptură, o cotitură netă, îşi tăgăduiesc şi blamează trecutul. Iubirea pentru poporul său nu i-a dispărut din inimă; şi-ar da pentru el ca zălog şi propria sa mântuire. Dar nici neprihănirea legii, în care a fost crescut, nu înseamnă nimic pentru el. Ei au zel pentru Dumnezeu, şi aceasta le-o recunoaşte deschis. Sentinţa sună aici, cel puţin aparent, mai blând decât în capitolul doi şi trei, căci aici el vorbeşte doar ca om şi măsoară cu măsuri omeneşti. Cine ar putea să tăgăduiască faptul că în privinţa moralităţii poporul iudeu este superior popoarelor din vremea sa? Ceea ce constituie pentru el o pricină de cădere. Ei sunt „cei drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă”, ei cred că pot rămâne în picioare înaintea lui Dumnezeu prin neprihănirea proprie. De aceea ei n-au nevoie de Cel care a venit să cheme la pocăinţă pe păcătoşi, de Cel prin care Dumnezeu dăruieşte mântuirea. Ei nu o vor în dar şi de aceea nu vor să creadă. Deşi cunoscând pe Dumnezeu, rămân străini tocmai pentru lucrul cel mai important, pentru solia despre Dumnezeul care dăruieşte în mod liber. Acesta este conţinutul pasajului următor.

b) CALEA CEA DREAPTĂ A MÂNTUIRII (Romani 10: 4 – 15).

4. Căci Hristos este sfârşitul Legii, pentru ca oricine crede în El, să poată căpăta neprihănirea.

5. În adevăr, Moise scrie că omul care împlineşte neprihănirea, pe care o dă Legea, va trăi prin ea.

6. Pe când iată cum vorbeşte neprihănirea, pe care o dă credinţa: „Să nu zici în inima ta: „Cine se va sui în cer?” (Deut. 30: 12), (să coboare adică pe Hristos din cer).

7. Sau: „Cine se va coborî în Adânc?" (să scoale adică pe Hristos din morţi).

8. Ce zice ea deci? „Cuvântul este aproape de tine: în gura ta şi în inima ta" (Deut. 30: 14). Şi cuvântul acesta este cuvântul credinţei, pe care-l propovăduim noi.

9. Dacă mărturiseşti deci cu gura ta pe Iisus ca Domn, şi dacă crezi în inima ta că Dumnezeu L-a înviat din morţi, vei fi mântuit.

10. Căci prin credinţa din inimă se capătă neprihănirea, şi prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire.

11. după cum zice Scriptura: „Oricine crede în el, nu va fi dat de ruşine" (Isaia 28: 16).

12. În adevăr, nu este nicio deosebire între Iudeu şi Grec; căci toţi au acelaşi Domn, care este bogat în îndurare pentru toţi cei ce-L cheamă.

13. Fiindcă „oricine va chema Numele Domnului, va fi mântuit" (Ioel 2: 32).

14. Dar cum vor chema pe Acela în care n-au crezut? Şi cum vor crede în Acela, despre care n-au auzit? şi cum vor auzi despre El fără propovăduitor?

15. Şi cum vor propovădui, dacă nu sunt trimişi? După cum este scris: „Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc Evanghelia" (Isaia 52: 7).

Încă o dată sunt puse faţă în faţă cele două căi, care constituie tema principală a epistolei: calea legii şi calea credinţei. Cine vrea să ajungă la ţel pe prima cale, trebuie să împlinească legea. Că prin aceasta nu se realizează nimic, apostolul Pavel consideră că a dovedit deja. În Hristos această cale a ajuns la sfârşit. De la Hristos şi prin Hristos se ştie că această cale nu-şi atinge scopul. Dar tocmai acolo se deschide calea cea nouă, care duce la ţel: neprihănirea credinţei, legătura cu Dumnezeu, ca dăruite de la bun început, nu câştigate. Deci nu mai este vorba de a se căpăta neprihănirea de sus în jos, sau de jos în sus – pe calea oricărei religii omeneşti – ci numai în cuvântul lui Hristos şi prin credinţa în El.

Noua cale pentru mântuire este arătată de apostolul Pavel într-o serie de lucruri, care, de la credinţa în prezent duc înapoi până la originea întregii mişcări. Mântuirea este aici, în gura ta: în mărturisire, şi în inima ta: în credinţă. Din inimă vine credinţa în gură ca

mărturisire; fără confirmarea ei prin mărturisire, credinţa rămâne incompletă. Mărturisirea credinţei în faţa lumii este în această lume sfârşitul şirului – după cum se constituie şi un nou început. Căci, cum vine credinţa în inimă? Prin auzire. Şi cum se ajunge la auzire altfel decât prin propovăduire, şi cum are loc propovăduirea dacă nu prin trimitere? Misiunea care este legată cu dăruirea, nu lasă mişcarea să se oprească. Unde este credinţă, este şi misiunea de mărturisire. Şi unde este mărturisire, are loc vestirea din care ia naştere din nou credinţa. După cum conţinutul credinţei şi al vestirii este iubirea lui Dumnezeu ce se împărtăşeşte, tot aşa autoampărtăşirea credinţei este mişcarea sa naturală. Credinţa vine prin mijlocirea oamenilor şi conduce spre oameni. Credinţa vine din afară şi duce în afară, ea vine prin „cuvântul rostit", cum spune Luther şi duce la cuvântul despre credinţă rostit ca urmare. După cum credinţa are ca obiect un eveniment istoric, evenimentul christic, tot aşa se răspândeşte în mod istoric şi creează din nou istorie. Credinţa şi misiunea sunt inseparabil unite.

c) NEASCULTAREA LUI ISRAEL (Romani 10: 16 – 21).

16. Dar nu toţi au ascultat de Evanghelie. Căci Isaia zice: *„Doamne, cine a crezut propovăduirea noastră?"* (*Isaia 53*: *1*).

17. Astfel, credinţa vine în urma auzirii; *iar auzirea vine prin Cuvântul lui Hristos*.

18. Dar eu întreb: *N-au auzit ei*? *Ba da*; *căci „glasul lor a răsunat prin tot pământul, şi cuvintele lor au ajuns până la marginile lumii"* (*Psalmul 19*: *5*).

19. Dar întreb iarăşi: *N-a ştiut Israel lucrul acesta*? *Ba da*; *căci Moise, cel dintâi, zice*: *„Vă voi întărită la pizmă prin ceea ce nu este neam, vă voi aţâţa mânia prin*tr-*un neam fără pricepere"* (*Deut. 32*: *21*).

20. Şi Isaia merge cu îndrăzneala până acolo că zice: *„Am fost găsit de cei ce nu Mă căutau*; *M-am făcut cunoscut celor ce nu întrebau de Mine"* (*Isaia 55*: *1*).

21. Pe când, despre Israel zice: *„Toată ziua Mi-am întins mâinile spre un norod răzvrătit şi împotrivitor la vorbă"* (*Isaia 62*: *2*).

Ce este, aşadar, cu Israel? Cum trebuie înţeleasă taina poporului iudeu? Răspunsul este clar: taina sa este neascultarea, adică necredinţa faţă de cuvântul plin de har al lui Dumnezeu. Cuvintele originalului grec ale apostolului nu pot fi redate bine în limbajul modern tocmai în

punctele hotărâtoare. Dintr-o rădăcină a unui cuvânt el conduce spre trei noţiuni principale: ascultare, auzire şi „auzit”; când vorbim despre o „viziune a lui Isaia”; apostolul indică în mod corespunzător un „auzit”. Acest

„Auzit” este totodată mesajul. Credinţa vine, prin urmare, din „auzit” în sens dublu: din mesaj – care însuşi este un „auzit” – şi din auzirea mesajului. Şi această auzire reprezintă, la rândul ei, o ascultare. Dacă în loc de „auzit” traducem predică, se pierde nu numai un aparent joc de cuvinte al lui Pavel, ci, ceea ce este mult mai important, şi sensul propriu-zis al acestui capitol: corpul comun al auzirii, ascultării, credinţei, vestirii; mai ales considerând cele două capete ale lanţului: modul cum răsună credinţa în mărturisire şi auzirea misiunii divine. Israel nu se poate dezvinovăţi: nu i-a lipsit nici auzirea soliei şi nici înţelegerea ei. Dacă neamurile au înţeles, atunci cum să nu fi înţeles mai întâi Iudeii! Ei nu au vrut să înţeleagă, deci au fost neascultători. Cât de puţin dă de înţeles apostolul Pavel aici că această neascultare omenească s-ar datora unei sentinţe divine veşnice de împietrire, se vede din ultimul citat: Dumnezeu a dat destule dovezi despre iubirea Lui care caută. Ca o mamă care aleargă după fiul neascultător, pentru a-l aduce din nou acasă, aşa şi-a întins Dumnezeu mâinile după Israel – dar în zadar. De ce? Pentru că Israel nu voia. Acesta este răspunsul. Ajuns aici, apostolul Pavel nu mai caută explicaţii într-o voinţă ascunsă a lui Dumnezeu. Acest lucru va fi pe deplin clar în capitolul următor.

4. FIDELITATEA LUI DUMNEZEU ASUPRA
INFIDELITĂŢII OAMENILOR
(Romani 11: 1 – 36).

a) ISRAELUL CREDINCIOS (Romani 11: 1 – 10).

1. Întreb dar: *A lepădat Dumnezeu pe poporul Său*? *Nicidecum*! *Căci şi eu sunt Israelit, din sămânţa lui Avraam, din seminţia lui Beniamin*.

2. *Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său, pe care l-a cunoscut mai dinainte*. *Nu ştiţi ce zice Scriptura, în locul unde vorbeşte* despre *Ilie*? *Cum se plânge el lui Dumnezeu împotriva lui Israel, când zice*:

3. *„Doamne, pe prorocii Tăi i-au omorât, altarele Tale le-au surpat; am rămas eu singur, şi caută să-mi ia viaţa*?” (*1 împăraţi 19*: *10, 14*).

4. *Dar ce-i răspunde Dumnezeu*? *„Mi-am păstrat şapte mii de*

bărbaţi, cari nu şi-au plecat genunchiul înaintea lui Baal" (*1 împăraţi 19*: *18*).

5. Tot aşa, şi în vremea de faţă, este o rămăşiţă datorită unei alegeri, prin har.

6. Şi dacă este prin har, atunci nu mai este prin fapte; altminteri, harul n-ar mai fi har. Şi dacă este prin fapte, nu mai este prin har; altminteri, fapta n-ar mai fi faptă.

7. Deci, ce urmează? Că Israel n-a căpătat ce căuta, iar rămăşiţa aleasă a căpătat; pe când ceilalţi au fost împietriţi.

8. după cum este scris: Dumnezeu le-a dat un duh de adormire, ochi ca să nu vadă, şi urechi ca să n-audă, până în ziua de astăzi" (*Deut. 29*: *4*; *Isaia 29*: *10*).

9. Şi David zice: „Masa lor să li se prefacă într-o cursă, într-un laţ, într-un prilej de cădere şi într-o dreaptă răsplătire.

10. Să li se întunece ochii ca să nu vadă, şi spinarea să le-o ţii mereu gârbovită" (*Psalmul 69*: *23 – 24*).

Întrebarea cu privire la soarta lui Israel este acum lămurită pe deplin; ştim acum pentru ce s-a ajuns la aceasta. Vina este neascultarea lor. Dar ce se va întâmpla acum cu ei? Există un răspuns şi la această întrebare? Apostolul Pavel se pregăteşte să-l ofere în acest capitol. Devenind, astfel, un profet; el se încumetă să schiţeze cel puţin în linii foarte generale căile viitoare ale lui Dumnezeu cu omenirea şi cu Israel. Acesta este capitolul cel mai îndrăzneţ din scrierile apostolului neamurilor. Deloc întâmplător, tocmai el, ereticul, care aducea la cunoştinţa Neamurilor mântuirea oferită iniţial pentru Iudei, era urmărit de ura acestora din urmă mai mult decât oricare alt om, el, a cărui gândire se frământa în jurul antagonismului dintre lege şi Evanghelie, tocmai el trebuia să prezinte această perspectivă, privind mântuirea definitivă a Iudeilor; pe el singur l-a pregătit Dumnezeu pentru aceasta, fiind omul, în a cărui inimă şi viaţă erau marcate de marea controversă dintre iudaism şi biserica lui Hristos.

A lepădat Dumnezeu pe Israel? Nu. Fundamentarea acestui „nu" este conţinutul capitolului unsprezece. În primul rând, chiar apostolul Pavel este Israelit, şi nu numai prin originea naturală, ci şi prin alegerea făcută conştient în viaţă. Prin urmare, el rămâne cea mai bună dovadă că harul mântuitor poate stăpâni şi peste un apărător fanatic al neprihănirii prin lege. În al doilea rând: există şi în comunitatea

creştinilor o parte importantă constituită de Iudei.

Poporul, ca un întreg, este neascultător; dar o rămăşiţă, asemănătoare celor credincioşi din vremea lui Ilie, şi-a deschis inima pentru cuvântul lui Hristos. Apostolul cunoaşte din experienţă proprie că acest lucru este un merit al harului lui Dumnezeu, care a dăruit această deschidere inimii. Este alegerea liberă a lui Dumnezeu, nu răsplata pentru împlinirea legii de către om. Cu ceilalţi se duce la îndeplinire judecata în urma neascultării prin împietrirea lor. împletirea înseamnă: a nu putea spune altfel decât „nu". Dumnezeu îi lasă să se prindă în propriul lor „nu". Citatele din Vechiul Testament dovedesc că şi atunci când oamenii întorc spatele lui Dumnezeu, El tot nu poate fi, aşa zicând, scos din luptă; chiar şi atunci mâna Sa este întinsă. Chiar şi împletirea este lucrarea Sa, după cum credinţa. El i-a „lăsat pe păgâni în voia poftelor inimii lor", deoarece nu s-au lăsat atraşi de El la o închinare adevărată, tot astfel i-a împietrit pe Iudei, după ce ei au spus „nu". împletirea apare astfel nu cauza, ci pedeapsa divină pentru necredinţa lor. Dar nici ea nu este ultimul cuvânt.

b) ÎNŢELEPCIUNEA LUI DUMNEZEU
FOLOSEŞTE ŞI PĂCATUL OAMENILOR
(Romani 11: 11 – 24).

11. Întreb dar: S-*au poticnit ei ca să cadă*? *Nicidecum*! *Ci, prin alunecarea lor, s-a făcut cu putinţă mântuirea Neamurilor, ca să facă pe Israel gelos*;

12. dacă, deci, alunecarea lor a fost o bogăţie pentru lume, şi paguba lor a fost o bogăţie pentru Neamuri, ce va fi plinătatea întoarcerii lor?

13. V-o spun vouă, Neamurilor: *întrucât sunt apostol al Neamurilor, îmi slăvesc slujba mea*.

14. Şi caut, ca, dacă este cu putinţă, să stârnesc gelozia celor din neamul meu, şi să mântuiesc pe unii din ei.

15. Căci, dacă lepădarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor din nou, decât viaţă din morţi?

16. Iar dacă cele dintâi roade sunt sfinte, şi plămădeala este sfântă; *şi dacă rădăcina este sfântă, şi ramurile sunt sfinte*.

Neascultarea lui Israel este un fapt teribil. Dar înţelepciunea şi atotputernicia lui Dumnezeu se manifestă mai ales acolo unde, aparent, planul Său este zădărnicit. împotrivirea Iudeilor faţă de

Hristos a devenit în mâna lui Dumnezeu instrumentul împăcării Sale. Ceea ce din partea oamenilor se numeşte răstignirea trimisului lui Dumnezeu, a condus la cea mai înaltă descoperire a iubirii divine. Şi astfel, împotrivirea Iudeilor faţă de mesajul Evangheliei lui Hristos propovăduită de apostoli, a îndreptat Evanghelia spre lumea păgână. Iudeii au rămas înstrăinaţi, ceea ce Neamurilor le-a fost spre bine. Iar dacă neascultarea Iudeilor a avut urmări binecuvântate, ce binecuvântare va fi ascultarea credinţei lor! Când odată „întregul Israel" se va întoarce la Domnul Hristos, ce binecuvântare va fi aceasta pentru toate popoarele!

Realizându-şi misiunea printre Neamuri, Evanghelia va trebui şi se va întoarce din nou la Iudei, care, văzând ce realizează Evanghelia printre păgâni, nu vor mai putea să i se împotrivească. Astfel înţelege apostolul trimiterea şi slujba sa la păgâni. Aşa lucrează el, chiar dacă indirect, la convertirea poporului său. Doar o comunitate de creştini puternică în credinţă şi iubire poate învinge mândria Iudeilor şi să-i îndemne la imitare. Când se va întâmpla aceasta – întoarcerea lui Israel la Iisus Hristos – atunci trebuie să vină plinătatea harului, învierea din morţi. Pe ce se bazează această cutezătoare nădejde? Pe ce altceva decât pe făgăduinţa divină? Dacă Dumnezeu l-a ales pe Israel, atunci – fie chiar trecându-l prin lepădare şi judecată – i-l va duce şi la mântuire. Ceea ce Dumnezeu a început prin Avraam, Isaac şi Iacov, va desăvârşi la sfârşitul vremurilor.

Prin Dumnezeu istoria lui Israel este o istorie simtă, prin alegerea lui Dumnezeu Israel este poporul sfânt; prin călăuzirea minunată a lui Dumnezeu Israelul, rătăcind de la calea cea sfântă, acum va deveni odată Israelul cu adevărat sfinţit, chiar dacă, drept pedeapsă pentru neascultarea lui, acest lucru se va împlini în urma timpului neamurilor. Cum se va întâmpla ceasta?

(Romani 11: 17 – 24).

17. Iar dacă unele din ramuri au fost tăiate, şi dacă tu care erai dintr-un măslin sălbatic, ai fost altoit în locul lor, şi ai fost făcut părtaş rădăcinii şi grăsimii măslinului.

18. nu te făli faţă de ramuri. Dacă te făleşti, să ştii că nu tu ţii rădăcina, ci rădăcina te ţine pe tine.

19. Dar vei zice: Ramurile au fost tăiate, ca să fiu altoit eu.

20. Adevărat: au fost tăiate din pricina necredinţei lor, şi tu stai în

picioare prin credinţă: *Nu te îngâmfa dar*, *ci teme-te*!

21. *Căci dacă n-a cruţat Dumnezeu ramurile fireşti*, *nu te va cruţa nici pe tine*.

22. *Uită-te dar la bunătatea şi asprimea lui Dumnezeu*: *asprime faţă de cei ce au căzut*, *şi bunătate faţă de tine*, *dacă nu încetezi să rămâi în bunătatea aceasta*; *altminteri*, *vei fi tăiat şi tu*.

23. *Şi chiar ei*: *saca nu stăruiesc în necredinţă*, *vor fi altoiţi*; *căci Dumnezeu poate să-i altoiască iarăşi*.

24. *Fiindcă*, *dacă tu*, *care ai fost tăiat dintr-un măslin*, *care din fire era sălbatic*, *ai fost altoit*, *împotriva firii tale*, *într-un măslin bun*, *cu cât mai mult vor fi altoiţi ei*, *cari sunt ramuri fireşti*, *în măslinul lor*?

Căderea şi lepădarea lui Israel devin în mâna lui Dumnezeu mijlocul pentru ca mântuirea să ajungă şi la neamuri. Israel este mai întâi „tăiat" jos. Un străin este altoit pe trunchiul lui Avraam. Neamurile se hrănesc din rădăcina puternică a făgăduinţei făcute patriarhilor. Ce pot face păgânii, cărora Dumnezeu le-a dăruit mântuirea, refuzată de către iudei? într-adevăr nu este meritul lor. Dimpotrivă, ei ar putea să piardă ceea ce li s-a dăruit. Noi nu ne datorăm nouă înşine credinţa, dar suntem răspunzători de pierderea ei şi de căderea în necredinţă. Aici „putem" fireşte să facem ceva. De aceea trebuie să avem în vedere la două lucruri: să ne amintim cu recunoştinţă de harul lui Dumnezeu, singurul căruia noi îi datorăm mântuirea şi să ne gândim cu seriozitate sfântă la severitatea lui Dumnezeu, care leapădă pe cel care nu este credincios.

Misionarul neamurilor, provenit din rândul poporul Iudeu, are un mesaj deosebit pentru credincioşii dintre neamuri. Ei sunt acum cei preferaţi; deşi acest lucru nu vine de la ei, ci este primit în dar reprezentând binecuvântarea ce a fost făgăduită lui Avraam. Moştenirea lui Avraam le-a fost oferită lor. Cui datorează ei acest lucru? Atât vinovăţiei lui Israel cât şi harului lui Dumnezeu, dar nu lor înşişi. Este o moştenire de care nimeni nu poate fi mai puţin îndreptăţit s-o revendice deocamdată decât moştenitorul. Din punctul lui de vedere este neîntemeiat faptul că s-a ajuns la aceasta. Şi invers, trebuie să se considere reală posibilitatea ca cei aparţinând în mod natural trunchiului lui Avraam, să-şi primească şi ei moştenirea. Şi într-adevăr, ei o vor primi de îndată ce vor renunţa la împotrivirea lor şi vor crede. Prin urmare, credinciosul dintre neamuri nu are niciun

motiv să se socotească superior Iudeilor. El trebuie să vadă în Iudei un exemplu ce-l avertizează şi care-i spune că credinţa nu este un capital ce se poate depune cu dobândă. Ne reamintim aici de cuvintele care stau într-o altă epistolă: „Cine crede că stă în picioare, să ia seama să nu cadă" (1 Cor. 10: 12).

c) ÎNŢELEPCIUNEA LUI DUMNEZEU
DUCE ÎNTREAGA OMENIRE LA ŢEL
(Romani 11: 25 – 36).

25. Fraţilor, pentru ca să nu vă socotiţi singuri înţelepţi, nu vreau să nu ştiţi taina aceasta: o parte din Israel a căzut într-o împietrire, care va ţinea până va intra numărul deplin al Neamurilor.

26. Şi atunci tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris: „Izbăvitorul va veni din Sion, şi va îndepărta toate nelegiuirile de la Iacov.

27. Aceasta va fi legământul, pe care-l voi face cu ei, când le voi şterge păcatele" (Isaia 59: 20; Ieremia 31: 31 – 34; Psalmul 14: 7).

28. În ce priveşte Evanghelia, ei sunt vrăjmaşi, şi aceasta spre binele vostru: dar în ce priveşte alegerea, sunt iubiţi, din pricina părinţilor lor.

29. Căci lui Dumnezeu nu-I pare rău de darurile şi de chemarea făcută.

30. După cum voi odinioară n-aţi ascultat de Dumnezeu, şi după cum prin neascultarea lor aţi căpătat îndurare acum.

31. tot aşa, ei acum n-au ascultat, pentru ca, prin îndurarea arătată vouă, să capete şi ei îndurare.

32. Fiindcă Dumnezeu a închis pe toţi oamenii în neascultare, ca să aibă îndurare de toţi.

33. O, adâncul bogăţiei, înţelepciunii şi ştiinţei lui Dumnezeu! Cât de nepătrunse sunt judecăţile Lui, şi cât de neînţelese sunt căile Lui!

34. Şi în adevăr, „cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine a fost sfetnicul Lui?

35. Cine I-a dat ceva întâi, ca să aibă de primit înapoi?" (Isaia 40: 13 – 14; Iov 15: 8; Ieremia 23: 18).

36. Din EL, prin El, şi pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci! Amin.

Până acum apostolul a reflectat asupra posibilităţii ca împietrirea lui Israel să nu fie definitivă. Acum totul îi apare în deplină

siguranţă. O taină divină, care i-a fost încredinţată lui, apostolul Neamurilor, poate şi trebuie să o descopere celor din Roma, pentru ca să discrediteze definitiv orice îngâmfare din partea creştinilor dintre neamuri, întreaga epistolă oferă o puternică garanţie împotriva înălţării prin sine, privind conştiinţa de sine iudeică sau iudeo-creştină. Această latură a sarcinii de educaţie este în mod deosebit avută în vedere, astfel încât apostolul Pavel poate acum, fără teamă de a fi înţeles greşit, să declare: cei care acum sunt încă duşmani ai lui Dumnezeu, ca duşmani ai Evangheliei şi ai bisericii lui Hristos, sunt totuşi iubiţi de Dumnezeu în virtutea alegerei şi din pricina moştenirii părinţilor. Şi astfel, necredinţa de acum a Iudeilor este inclusă în planul de mântuire al lui Dumnezeu. Iudeii nu sunt respinşi, ci menţinuţi în împletirea lor. În cele din urmă Iudeii şi păgânii vor sta egal în faţa lui Dumnezeu. Cu toţii au spus mai întâi „nu" lui Dumnezeu şi credinţa le-a fost dăruită prin îndurarea lui Dumnezeu. Iudeii trebuie să aştepte până aceasta va avea loc pentru toţi păgânii ca o pedeapsă pentru neascultarea lor. Pentru că, în cele din urmă, este rândul lor. Dumnezeu vrea să arate prin călăuzirea lui istorică următoarele: în ce priveşte oamenii – Iudei şi Neamuri – neascultarea; în ce priveşte comportarea lui Dumnezeu – faţă de Iudei şi Neamuri – îndurare. Toţi ajung, deşi mai întâi lepădaţi, la mântuire; este drumul ajungerii la mântuire.

Apostolul Pavel însuşi este copleşit de perspectiva istoriei mântuirii, ce i-a fost descoperită aici. Cuvintele, deşi prea sărace, ne lasă să întrezărim ceva din măreţia trăirii unei astfel de descoperiri, revelaţie survenită în timp ce scria epistola. Drumul de la capitolul nouă până la unsprezece, străbătut sub călăuzirea apostolului, este drumul pe care Dumnezeu l-a condus pe Pavel însuşi în ce priveşte cunoaşterea planului divin, totul pornind de la întrebarea îngrijorătoare: Este aşa dar Israel, care leapădă pe Domnul, el însuşi lepădat? – şi sfârşind cu perspectiva mântuirii tuturor a de la sfârşitul capitolului unsprezece. Dar cu acest drum lucrurile se petrec altfel decât cu drumurile noastre. Când noi am parcurs un drum, el rămâne în urmă şi putem să-l uităm din cauza ţelului. Dar apostolul nu poate fi înţeles astfel. Acest drum trebuie făcut mereu şi mereu, în vederea aceluiaşi scop. Capitolul unsprezece nu este complet fără capitolul nouă, după cum solia despre îndurarea divină nu este adevărată fără

cea despre judecată.

Vorbeşte apostolul Pavel aici despre ceea ce în biserică s-a întâlnit mereu ca învăţătură despre „mântuirea tuturor", întotdeauna respinsă ca şi erezie? Cum pot fi înţelese cuvintele „ca El să se îndure de toţi"? Aşadar, nu există nicio nimicire, niciun iad, nicio condamnare; aşadar, cu toţii sfârşesc bine, chiar dacă cu îndelungi ocolişuri, crezând sau nu, ostenindu-se sau nu? Aşadar, se ajunge în cele din urmă la acelaşi lucru, anume la fericirea veşnică a tuturor a?

Această concluzie este tot aşa de străină apostolului ca şi învăţătura despre hotărârea dublă. Tot atât de puţin spune una ca şi alta. Dar cât se apropie de mult de una prin cele ce zice, tot atât de mult se apropie şi de cealaltă. Citind minunatele cuvinte mângâietoare din capitolul unsprezece, trebuie să nu pierdem din vedere cuvintele deosebit de grave din capitolul nouă. Aici nu există un bilanţ simplu, nicio adunare cu un rezultat clar sub linia de închidere. Întreaga epistolă către Romani se prezintă ca o singură expunere, al cărei început nu este anulat prin sfârşitul ei, ci formează un tot inseparabil şi de neînlăturat. Dacă cineva ar spune: eu mă ţin de final unde este spus că Dumnezeu se îndură de toţi, indiferent ce a fost mai înainte, considerând aceasta concluzia hotărâtoare a tot ce s-a spus – acela ar trebui să fie conştient un om superficial. Viaţa şi-ar pierde tensiunea, iar credinţa caracterul ei decisiv. Cine însă, dimpotrivă, ar vrea să se oprească asupra capitolului nouă, cu cuvintele lui aspre despre olar şi lut, despre vasele de mânie şi cele de cinste şi cu expresiile privind împietrirea, ar trebui să cadă în melancolie sau să pornească a blestema pe Dumnezeu. De fiecare dată uităm că Dumnezeu este cel care vrea să vorbească cu noi. Nu este vorba despre o teorie creştină a istoriei, sau ceva absolut de acest domeniu, ci de faptul că Dumnezeu ni se descopere în seriozitatea şi îndurarea Sa, chiar împotriva superficialităţii noastre El ne ameninţă cu judecata, iar pe de altă parte, împotriva îndoielii, El ne atrage, făcând să răsune chemarea Celui plin de îndurare. Apostolul nu doreşte să ne urce într-un turn cu perspectivă generală din care să vedem cum se rezolvă toate; ci perspectiva pe care el ne-o oferă, el o converteşte într-o privire interioară, pentru a realiza răspunderea noastră necondiţionată şi gravă. Tocmai de aceea epistola către Romani nu se termină în acest punct culminant, ci coboară din nou „jos" în viaţa noastră de toate

zilele, căci aici trebuie să se împlinească voia lui Dumnezeu. De aceea urmează acum capitolele „etice” 12 – 15.

I

A TREIA PARTE PRINCIPALĂ

* * *

VIAŢA CREŞTINILOR Capitolele 12: 1 – 16: 16

1. NOUA REGULĂ (Romani 12: 1 – 2).

1. Vă îndemn dar, fraţilor, pentru îndurarea lui Dumnezeu, să aduceţi trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu: aceasta va fi din partea voastră o slujbă duhovnicească.

2. Să nu vă potriviţi chipului veacului acestuia, ci să vă prefaceţi, prin înnoirea minţii voastre, ca să puteţi deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută şi desăvârşită.

Până aici epistola a dezbătut ceea ce se schimbă în viaţa oamenilor prin lucrarea de mântuire a lui Dumnezeu. Firește, nu ca şi când omul ar fi un obiect de voinţă, sau substanţă amorfă pentru acţiunea lui Dumnezeu, deoarece întotdeauna acţiunea lui Dumnezeu cere să se exprime şi voinţa omului, căreia îi oferă o nouă orientare şi putere, în capitolul şase şi opt sunt cuprinse cele mai generale linii fundamentale ale acestei noi „umblări”. Despre aceasta trebuie vorbit mult mai detaliat, dând indicaţii speciale, pentru ca biserica să înţeleagă că Iisus Hristos, devenind al nostru, a devenit prin aceasta Domnul vieţii noastre de fiecare zi, că prin urmare starea noastră de de creştin trebuie să se dovedească în problemele vieţii practice. Apostolul trece acum la această temă, după ce mai întâi ne-a purtat pe culmea cea mai înaltă şi în ultima adâncime a guvernării divine privind mântuirea.

Şi totuşi pasajul următor nu trebuie să fie considerat doar o simplă anexă, fără importanţa celor spuse mai înainte. Dimpotrivă, într-un anumit sens se poate spune că întreaga epistolă urmăreşte acest scop practic. Apostolul Pavel nu uită niciun moment, că Dumnezeu nu solicită doar gândirea omului, ci şi voinţa şi fapta lui. Dar, în aceeaşi măsură am putea spune că acum începe ceva nou

— Adică după „dogmatică” vine „etica”. Nu există o morală în sine, nici acum. Ci aşa cum fructul creşte din seva pomului, tot aşa şi indicaţiile pentru o viaţă creştină justă decurg din cele spuse anterior despre acţiunea plină de îndurare a lui Dumnezeu. De aceea apostolul

Pavel îndeamnă „pentru îndurarea lui Dumnezeu”. În felul acesta a fost rezumat tot ce s-a arătat cu privire la harul ajutător, dăruit, al lui Dumnezeu. Apostolul Pavel nu instruieşte şi nu porunceşte, el doar îndeamnă, pentru că oricine stă în credinţă, a cunoscut îndurarea lui Dumnezeu şi de aceea ştie ce este important acum pentru viaţa practică. Este nevoie numai să i se reamintească.

La aceasta corespunde conţinutul primului îndemn: „Daţi-vă pe voi ca jertfă”. Jertfei lui Hristos îi corespunde jertfa noastră, dăruirii de sine a Mântuitorului îi corespunde dăruirea de sine a celui mântuit. Am fost botezaţi în moartea Lui şi răstigniţi împreună cu El. Prin urmare trebuie să ducem o viaţă de jertfă. Domeniul faptelor, trupul, trebuie acum să devină un organ, un instrument al lui Dumnezeu.

În vederea slujbei însă, el trebuie să fie consacrat mereu, pentru a fi capabil de înfăptuirea celor sfinte. Şi această continuă dăruire de sine pentru slujire, această jertfire zilnică a noastră înşine, voinţa noastră proprie este nimicită, pentru ca Dumnezeu să ajungă în posesia vieţii noastre în întregime: aceasta este slujba noastră duhovnicească.

Dacă aparţinem lui Dumnezeu, nu mai aparţinem lumii. Credinţa creştină nu-i scoate însă pe oameni afară din lume – pentru că tocmai ea îi aşază în mod just în lume – dar îi scoate din apartenenţa la lume. Legea lumii, felul lumii, nu mai pot fi ale lor, odată ce au devenit ai lui Dumnezeu. Consacrarea noastră pentru Dumnezeu este totodată o ruptură cu felul vechi al lumii. Nu putem aparţine lumii şi lui Dumnezeu în acelaşi trup. Nu putem sluji şi lui Dumnezeu şi lui Mamona (Matei 6: 24). De aceea întreaga viaţă trebuie să fie reclădită după un nou plan de construcţie. Omul trebuie să accepte acum stilul de construcţie al lui Dumnezeu şi să înlăture stilul lumii.

Va trebui să fie depusă încă multă muncă, până când această reconstruire va fi îndeplinită în toate detaliile! Esenţial este cunoaşterea planului de lucrare al lui Dumnezeu. De aceea reînnoirea trebuie să înceapă de la centru, cu cunoaşterea voinţei divine – înţelegând aici voinţa lui Dumnezeu în mod foarte concret: ce vrea Dumnezeu de la mine acum, astăzi şi aici. A căuta să cunoşti voinţa lui Dumnezeu zilnic şi în fiecare oră – este primul lucru cu care trebuie să se înceapă reconstruirea, şi prin care se manifestă jertfa de sine. Este vorba într-adevăr de o reconstruire, sau mai degrabă de o

transformare. Pe cât de puţină încredere manifestă apostolul Pavel faţă de omul aflat sub lege, nemântuit, tot atât de mult se arată a fi pentru cel care este acum „în Hristos", astfel că nu are nevoie decât să-i amintească de îndurarea lui Dumnezeu, în acest om el întrevede faptul că poate să se „schimbe" sau, cum se zice astăzi: să se „transforme" complet. Din acest îndemn înţelegem ceea ce s-a întâmplat şi se întâmplă cu noi prin Hristos, faptul că nu are loc ceva mecanic, automat. Ce a făcut Iisus Hristos pentru noi şi ceea ce face Duhul Sfânt cu privire la noi, se cere preluat şi răsfrânt într-o faptă interioară a omului. Totul apare ca lucrarea lui Dumnezeu, dar trebuie noi înşine să credem, să ne căim, să ne întoarcem, trebuie ca noi înşine să ne transformăm. Dumnezeu nu tratează omul ca pe un lucru – aşa cum dă la rindea tâmplarul o scândură – ci pune stăpânire pe el. Omul trebuie să-şi schimbe felul de a gândi, de a voi, a simţi, a învăţa. În acest fel trebuie să fie înţelese cele ce urmează.

2. TRUPUL ŞI MĂDULARELE

(Romani 12: 3 – 8).

3. Prin harul, care mi-a fost dat, eu spun fiecăruia dintre voi, să nu aibă despre sine o părere mai înaltă decât se cuvine; ci să aibă simţiri cumpătate despre sine, potrivit cu măsura de credinţă, pe care a împărţit-o Dumnezeu fiecăruia.

4. Căci, după cum într-un trup avem mai multe mădulare, şi mădularele n-au toate aceeaşi slujbă.

5. tot aşa, şi noi, cari suntem mulţi, alcătuim un singur trup în Hristos; dar, fiecare în parte, suntem mădulare unii altora.

6. Deoarece avem felurite daruri, după harul care ne-a fost dat: cine are darul prorociei, să-l întrebuinţeze după măsura credinţei lui.

7. Cine este chemat la o slujbă, să se ţină de slujba lui. Cine învaţă pe alţii, să se ţină de învăţătură.

*8. Cine îmbărbătează pe alţii, să se ţină de îmbărbătare. Cine cârmuieşte, să cârmuiască cu râvnă. Cine face Milostenie, s-o fa*că cu *bucurie.*

Primul lucru pe care îl reaminteşte apostolul Pavel îndemnând este: a nu tinde prea în sus! Chiar şi viaţa cea nouă, chiar şi darul duhovnicesc al lui Dumnezeu pot deveni o ispită pentru om, existând pericolul exaltării, împotriva acestui pericol apostolul oferă două lucruri. În primul rând faptul că şi credinţa are o măsură. Dar credinţa

este acelaşi lucru pentru toţi: Iisus Hristos şi mântuirea Sa. În această privinţă toţi credincioşii sunt egali. Deşi nu toţi au primit credinţa în aceeaşi măsură. Există începători şi „desăvârşiţi", există slabi şi tari. Nu trebuie nimeni să-şi supraestimeze măsura sa de credinţă, ci fiecare trebuie să ştie ce este în stare să facă în raport cu starea lui în credinţă.

Nimeni nu primeşte măsura deplină, de aceea trebuie cu toţii să tindă spre desăvârşire. Al doilea lucru arată că fiecare, cu puterea lui de credinţă, este un mădular care slujeşte întregului trup al comunităţii. Darul duhovnicesc al lui Dumnezeu este diferit nu numai în privinţa tăriei, ci şi ca modalitate. Ori tocmai această deosebire determină pe fiecare, să vină în ajutorul celuilalt. Fiecare are ceva şi fiecăruia îi lipseşte ceva. Aşa ia naştere schimbul. Dar pentru aceasta este necesar ca fiecare să slujească cu darul său şi să nu-şi închipuie că ar putea şi ar trebui să facă tot ce pot şi fac ceilalţi. În biserica lui Hristos îşi are fiecare locul său pe care trebuie să-l ocupe de îndată, nu să fie peste tot şi implicat în toate. După cum este darul, aşa este şi sarcina, adică slujba. Aici este o ordine, dar aceasta nu vine din afară, ca o constrângere, ci dinlăuntru, din varietatea darurilor Duhului Sfânt.

Vorbind despre trup, apostolul Pavel prezintă, fără a folosi cuvântul „Biserica". Ceea ce desemnează apostolul Pavel prin cuvântul „ecclesia", tradus de obicei „biserică", nu este altceva decât comunitatea credincioşilor, poporul lui Hristos în unitatea lui. Unitatea înseamnă Hristos, diversitatea este diferenţierea credincioşilor prin daruri şi slujbe. Unitatea comunităţii reclamă tocmai observarea acestor deosebiri şi a limitelor care decurg de aici. Fiecare să facă aceea ce Dumnezeu, prin darul Său deosebit, i-a indicat ca sarcină specială. Deşi apostolul Pavel nu îngăduie nicio dezordine ce s-ar putea naşte datora supraestimării de sine pe plan spiritual, aceste indicaţii, nu trebuie să fie luate ca şablon. Aici nu este vorba de o delimitare birocratică a atribuţiilor şi responsabilităţilor. Chiar noţiunea de „slujbă", introdusă aici, nu poate fi o transpunere din domeniul ordinii legale, în cel al ordinii libere a Duhului. Aici este vorba de „slujire" – cuvânt care începând cu Luther a fost tradus cu „slujbă" – aşa cum rezultă ea ca sarcină din diferitele daruri duhovniceşti – şi nu de „slujbe" – noţiune luată din ordinea de stat. Pe darul lui Dumnezeu, şi nicidecum pe o orânduire a legii bisericeşti se bazează faptul că fiecăruia i se indică domeniul său de activitate. O reglementare

bisericesc-legală este străină apostolului. Indicaţia lui este: Ia seama la ceea ce îţi dă Dumnezeu, pentru a şti şi ce sarcină îţi încredinţează.

Ca urmare apostolul Pavel este departe de enumerarea completă a darurilor. În alte locuri, de exemplu 1 Cor. 12: 7 şi în continuare, sunt arătate alte daruri şi slujbe. Comunitatea are şi foloseşte o mare diversitate de slujbe, aşa cum trupul are o mare diversitate de organe şi funcţiuni. Există de exemplu darul profeţiei, darul de a recunoaşte cu deosebită claritate indicaţiile lui Dumnezeu pentru acum şi aici. Sau darul de a îmbărbăta pe alţii, sau de a avea grijă de cei săraci; relaţiile planificate şi de durată cu cei săraci şi cu mizeria lor deosebită, necesită şi o pregătire interioară deosebită. Acelaşi lucru este valabil şi pentru învăţătură, deşi apostolul Pavel nu ne spune nicăieri în mod clar ce înţelege el prin învăţătură; probabil un fel de instruire biblică. Exemplele următoare arată lămurit cât de puţin se gândeşte apostolul Pavel la slujbe fixe: a îndemna, a da, a face milostenie – sunt lucruri de datoria fiecărui membru al comunităţii. Aici există o singură regulă: ceea ce faci, să faci aşa cum trebuie, nu pe deasupra, nu în joacă, ci cu o sfântă atenţie pentru obiectul acţiunii. De asemenea, conducătorii nu sunt simplu „slujbaşi", ci precum toţi, sunt doar credincioşi pe care un dar duhovnicesc deosebit îi face destoinici pentru slujba deosebită de conducere – indiferent dacă în acest scop are loc sau nu, o recunoaştere oficială, în vederea acestei slujbe nu li se cere o purtare deosebită ca importanţă şi autoritate, ci o minte mai luminoasă.

3. NOUL FEL DE A GÂNDI (Romani 12: 9 – 21).

9. Dragostea să fie fără prefăcătorie. Fie-vă groază de rău, şi lipiţi-vă tare de bine.

10. Iubiţi-vă unii pe alţii cu o dragoste frăţească. În cinste, fiecare să dea întâietate altuia.

11. În sârguinţă, fiţi fără preget. Fiţi plini de râvnă cu duhul. Slujiţi Domnului.

12. Bucuraţi-vă în nădejde. Fiţi răbdători în necaz. Stăruiţi în rugăciune.

13. Ajutaţi pe sfinţi, când sunt în nevoie. Fiţi primitori de oaspeţi.

14. Binecuvântaţi pe cei ce vă prigonesc: binecuvântaţi şi nu blestemaţi.

15. Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură; plângeţi cu cei ce plâng.

16. Aveţi aceleaşi simţăminte unii faţă de alţii. Nu umblaţi după lucrurile înalte, ci rămâneţi la cele smerite. Să nu vă socotiţi singuri înţelepţi.

17. *Nu întoarceţi nimănui rău pentru rău. Urmăriţi ce este bine, înaintea tuturor oamenilor.*

18. Dacă este cu putinţă, întrucât atârnă de voi, trăiţi în pace cu toţi oamenii.

19. Prea iubiţilor, nu vă răzbunaţi singuri; ci lăsaţi să se se răzbune mânia lui Dumnezeu; căci este scris: „Răzbunarea este a Mea; Eu voi răsplăti", zice Domnul" (Deut. 32: 35; Leviticul 19: 18).

20. Dimpotrivă: dacă îi este foame vrăjmaşului tău, dă-i să mănânce; dacă-i este sete, dă-i să bea; căci dacă vei face astfel, vei grămădi cărbuni aprinşi pe capul lui".

21. Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul prin bine.

După cum noua relaţie cu Dumnezeu este cuprinsă în cuvântul credinţă, tot aşa şi noua relaţie cu oamenii poate fi rezumată în cuvântul iubire. Deschizând prin credinţă uşa către Dumnezeu, ea se deschide şi faţă de oameni.

Aceasta o ştie oricine din comunitate. Prin iubire se descopere credinţa ascunsă. Tocmai de aceea ea este expusă făţărniciei. Pentru că autenticitatea vieţii de credinţă trebuie să se arate în iubire, există pericolul unei iubiri artificiale, prefăcute; ca şi credinţa, iubirea trebuie să ţâşnească mereu proaspătă din izvorul lui Dumnezeu, altminteri este searbădă şi neadevărată. Autenticitatea provine însă din inimă; căci adevărat este ceea ce este una cu persoana. Iar persoana, în unitatea ei, se numeşte în Biblie inimă. De aici decurg toate celelalte şi apostolul le spune aşa de simplu încât nu este nevoie de o explicaţie deosebită. Acest pasaj ar putea fi intitulat: „Ce face şi ce nu face iubirea adevărată". Trebuie totuşi să scoatem în evidenţă unele lucruri.

Iubirea însăşi este cu totul personală; dar pentru a nu degenera în sentimentalism sau părtinire, ea trebuie să cuprindă în sine o strictă obiectivitate: ura împotriva răului, alipirea fidelă de bine. Iubirea se însoţeşte cu umilinţa, deoarece ţine de esenţa ei a gândi mai mult la cinstirea altora decât la cea proprie. Ea este „viaţa în celălalt" şi de aceea a lua parte şi a da parte. Iubirea îşi deduce legea lucrării sale nu din comportarea celuilalt, ci din cea a lui Dumnezeu; ea se îndreaptă spre celălalt pentru a-l însoţi în toate, în bucurie şi suferinţă. Ea caută

să păstreze comuniunea cu orice preţ şi de aceea orice dorinţă de autoafirmare îi este străină. Trebuie să judece şi să pedepsească, aceasta este lucrarea lui Dumnezeu. Chiar Vechiul Testament ştia că bunăvoinţă şi binefacerea nu încetează nici faţă de duşman. De aceea, de iubire se leagă siguranţa că ea este forţa superioară care se poate menţine şi deasupra răului din lume şi îl poate învinge. A învinge răutatea cu binefacerea – aceasta este nobleţea şi libertatea iubirii.

Printre aceste gânduri despre iubire sunt risipite şi câteva altele ce nu stau în legătură directă cu ele, dar ţin de chipul noii vieţi, gânduri care nu se referă la efectele iubirii, ci la izvorul iubirii faţă de oameni. Iubirea izvorăşte dintotdeauna ca urmare a orientării noastre spre Dumnezeu, izvorul acesteia. Legătura cu Dumnezeu este lucrarea lui Dumnezeu în Iisus Hristos. Această legătură cu Dumnezeu trebuie să fie şi din partea omului dorită mereu a fi restabilită. Este nevoie, deci, de această întoarcere spre Dumnezeu sau cum spune un imn: înviorat i-vă simţirea! Trebuie să ne frecăm ochii pentru a alunga somnul spiritual, să aţâţăm focul iubirii lui Dumnezeu, să ne punem mereu conştient din nou în slujba Domnului, ca slujitorul care se prezintă înaintea stăpânului şi cere o sarcină; nu trebuie să ne lăsăm copleşiţi de împotriviri – pe scurt, este nevoie de acea viaţă tainică cu Dumnezeu, a cărei expresie precisă este rugăciunea. A trăi într-adevăr cu aproapele – este iubirea. A trăi într-adevăr cu Dumnezeu – este rugăciunea. Aceste două lucruri alcătuiesc întreaga viaţă de creştin.

Dar nu mai există în viaţa creştină şi alte „obligaţii", care nu sunt nici iubire şi nici rugăciune, viaţa în lumea orânduirilor, dintre care cea mai importantă este cea a statului? Despre aceasta ne informează capitolul următor.

4. CREŞTINII ŞI ORDINEA DE STAT (Romani 13: 1 – 7).

1. Oricine să fie supus stăpânirilor celor mai înalte; căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu. Şi stăpânirile cari sunt, au fost rânduite de Dumnezeu.

2. De aceea, cine se împotriveşte stăpânirii, se împotriveşte rânduielii puse de Dumnezeu; şi cei ce se împotrivesc, îşi vor lua osânda.

3. Dregătorii nu sunt de temut pentru o faptă bună, ci pentru una rea. Vrei dar să nu-ţi fie frică de stăpânire? Fă binele, şi vei avea laudă de la ea.

4. El este slujitorul lui Dumnezeu pentru binele tău. Dar, dacă faci

răul, *teme-te*, *căci nu degeaba poartă sabia*. *El este în slujba lui Dumnezeu*, *ca să-L răzbune şi să pedepsească pe cel ce face rău*.

5. *De aceea trebuie să fiţi supuşi nu numai de frica pedepsei*, *ci şi din îndemnul cugetului*.

6. *Tot pentru aceasta să plătiţi şi birurile*. *Căci dregătorii sunt nişte slujitori ai lui Dumnezeu*, *făcând necurmat tocmai slujba aceasta*.

7. *Daţi tuturor ce sunteţi datori să daţi*: *cui datoraţi birul*, *daţi-i birul*; *cui datoraţi vama*, *daţi-i vama*; *cui datoraţi frica*, *daţi-i frica*; *cui datoraţi cinstea*, *daţi-i cinstea*.

Între două mărturii puternice despre iubire ca esenţă a vieţii creştine, aceste expuneri cu privire la raportul creştinului cu „stăpânirile" par la început ceva străin. Ce are de a face cu iubirea, ascultarea faţă de stăpânirea, care nu poartă sabia degeaba, de asemenea, plata birurilor şi a vămii? Poate că apostolul Pavel a pierdut pentru o clipă firul şi a alunecat pe un teren care nu are nimic de a face cu viaţa creştină ca atare? Dar apostolul ştie bine ce face. Tratând despre viaţa de creştin, nu poate fi ocolită întrebarea arzătoare: Cum ne comportăm faţă de Stat?

Dacă ordinea de stat cu impersonalitatea şi legalitatea ei aspră apare ca ceva străin noii vieţi în Hristos, trăită în iubire, atunci ne întâmpină greutatea de a găsi o punte între aceste două, mai ales că aici este vorba de statul imperial roman, păgân, fără de Dumnezeu. Este statul care L-a răstignit pe Domnul Iisus, care oprimă pe poporul iudeu, care impune cu forţa fiecărui popor adorarea religioasă a împăraţilor, şi pe deasupra mai este şi statul crudului Nero. Care să fie atitudinea justă a comunităţii lui Iisus Hristos faţă de el, şi ce trebuie să se creadă despre el pornind de la credinţa în descoperirea voinţei lui Dumnezeu în Iisus Hristos?

Fără nicio şovăială, apostolul Pavel cere la modul imperativ, lucru care de regulă nu se întâlneşte în îndemnurile sale, supunerea faţă de stăpânire, şi nu numai aparent, exterior, ci din îndemnul cugetului: Oricine – mai exact: fiecare suflet – să fie supus. Apostolul nu rămâne dator cu motivarea acestui ordin, dar şi această motivare apare enigmatică: orice stăpânire publică este de la Dumnezeu. Desigur că nu din întâmplare foloseşte apostolul aici acelaşi cuvânt cu care altminteri el denumeşte puterile îngereşti supraterestre. În stat, el vede prin urmare un instrument al lui Dumnezeu. Nu oamenilor, nu

statului trebuie să se supună creştinul, ci lui Dumnezeu, oricând Dumnezeu se întâlneşte cu el nu prin cuvântul Său direct, ci prin „slujitorii" Săi. Înapoia statului stă ordinea lui Dumnezeu, voinţa lui Dumnezeu, slujitorii Săi sunt cei care conduc, chiar dacă ei nu ştiu acest lucru. Apostolul Pavel nu concepe o necesitate a statului, nu pune în discuţie foloasele statului. El se uită la acţiunea acestuia recunoscând astfel mâna lui Dumnezeu.

Dregătoriile sunt necesare ordinii publice şi aplicării principiilor dreptăţii. Statul este cel care asigură realitate sentinţei judecătorului şi poruncii legii. Relaţia evidentă stabilită între stat şi principiile de drept, este cea în care apostolul Pavel descopere prezenţa lui Dumnezeu. În felul acesta, mânia divină împotriva nedreptăţii intervine în realitatea omenească, astfel că în spatele uneltei omeneşti – fie ea oricât de omenească – se face simţită voinţa divină de dreptate. Aici nu se are în vedere nicio proslăvire a statului, nicio apărare sau justificare a acestuia, ci respectul faţă de Dumnezeu, care şi prin acest instrument stabileşte legătura cu oamenii şi pretinde de la ei ascultare.

De aceea nu apar în primul rând aşa-zisele obligaţii faţă de stat. Cine trăieşte ca urmaş al lui Hristos şi prin urmare face binele şi nu răul, nu vine în conflict cu statul care apără ce este drept. Obligaţia de supunere nu este nimic altceva decât recunoaşterea slujitorului şi instrumentului lui Dumnezeu. Unde Iisus Hristos şi Duhul Sfânt cu iubirea Sa nu acţionează încă, acolo este valabilă legea, acolo întâlnim încă o ordine exterioară, impunerea cu forţa a justiţiei. împotrivirea faţă de ea ar fi împotrivire la acţiunea mâniei lui Dumnezeu. Tocmai de aceea trebuie ca această supunere să nu aibă loc numai din motive exterioare, de exemplu de teama pedepsei, ci pe baza conştiinţei, fiind vorba nu de stat ca atare, de slujbaşii săi, ci chiar de Domnul însuşi. Cei ce deţin puterea de stat devin astfel unelte ale mâniei divine, pe care noi o luăm în considerare. Aceasta este demnitatea, aceasta este şi limita statului.

Din acelaşi motiv creştinul trebuie să dea „Cezarului ce este al Cezarului" (Matei 22: 21). Impozitele, vămile, demnităţile sunt de domeniul său; ca şi statul, trebuie să fie recunoscute şi aceste mijloace ale sale. Nu este vorba aici de recunoaşterea unei concepţii generale despre stat, ci de statul real şi de activitatea sa propriu-zisă. Prin

aceasta el devine un împlinitor al voinţei divine – nu de mântuire, ci de mânie; el aparţine ordinii acestei lumi, care trece, al cărei mod de lucrare este cu totul altul decât cel al comunităţii creştine ca atare, şi prin urmare creştinii nu au nimic de a face cu acesta (1 Corinteni 6: 1 – 7). Multe întrebări am putea pune aici apostolului, întrebări care însoţesc istoria de două mii de ani a controversei paşnice şi duşmănoase dintre comunitatea creştinilor şi stat. Apostolul nu se arată preocupat de acestea, după cum şi situaţia noastră istorică este alta decât era a sa.

Despre o implicare responsabilă a noastră în activitatea de stat – putând fi o colaborare sau atitudine critică – nu poate fi încă vorba, întrucât comunitatea creştină nu avea încă posibilitatea să influenţeze statul. De aceea nu putem deduce din aceste scurte indicaţii ale apostolului nicio teorie creştină despre stat, lucru care a ajuns azi o necesitate.

Se remarcă faptul că aceste expuneri sunt intercalate între două expuneri cu privire la iubirea creştină. Ceea ce înseamnă că apostolul Pavel vede aici o legătură tainică. Cred că nu este aşa de greu de stabilit. Iubirea nu înseamnă o nivelare a personalităţii, ci consideră pe fiecare aşa cum este ca o existenţă particulară. A păşi în faţa reprezentanţilor puterii de stat cu dorinţa de a le da ce li se cuvine, este un efect al iubirii.

Nu cu ideea abstractă de stat are apostolul Pavel de a face şi au creştinii de a face în viaţa lor, ci cu persoanele care trebuie să facă ceva precis, care ocupă o poziţie anume şi pretind ceva concret de la ei. A li se da acestora, ce li se cuvine, a nu le rămâne dator cu nimic, este porunca iubirii. Chiar iubirea, în mod deosebit, nu este ceva abstract, teoretic, ci constă tocmai în aceea că ea – aşa cum vom vedea în pasajul următor – împlineşte legea, că recunoaşte pe fiecare în locul în care Dumnezeu l-a pus şi că îi dă ceea ce are nevoie pentru îndeplinirea slujbei sale speciale. Cum poate fi iubit funcţionarul, dacă nu i se recunoaşte slujba şi demnitatea? Nu iubirea presupune dreptatea, dar iubirea împlineşte de bunăvoie cerinţele dreptăţii. Despre aceasta se va trata în capitolul următor.

5. IUBIREA CA ÎMPLINIRE A LEGII

(Romani 13: 8 – 10).

8. Să nu datoraţi nimănui nimic, decât să vă iubiţi unii pe alţii:

căci cine iubește pe alții, a împlinit Legea.

9. *De fapt*: „*Să nu preacurvești, să nu furi, să nu faci nicio mărturisire mincinoasă, să nu pofteşti*” (*Exodul 20*: *13 etc*), *şi orice altă poruncă mai poate fi, se cuprind în porunca aceasta*: „*Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi*” (*Leviticul 19*: *18*).

10. *Dragostea nu face rău aproapelui*: *dragostea deci este împlinirea Legii*.

Să nu datoraţi nimănui nimic – acesta este principiul dreptăţii. „Fiecăruia ce este al său”. Cu acestea încheie apostolul Pavel expunerile sale cu privire la poziţia creştinului faţă de stăpânire. Dar acest „a nu rămâne nimic dator”, nu este ceva în sine, ci este cuprins în ceva mai mare. Cine nu a rămas dator cu nimic, se separă de celălalt, dacă şi-a făcut datoria.

Iubirea este mai mare decât dreptatea, ea face mai mult decât cere dreptatea. Pretenţiile dreptăţii pot să se oprească la amănunte, iubirea singură cuprinde totul, de aceea, pentru că ea nu are în vedere „ceva”, ce se datorează celuilalt, ci pe el însuşi şi pe mine. Eu îi datorez lui pe mine însumi, şi de aceea nu mă voi achita vreodată pe deplin. Reapare tema din epistola către Romani: întrebări cu privire la lege primesc răspunsuri încă o dată dintr-un nou punct de vedere. Legea, totalitatea poruncilor, nu înseamnă nicidecum „aceasta şi aceasta”, aşa cum s-ar părea atâta timp cât se are de a face numai cu legea ca atare. Poruncile înseamnă întotdeauna un lucru: iubirea. Ceea ce în lege este prezentat în cerinţe izolate, se manifestă unitar, dacă pornim de la credinţa în Iisus Hristos, în iubirea descoperită în El. Atâta timp cât stăm „sub lege”, nu putem vedea această unitate ascunsă a tuturor poruncilor. Ţine de caracterul legii că voinţa lui Dumnezeu îi apare ca o pluralitate de porunci. În realitate voinţa lui Dumnezeu este una şi indivizibilă: Dumnezeu nu doreşte nimic altceva decât iubire, fiind El însuşi iubire. Poruncile lui Dumnezeu, înţelese just, spun întotdeauna acelaşi lucru: iubeşte pe aproapele tău. Există dovezi de viaţă, arătând ce înseamnă această iubire în cazuri individuale, aşa cum Domnul în predica de pe munte a interpretat poruncile ca lege a iubirii. Aşa cum Dumnezeu în Iisus Hristos ni se oferă în întregime şi ne vrea în întregime pentru El, tot aşa trebuie şi noi să ne dăm în întregime semenului nostru şi să-l cuprindem în întregime în iubirea noastră. Dacă facem aceasta, nu mai este nevoie de nicio lege; abia atunci s-a

împlinit tot ce cere legea. În porunca iubirii este rezumată toată legea; dar porunca iubirii nu poate fi nici just înţeleasă, nici just împlinită ca lege. Pentru a o împlini, trebuie să avem iubire, dar această iubire nu ne-o putem da noi înşine! Esenţa iubirii este că ea trebuie să „izvorască" liber, cum zice Luther. Ceea ce vine din efort propriu, nu este iubire. Iubirea sau este, „pentru că ne-a fost turnată în inimi de Duhul Sfânt", după ce ne-am unit cu Dumnezeu prin credinţa în împăcarea în Iisus Hristos – sau nu este. Dar dacă este, ea împlineşte tot ce cere legea. Ea este pură bunăvoinţă faţă de celălalt şi de aceea îi face numai bine, nimic rău. Că această iubire există, aşa încât este nevoie numai să fie reamintită, acesta este darul lui Dumnezeu în Iisus Hristos, roadă credinţei, „care lucrează prin dragoste" (Galateni 5: 6).

6. ÎN AŞTEPTAREA LUCRURILOR DIN URMĂ (Romani 13: 11 – 14).

11. Şi aceasta cu atât mai mult, cu cât ştiţi în ce împrejurări ne aflăm: este ceasul să vă treziţi în sfârşit din somn; căci acum mântuirea este mai aproape de noi decât atunci când am crezut.

12. Noaptea aproape a trecut, se apropie ziua. Să ne dezbrăcăm dar de faptele întunericului, şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii.

13. Să trăim frumos, ca în timpul zilei, nu în chefuri şi în beţii; nu în curcii şi în fapte de ruşine; nu în certuri şi în pizmă;

14. ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos, şi nu purtaţi grijă de firea pământească, pentru ca să-i treziţi poftele.

Amintirea a ceea ce a făcut pentru noi îndurarea lui Dumnezeu în Iisus Hristos, este imboldul puternic al vieţii celei noi; cât şi aşteptarea plină de siguranţă a ceea ce El va face. Când credinţa priveşte viitorul în Hristos, atunci ea devine nădejde. Dar acest viitor nu este departe – ceva ce se zăreşte la orizontul îndepărtat al istoriei. Este viitorul Domnului şi se întâmplă încă de pe acum.

Cu fiecare oră ne apropiem mai mult de el, şi vedem cum îşi aruncă lumina în întunecimea prezentului. Credinţa este înţeleasă ca viaţa trăită în lumina Celui ce vine. De aceea credinţa este o viaţă la lumina zilei şi nu o viaţă în noapte. Credinţa înseamnă a veghea, nu a dormi – ne gândim aici la multele parabole ale Domnului despre veghere, despre robii care veghează, despre fecioarele care veghează etc. Prezentul creştinilor este o aşteptare a Domnului. De aceea trebuie să nu mai avem nimic de a face cu viaţa de întuneric din noapte, pentru

că am devenit oameni ai zilei. Întunericul este izolarea de lumina lui Dumnezeu; cine stă în lumina lui Dumnezeu, nu mai poate avea nimic de-a face cu lucrările întunericului. Lucrările întunericului sunt datorate uitării de Dumnezeu, cuprinzând tot ce poate creşte unde nu pătrunde lumina lui Dumnezeu. Cine vrea să aibă din nou parte de ele, trebuie să se desprindă de Dumnezeu, să se aşeze afară din lumina Lui. Dar cine cunoaşte pe Dumnezeu, trebuie să se despartă de această lume a întunericului.

Dar aceasta se poate realiza doar prin faptul că ne aşezăm mereu din nou în lumina lui Dumnezeu, că „ne îmbrăcăm în Domnul Iisus Hristos". Întreaga viaţă de creştin este o dezbrăcare şi o îmbrăcare – omul cel vechi trebuie dezbrăcat, omul cel nou trebuie îmbrăcat. Lucrurile nu se petrec ca şi când cu o „pocăinţă" sau cu o „naştere din nou", ca un eveniment unic, s-ar fi rezolvat totul. Evenimentul botezului poate însemna şi o asemenea incizie în care – ca botez misionar – se ajunge tocmai pentru prima dată la această dezbrăcare şi îmbrăcare, totuşi îndepărtarea de cele vechi şi apropierea de Hristos trebuie să fie repetată mereu. Mereu trebuie să luptăm din nou lupta credinţei, mereu trebuie să ne cufundăm din nou în moartea şi în învierea Domnului, să îndepărtăm mereu ce nu ţine de Dumnezeu şi „să apucăm viaţa veşnică" (1 Timotei 6: 12).

Iisus Hristos nea aşezat pe un nou teren, dar firea păcătoasă ne îndepărtează mereu, ceea ce face necesară o nouă întoarcere. De aceea îndemnul se încheie cu avertismentul de a nu purta de grijă firii într-un fel care să-i trezească poftele. Realismul pastoral al apostolului îi face să considere importante aceste lucruri care stau în legătură cu „viaţa în noapte", căci el ştie ce poartă favorabilă de atac oferă pentru puterea răului tocmai această parte din fiinţa noastră. Se începe cu o slăbire a vigilenţei faţă de sine şi dintr-odată te afli din nou în întuneric. De aceea este necesar ca tocmai în această privinţă să existe un semnal ce nu poate fi trecut cu vederea.

7. LIBERTATE ŞI COMUNITATE

(Romani 14: 1-12).

1. Primiţi bine pe cel slab în credinţă, şi nu vă apucaţi la vorbă asupra părerilor îndoielnice.

2. Unul crede că poate să mănânce de toate; pe când altul, care este slab, nu mănâncă decât verdeţuri.

3. Cine mănâncă să nu dispreţuiască pe cine nu mănâncă; şi cine nu mănâncă, să nu judece pe cine mănâncă, fiindcă Dumnezeu l-a primit.

4. Cine eşti tu, care judeci pe robul altuia? Dacă stă în picioare sau cade, este treaba stăpânului său; totuşi, va sta în picioare, căci Domnul are putere să-l întărească pentru ca să stea.

5. Unul socoteşte o zi mai pe sus decât alta; pentru altul, toate zilele sunt la fel. Fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui.

6. Cine face deosebire între zile, pentru Domnul o face. Cine nu face deosebire între zile, pentru Domnul n-o face. Cine mănâncă, pentru Domnul mănâncă; pentru că aduce mulţămiri lui Dumnezeu. Cine nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă; şi aduce şi el mulţămiri lui Dumnezeu.

7. În adevăr, niciunul din noi nu trăieşte pentru sine, şi niciunul din noi nu moare pentru sine.

8. Căci dacă trăim, pentru Domnul trăim; şi dacă murim, pentru Domnul murim. Deci, fie că trăim, fie că murim, noi suntem ai Domnului.

9. Căci Hristos pentru aceasta a murit şi a înviat ca să aibă stăpânire şi peste cei morţi şi peste cei vii.

10. Dar pentru ce judeci tu pe fratele tău? Sau pentru ce dispreţuieşti tu pe fratele tău? Căci toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Hristos.

11. Fiindcă este scris: „Pe viaţa Mea Mă jur, zice Domnul, că orice genunchi se va pleca înaintea Mea, şi orice limbă va da slavă lui Dumnezeu" (Isaia 45: 23).

12. Aşa că fiecare din noi are să dea socoteală despre sine însuşi lui Dumnezeu.

Printr-un alt exemplu din viaţa comunităţii, apostolul Pavel arată clar ce înseamnă a trăi în Hristos. Se pare că în biserica din Roma se ivise o dezbinare între o grupă de scrupuloşi, care observau prescripţiile severe cu privire la mâncare din motive religioase, precum şi anumite zile sfinte, şi alţii care condamnau această scrupulozitate ca semn al lipsei de libertate a credinţei. Scrupuloşii trebuie căutaţi probabil printre creştinii iudei care se temeau să nu primească pe piaţă carne jertfită idolilor, şi care nu se puteau despărţi de zilele sfinte ale poporului lor; ei considerau pe „liberi" drept uşuratici. Apostolul Pavel stă principial de partea celor liberi; dar practic îi apără pe ceilalţi în faţa unei anumite îngâmfări din partea

liberilor, nu însă fără a blama la ceilalţi un anumit fariseism. Obiectul, neînsemnat în sine, este ridicat de apostolul Pavel prin relaţia cu lucrurile din urmă, pe o culme foarte înaltă. Este vorba doar de ultimul lucru: de libertate şi constrângere, de seriozitatea conştiinţei şi de faptul de a fi copii ai lui Dumnezeu. Apostolul stabileşte două reguli: conştiinţa nu trebuie să fie lezată cu niciun preţ – chiar dacă ea este o conştiinţă încă nu pe deplin liberă. Şi comunitatea nu trebuie să fie anulată sau primejduită din cauza unor astfel de deosebiri. Libertate în Hristos – desigur; dar şi respect reciproc în Hristos. Numai să nu-şi conteste unii altora seriozitatea şi să nu se idspreţuiască unii pe alţii.

Cu această chestiune apostolul Pavel arată clar că pentru creştin nu există nicio altă legătură decât cea faţă de Domnul. împărăţia directă a Regelui. Când ambele părţi sunt sigure că nu vor altceva decât să facă voia Domnului – atunci să se îngăduie unii pe alţii, deoarece Domnul are diferiţi servitori în slujba sa; este treaba Lui, nu a noastră, să hotărască cine face cu adevărat voia Sa. Este clar din cele spuse mai înainte că prin aceasta apostolul Pavel nu vrea să anuleze orice posibilitate de a aprecia comportarea unui membru al comunităţii. Unde este vorba de legea lui Dumnezeu, nu există nicio nesiguranţă, căci iubirea împlineşte legea. Dar unde nu există o normă clară, atunci chestiunea trebuie lăsată deschisă şi fiecare să fie îndreptat spre Domnul însuşi. Căci El însuşi este norma; fiind creştini noi nu suntem supuşi niciunei legi, ci numai Lui, care însă, în lege, ne-a făcut cunoscută în anumite privinţe, voinţa Sa.

Viaţa de creştin, viaţa în biserică înseamnă: a trăi ca proprietate a lui Hristos, a nu mai avea nicio voinţă proprie. Dintru început noi aparţinem lui Dumnezeu ca făpturi ale Sale. Dar deoarece prin păcatul nostru această primă, originară unire şi legătură a fost distrusă, Dumnezeu a înnodat-o din nou şi totodată mai strâns în Iisus Hristos. Noi am fost cumpăraţi scump (1 Cor. 6: 20), nu a costat mai puţin decât viaţa Domnului, pentru ca noi să putem deveni din nou proprietatea lui Dumnezeu. Acum însă suntem proprietatea Lui prin credinţă, şi anume suntem aceasta în viaţă şi în moarte. Pentru toată veşnicia suntem uniţi cu El – acesta este darul mântuirii Sale; şi legaţi de El – aceasta este sarcina noastră sfântă. Întreaga viaţă şi moarte a Domnului nostru este mesianică, ea are numai un sens, acela de a întemeia Domnia lui Dumnezeu. Deplina greutate o primeşte acest gând al apartenenţei la

Hristos abia prin referirea la judecată. Deoarece tot ce facem sau nu facem ajunge acolo şi îşi are acolo norma sa de apreciere, îi conferă judecăţii seriozitatea sa; abia privind la judecată îşi primeşte cuvânrul „răspundere" conţinutul său deplin. Şi totuşi apostolul Pavel nu spune acestea pentru a speria. El îndrăzneşte să spună liniştit unora şi altora, chiar şi celor „slabi": Domnul te ajută ca să nu cazi. Există doar o cădere cu adevărat: a cădea de la Domnul. Cine stă în Domnul, cu acela stă şi Domnul – trecându-se peste ceea ce înseamnă slăbiciunea şi eroarea.

8. CUGETUL CELUILALT (Romani 14: 13 – 15: 4).

13. Să nu ne mai judecăm dar unii pe alţii. Ci mai bine judecaţi să nu faceţi nimic, care să fie pentru fratele vostru o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire.

14. Eu ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Iisus, că nimic nu este necurat în sine, şi că un lucru nu este necurat decât pentru cel ce crede că este necurat.

15. Dar dacă faci ca fratele tău să se mâhnească din pricina unei mâncări, nu mai umbli în dragoste! Nu nimici prin mâncarea ta, pe acela pentru care a murit Hristos!

16. Nu faceţi ca binele vostru să fie grăit de rău.

17. Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci neprihănire, pace şi bucurie în Duhul Sfânt.

18. Cine slujeşte lui Hristos în felul acesta, este plăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni.

19. Aşadar, să urmărim lucrurile, cari duc la pacea şi zidirea noastră.

20. Să nu nimiceşti, pentru o mâncare, lucrul lui Dumnezeu. Drept vorbind, toate lucrurile sunt curate. Totuşi, a mânca din ele, când faptul acesta ajunge pentru altul un prilej de cădere, este rău.

21. Bine este să nu mănânci carne, să nu bei vin şi să te fereşti de orice lucru, care poate fi pentru fratele tău un prilej de cădere, de păcătuire sau de slăbire.

22. Încredinţarea pe care o ai, păstrează-o pentru tine, înaintea lui Dumnezeu. Ferice de cel ce nu se osândeşte singur în ce găseşte bine.

23. Dar cine se îndoieşte şi mănâncă, este osândit, pentru că nu mănâncă din încredinţare. Tot ce nu vine din încredinţare, e păcat.

(*Romani 15: 1 – 4*).

1. Noi, cari suntem tari, suntem datori să răbdăm slăbiciunile celor slabi, şi să nu ne plăcem nouă înşine.

2. Fiecare din noi să placă aproapelui, în ce este bine, în vederea zidirii altora.

3. Căci şi Hristos nu şi-a plăcut Lui însuşi; ci, după cum este scris: „Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine, au căzut peste Mine" (Psalmul 69: 9).

4. Şi tot ce a fost scris mai înainte, a fost scris pentru învăţătura noastră, pentru ca, prin răbdarea şi prin mângâierea pe care o dau Scripturile, să avem nădejde.

Judecarea reciprocă nu este singurul pericol în comunitate; nu numai prin vorbire şi judecare ne putem vătăma sufleteşte unii pe alţii, ci şi prin fapte. Şi putem face aceasta chiar prin fapte care în sine sunt drepte. Există o neatenţie credincioasă în înfăptuirea celor pe care le considerăm juste, dar care poate ruina pe aproapele. Credinţa nu este singura bază pentru viaţa în comunitate. Ceea ce îmi permite Dumnezeu şi ceea ce, aşadar, este drept pentru mine, nu înseamnă că este drept şi pentru alţii. Aşa că, din iubire, trebuie să ţinem seamă şi de ceilalţi. Zelul propriu credinţei, cutezătoarea ei împlinire, dacă nu este realizată cu consideraţie delicată spre ceea ce îi este favorabil celuilalt, poate deveni nimicitoare pentru el. Ce poate fi mai uşor decât faptul ca cel ce luptă împotriva legii, să stigmatizeze teama de lege a celor „slabi" şi să treacă fără menajamente peste sau pe lângă ea. Dar apostolul Pavel nu este numai vestitor, ci şi păstor de suflete; el nu este numai un sol, ci şi creator de comunitate. El nu are numai un singur mare cuvânt, credinţa, ci două: credinţa şi iubirea. Credinţa întemeiază noua viaţă, dar iubirea o determină. Iubirea însă porunceşte tocmai menajarea celor slabi. Când este vorba de efectele credinţei, atunci nu mai există nicio legitate abstractă, ci numai o singură cerinţă: să nu faci nimic rău altuia, ci numai bine.

Apostolul Pavel nu lasă nici urmă de îndoială că pentru el nu există reticenţele celor scrupuloşi. „Toate sunt ale voastre". Pentru cel curat sunt toate curate. Dar tocmai – pentru cel curat! Cine a găsit în Iisus Hristos deplina libertate, nu mai are nevoie de nicio cârjă a legii; dar altul are încă nevoie de ea, până ajunge şi el la cunoaştere deplină. Dacă i-o luăm, îl determinăm prin exemplul nostru să facă ceva, pentru care el nu are încă libertatea interioară, pentru care, prin urmare, el nu

este deplin răspunzător, şi aşa îi putem strica, îl putem distruge. Este un preţ prea scump plătit pentru libertatea mea de credinţă. Credinţa acordă libertate interioară, nu exterioară. Credinţa nu-mi spune ce trebuie să fac; aceasta mi-o spune iubirea. Credinţa îmi spune cum stau lucrurile între Dumnezeu şi mine, dar nu cum stau ele între mine şi aproapele. Comportarea faţă de aproapele nu se conduce după libertate credinţei mele, ci după regula iubirii, care spune: să nu faci nimic ce vatămă pe aproapele, chiar dacă în credinţa ta ai avea de o mie de ori dreptul să faci!

Apostolul Pavel foloseşte aici argumentul suprem: vrei tu să nimiceşti pe cel pentru care a murit Hristos? Iubirea înseamnă: să avem grijă unii de alţii, ca să poată fi „zidită" împărăţia lui Dumnezeu, despre care este vorba în viaţa de creştin. împărăţia lui Dumnezeu nu este condiţionată de ceva exterior, în ea nu trage în cumpănă ce faci, ci întotdeauna pentru ce faci. împărăţia lui Dumnezeu înseamnă, Dumnezeu care domneşte în inimi, înseamnă adâncul sufletului omenesc împăcat cu Dumnezeu. Ea nu are nevoie pentru a se manifesta în afară de niciun semn deosebit de libertate. Tocmai cea mai profundă libertate face posibilă legătura liberă cu ceea ce este necesar celuilalt.

Păstorul sufletesc nu cunoaşte o lipsă de atenţie a credinţei. Cugetul celuilalt este sfânt pentru el. Căci ce se va alege de credinţa acestuia, dacă – ademenit de exemplul celor tari – face ce este împotriva conştiinţei sale? Apostolul Pavel are şi învaţă şi pe ceilalţi să aibă respect pentru conştiinţa aproapelui, chiar dacă rătăceşte! Căci credinţa trebuie să prindă rădăcini şi să crească în conştiinţă. Dacă conştiinţa este distrusă, atunci credinţa este cea care sufere. Ba chiar, până în cele din urmă apostolul Pavel vede credinţa şi conştiinţa aşa de strâns legate, că pentru un moment le pune la un loc. Căci fraza: ce nu vine din credinţă este păcat, nu trebuie interpretată în sensul dogmaticii vechi – în acest context nu este vorba că tot binele vine din credinţă, că prin urmare orice faptă ce nu vine din credinţă, este păcat oricât de adevărată ar fi această frază în sine – ci trebuie să fie înţeleasă din context: tot ce nu este făcut cu conştiinţă curată, este dintru început păcat. Mai bine este ca cineva să facă ceva, care în sine este nedrept, dar s-o facă cu cuget bun, decât să se facă cu cuget rău ceva, care în sine poate fi mai bun.

Neatenţia religioasă sau lipsa evlavioasă de consideraţie este în contradicţie cu comportarea Domnului. El a luat formă de rob (Filipeni 2: 7), El s-a coborât, El a luat asupra Sa nu numai slăbiciunea, ci şi păcatele altora, El s-a lăsat pe Sine şi libertatea sa să devină nimic, din pricina altora. Viaţa Lui întreagă a fost: menajare în sensul cel mai adânc, viaţă pentru alţii, lucrarea a ceea ce slujeşte altora şi îi ajută. Cu alte cuvinte: Hristos ne arată că nu există drepturi evlavioase. În sine „cei tari" ar fi avut dreptul să mănânce carne, să bea vin etc; dar acest drept dispare în faţa iubirii. Hristos nu a acţionat niciodată pe baza drepturilor, ci întotdeauna din iubire, adică din consideraţie pentru ceilalţi. Astfel trebuie să citim Biblia. Ea arată pretutindeni drumul crucii, acea renunţare la dreptul propriu, care i-a făcut pe oamenii lui Dumnezeu să străbată prin greutăţi şi să-şi jertfească viaţa. Aşa cum ei au purtat aceste poveri în viaţă, trebuie să facem şi noi. Întreagă Biblie ne arată că drumul umilinţei este drumul adevărat, drumul care duce la slava învierii.

9. UNITATE ÎN DIVERSITATE (Romani 15: 5 – 13).

5. Dumnezeul răbdării şi al mângâierii să vă facă să aveţi aceleaşi simţăminte, unii faţă de alţii, după pilda lui Hristos Iisus;

6. pentru ca toţi împreună, cu o inimă şi cu o gură, să slăviţi pe Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.

7. Aşadar, primiţi-vă unii pe alţii, cum v-a primit şi pe voi Hristos, spre slava lui Dumnezeu.

8. Hristos a fost, în adevăr, un slujitor al tăierii împrejur, ca să dovedească adevărul lui Dumnezeu, şi să întărească făgăduinţele date părinţilor;

9. Şi ca neamurile să slăvească pe Dumnezeu, pentru îndurarea Lui, după cum este scris: „De aceea Te voi lăuda printre Neamuri, şi voi cânta Numele Tău" (2 Sam-uel 22: 50; Psalmul 18: 49).

10. Este zis iarăşi: „Veseliţi-vă, Neamuri, împreună cu poporul Lui" (Deuteronom 32: 43).

11. Şi iarăşi: „Lăudaţi pe Domnul, toate Neamurile; slăviţi-L, toate noroadele" (Psalmul 117: 1).

12. Tot astfel şi Isaia zice: „Din Iese va ieşi o Rădăcină, care se va scula să domnească peste Neamuri; şi Neamurile vor nădăjdui în El" (Isaia 11: 1, 10).

13. Dumnezeul nădejdii să vă umple de toată bucuria şi pacea, pe

care o dă credinţa, *pentru ca*, *prin puterea Duhului Sfânt*, *să fiţi tari în nădejde*!

Cu toate că în comunitatea lui Hristos exista deosebiri, care acum nu pot fi înlăturate, totuşi în ea nu trebuie să fie nicio dezbinare. Ca aproape în toate epistolele lui Pavel, şi în aceasta se dă un îndemn stăruitor la unitate. Există, aşadar, o unitate peste contradicţii, pe deasupra diferitelor noastre concepţii şi puncte de vedere religioase: în Iisus Hristos. Toate deosebirile nu trebuie să împiedice ca toţi, împreună, să mulţumească lui Dumnezeu pentru darul pe care l-au primit în Iisus Hristos. În lauda comună a lui Dumnezeu, comunitatea îşi poate regăsi mereu unitatea; dar în această laudă comună a lui Dumnezeu trebuie să se dovedească şi ea mereu ca unitate. Când adunarea nu se mai poate mulţumi şi lăuda împreună pe Dumnezeu, atunci deosebirile au devenit o primejdie de moarte.

Dar mai există o bază a unităţii: a se accepta unii pe alţii în diversitatea lor. Această acceptare a altuia cu felul lui diferit de a fi, ne-a arătat-o chiar Hristos. El, Cel Sfânt, ne-a acceptat pe noi păcătoşii. Această acceptare reciprocă este chiar iubirea – cea adevărată, iubirea lui Hristos. Iubirea naturală acceptă numai ce-i seamănă, numai pe cei care-i sunt folositori şi plăcuţi. Exemplul lui Hristos ne arată contrariul: El i-a acceptat pe cei care L-au răstignit. El a primit pe cei care I s-au împotrivit. Că pe aceasta se bazează întreaga biserică şi toată credinţa, nu se mai vorbeşte acum; după toate cele de mai înainte, acest lucru se presupune ştiut. Cu atât mai mult trebuie să ne reamintim de marele exemplu al primirii şi o astfel de comportare să ne-o închipuim făcută prin Hristos normă pentru noi. A ne accepta reciproc în toată diversitatea, în ciuda contrastelor: aceasta este esenţa iubirii, care asigură unitatea comunităţii, prin iubire, în care Dumnezeu este cinstit, şi unitatea, care este necesară pentru lauda în comun a lui Dumnezeu păstrată.

Iisus i-a acceptat şi pe Iudei şi pe Neamuri. El a fost în primul rând un slujitor al celor tăiaţi împrejur, al Iudeilor. În sinagogă El a tălmăcit legea, a respectat prescripţiile acesteia, slujba sa directă a fost în primul rând şi aproape numai pentru poporul Său. Dar ea a avut loc în cadrul unei lucrări de mântuire a oamenilor, în care făgăduinţele lui Dumnezeu se împlinesc pentru toţi oamenii. Mântuirea vine, aşa cum spune Evanghelia lui Ioan, de la Iudei, dar este pentru întreaga lume.

Opoziţia dintre Iudei şi Neamuri este ridicată în Hristos, El însuşi a ridicat-o şi prin aceasta a împlinit nădejdea patriarhilor, prezicerile profeţilor. După cum Hristos a înlăturat această poziţie, tot aşa şi în comunitate trebuie să dispară orice opoziţie, chiar dacă deosebirile continuă încă să existe. În acceptarea reciprocă acestea îşi pierd puterea despărţitoare. În privinţa marelui ţel pentru popoare al lui Dumnezeu ele trebuie să devină neînsemnate. Astfel în comunitate sunt necesare trei daruri, pentru ca într-adevăr în ea să fie comuniune: Credinţa, care priveşte la lucrarea lui Hristos ca bază a mântuirii, nădejdea, care priveşte la ţelul împlinirii, care luceşte în lucrarea lui Hristos, şi iubirea, în care se realizează acceptarea reciprocă, ca rod al acceptării noastre de către Hristos. Acestea sunt roadele Duhului Sfânt: bucuria pentru darul lui Hristos, pacea în cadrul comunităţii şi nădejdea împlinirii.

10. SARCINA UNIVERSALĂ ŞI COMUNITATEA (Romani 15: 14 – 33).

14. În ce vă priveşte pe voi, fraţilor, eu însumi sunt încredinţat că sunteţi plini de bunătate, plini şi de orice fel de cunoştinţă, şi astfel sunteţi în stare să vă sfătuiţi unii pe alţii.

15. Totuşi, ici colea v-am scris mai cu îndrăzneală, ca să vă aduc din nou aminte de lucrurile acestea, în puterea harului, pe care mi l-a dat Dumnezeu.

16. ca să fiu slujitorul lui Iisus Hristos între Neamuri. Eu îmi împlinesc cu scumpătate slujba Evangheliei lui Dumnezeu, pentru ca Neamurile să-l fie o jertfă bine primită, sfinţită de Duhul Sfânt.

17. Eu dar mă pot lăuda în Iisus Hristos, în slujirea lui Dumnezeu.

18. Căci n-aş îndrăzni să pomenesc niciun lucru, pe care să nu-l fi făcut Hristos prin mine, ca să aducă Neamurile la ascultarea de El: fie prin cuvântul meu, fie prin faptele mele.

19. fie prin puterea semnelor şi a minunilor, fie prin puterea Duhului Sfânt. Aşa că, de la Ierusalim şi ţările de primprejur, până la Iliric, am răspândit cu prisosinţă Evanghelia lui Hristos.

Pe măsură ce se apropie de sfârşitul epistolei, apostolul are tot mai mult în vedere relaţia sa personală cu biserica din Roma, precum la începutul scrisorii.

Sună aproape ca o scuză: iertaţi-mă că v-am scris aşa de amănunţit, de fapt ştiţi singuri toate acestea. Apostolul Pavel nu are de

a face cu începători, ci cu o biserică încercată, cu creştini de încredere, a cărei roadă a credinţei – cum spunea la început – nu este ascunsă, ci bine cunoscută. Ea este o biserică în care există tot ce ţine de o adevărată comunitate creştină. Îndrăzneala de a-i scrie cu toate acestea o astfel de scrisoare, vine de la sarcina misionară deosebită a lui Pavel, din slujba sfântă deosebită, care i-a fost încredinţată tocmai lui: de a duce pe Hristos Neamurilor şi cu aceasta pe Neamuri la Dumnezeu, încă o dată devine evident că vestirea Evangheliei nu constă în a proclama lumii o solie impersonală, fără a-ţi păsa de cel care o primeşte, ci că propovăduirea înseamnă totodată şi grija de suflete, slujbă preoţească faţă de sufletele acelora cărora le-a fost adusă solia, pentru ca ei să nu fie doar primitori ai jertfei preoţeşti a lui Hristos, ci ei înşişi să devină o jertfă sfântă, sfinţită prin Duhul Sfânt.

Nu este vorba doar de o solie, ci şi de o înfăptuire. De aceea apostolul Pavel nu scrie doar ca un teolog, ca unul ce are anumite cunoştinţe, ci ca un misionar, un bărbat care a experimentat din puterea soliei care i-a fost pusă în sarcină. El vorbeşte în urma unei astfel de experienţe; el nu spune nimic, fără să fi fost verificat prin experienţă. Dar această experienţă nu este ceva „subiectiv", ci cu totul „obiectiv": influenţa lui Hristos în lumea întreagă. Efectul propriu-zis, care interesează, este ascultarea. De aceea, aşa cum spune la începutul epistolei, se pune problema vestirii Evangheliei în vederea ascultării de Hristos.

El însuşi, apostolul, este doar un instrument; el nu poate crea ascultarea, acest lucru îl poate şi îl face numai Iisus Hristos. Dar mijloacele prin care lucrează aceasta nu sunt necunoscute apostolului: în primul rând cuvântul; apoi acesta se cere să fie unit cu fapta. Duhul Sfânt nu este lipsit de evidenţe cum cred unii: El iese la iveală prin semne deosebite, prin lucrări ieşite din comun, care corespund unei cauze extraordinare. În acest sens, este greşit să se spună că numai cuvântul face totul. Nu, Duhul Sfânt este Acela care le face. El acţionează prin cuvânt şi prin lucrări, produce şi semne şi minuni, care toate se unesc pentru a trezi credinţa şi a produce ascultare de Hristos. Astfel de semn este şi uriaşa rază de acţiune a misiunii pauliene. Din Jerusalim până în Iliric, şi nu în mod superficial, ci „terminat", totul a fost evanghelizat. Apostolul Pavel, căruia Dumnezeu i-a acordat această putere a Duhului, este cel care a îndrăznit să reţină atenţia

comunităţii din Roma atâta timp pentru o scrisoare amănunţită şi ordine atât de directe.

(Romani 15: 20 – 33).

20. Şi am căutat să vestesc Evanghelia acolo unde Hristos nu fusese vestit, ca să nu zidesc pe temelia pusă de altul.

21. după cum este scris: „Aceia, cărora nu li se propovăduise despre El, îl vor vedea, şi cei ce n-auziseră de El, îl vor cunoaşte" (Isaia 52: 15).

22. Iată ce m-a împiedicat de multe ori să vin la voi.

23. Dar acum, fiindcă nu mai am nimic care să mă ţină pe aceste meleaguri, şi fiindcă de ani de zile doresc fierbinte să vin la voi.

24. nădăjduiesc să vă văd în treacăt, când mă voi duce în Spania, şi să fiu însoţit de voipână acolo, după ce îmi voi împlini, măcar în parte, dorinţa de a fi stat la voi.

25. Acum mă duc la Ierusalim să duc nişte ajutoare sfinţilor.

26. Căci cei din Macedonia şi Ahaia au avut bunătatea să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinţii, cari sunt în Ierusalim.

27. Negreşit, au avut bunătatea; dar era şi o datorie faţă de ei; pentru că, dacă Neamurile au avut parte de binecuvântările lor duhovniceşti, este de datoria lor să-i ajute şi ele cu bunurile lor pământeşti.

28. După ce-mi voi împlini dar însărcinarea aceasta, şi le voi încredinţa aceste daruri, voi pleca în Spania, şi voi trece pe la voi.

29. Ştiu că dacă vin la voi, voi veni cu o deplină binecuvântare de la Hristos.

30. Vă îndemn dar, fraţilor, pentru Domnul nostru Iisus Hristos, şi pentru dragostea Duhului, să vă luptaţi împreună cu mine, în rugăciunile voastre către Dumnezeu pentru mine.

31. ca să fiu izbăvit de răzvrătiţii din Iudea, şi pentru ca slujba, pe care o am pentru Ierusalim, să fie bine primită de sfinţi;

32. Şi astfel să ajung la voi cu bucurie, cu voia lui Dumnezeu, şi să mă răcoresc puţin în mijlocul vostru.

33. Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toţi! Amin.

Apostolul Pavel îngăduie acum romanilor să privească puţin la strategia lui misionară. Deoarece el nu vrea să zidească pe temelie străină şi acum îşi consideră încheiată lucrarea în răsărit, el îşi prezintă motivaţia fundamentală a lucrării sale: sarcina misiunii

universale. Alţii pot şi trebuie să zidească mai departe pe temelia pe care a pus-o el (vezi şi 1 Corinteni 3: 6), dar el însuşi are un alt statut. Deşi exista pe „acele meleaguri" – adică în răsărit – „spaţiu" destul; acesta nu era pentru el. Nu ştim care a fost pentru apostol semnul că este timpul să plece mai departe. În unele locuri el rămăsese fără întrerupere timp îndelungat (Fapt. Ap. 18: 11; 19: 10). Este de presupus că pentru el hotărâtor erau mai puţin anumite principii cât călăuzirea deosebită a Duhului (Fapt. Ap. 16: 6 – 7). Un principiu era pentru el bine stabilit: să nu lucreze mai departe pe un teren arat de alţii. Este o chestiune de onoare, adică aceasta ţine în mod clar de însărcinarea deosebită pe care a primit-o. Pentru el, este misionarul întregii lumi, un lucru, deşi potrivit altor lucrători creştini, nu intră în considerare (1 Corinteni 3: 8): zidirea în continuare pe ceea ce a început un altul. De data aceasta vrea să facă o excepţie ca în cursul călătoriei spre Spania să viziteze biserica din Roma şi totodată să se lase aprovizionat de ea oarecum cu hrană spirituală. Nădăjduieşte ca unii dintre cei din Roma să meargă cu el ca ajutoare. Din toate acestea reiese clar că pentru Pavel planul strategic şi călăuzirea Duhului Sfânt nu se aflau în contradicţie.

Deocamdată Duhul îl conduce în direcţie inversă, spre Ierusalim, unde trebuia să ducă colecta, ce fusese hotărîtă în „consiliul apostolilor" (Galateni 2: 10) şi care de atunci a fost practicată obişnuit de către apostolul Pavel. Această colectă era pentru el doar un obişnuit ajutor material pentru săracii din Ierusalim, care, se pare, că erau mulţi în situaţii deosebit de grele. Ceea ce în scrisoarea a doua către Corinteni (cap. 8 – 9) arată amănunţit, acum rezumă în câteva cuvinte: colecta este darul comunităţilor de păgâni pentru darul evangheliei ieşit din Ierusalim. Ea este un semn important al unităţii celor două grupe mari în biserică: Iudeii şi Neamurile. De aceea ţine să accentueze că bisericile greceşti au hotărât de la sine această colectă.

Astfel, unitatea bisericii, cu toate deosebirile şi contradicţiile, capătă expresie prin faptele pline de ajutoare şi jertfă ale iubirii. Pe de altă parte îndemnul apostolului pentru rugăciune adresată celor din Roma arată cât de mult ţinea el ca prima comunitate din Ierusalim şi îndeosebi conducătorii ei să vadă în această faptă de iubire şi o dovadă a unităţii bisericilor. Evident că apostolul Pavel nu este sigur de o primire favorabilă la Ierusalim din partea conducătorilor bisericii

creştine de acolo. Acea luptă, despre care capitolul 15 din Faptele Apostolilor şi epistola către Galateni povestesc, nu s-a terminat încă; neîncrederea faţă de apostolul cutezător al neamurilor, care nu socotea legea mozaică obligatorie pentru neamuri, nu a dispărut încă cu totul; Apostolul Pavel, ca cel mai tânăr apostol şi fost prigonitor al bisericii, trebuie să lupte încă pentru a câştiga încrederea. El era conştient şi de pericolul ce îl ameninţa din partea Iudeilor „neascultători", ca dovadă prigonirile pe care 1 le pregăteau chiar Iudeii în diaspora; cu cât mai mult trebuiau să-l urască cei din Ierusalim.

În primul plan al gândurilor sale stă bucuria anticipată a vizitei în Roma, a schimbului spiritual, ce va avea loc. De fapt apostolul ştie că, dacă va veni, va avea plinătatea binecuvântării – dependenţa de harul lui Dumnezeu nu ia formă bolnăvicioasă, încât apostolul să nu poată spune, dacă Dumnezeu îl va binecuvânta şi în Roma cu harul Său; dar cu toată această mândră şi umilă conştiinţă de sine a celui care are de dat, apostolul nu suferă de auto-suficienţă, ci se bucură să primească şi el, din nou. Acest schimb poate începe deja acum când sunt despărţiţi în spaţiu. Cum sunt legaţi acum apostolul şi Romanii prin această epistolă, tot aşa trebuie şi pot să fie legaţi prin rugăciuni. Ei se întâlnesc în faţa tronului lui Dumnezeu. Rugăciunea mijlocitoare este de aceea în toate scrisorile lui Pavel puternic subliniată, pentru că ea uneşte cel mai adânc comunitatea. Din această rugăciune mijlocitoare decurge şi ceea ce pentru apostolul Pavel este de mare importanţă ca încheiere a scrisorii, dar peste care noi trecem uşor cu vederea sau chiar subapreciem: salutările.

11. LEGĂTURA PERSONALĂ EXPRIMATĂ ÎN SALUTĂRI

(Romani 16: 1-16).

1. Vă dau în grijă pe Fivi, sora noastră, care este diaconiţă a Bisericii din Chencrea;

2. s-o primiţi în Domnul, într-un chip vrednic de sfinţi, şi s-o ajutaţi în orice ar avea trebuinţă de voi; *căci şi ea s-a arătat de* ajutor *multora şi îndeosebi mie*.

3. Spuneţi sănătate Priscilei şi lui Acuila, tovarăşii mei de lucru în Hristos Iisus.

4. cari şi-au pus capul în joc, ca să-mi scape viaţa. Le mulţumesc nu numai eu, dar şi toate Bisericile ieşite dintre Neamuri.

5. Spuneţi sănătate şi Bisericii care se adună în casa lor.

— Spuneţi sănătate lui Epenet, prea iubitul meu, care a fost cel dintâi rod al Asiei pentru Hristos.

6. Spuneţi sănătate Mariei, care s-a ostenit mult pentru voi. – 7. Spuneţi sănătate lui Andronic şi lui Iunia, rudele mele şi tovarăşii mei de temniţă, cari sunt cu vază între apostoli. Ei au venit la Hristos mai înainte de mine chiar.

8. Spuneţi sănătate lui Ampliat, prea iubitul meu în Domnul. – 9. Spuneţi sănătate lui Urban, tovarăşul nostru de lucru în Hristos, şi lui Stache, prea iubitul meu. – 10. Spuneţi sănătate lui Apele, încercatul slujitor al lui Hristos.

— Spuneţi sănătate celor din casa lui Aristobul. – 11. Spuneţi sănătate lui Ierodion, ruda mea.

— Spuneţi sănătate celor din casa lui Narcis, cari sunt ai Domnului.

12. Spuneţi sănătate Trifenei şi Trifosei, care se ostenesc pentru Domnul.

— Spuneţi sănătate Persidei prea iubite, care s-a ostenit mult pentru Domnul. – 13. Spuneţi sănătate lui Ruf, cel ales în Domnul, şi mamei lui, care s-a arătat şi mama mea. – 180

14. Spuneţi sănătate lui Asincrit, lui Flegon, lui Hermes, lui Patroba, lui Herma, şi fraţilor cari sunt împreună cu ei. – 15. Spuneţi sănătate lui Filolog şi Iuliei, lui Nereu şi surorii lui, lui Olimpa, şi tuturor sfinţilor cari sunt împreună cu ei. – 16. Spuneţi-vă sănătate unii altora cu o sărutare sfântă. Toate Bisericile lui Hristos vă trimit sănătate.

La prima privire pare o înşiruire oarecare de nume. Dar dacă ştim să citim cum trebuie, este unul dintre capitolele cele mai instructive din Noul Testament. Epistola către Romani, cea mai mare, cea mai instructivă şi cea mai grea scriere, această bucată care dintre toate scrierile Bibliei se apropie cel mai mult de o „teorie a credinţei", integrează un final de scrisoare deosebit de important. Este acelaşi Pavel care a scris şi capitolul precedent 15 cât şi acest capitolul 16, care sunt la fel de importante. Comunitatea creştină constă din persoane şi lucrul cel mai important, ba chiar singurul lucru important care există în biserică, sunt persoanele: Dumnezeu, Iisus Hristos, Duhul Sfânt – şi creştinii. Relaţiile acestor persoane între ele – aceasta interesează în comunitatea creştină; nu este vorba de niciun lucru,

nicio idee, nicio învăţătură în sine. Însăşi învăţătura priveşte relaţiile persoanelor, şi anume despre relaţii pozitive şi negative, despre păcat şi har. Astfel nici relaţia personală a apostolului cu comunităţile, cu membrii individuali din comunitate, nu este un lucru secundar, ci ţine în mod necesar de conţinutul epistolei. Nici apostolul Pavel, nici mesajul său nu sunt prea mari pentru astfel de salutări personale.

Dar aceste salutări nu oglindesc numai cele despre care este vorba în epistolă: ele sunt chiar aceasta, căci ele sunt efecte şi manifestări ale iubirii – ale acelei iubiri, care dintre toate darurile Sfântului Duh, este cel mai mare. Ele sunt obiectul în sine şi pentru că în ele comunitatea lui Hristos este simţită ca realitate. Aceasta este viaţa cea nouă, „comuniunea sfinţilor", o relaţie reciprocă, aşa cum iese la iveală şi în aceste salutări. Ele nu sunt simple salutări, ci o întâlnire reciprocă în Hristos; persoanele, fiecare la locul său, este simţit ca mădular al unui singur trup, în care şi apostolul însuşi este un mădular.

Şi încă ceva este important la această listă cu salutări: în ea apare întreaga comunitate ca un întreg activ, în care fiecare îşi îndeplineşte slujba sa preţioasă, o comunitate care constă din adevăraţi apostoli. Desigur, nu sunt numiţi toţi apostoli şi deosebirea dintre apostoli şi ceilalţi membri ai comunităţii se păstrează; dar când vedem că şi Andronic şi Iunia, complet necunoscuţi nouă, sunt numiţi apostoli, reiese de aici, din întregul final al scrisorii că în comunitatea lui Pavel nu putea fi vorba de vreo deosebire ierarhică între apostoli şi neapostoli. Impresia pe care o trezesc aceste salutări este cea a unei mari familii pe de o parte şi pe de altă parte a unei comunităţi de lucru, care însă amândouă nu sunt întemeiate pe relaţii naturale, ci în întregime „în Hristos" şi solia sa. De asemenea nu se observă nicio tendinţă de inferiorizare a femeii, aşa cum putem citi în 1 Corinteni 14; apostolul subliniază, dimpotrivă, faptul că Fibia a ajutat pe mulţi alţii şi chiar pe el personal, iar pe mama lui Ruf o numeşte şi „mama" sa. Pe Priscila cea gata pentru martiriu o salută ca pe colaboratoarea sa, înaintea bărbatului ei, cu care împreună stă în fruntea bisericii din casa lor; pe lângă aceste două femei importante el mai numeşte şi pe Persida, Maria, Trifosa şi Trifena, ca lucrătoare zeloase „în Domnul" şi în afară de acestea o serie de alte femei, cu numele sau fără nume, singure sau împreună cu bărbaţii lor. Cât de puţin ţine apostolul să-şi

sublinieze rangul său de apostol, se vede şi din faptul că aminteşte în mod expres despre Andronic şi Iunia că au venit la Hristos înaintea lui. Iar pe iudei, cei de un neam cu el din biserică, îi scoate în evidenţă – oarecum cinstindu-i – ca o confirmare a celor ce a spus în capitolele 9 – 11 despre relaţia sa cu poporul din care provine. Recomandaţia cu care prezintă bisericii din Roma pe colatoratoarea sa Fibia, ne permite să aruncăm o privire în relaţiile prevenitoare şi mijlocitoare din cadrul tinerei biserici ca o comunitate ce cuprinde toată lumea. Pe scurt: ce lucru

12. ÎNDEMNURI DE ÎNCHEIERE

(Romani 16: 17 – 20).

17. Vă îndemn, fraţilor, să vă feriţi de cei ce fac dezbinări şi tulburare împotriva învăţăturii, pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei.

18. Căci astfel de oameni nu slujesc lui Hristos, Domnul nostru, ci pântecelui lor; şi, prin vorbiri dulci şi amăgitoare, ei înşală inimile celor lesne crezători.

19. Cât despre voi, ascultarea voastră este cunoscută de toţi. Mă bucur dar de voi, şi doresc să fiţi înţelepţi în ce priveşte răul.

20. Dumnezeul păcii va zdrobi în curând pe Satana supt picioarele voastre. Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi! Amin.

Şirul salutărilor este brusc întrerupt prin îndemnul de a se feri de cei care primejduiesc unitatea bisericii. Apostolul se ridică împotriva lor cu asprime: slujitori ai pântecelui, nu slujesc lui Hristos, amăgitori cu vorbire frumoasă, unelte ale Satanei. Nu ştim exact ce fel de învăţători eretici sunt avuţi în vedere aici. Dar este evident că apostolul Pavel acolo unde vede biserica primejduită dinlăuntru, procedează fără menajamente, ca un chirurg care extirpă la timpul potrivit şi radical tumoarea, înainte ca întregul organism să fie vătămat mortal. Unde se observă amăgirea Satanei, nu mai este loc pentru menajamente. Dar acest avertisment nu este pornit din frică. Creştinii din Roma au o puternică credinţă, iar la sfârşitul scrisorii ei sunt recunoscuţi încă o dată ca exemple în acest sens. De aceea biserica va zdrobi cu ajutorul lui Dumnezeu pe duşmanul care vrea să pătrundă în rânduri-le ei. Deoarece tocmai credinţa, pricina bucuriei apostolului, ar putea fi întrebuinţată greşit, apostolul constată a fi nevoie de o deosebită veghere.

În felul acesta este valabil şi pentru biserică ceea ce s-a accentuat în capitolele anterioare: Cine stă în picioare, să ia seama, ca să nu cadă. Chiar şi în biserica cea mai tare în credinţă poate să pătrundă ciuperca dezbinatoare a învăţăturii eretice, ceea ce înseamnă că şi aceasta trebuie să se roage şi să vegheze, pentru a păstra, ceea ce a primit.

13. ÎNSOŢITORII APOSTOLULUI

(Romani 16: 21 – 24).

21. Timotei, tovarăşul meu de lucru, vă trimite sănătate; tot aşa şi Luciu, Iason şi Sosipater, rudele mele. – 22. Vă trimit sănătate în Domnul eu, Terţiu, care am scris epistola aceasta. – 23. Gaiu, gazda mea şi a întregii Biserici, vă trimite sănătate.

— Erast, vistiernicul cetăţii, vă trimite sănătate; tot aşa şi fratele Cuart.

24. Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toţi! Amin.

Deja în versetul 16, apostolul Pavel spune că toate bisericile salută împreună cu el; acum enumera câteva persoane cu numele: Timotei, împreună cu care a întemeiat biserica din Corint, Erast, vistiernicul cetăţii, Gaiu, unul din puţinii pe care i-a botezat Pavel însuşi (1 Corinteni 1: 14) şi care a pus la dispoziţia bisericii casa sa pentru adunare; Terţiu, secretarul lui Pavel, căruia i-a dictat scrisoarea, adaugă şi el o salutare personală. Se crede de către unii că epistola lui Pavel se încheie cu binecuvântarea scurtă ce urmează acestor salutări şi că lauda mai lungă care formează acum încheierea este adăugată mai târziu; ea lipseşte în cele mai multe manuscrise vechi.

14. SLĂVIREA LUI DUMNEZEU (Romani 16: 25 – 27).

25. Iar Aceluia care poate să vă întărească, după Evanghelia mea şi propovăduirea lui Iisus Hristos – potrivit cu descoperirea tainei, care a fost ţinută ascunsă timp de veacuri.

26. dar a fost arătată acum prin scrierile proorocilor, şi, prin porunca Dumnezeului celui veşnic, a fost adusă la cunoştinţa tuturor Neamurilor, ca să asculte de credinţă.

27. a lui Dumnezeu, care singur este înţelept, să fie slava, prin Iisus Hristos, în vecii vecilor! Amin.

Chiar dacă aceste versete nu sunt de mâna apostolului Pavel însuşi, ele sunt un rezumat remarcabil a celor tratate în epistolă. Este

vorba de slava lui Dumnezeu; ea este motivul şi scopul oricărei propovăduiţi şi învăţături. El singur este învăţătorul, El singur este înţelept. Căci voinţa Sa a fost necunoscută omenirii de-a lungul istoriei, până când El însuşi a binevoit să descopere taina şi să rupă tăcerea prin Evanghelia despre Iisus Hristos: Este vorba de prezentarea acestui mesaj din însărcinarea lui Dumnezeu; căci numai când Dumnezeu este recunoscut aşa cum EI s-a descoperit, putem să-L ascultăm, şi numai când II ascultăm, slujim proslăvirii Sale. Slava lui Dumnezeu şi ascultarea credinţei, se interpătrund în Iisus Hristos – acesta este mesajul apostolului Pavel.

PROFIL
CÂTEVA NOŢIUNI PRINCIPALE
DIN ÎNVĂŢĂTURA APOSTOLULUI PAVEL
Înviere
Duh şi fire
Neprihănirea lui Dumnezeu
Legea şi lucrarea legii
Credinţa
Harul
Sfinţirea
Iisus Hristos
Biserică, adunare
Iubire
Predestinare, alegere îndreptăţirea păcătosului
Păcat
Botez
Mânia lui Dumnezeu şi împăcare

Scopul acestei anexe este dublu:

1. Mai întâi, să prezinte noţiunile principale din epistola către Romani în legătura lor proprie şi în legătură cu întreaga învăţătură pauliniană;

2. Şi, în acelaşi timp, să constituie o punte spre propriile noastre probleme, pentru ca ceea ce a spus apostolul Pavel în limbajul vremii sale, să transpunem în cel al tâmplui nostru.

Din această cauză cele câteva sute de citate biblice corespund contextului în care sunt puse, nu de la prima vedere, ci după o reflectare mai adâncă. Dintre numeroasele texte biblice care pot fi

luate în considerare, au fost alese doar o parte.

ÎNVIERE

Întreaga solie a apostolului Pavel, s-ar putea spune, este solia învierii. În sens dublu:

1) întâi: de înviere depind toate celelalte. „Dacă nu este o înviere a morţilor, nici Hristos n-a înviat. Şi dacă n-a înviat Hristos, atunci propovăduirea noastră este zadarnică şi zadarnică este şi credinţa voastră" (1 Cor. 15: 13 – 14). Prin urmare nu putem avea credinţa în Hristos, dar „acest aspect" să-l lăsăm deoparte; dimpotrivă, toate celelalte sunt nimic, dacă cu învierea nu este nimic.

2) Al doilea: este vorba de viaţa cea nouă, de noua „epocă a lumii", care a început cu Iisus Hristos. Dar începutul propriu-zis şi prin urmare temelia acestei vieţi noi este învierea lui Iisus (Coloseni 1: 18). „Teologia învierii" nu ar fi un titlu rău pentru învăţ natura lui Pavel.

Această însemnătate deosebită poate fi înţeleasă decât dacă o punem în legătură cu realitatea păcatului şi a morţii, aşa cum ne face cunoscut apostolul Pavel. Moartea şi păcatul sunt legate. Prin păcat, moartea a devenit stăpână în omenire (Rom. 5: 12). Există la apostolul Pavel un „triumvirat", o formă întreită a puterii potrivnice lui Dumnezeu: păcat, lege, moarte (vezi şi 1 Cor. 15: 56). Acestea caracterizează starea omului nemântuit; el trăieşte în păcat, sub lege, în moarte. De aceea, moartea nu este doar „a nu mai trăi", încetarea circulaţiei sângelui şi nimicirea trupului, ci reprezintă întotdeauna forma în care apare puterea răului. „Vrăjmaşul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea" (1 Cor. 15: 26). Această moarte se află deja în viaţa de acum şi îşi dă roadele aici. Când oamenii trăiesc în păcat, în nelegiuire, sub lege, atunci moartea este conducătoarea vieţii şi totodată scopul pentru care ei lucrează (Rom. 6: 16). Roadele sunt ale ei (Rom. 6: 23). De aceea moartea nu poate fi considerată ca „naturală"; deoarece ea este un intrus în creaţia lui Dumnezeu (Rom. 5: 12).

Prin urmare învierea din morţi nu este numai trezirea din nou la viaţă, ci desăvârşita transformare a lumii şi a vieţii (Fii. 3: 21; 1 Cor. 23). Ea a început cu învierea lui Iisus, ea este pătrunderea vieţii lui Dumnezeu în lumea morţii (Col. 1: 18). Fără solia despre învierea lui Iisus, nu este nimic, nici cea despre moartea Lui izbăvitoare (1 Cor. 15: 17). Vinerea Patimilor a fost mai întâi un sfârşit deplin, o catastrofă,

care ameninţă să distrugă credinţa ucenicilor. Abia apariţiile Celui înviat, pe care apostolul Pavel le enumera separat (1 Cor. 15: 3), au eliberat pe ucenici de îndoială (Luca 24: 13). Abia aceste apariţii au dat credinţei lor adevărata claritate şi profunzime, întâlnirea cu Cel înviat este întemeierea propriu-zisă a bisericii creştine (Fapt. Ap. 1: 4). Şi nu numai aceasta; viaţa, legătura cu Cel înviat, cu Domnul viu şi prezent, este însăşi viaţa cea nouă, nu numai a apostolilor, ci a întregii biserici creştine (Col. 1: 27). Acesta este izvorul puterii şi bucuriei ei, legătura care îi uneşte între ei (1 Cor. 12: 27; El. 4: 15).

Viaţa în credinţă este viaţa m şi cu Domnul viu în prezent, cu Domnul înviat şi proslăvit (Gal. 2: 20). Biserica are parte de învierea lui Iisus Hristos; nu este vorba numai de „a crede în învierea lui Iisus", ci de a trăi, prin credinţă, în strânsă legătură cu Iisus Hristos (2 Cor. 13: 5). După cum prin pocăinţă fiecare se cufundă în moartea lui Hristos, adică trebuie să recunoască şi să primească moartea lui Hristos ca pe a sa proprie – omul cel vechi trebuie să moară cu Hristos – tot aşa acum fiecare trebuie să învieze cu El la o nouă viaţă (Rom. 6: 4, 11). „Dacă este cineva în Hristos, este o făptură nouă. Cele vechi s-au dus: iată că toate lucrurile s-au făcut noi" (2 Cor. 5: 17). Adevărata viaţă creştină este experienţa învierii, viaţa în noua natură a Duhului (Rom. 8: 11). După cum viaţa cea veche ducea spre moarte, purtând în toate germenul morţii, tot aşa viaţa cea nouă merge spre viaţa veşnică şi are, aşa zicând, germenul vieţii în sine

(Rom. 8: 11; 1 Ioan 3: 9). Firește că această viaţă nouă, viaţa învierii, se află încă în luptă cu cea veche şi de aceea se cere păstrată prin luptă; ea nu există pur şi simplu, şi de la sine înţeles, ci trebuie să fie mereu însuşită prin ascultare şi apărată împotriva naturii vechi (Rom. 6: 11). De aici, dublu aspect al acestei vieţi, care-i dovedeşte nedesăvârşirea sa de acum: ni se porunceşte să umblăm în această viaţă nouă (Rom. 6: 4) şi totodată să aşteptăm cu nădejde învierea propriu-zisă şi desăvârşita, care ne eliberează de „acest trup al morţii" (Rom. 7: 24; 8: 11).

Astfel înţelegem de ce apostolul Pavel, întotdeauna când vorbeşte despre faptul de a fi înviat cu Hristos, exprimă marea bucurie şi siguranţă a victoriei, deşi nu fără

O anumită reţinere, ca despre ceva care este abia în devenire cunoscut deocamdată în formă tainică, incompletă (Rom. 8: 23). Până

acum ea este încă „o viaţă ascunsă cu Hristos” (Col. 3: 3) şi noi aşteptăm învierea în care Hristos ne-a precedat ca „primul dintre cei morţi” (1 Cor. 15: 20). El a mers înaintea noastră, este arvuna faptului că şi noi vom intra acolo după El; că El a mers înaintea noastră, înseamnă, că noi nu suntem încă acolo unde este El. Dar El a mers înaintea noastră, desigur pentru a ne deschide nouă calea. Ce s-a întâmplat cu El, se va întâmpla şi cu noi (1 Cor. 15: 12). Noi suntem „pecetluiţi” (2 Cor.

1: 22; El. 4: 30) pentru această moştenire cerească. Noi suntem candidaţi la înviere, care va transforma totul şi care este legată de revenirea Sa în slavă (1 Cor. 15: 21).

Despre această înviere a noastră apostolul Pavel nu spune totul. El ştie desigur că ea va fi un deplin sfârşit al celor vechi şi un deplin nou început, pentru că nu poate putrezirea să moştenească neputrezirea (1 Cor. 15: 20). Şi totuşi el nădăjduieşte că „nu toţi vor adormi” (1 Cor. 15: 51), înainte de a veni sfârşitul, că cel puţin unii, că poate chiar el, nu vor fi „dezbrăcaţi”, ci „îmbrăcaţi” (2 Cor. 5: 4), adică, această nouă epocă a lumii va irupe încă în timpul vieţii lui de acum. Pare ca şi cum apostolul Pavel către sfârşitul vieţii vorbeşte despre aceasta în ce-l priveşte, oarecum altfel decât a vorbit în primii ani (comp. Fii, 1: 23 cu 1 Ţes. 4: 17). El preia şi concepţia iudaică despre o înviere generală, de care vor avea parte toţi, şi necredincioşii, pentru ca să fie puşi în faţa judecăţii lui Dumnezeu (Rom. 2: 8; 2 Ţes. 1: 9). Dar el ştie, de asemenea, că tocmai în aceste lucruri trebuie să ţinem minte că cunoaşterea noastră este fregmentară, ca vederea printr-o sticlă tulbure (1 Cor. 13: 12). „Cum”, rămâne o taină, pe care nu ne-o putem reprezenta, dar „că va fi”, este sigur. Acest lucru este valabil de altfel pentru tot ce spunem despre viaţa veşnică. Apostolul Pavel procedează în această privinţă cu cea mai mare rezervă. Nici urmă de vreo descriere a slavei cereşti. Mântuirea deplină, în care, ca ultim vrăjmaş, este nimicită şi moartea (1 Cor. 15: 26), este sigură; că pentru cei care aparţin deja acum lui Hristos, este pregătită deja viaţa veşnică, nu există în această privinţă nicio îndoială (Fii. 3: 10; Col. 3: 4), de asemenea, despre faptul că „Dumnezeu va fi totul în toate” (1 Cor. 15: 28). Dar apostolul Pavel nu trece dincolo de aceste indicaţii, şi desigur nici noi nu voim să facem aceasta.

DUHUL ŞI FIREA

1. Duhul omenesc.

Pentru apostolul Pavel, şi pentru Biblie în general, omul este o unitate. Desigur, trebuie să se deosebească trup şi duh (1 Cor. 7: 34; El. 4: 4) sau chiar trup, suflet şi duh (1 Ţes. 5: 23). Dar, mult mai important decât această deosebire, este contribuţia acestor două sau trei elemente la unitatea persoanei, care este rezumată în „inimă". Atunci când persoana acţionează sau sufere ca întreg, din adâncul şi centrul ei, aceasta are loc „în inimă" sau „cu inima" (Rom. 10: 10; Fii. 1: 7). Duhul nu este, ca la filosofii greci sau la gânditorii moderni, evidenţiat în mod deosebit, căci aici nu se pune întrebarea dacă Duhul lui Dumnezeu este partea divină din om. Tot atât de puţin apare la apostolul Pavel un „suflet nemuritor". Dimpotrivă siguranţa veşniciei este valabilă pentru întregul om – învierea trupului, ca şi a sufletului (Rom. 8: 11; 1 Cor. 15: 38; Fii. 3: 21) – şi nu este bazată pe veşnicia duhului sau a sufletului, ci numai pe acţiunea de mântuire, recreatoare, din partea lui Dumnezeu (vezi şi „înviere"). „Duhului" îi atribuie apostolul Pavel, firește, activităţile spirituale ale gândirii şi ale voinţei conştiente, îndreptate spre un ţel (1 Cor. 2: 11). În măsura în care pe acestea se întemeiază îndepărtarea de Dumnezeu, păcatul, este prin urmare, tocmai duhul, partea răspunzătoare pentru rău (Rom. 2: 29; 2 Cor. 7: 1). Dar noi preferăm să spunem: întregul om, persoana, este răspunzătoare, ca unitate spiritual-corporală.

2. F i r e a.

La apostolul Pavel „firea" nu poate fi redată prin „trup" sau „facultăţile inferioare" sau „viaţa sensibilă (a simţurilor)" şi altele asemănătoare. Firea este, dimpotri

vă o expresie care desemnează omul ca întreg, caracterul lui de făptură (Gal. 2: 16; 3: 3). Firea este omul fără ajutorul lui Dumnezeu, neputincios, fără valoare (Rom. 6: 19; 8: 3, 12). În plus firea este pentru apostolul Pavel şi omul îndepărtat de Dumnezeu, aşadar, omul păcătos (Rom. 8: 7, 13). Acesta este un limbaj străin contemporanilor noştri, ce poate fi înţeles numai din ebraism. Dar el este foarte important. El vrea să spună: omul care vrea să trăiască prin sine, omul care nu se socoteşte o fiinţă care trăieşte prin Dumnezeu, ci prin sine, este, aşa zicând, numai un fragment din lume, un lucru neputincios, care poate fi mai bine gândit ca purtător al părţii materiale, deosebit

de duh (Rom. 7: 23 şi 25). Aşa se face că noţiunea de „fire" implică „corporalitate", „făptură" şi „păcătoşenie" (Rom. 7: 18). A se bizui, a se încrede în fire sau a „umbla după fire" nu înseamnă deci a se deda simţurilor, poftelor inferioare, ci a trăi în felul lumii, fără Dumnezeu, trăind numai pentru cele create (2 Cor. 11: 18; Gal. 6: 13) – fie aceasta chiar şi în spiritualitatea cea mai înaltă din artă şi ştiinţă (1 Cor. 1: 26 – 29). Opusul la aceasta este „după duh" sau „a umbla în duh" şi prin aceasta se înţelege acelaşi lucru cu viaţa în Hristos sau a fi determinat sau mânat de Duhul Sfânt (Rom. 8: 1).

3. Duhul Sfânt.

Duhul Sfânt este Duhul lui Dumnezeu sau Duhul lui Hristos (Rom. 8: 9; 2 Cor. 3: 17). El nu este niciodată Duhul nostru propriu (Rom. 8: 16). Şi de fapt apostolul Pavel nu vorbeşte niciodată despre acest Duh al lui Dumnezeu aşa cum, ocazional, este vorba de el în Vechiul Testament: Duhul creator al lui Dumnezeu, care guvernează în toată creaţiunea, care dă viaţă şi menţine viaţa; ci întotdeauna numai în legătură cu Iisus Hristos, cu puterea mântuitoare a lui Dumnezeu care pătrunde în viaţa cea veche, cu o forţă nouă şi înnoitoare, prin credinţa în Evanghelie (Rom. 8: 1; 2 Cor. 3: 3). Ba chiar, trebuie să desemnăm Duhul ca fiind „viaţa cea nouă" (Rom. 8:

9). Şi aşa este El, Duhul lui Dumnezeu, ca forţă şi putere a vieţii celei noi în credincioşi şi în biserică (Gal. 5: 5, 16).

Fără credinţă, fără Iisus Hristos, suntem despărţiţi de Dumnezeu, suntem fire şi fireşti, incapabili de bine, daţi pradă păcatului şi morţii (Rom. 7: 5; 8: 13). Prin credinţă însă, avem parte de lumea cea nouă, de existenţa cerească, de viaţa lui Dumnezeu (1 Cor. 2: 10; 12: 11; El. 2: 22). De remarcat că apostolul Pavel nu spune niciodată că noi primim credinţa prin Duhul Sfânt, ci întotdeauna primim Duhul Sfânt prin credinţă (Gal. 3: 2; Rom. 5: 5). Dumnezeu este Cel care produce credinţa prin mesajul despre Iisus Hristos (Rom. 10: 17; Col. 2: 12), prin faptul că ne-o dă în inimă şi pune stăpânire pe noi prin ea (Fii. 3: 12). Şi ca urmare primim Duhul Sfânt, după cum tot prin aceasta dobândim şi parte la viaţa cea nouă (Rom. 5: 5; 1 Cor. 4: 12; Gal. 3: 14). Duhul Sfânt este ceea ce primim încă de pe acum din viaţa cerească, drept „zălog" sau „imbold" (2 Cor. 1: 22; 5: 5; El. 1: 13).

Dar nici această primire a Duhului Sfânt nu trebuie să ne-o închipuim cumva natural-miraculoasă. Trebuie să „umblăm potrivit

Duhului", adică să gândim, să voim, să tindem potrivit Lui (Rom. 8: 1, 4; 12: 8). Duhul nu vine, prin urmare, asupra noastră ca un fenomen al naturii, ci el rămâne legat de activitatea, gândirea şi voinţa noastră personală (1 Cor. 14: 14, 16; Gal. 5: 5). Desigur, Duhul locuieşte în cei credincioşi (Rom. 8: 9; 1 Cor. 3: 16) dar prin păcat ei se pot despărţi din nou de Duh şi să-L piardă (Gal. 5: 17; El. 4: 30). În măsura în care are loc umblarea „potrivit duhului" (Rom. 8: 4), acesta se dovedeşte în creştin o putere creatoare prin roadele Sale (El. 5: 9), care se deosebesc radical de roadele firii (Gal. 5: 22), aşa încât se poate verifica dacă se umblă în duh sau după fire (2 Cor. 13: 5), ba chiar se poate vedea şi dacă un altul umblă potrivit duhului sau firii (2 Cor. 13: 6; 1 Cor. 2: 4; 1 Ioan 4: 1). Chiar dacă această verificare nu este neapărat sigură întotodeauna, întrucât Dumnezeu singur este cel care cercetează inimile fără să greşească (1 Ţes. 2: 4; 1 Cor. 4: 4), ea ne este oferită, atât ca cercetare de sine (Gal. 6: 4; 2 Cor. 13: 5) cât şi a altora (1 Ţes. 3: 8; 2 Cor. 12: 20). Aşa cum duhul este purtătorul şi producătorul vieţii noi, tot aşa el este şi al noii libertăţi (2 Cor. 3: 18). Există alternanţa: sau trăim sub lege sau trăim în Duh (Gal. 5: 18; Rom. 7: 6). Dacă trăim sub lege, producem roade ale morţii (Rom. 6: 14, 21), dacă trăim în Duh, avem roadă vieţii (Rom. 2: 22). Dacă trăim sub lege, nu suntem liberi, căci legea este o putere înrobitoare (Gal. 4: 1 – 5). Dacă trăim după Duh, suntem liberi (Rom. 8: 21); căci unde este Duhul, este libertate (2 Cor. 3: 17; Rom. 8: 2; Gal. 5: 1). Dar ea este libertatea acelora care sunt legaţi într-o unitate cu Domnul lor (2 Cor. 3: 18). Ea este libertatea ascultării libere a iubirii (Gal. 5: 13; Rom. 6: 22).

Duhul este şi cel care ne eliberează de frică (Rom. 8: 15) şi care aduce în inimi odată cu pacea lui Dumnezeu şi marea bucurie de a fi copii ai lui Dumnezeu (Gal. 5: 22; Rom. 8: 21). Duhul este legătura nemijlocită cu Dumnezeu însuşi (1 Cor. 2: 10; 6: 17). Ce este cuprins în Duh, este smuls morţii şi păcatului (Rom. 8: 2). De aceea „locuirea în noi" a Duhului Sfânt este începutul vieţii veşnice chiar din această viaţă pământească (Fii. 1: 21; Rom. 8: 10). Dumnezeu şi Duhul, Iisus Hristos şi Duhul, formează o unitate cu trei feţe (2 Cor. 13: 13). Taina Dumnezeului unic şi întreit nu este dezvoltată cu alte amănunte de apostolul Pavel, în tot Noul Testament, ci numai atinsă (1 Cor. 12: 4 – 6). Despre diferitele daruri ale Duhului nu este locul să se vorbească aici. Tot ce apare nou în viaţa creştinului şi a bisericii, este un dar al

Duhului (comp. 1 Cor. 12 – 14), chiar şi acele lucruri pe care noi nu le înţelegem deocamdată sau nu le putem aprecia calitativ precum apostolul Pavel (1 Cor. 14: 5). Apoi el face deosebire între ce zideşte biserica şi ce ţine mai mult de viaţa tainică a fiecăruia (1 Cor. 14: 4), ex-primându-se fără echivoc că cel mai important dar al Duhului este iubirea – iubirea care nu caută ce este al său (1 Cor. 12: 31).

NEPRIHĂNIREA LUI DUMNEZEU

Biblia înţelege prin „neprihănire" ceva mult mai mult decât limbajul nostru uzual determinat prin drept. Ne apropiem mai mult de ideile biblice, dacă spunem: a fi drept. Străduinţa iudeului evlavios este tocmai aceasta, de a fi drept. Dar aceasta înseamnă mai întâi de toate a fi aşa încât la judecată Dumnezeu să te recunoască drept. Iudeul cucernic căuta să dobândească această stare de îndreptăţire prin „lucrarea legii", dar pentru omul de azi „a fi drept", înseamnă mai puţin judecata lui Dumnezeu cât aprecierea oamenilor sau chiar a conştiinţei proprii. Apostolul Pavel arată însă că, acest lucru nu se poate spune despre niciun om. Nefiind nimeni în stare să-şi obţină propria îndreptăţire (Rom 3: 10). Fiecare om este un păcătos (Rom. 3: 23). Aceasta nu înseamnă că el face numai rău, ci doar că răul, deoarece omul se împotriveşte lui Dumnezeu, este prezent în orice faptă (Rom. 3 – 3). De aceea dreptatea proprie este o amăgire (Gal. 2: 16).

Însă apostolul Pavel cunoaşte o dreptate, a lui Dumnezeu (Rom. 1: 17; 3: 21). El nu înţelege prin ea, ceea ce înţeleg în general oamenii, faptul că Dumnezeu judecă în mod „nepărtinitor", în mod egal, „fără a ţine seama de persoană"; ci în spiritul Vechiului Testament, el are în vedere voinţa de stăpânire a lui Dumnezeu. Dumnezeu este drept, întrucât El îşi impune voinţa, fie prin judecată, fie prin har (Rom. 3: 25). Drept fiind, Dumnezeu este Cel ce acţionează conform cu principiile de drept, cel ce face ca să fie drept – fie el un om sau un popor, o relaţie sau o stare (2 Cor. 5: 21; El. 4: 24). Astfel putem înţelege folosirea deosebită a expresiei de „neprihănire a lui Dumnezeu" în epistola către Romani. Prin „lege" şi „lucrarea legii" nu este exprimată plenar voinţa lui Dumnezeu. Ceea ce înseamnă că oamenii nu ajung prin aceasta la îndreptăţire. Legea priveşte păcatul, prin urmare nu opoziţia faţă de voinţa lui Dumnezeu (Rom. 3: 20). Aici intervine Dumnezeu însuşi. Trimiţând pe Fiul Său, care face voia Sa (Rom. 5: 18) şi iar prin moartea Sa uneşte din nou pe oameni cu

Dumnezeu, „îi împacă" (Col. 1: 20). Dumnezeu înlătură păcatul deoarece şterge vina prin jertfa ispăşitoare a Fiului Său (Rom. 3: 25; Col. 2: 14) şi prin iertare se face pacea cu El (El. 2: 12, 14). Dumnezeu şterge vina (Col. 2: 14) şi stabileşte astfel o nouă relaţie între El şi oameni, relaţia de copii ai lui Dumnezeu (Col. 4: 5). El decretează că oamenii sunt „drepţi", îndată ce cred. Prin faptul că omul acceptă această nouă relaţie stabilită de Dumnezeu, această dreptate dăruită, el o şi are, el este un neprihănit (Rom. 3: 26; Gal. 3: 24). Prin credinţă el este acum un neprihănit, aşa cum este drept pentru Dumnezeu, un om în care se realizează voinţa lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu vrea numai un lucru: ca oamenii să se ştie cu totul dependenţi de El, să trăiască prin ceea ce le dăruieşte El (Rom 10: 10). Când aceasta are loc, respectiv oamenii primesc în dar dreptatea de către Dumnezeu, atunci ei sunt drepţi, atunci au „neprihănirea lui Dumnezeu" (Rom. 3: 21; 10: 3). De aceea apostolul Pavel poate vorbi alternativ de neprihănirea lui Dumnezeu şi neprihănirea credinţei (Rom. 4: 13; 3: 21). Este acelaşi lucru văzut din două părţi. Neprihănirea lui Dumnezeu înseamnă: a fi drept se datorează numai lui Dumnezeu. El realizează o nouă relaţie între El şi oameni, el declară pe oameni drepţi faţă de El. Neprihănirea credinţei înseamnă: această neprihănire este a noastră prin credinţă, care este calea de a ajunge la neprihănire, prin acest dar care se acceptă din partea lui Dumnezeu.

LEGEA ŞI LUCRAREA LEGII

Lupta împotriva „lucrărilor legii" este o temă principală din epistola către Romani. „Lege şi Evanghelie" sau „lege şi credinţă"; au „lege şi făgăduinţă", în sensul lor adevărat, înseamnă după Luther, lucrul cel mai important în întreagă cunoaşterea creştină. Ce se înţelege prin aceasta?

Legea este mai întâi de toate o cerinţă a lui Dumnezeu făcută cunoscută oamenilor. Prin aceasta legea este sfântă, divină, bună (Rom 7: 12 – 14). Ea vine de la Dumnezeu (Rom. 7: 25). Apostolul Pavel are în vedere tot ce este scris în cărţile legii din Vechiul Testament, dar şi porunca iubirii ca sumă sau sens a tuturor legilor (Rom. 13: 10). El consideră faptul că şi Neamurile cunosc ceva din lege (Rom. 2: 15) şi chiar fac fapte ale legii (Rom.

2: 14). Căci ele ştiu de ceva care trebuie sau nu trebuie făcut (Rom. 1: 32).

Atunci ce nu este în ordine cu legea, aşa încât apostolul Pavel trebuie să lupte ca împotriva unui duşman al lui Dumnezeu, ba chiar duşmanul cel mai periculos dintre toţi?

De fapt, apostolul Pavel nu luptă niciodată împotriva legii, ci împotriva faptului că omul trăieşte sub lege (Gal. 3: 12, 21). Legea crează omului iluzia că ar putea fi de sine stătător în raport cu Dumnezeu. Lucrarea legii este lucrare proprie; omul care face lucrarea legii, crede că se poate lăuda în faţa lui Dumnezeu, el crede să poată obţine prin aceasta o pricină de lauda şi răsplata lui Dumnezeu (Rom. 3: 27; 1 Cor. 1: 29). El se crede în stare să facă binele prin putere proprie şi prin urmare să fie bun. Legea are pentru om, aşa cum este el, adică păcătos, urmarea nedorită a întemeierii pe faptele proprii şi conduce la iluzia că prin efortul său moral sau religios ar putea să devină plăcut lui Dumnezeu (Rom. 9: 31; Gal. 3: 10). Deşi apostolul Pavel nu contestă nicidecum omului înde plinirea unor porunci, adică unele părţi din lege (Fii. 3: 6). Dimpotrivă, el recunoaşte deschis acest lucru (Rom. 2: 14); dar nu fără a adăuga: cine se aşază o dată pe terenul legii, cine stă faţă de Dumnezeu în relaţie de lege, acela trebuie să împlinească toată legea (Gal. 5: 3; 3: 10). Aici nu există plată în rate sau parţială. Porunca lui Dumnezeu trebuie să fie îndeplinită în întregime, fiecare neascultare faţă de legea lui Dumnezeu este condamnabilă, distrugătoare în consecinţele ei (Gal. 3: 10). Ea face pe om un vinovat care merită moartea. De aceea legea pricinuieşte mânie (Rom. 4: 15), adică ea pune pe fiecare sub sentinţa de condamnare a lui Dumnezeu (Rom. 3: 8; 2 Cor. 3: 9). De aceea ea nu este o cale de mântuire, ci dimpotrivă de nimicire. În Iisus Hristos Dumnezeu deschide o cu totul altă cale, calea harului sau a credinţei (Rom. 3: 21). Înţelegem deci că această cale a legii nu a fost indicată de Dumnezeu de la bun început. Legea a intervenit între timp (Rom. 5: 20; Gal. 3: 19); legea este, putem spune, voinţa lui Dumnezeu, aşa cum o înţelege omul păcătos (Gal. 3: 19). Credinţa reprezintă voinţa lui Dumnezeu cu totul altfel. Înseamnă o înţelegere insuficientă a lui Dumnezeu, faptul că omul se crede pe sine în stare să devină drept; el nu ştie că adevărata, singura reală neprihănire este cea dăruită de Dumnezeu. Omul legii este omul „seif made" religios sau moral, omul prin „forţă proprie"; această conştiinţă de sine, această semeţire, îl separă mai mult decât orice de Dumnezeu, căci îl face independent de

El (Rom. 10: 3). Omul legii nu înţelege, că voind să fie el însuşi bun, tăgăduieşte tocmai singurul lucru care este bun: dependenţa de Dumnezeu. Aşa că, putem spune pe de altă parte: tot ce face pe om independent faţă de Dumnezeu, tot ce-i dă conştiinţa propriei puteri şi propriei valori, ca independent de Dumnezeu – toate acestea sunt lege, în sens de lucrare a legii. Legalitatea înseamnă bazarea pe sine a omului în faţa lui Dumnezeu. Neprihănirea legii este neprihănire de la sine şi duce de aceea, cu necesitate, la lauda de sine; lauda de sine în faţa lui Dumnezeu este dovadă a lipsei totale de înţelepciune şi a orbirii (1 Cor.

4: 7; 1: 29).

Dar apostolul Pavel nu apreciază legea numai negativ. Ea are însemnătate în planul lui Dumnezeu din două puncte de vedere. În primul rând ea are un rol protector (Gal. 3: 23). Ea fereşte omul de decăderea extremă pe plan moral şi religios. Ea îl menţine relativ în apropierea lui Dumnezeu, îndeplinind astfel o sarcină preliminară şi pregătitoare în vederea mesajului lui Hristos. Ea este îndrumătorul spre Hristos (Gal. 3: 24). Şi în al doilea rând: prin lege vine cunoaşterea păcatului (Rom. 3: 20). Deoarece ne impune voia sfântă a lui Dumnezeu, ea poate – dacă aşa vrea Dumnezeu – face ca ochii să ni se deschidă asupra păcatelor noastre, să recunoaştem vina noastră de necompensat, vinovăţia noastră de neînlăturat faţă de Dumnezeu, şi să înţelegem că pe această cale nu putem merge (Rom. 7: 7; Gal. 3: 10).

Dar pentru cel care trăieşte prin credinţă, în har, în Hristos, în Duhul Sfânt, legea este anihilată (Gal. 4: 4). El stă faţă de Dumnezeu în alt raport (Gal. 5: 18). Voia lui Dumnezeu îi este acum scrisă în inimă, deoarece iubirea îl îndeamnă să facă voia lui Dumnezeu (2 Cor. 5: 14). Voia lui Dumnezeu nu-i mai apare ca ceva străin, ci credinciosul, ca unul care este împăcat cu Dumnezeu, este unit cu El, nemaiavând nevoie de lege, pentru că Duhul lui Dumnezeu a devenit în el Cel care îi arată voia lui Dumnezeu (Rom. 8: 14). În timp ce legea nu era în stare să conducă şi la împlinirea poruncii divine pe omul căruia îi punea în faţă voinţa lui Dumnezeu (Rom. 8: 3), Duhul lui Dumnezeu este însuşi forţa binelui şi voinţa de bine, care duce la faptă (Rom. 8: 4; Gal. 5: 6).

CREDINŢA

Când renumitul reformator Martin Luther a tradus din limba greacă cuvântul „pistis" – „credinţă", el mai avea încă în limba germană

ceva din sensul pe care îl are cuvântul grec în Noul Testament. De atunci semnificaţia lui s-a schimbat atât de mult încât aproape nici nu mai poate fi folosit la traducere. Mai trăieşte ceva din vechea semnificaţie în expresia „fidelitate şi credinţă". În Biblie, şi tocmai la apostolul Pavel, întâlnim sensul de fidelitate, încredere, în primul plan. Credinţa este astfel o relaţie de încredere de la persoană la persoană. Cine îl crede pe Dumnezeu sau crede ÎN Dumnezeu (Rom. 4: 35), acela se uneşte cu El prin încredere şi este legat cu toată persoana sa de Dumnezeu. Credinţa, la apostolul Pavel, nu este în primul rând şi mai ales credinţa „în ceva", ci credinţa „în cineva", în Dumnezeu, în Iisus Hristos (Gal.

2: 16; Rom. 3: 22, 26). Credinţa înseamnă încredere, în sensul de a se încredinţa pe sine, cât şi ascultare. Adesea apostolul Pavel întrebuinţează cuvântul ascultare în acelaşi sens (Rom. 15: 18; 6: 17), sau le uneşte într-o nouă expresie „ascultarea credinţei" (Rom. 1: 5). – înainte de toate, credinţa este încrederea şi ascultarea cu care omul întâmpină pe Iisus Hristos, în care Dumnezeu se descopere pe Sine şi se coboară până la oameni (Rom.

3: 25). Credinţa este luarea în primire a harului divin, a iertării şi a împăcării în Iisus Hristos (Gal. 2: 20); Rom. 3: 22). Credinţa se încrede în fidelitatea, îndurarea şi iubirea lui Dumnezeu, pe care El le arată omului păcătos, necredincios, prin Iisus Hristos (El. 2: 2 – 8; Rom. 5: 6). Astfel credinţa are mai puţin de a face cu o învăţătură, cu un articol de credinţă, ea privind pe Dumnezeu însuşi, în revelaţia Sa milostivă de Sine (Gal. 2: 20). Însă această revelaţie a lui Dumnezeu se manifestă prin vestea bună, Evanghelia despre Iisus Hristos (Rom. 1: 16; 1 Ţes. 2: 13). Trebuie să ni se spună cine este Iisus Hristos şi ce vrea Dumnezeu să ne dăruiască în El (Rom. 8: 32). Darul lui Dumnezeu, pe care îl primim prin credinţă, este însuşi Iisus Hristos (Rom. 5: 15); care ajunge la noi prin cuvânt (Rom. 10: 8, 17). De aceea Iisus este numit – nu la apostolul Pavel, ci la apostolul Ioan – şi cuvântul făcut trup. Solia şi obiectul, aceştia sunt una la apostolul Pavel; în solie, în Evanghelie, Dumnezeu ne întinde mâna Sa salvatoare, şi credinţa o apucă în încredere şi ascultare, ca mână a lui Dumnezeu (Rom. 1: 16). Omul are încredere, şi astfel se încredinţează pe sine ascultător voinţei de salvare a lui Dumnezeu, care îl întâmpină în Evanghelie (1 Cor. 1: 21; Gal. 3: 22). Astfel, credinţa este în acelaşi

timp şi credinţă în cuvântul lui Dumnezeu (Rom. 10: 8; Fii. 2: 16); mai puţin o punere de acord cu o învăţătură, conformarea cu un articol de credinţă, prin aceasta credinţa dovedindu-se a fi tocmai faptul de a recunoaşte în solie pe Dumnezeu însuşi, Iisus Hristos însuşi (2 Cor. 5: 19).

Iisus Hristos, la care se referă credinţa, este actul de mântuire a lui Dumnezeu (Rom. 3: 25; Col. 2: 12). Credinţa constă în a lăsa să se întâmple la sine acest act mântuitor (Col. 1: 13 – 14, 21 – 23). Acesta este mai întâi o simplă primire, un „a fi apucat" de Hristos (Fii. 3: 12). Dar credinţa este totodată un act de încredere şi de ascultare, şi astfel iese din pasivitate. Ea este hotărâre pentru Dumnezeu (Fii. 1: 27 – 29), fiind dăruită de Dumnezeu (Rom. 12: 3; Col. 2: 12), dar şi cerută de Dumnezeu (Rom. 18: 31; El. 6: 16). Credinţa este darul lui Dumnezeu şi totuşi răspunsul propriu al omului la cuvântul lui Dumnezeu (Rom. 4: 19; 10: 9). Deşi credinţa este şi un act al omului, ea nu apare ca o „prestaţie" pentru care Dumnezeu i-ar datora omului recunoştinţă sau răsplată. Când se spune că credinţa este „socotită" (Rom. 4: 5), apostolul Pavel vrea tocmai să exprime lucrul tainic, că Dumnezeu îi „socoteşte" omului ceva, ce El însuşi i-a dăruit (Gal. 3: 18). De aceea, relaţia de credinţă se stabileşte atunci când din partea omului încetează orice pretenţie, atunci când totul se întemeiază pe încrederea lui Dumnezeu (Rom. 9: 15; 11: 32). Ce

„Socoteşte" Dumnezeu omului, este chiar darul Său. Aici încetează orice socoteală şi de asemenea orice laudă de sine (Rom. 3: 27).

Credinţa stă în strânsă legătură cu alte două virtuţi: nădejdea şi iubirea (1 Cor. 13: 13).

1) Cu nădejdea: deoarece Dumnezeu dăruieşte omului prin credinţă o nouă perspectivă (Rom. 5: 2), siguranţa mântuirii depline (Rom. 8: 38), candidatura la moştenirea veşnică (Gal. 3: 29). Credinţa priveşte în sus – de la om şi de la toate cele omeneşti, pământeşti, în sus la Domnul din cer (Fii. 3: 20) – şi înainte, întrevăzând realizarea definitivă a stăpânirii lui Dumnezeu în lumea învierii (Col. 3: 4; Fii. 3: 10).

2) Cu iubirea: deoarece credinţa reprezintă faptul de a fi prins de iubirea lui Dumnezeu (El. 3: 17). A crede şi a fi aşezat în iubirea divină este acelaşi lucru (Gal. 2: 20). Prin credinţă este aprinsă în

inimile noastre iubirea, acea iubire care nu caută ale sale (1 Cor. 13: 5; El. 5: 2). Atât de strâns şi necesar sunt unite acestea, încât orice altceva pierde importanţa, rămânând „decât singură credinţa care lucrează prin dragoste" (Gal. 5: 6). De aceea, iubirea este mai mare decât credinţa, înţelegându-se credinţa ca fiind vasul iubirii (1 Cor. 13: 13). Dumnezeu este iubire, nu credinţă (1 Ioan 4: 16). Credinţa este primirea iubirii lui Dumnezeu, care ea însăşi este viaţa, viaţa veşnică.

HARUL

Aproape nici unei noţiuni din Biblie nu i-a mers aşa de rău în dezvoltarea ulterioară a învăţăturii creştine. Harul este, ca aproape toate cuvintele importante din Noul Testament, o noţiune personală, mai exact un cuvânt care desemnează o relaţie personală. Harul este coborârea lui Dumnezeu până la om (Tit 2: 11), care nu este demn de aceasta, dar are nevoie de ea (Rom 4: 25; 2 Cor. 8: 9). Harul este iubirea lui Dumnezeu, dar o iubire nemeritată, dăruită fără motiv (Rom. 3: 24; 9: 12; El. 2: 5), iubire „pentru nimic", „doar pentru că aşa vrea Dumnezeu" (Rom. 9: 15). De aceea, harul stă în cel mai categoric contrast cu „meritul" (Rom. 11: 6) şi cu toate cele prestate sau dobândite de om prin sine însuşi (Gal. 2: 21; El. 2: 8). Harul înseamnă întotdeauna „venire de la Dumnezeu". De aceea în solia lui Pavel ea are de fapt acelaşi înţeles ca şi Iisus Hristos (Rom. 5: 2, 15). El este marele dar, just înţeles, El este marea dăruire a lui Dumnezeu (Rom. 5: 15). Căci Iisus Hristos este desigur o persoană, dar mai întâi de toate este darul lui Dumnezeu (El. 1: 5). Iisus Hristos este mâna dăruitoare a lui Dumnezeu; este cuvântul ce vorbeşte liber al lui Dumnezeu, braţul salvator al lui Dumnezeu; în Iisus Hristos ochiul lui Dumnezeu ne priveşte cu îndurare şi indulgenţă. El este, deci, Harul lui Dumnezeu în persoană (El. 2: 7).

Îndeosebi, privind harul, se are în vedere sentinţa judecătorească a lui Dumnezeu: harul este îndurare, absolvirea de pedeapsa care ni se cuvenea de drept şi care ne-ar fi fi nimicit pentru veşnicie (Rom. 3: 24). Harul este astfel şi cruţarea de nimicirea meritată (Rom. 5: 16). Dar apostolul Pavel nu se opreşte la acest aspect negativ. Harul nu înseamnă doar înlăturarea nimicirii, ci împărţirea regească de daruri la masa de sărbătooare, acordarea bunului suprem, a vieţii veşnice (Rom. 5: 21). Harul, ca şi credinţa, conduce la slava divină (2 Cor. 5: 7; 12: 9).

SFINŢIREA

„Sfânt" este unul din cuvintele de bază ale Bibliei şi, de asemenea, ale vestirii paulinice. Sfinţenia este felul de a fi al lui Dumnezeu (1 Petru 1: 16). Despre altceva decât Dumnezeu, de exemplu despre oameni, biserică, templu şi aşa mai departe, se poate vorbi, amintind despre sfinţenie în măsura în care Dumnezeu stă într-o legătură cu acestea, îndeosebi în măsura în care Dumnezeu le-a pus deoparte pentru slujba Sa. Astfel, la apostolul Pavel, creştinii sunt numiţi aproape întotdeauna „sfinţi", pentru că ei sunt cei aleşi de Dumnezeu (Rom. 1: 6), cei chemaţi a fi părtaşi cu El prin Hristos (1 Cor. 1: 9) şi pentru că astfel, prin Duhul Sfânt ei participă la viaţa lui Dumnezeu, care este sfântă (1 Cor. 3: 17). Sunt sfinţi pentru că prin îndreptăţire au fost scoşi din separarea lor de Dumnezeu (Col. 1: 2) şi introduşi în împărăţia lui Dumnezeu, în comuniunea cu Dumnezeu (1 Cor. 6: 11; El. 1: 26).

Înţelegând acestea în sensul apostolului Pavel, ne reamintim că justificarea pentru el nu este numai o iertare care şterge vina păcatului şi anulează astfel despărţirea de Dumnezeu – deşi în primul rând este aceasta – (Rom. 3: 24), ci că şi îndreptare, faptul de a deveni drept, deoarece o dată considerat drept, Duhul Sfânt devine activ în om, îi transformă viaţa, care era fără Dumnezeu şi duşmană Lui, într-o viaţă conformă lui Dumnezeu şi bine-plăcută Lui (1 Cor. 6: 11). Justificarea conţine în ea şi sfinţirea (El. 5: 26).

Prin urmare, Dumnezeu este cel care sfinţeşte (1 Ţes. 5: 23). El singur are sfinţenia, El singur o poate da, şi El face aceasta, dăruind pe Fiul Său şi Duhul Său şi în El viaţa cea nouă (1 Cor. 1: 30; Rom. 8: 1). Dar această viaţă nouă înseamnă şi o voinţă nouă cu o nouă umblare, un nou fel de a lucra (Rom. 8: 12). De aceea, sfinţirea nu este doar darul lui Dumnezeu, ci reprezintă totodată şi sarcina omului (Rom. 6: 19 – 22). Apostolul

Pavel porunceşte bisericilor sale ca fiecare să se sfinţească (2 Cor. 7: 1; Rom. 12: 1). Această utilizare a cuvântului sfânt îşi are şi ea rădăcinile în gândirea biblică (Leviticul 19: 2). Dumnezeu nu aruncă nimănui viaţa cea nouă, ea trebuie să fie însuşită de fiecare prin activitate proprie. Sfinţirea se realizează prin Dumnezeu, dar ea nu se întâmplă decât dacă omul se pune pe sine în ascultarea credinţei, viaţa sa şi mădularele sale fiind oferite lui Dumnezeu spre sfinţire, aşa cum

bolnavul îşi oferă braţul unui chirurg pentru operaţie (Rom. 12: 1; 6: 13, 19). Sfinţenia are loc, aşadar, prin Duhul lui Dumnezeu (Rom. 15: 16), dar numai prin folosirea voinţei şi gândirii omului (2 Cor. 7: 1; Rom. 6: 19). Sfinţenia trebuie să aibă de-a face cu omul în întregime (1 Ţes. 5: 23) şi astfel să facă pe om „ireproşabil" sau fără prihană în vederea lucrurilor din urmă (El. 1: 4; 2: 21; 5: 27). Omul este sfinţit în sens deplin prin faptul că Duhul Sfânt acţionează în el, când este dislocată firea din legea ei, când omul nu mai acţionează, gândeşte, simte şi voieşte din natura sa veche, ci toate acestea sunt călăuzite de Duhul lui Dumnezeu (Fii. 4: 8).

De aceea, apostolului Pavel dogma desăvârşirii (Perfecţionismul) îi este tot atât de străină ca şi opusul ei. El ştie că acest proces de sfinţire nu este încă încheiat (Fii. 3: 13); dar accentuează totodată că acest proces este în plină desfăşurare şi merge spre desăvârşirea lui (Col. 1: 28; 2 Ţes. 1: 3; Col. 1: 10). Viaţa cea nouă este, desigur, ascunsă cu Hristos (Col. 3: 3), pentru că ea este o viaţă prin credinţă şi nu prin vedere (2 Cor. 5: 7), pentru că Hristos este prezent numai prin Cuvântul şi Duhul Său, şi nu vizibil. Dar această viaţă nouă trebuie, în mod necesar, să se manifeste printr-un nou fel de umblare (Rom 8: 1), în roade ale Duhului (Gal. 5: 22; El. 5: 9), în lucruri ale iubirii (1 Ţes. 4: 9), prin servicii aduse bisericii şi credincioşilor (Gal. 5: 13), într-o gândire, simţire şi voinţă nouă (Fii. 4: 8), într-o nouă vorbire (Col. 4: 6) şi într-un nou fel de a trăi împreună (El. 5 şi 6). Roadele Duhului nu sunt invizibile, aceasta nu numai că nu o spune apsotolul Pavel, ci spune tocmai contrarul şi o repetă mereu (Rom. 1: 8; 1 Cor. 5: 11; Col. 1: 6; 2 Cor. 7: 4; 2 Cor. 8: 7; 6: 4).

Viaţa cea nouă îşi are rădăcina în cele nevăzute, în cele de „dincolo", în credinţa în Iisus Hristos. Dar ea însăşi nu este „dincolo" şi invizibilă, ci prezentă, vie, creatoare şi evidenţă a Duhului (1 Cor. 15: 10; 12: 7). Desăvârşirea vieţii celei noi se află în viitor, în venirea lui Hristos cu putere. Dar începutul şi dezvoltarea puternică a noului are loc acum şi aici (Rom. 6: 22) în om, în biserică (El. 4: 15) şi de aceea şi la vedere. Ca urmare, fiecare credincios, precum şi comunitatea ca întreg, trebuie să se cerceteze dacă în ei este viaţa din Hristos şi în Hristos (2 Cor. 13: 5; Gal. 6: 4). Deoarece ascultarea credinţei este orientarea întregului om către Dumnezeu, către Iisus Hristos, trebuie să se deosebească o credinţă a inimii de credinţă ca idee pur şi simplu

(Rom. 10: 10), amintindu-ne că şi cercetarea de sine ţine de ascultarea credinţei şi deci de sfinţire (1 Cor. 11: 28).

IISUS HRISTOS

Iisus, Hristosul, nu este un conţinut al propovăduirii paulinice alături de altele, ci este unicul şi totul (1 Cor. 2: 2). Întrebarea auzită adesea, dacă prin aceasta nu cumva Dumnezeu este împins pe planul al doilea, se bazează pe o neînţelegere. Bineînţeles că în credinţă interesează unmai Dumnezeu singur şi „neprihănirea" lui Dumnezeu (Rom. 1: 17). Dar acest Dumnezeu, Creatorul tuturor lucrurilor, Domnul şi dătătorul de viaţă, Cel Sfânt şi Cel milostiv, Cel ce guvernează şi Cel care mântuieşte, abia în Iisus Hristos ne este aproape şi îl putem cunoaşte cu adevărat (Col. 1: 26; El. 3: 1). De fapt, apostolul Pavel spune că Dumnezeu se face cunoscut şi în lucrările sale (Rom. 1: 19) şi că de aceea L-au putut „cunoaşte" (Rom. 1: 21, 28); şi cei care nu ştiu nimic despre Iisus Hristos privind fiinţa lui istorică, cuvântul lui Dumnezeu devenit om, Cel Răstignit şi înviat. Apostolul Pavel consideră important să spună acestea, deoarece ele arată răspunderea oamenilor pentru păcatelor lor. Tocmai pentru că toţi ştiu ceva despre Dumnezeu, sunt de „nedezvinovăţit" în lipsa lor de Dumnezeu (Rom. 1: 20). Iată însemnătatea acestei cunoaşteri a lui Dumnezeu; deşi faţă de puterea păcatului ea se dovedeşte neputincioasă. Ea însăşi este atrasă în păcat şi conduce la idolatrie (Rom 1: 25).

Şi legea este un fel de revelaţie a lui Dumnezeu, şi nu numai cea mozaică, ci şi aceea care este scrisă în inima tuturor oamenilor (Rom. 2: 15). Toţi oamenii ştiu ceva despre voinţa lui Dumnezeu (Rom. 1: 32). Dar această cunoaştere din lege nu este una creatoare de viaţă, aducătoare de mântuire. Legea produce mânie (Rom. 4: 15). Omul care cunoaşte pe Dumnezeu numai prin lege, nu îl cunoaşte cu adevărat şi nu este cu adevărat unit cu El. Legea dezvăluie, odată cu păcatul, separarea de Dumnezeu, ea face ca măsura păcatului să fie plină (Rom. 7:

13). Nici prin natură şi nici prin lege Dumnezeu într-adevăr nu poate fi cunoscut deplin, aşa încât această cunoaştere să conducă la o viaţă cu Dumnezeu şi prin aceasta la mântuire. Ce este Dumnezeu într-adevăr, ce vrea El de la noi şi cu noi, care este atitudinea Sa faţă de noi şi planul Său cu noi, le ştim doar prin revelaţia „alături de lege",

prin Iisus Hristos (Rom. 3: 21; Gal. 4: 4; El. 2: 6 – 9). Este de remarcat ce puţin spune apostolul Pavel tocmai în epistola către Romani, cine este Iisus Hristos. Este evident că apostolul ţine mai mult să arate ce face Dumnezeu în Iisus Hristos (Rom 3: 24; El. 2: 10). Se poate spune că Iisus Hristos este lucrarea lui Dumnezeu, cuvântul lui Dumnezeu, descoperirea lui Dumnezeu, apropierea lui Dumnezeu, legătura lui Dumnezeu cu oamenii (Fii. 2: 5; 1: 11; 1 Ţes. 1: 10). Iisus Hristos este – nu numai oferă – neprihănirea lui Dumnezeu, ca şi „neprihănirea noastră" (1 Cor. 1: 30; 2 Cor. 5: 21). Aceasta este pentru noi o indicaţie că pe Iisus Hristos trebuie să-L înţelegem din activitatea lui Dumnezeu, ca lucrarea de mântuire al lui Dumnezeu (Col. 1: 13). La întrebarea: Ce sau cine este deci Iisus Hristos? epistola către Romani, precum şi celelalte scrisori ale lui Pavel, ne dau un răspuns neîndestulător. El este în primul rând „Fiul" lui Dumnezeu (Rom. 1: 3). El a venit din existenţa lui Dumnezeu în existenţa pământească (Fii. 2: 5), este taina descoperită a lui Dumnezeu (Col. 1: 26; El. 1: 9; Col. 2: 2), voinţa descoperită a lui Dumnezeu – voinţă de creator şi voinţă de mântuitor – (Col. 1: 15), El este Cel în care însuşi Dumnezeu este prezent şi acţionează (2 Cor. 5: 19), chipul originar al lui Dumnezeu şi prototipul omului, care vine la făptura căzută a omului şi o readuce din nou la origine (Rom. 8: 29; Col. 1: 15; 3: 10; El. 4: 24). El este Cel în care Dumnezeu îşi face cunoscute personal fiinţa Sa şi voinţa Sa (Col. 1: 18) şi astfel pe omul, care este prizonier în lege şi în păcat, îl eliberează (Rom. 5: 18) şi îl creează din nou (2 Cor. 5: 17; El. 2: 15). El este Dumnezeu care ne întâlneşte personal în istoria omenirii, ne împacă şi ne mântuieşte (Col. 1: 27). Nu alături de Dumnezeu, ci Dumnezeu însuşi venind la noi. El este Dumnezeu, aşa cum ni se descopere nouă, după natura sa ascunsă, interioară, şi de aceea, mâna lui Dumnezeu, cu care El ne apucă şi ne trage la El (Gal. 1: 6; Fii. 3: 12). Apostolul Pavel nu vede niciun pas alături al lui Dumnezeu şi al lui Hristos, cu care ar trebui să ne batem capul, ci mai degrabă un „unul după altul" în mişcarea din veşnicie în jos către noi şi de la noi în sus spre veşnicie (Fii. 2: 5; 3: 14). Ca urmare, vom căuta zadarnic la Pavel declaraţii cu privire la felul cum stau Dumnezeu şi Iisus Hristos unul faţă de altul. În Iisus avem de a face cu Dumnezeu – aceasta trebuie să ne fie destul –, cu Dumnezeul care se îndură de noi şi care de la Sine stabileşte un nou început al vieţii noastre, anume începutul vieţii veşnice.

Acest Iisus Hristos ne este oferit prin credinţă, prin Duhul Sfânt, nu unul aparţinând trecutului, „istoric”, ci actualmente viu (2 Cor. 13: 3; El. 3: 17; Gal. 2: 20). Chiar moartea şi învierea Sa, sunt pentru noi prin credinţă un prezent viu – nu aşa cum printr-o prezentare istorică vie ne devine „actual” un om din trecut, ci Iisus Hristos ne este real şi eficace prezent, aşa cum Dumnezeu ne este prezent (El. 2: 3; Rom. 6: 11). De aceea, apostolul Pavel poate face cele două afirmaţii: Noi suntem prin credinţă în Hristos (de exemplu Rom. 6: 23) şi Hristos este în noi (Gal. 2: 20; Col. 1: 27). Când un om ajunge la credinţa în Evanghelia despre împăcarea prin cruce, atunci chiar în mijlocul acestei vieţi trecătoare este ridicată despărţirea vremurilor şi învinsă separaţia dintre cerescul „acolo” şi pământescul „aici” (Fii. 3: 20), cu toate că noi, atâta timp cât suntem în acest trup, suferim din cauza acestei despărţiri (2 Cor. 2: 5 – 6). Hristos este capul actual viu, conducător şi însufleţitor al Bisericii (El. 4: 15) şi biserica este trupul Său, ale cărui numeroase mădulare sunt una în El şi prin El (Rom. 12: 4; 1 Cor. 12: 12 – 27). Acest Hristos atât de actual, în care noi suntem prin credinţă, este viaţa cea nouă (El. 2: 5; Rom. 8: 2; 6: 11). Nu este o exaltare şi niciun mod poetic de a vorbi, când apostolul Pavel spune că Iisus Hristos este viaţa lui (Fii. 1: 21). Acest lucru este înţeles ad literam.

După cum omul natural respiră aerul şi trăieşte din acesta, tot aşa „respiră” şi Creştinul pe Iisus Hristos şi trăieşte din El şi în El prin credinţă. Credinţa este legătura vie cu Hristosul cel viu (Col. 3: 4).

Dar această legătură este încă nedesăvârşită din cauza despărţirii pe care o face „firea păcătoasă”, pe care o au încă de purtat şi credincioşii. De aceea, venirea lui Dumnezeu nu s-a terminat încă (Rom. 8: 23). Aşteptăm o venire a lui Iisus Hristos care va ridica şi această despărţire (Fii. 3: 21). Despre aceasta, apostolul Pavel vorbeşte uneori cu expresii foarte intuitive (1 Ţes. 4: 14; 1 Cor. 15: 23, 51). Dar el ştie bine că reprezentările noastre nu pot fi decât simple referinţe la realitatea de bază (1 Cor. 13: 12). Noi ştim doar că Cel care a început lucrarea, Acela o va şi termina (Fii. 1: 6). Cel care ne-a împăcat, acela ne va şi mântui pe deplin (Rom. 8: 11). Cel care a venit la noi în forma de rob a firii păcătoase (Rom. 8: 3), acela va veni o dată în slava fiinţei cereşti (Fii. 3: 20) şi va schimba în vedere credinţa noastră (Col. 3: 4; 1 Cor. 13: 12). Această zi a Domnului Iisus Hristos este ţelul spre care

apostolul Pavel îndreaptă totul (1 Cor. 1: 8). Aceasta este ce vrea propriu-zis Dumnezeu (El. 4: 30), scopul Său pentru omenire şi lume, în vederea căruia sunt concepute toate (El. 1: 10; Col. 1: 20, 28). Şi numai din aceasta se poate înţelege despre ce este vorba în credinţă şi ascultare (1 Ţes. 1: 9). Trebuie să alergăm spre acest ţel (Fii. 3: 14; 1 Cor. 9: 24), tot aşa cum, pe de altă parte, el vine spre noi (1 Ţes. 5: 1). Trebuie să ne pregătim pentru ziua Domnului Iisus Hristos şi – cum se spune mereu – să devenim fără prihană (1 Cor. 1: 8; Fii. 1: 10). Orientarea spre acest ţel este forţa motrice a vieţii creştine (Col. 3: 4).

BISERICA, COMUNITATE

În nicio scrisoare a apostolului nu se vorbeşte aşa de puţin despre comunitate în mod expres, ca în epistola către Romani. Asta poate fi posibil, deoarece pentru Pavel „comunitatea" sau „biserica" nu este obiect al credinţei, ci subiect al ei. Biserica, comunitatea – sunt credincioşii înşişi (vezi începuturile şi încheierile epistolelor). Despre o altă „biserică" apostolul Pavel pare să nu ştie nimic, nici în această epistolă, nici în altele. El nu cunoaşte noţiunea de biserică ca „instituţie", ca ordine întocmită etc. Biserica este trupul lui Hristos (Rom. 12: 5), ale cărui mădulare sunt credincioşii, a cărui unitate şi coeziune (El. 4: 4) este însuşi Hristos, Domnul (1 Cor. 10: 16; 12: 27). Biserica este o noţiune cu totul personală, ea înseamnă numai persoane.

Desigur că biserica este mai mult decât o „sumă" a credincioşilor; ea este o unitate tainică, aşa cum se exprimă prin metafora trupului, el însuşi nu doar o însumare, ci o unitate organică a părţilor sale diferite. Biserica este o unitate, pentru că este în Hristos. Iisus Hristos este unitatea, care asigură legătura între membrii bisericii (El. 4: 15 – 16). De asemenea se poate spune: Duhul Sfânt este unitatea ce leagă (1 Cor. 12: 4; El. 4: 4); sau: iubirea este ceea ce leagă (El. 4: 15). Întotdeauna, ceea ce uneşte este ceva personal, nu obiectiv, precum un drept bisericesc, o ordine a funcţiilor şi altele asemănătoare. Biserica sau comunitatea are slujitori (1 Cor. 14: 12); ea are nevoie de anumite orânduiri. Dar ea nu este acestea. Rămâne pentru totdeauna comunitatea credincioşilor, unită prin Domnul ei.

Biserica nu trebuie să fie înţeleasă, pornind de la vestirea cuvântului sau de la sacramente. Desigur, biserica nu ia naştere altfel decât prin vestirea cuvântului (1 Cor. 3: 6; 4: 15) şi ea nu rămâne în

viaţă decât prin botez (El. 4: 5) şi cina Domnului (1 Cor. 10: 16; 11: 20). Dar o determinare a fiinţei bisericii, aşa cum s-a obişnuit începând de la reformă, că biserica ar fi pretutindeni unde este vestit în mod just Cuvântul lui Dumnezeu sacramentele administrate în mod just, este ceva străin pentru apostolul Pavel, misionarul neamurilor. El ştie că există şi predici care n-au găsit credinţă şi care, aşadar, n-au creat nicio biserică (Fapt. Ap. 18: 6; 17: 18, 32). Şi mai departe de el este gândul de a determina fiinţa bisericii prin „slujba de propovăduire". De fapt el nu lasă nici

O îndoială că biserica se naşte şi rămâne numai prin slujba de propovăduire a Evangheliei (1 Cor. 3: 10), că pentru biserică acest serviciu este o necesitate de viaţă necondiţionată (Rom. 1: 14; 2 Cor. 5: 18), precum şi manifestare necesară a vieţii (1 Cor. 9: 16); dar niciodată el nu determină biserica pornind de la acestea.

Biserica este adevăratul Israel (Rom. 11: 5), adică poporul ales al lui Dumnezeu (Rom. 9: 25), născut, crescut şi menţinându-se prin chemarea la mântuire, oriunde aceasta este acceptată în ascultarea credinţei (Rom. 1: 5; 15: 18). Biserica este de aceea, totodată comunitatea „mesianică" în sens dublu: că ea aşteaptă pe Hristosul care vine (1 Ţes. 1: 10) şi slava Sa (Fii. 3: 20) şi că ea, ca trup al acestui cap, aparţine deja lui Hristos şi lumii Sale noi (Col. 2: 19). Ea este comunitatea Sfinţilor (El.

1: 15; 2: 19), adică a celor chemaţi afară din lume de Dumnezeu (Rom. 9: 24; 1 Cor. 1: 2) şi puşi deoparte (2 Cor. 6: 17) şi a celor reînnoiţi prin Duhul Sfânt (El. 4: 23) şi uniţi prin el (1 Cor. 12: 13), a căror apartenenţă la Hristos şi la noua lume (El. 2: 6) se dovedeşte printr-o nouă umblare (Rom 6: 4) şi prin faptul că se lasă sfinţiţi şi devin sfinţi în vederea zilei lui Iisus Hristos. De aceea, biserica sau comunitatea este opusă restului lumii (Rom. 12: 2), chiar dacă acum trăieşte încă în această lume şi prin „fire" are parte de ea (1 Cor. 5: 10).

Primul semn şi totodată condiţie pentru existenţa bisericii este adunarea pentru slujba divină, despre care apostolul Pavel ne dă un tablou minunat în epistola întâia către Corinteni (cap. 12 şi 14). În această adunare fiecare dă şi fiecare primeşte; deşi totul trebuie să se petreacă

„În ordine", nu există nicio regulă fixă. În comunitate sunt necesare unele lucrări (1 Cor. 12: 7 şi 28) – nu este imposibil să se

redea noţiunea paulinică de „slujbă" prin cea de „serviciu", luată din domeniul dreptului de stat – care, parte sunt încredinţate anumitor persoane, parte sunt preluate liber şi exercitate potrivit darurilor pe care le dă Duhul (Rom. 12: 6). Apostolul nu cunoaşte deosebirea între om spiritual şi laic. Fiecare credincios este un om duhovnicesc (Rom. 8: 5) şi ca mădular are răspunderea şi sarcina sa pentru întreg trupul duhovnicesc (1 Cor. 14: 12). Unii credincioşi, primind sarcini deosebite ies în evidenţă faţă de restul comunităţii, precum apostolii şi profeţii; şi totuşi apostolul se consideră pe sine, cu toată autoritatea dată lui de Dumnezeu şi pe care o valorifică, pe acelaşi teren cu fiecare credincios (2 Cor. 1: 24). Cuvântul său nu are valoare pentru că este al său, ci pentru că, şi în măsura în care, i-a fost dat de Dumnezeu prin Duhul Sfânt (Gal. 2: 7; 1 Cor. 7: 40). Apostolul Pavel cere bisericilor să verifice învăţătura şi dispoziţiile lui cu această unitate de măsură (2 Cor. 1: 12; 4: 2; 5: 11). Nu se poate găsi nicăieri vreo urmă, că un slujitor al bisericii doar în virtutea faptului că a fost chemat la o slujbă specială, ar putea să exercite o autoritate spirituală, care să nu fie verificată mereu în ce priveşte autenticitatea ei spirituală (1 Cor. 16: 10; Rom. 16: 14).

Sarcina bisericii este de a trăi viaţa cea nouă pe care o are în Iisus Hristos şi în Duhul Sfânt, de a menţine vie solia despre El şi de a o răspândi în toată lumea (Marcu 16: 15; 1 Ţes. 1: 7). Comuniunea credinciosilot nu este doar admisă prin credinţă, ci totodată experimentată în multe feluri (1 Ţes. 5: 11). Ea trebuie să fie dovedită în schimbul reciproc de daruri duhovniceşti (Rom. 1: 11), în îndemnuri reciproce (Rom. 15: 14), în participarea comună la serviciul divin (1 Cor. 14: 26) şi la masa Domnului (1 Cor. 10: 17; 11: 33) şi în iubirea activă a fraţilor între ei (Col. 1: 4). Ea este trăită şi de la comunitate la comunitate (2 Cor. 8: 14) prin vizite (2 Cor. 8: 24) şi scrisori (Fii. 4: 1), prin salutări şi ajutor reciproc

(vezi sfârşitul epistolei). Astfel apare ca o realitate nu numai relaţia în cadrul unei comunităţi, ci legătura trupului lui Hristos în întreaga lume (Rom. 15: 24 – 33), fapt care se naşte şi există prin credinţă, cu urmări palpabile şi aducător de bucurie şi mulţumire (2 Cor. 3: 2), ca şi credinţa, nădejdea şi iubirea (1 Ţes. 1: 3). Despre o biserică nevăzută apostolul Pavel ştie numai în măsura sentinţei cu privire la cine va fi recunoscut ca mădular viu al trupului la judecate

din urmă a lui Dumnezeu, însă aceasta aparţine numai lui Dumnezeu (1 Cor. 3: 13). Această rezervă nu-l împiedică pe apostolul Pavel ca apartenenţa la Hristos a fiecărui credincios în parte şi a comunităţilor, să o considere ca obiect al credinţei (1 Ţes. 1: 3; 2 Cor. 1: 24; 8: 7) şi de aici să tragă concluzia că cei care nu se confirmă prin această măsură, prin credinţă, trebuie să fie scoşi afară din comunitate (1 Cor. 5: 4 şi 11). Că în mod normal comunitatea ar consta din credincioşi şi necredincioşi, nu aflăm de la apostolul Pavel, deşi pe de altă parte recunoaşte că hotărârea propriu-zisă privind apartenenţa sau neapartenenţa aparţine singur lui Dumnezeu (1 Cor. 4: 4). Disciplina bisericii este mijlocul prin care comunitatea se menţine curată de elemente care vădit nu ţiu de ea (1 Cor. 5: 6). Ţelul sfinţirii este de a se păstra fără prihană pentru ziua lui Iisus Hristos; dar desăvârşirea nu a atins-o nimeni, nici chiar apostolul (comp. „Sfinţire").

IUBIREA

Chiar dacă nu ar exista capitolul treisprezece din prima epistolă către Corinteni, noi tot am şti că pentru apostolul Pavel iubirea, precum harul şi credinţa, este centrul gândirii sale. Mai întâi iubirea lui Dumnezeu; Apostolul Pavel nu vorbeşte prea mult despre ea (Rom. 5: 5, 8; 8: 35), deoarece preferă să folosească, de obicei, o noţiune mai precisă: îndurare (Rom. 12: 1; 2 Cor. 1: 3) sau har. Iubirea are mai multe sensuri. Pentru Pavel ea are alt sens decât în gândirea filosofică a grecilor sau în majoritatea religiilor, care vorbesc despre iubirea divină; şi anume ceea ce se dăruieşte pe sine fără motiv aparent, care iubeşte „pentru nimic" (Rom. 5: 8). Prin urmare iubire care nu iubeşte pentru că găseşte ceva valoros, demn de a fi iubit, ci iubeşte tocmai ce este nedemn şi lipsit de valoare, conferind valoare şi demnitate a ceea ce iubeşte (El. 1: 5). Iubirea divină se coboară, se dăruieşte (Rom. 8: 22) şi aceasta nu pentru a găsi iubire reciprocă, adică pentru a primi ceva în schimb, ci fără condiţii prealabile (Rom. 9: 11 – 15).

Iată motivul pentru care apostolul Pavel consideră necesar din partea omului în primul rând credinţa, nu iubirea de Dumnezeu. Credinţa este de fapt primirea iubirii lui Dumnezeu care se dăruieşte fără motiv (Rom. 3: 22; El. 2: 8) şi anume primirea iubirii divine necondiţionate. Situaţia apare în felul următor: nu vă iubesc, dacă mă iubiţi şi voi, ci: vă iubesc fără condiţii şi nu cer mai întâi nimic altceva decât ca voi să acceptaţi acest lucru, ca voi să vă lăsaţi iubiţi (2 Cor. 2:

20). Prin urmare, credinţa înseamnă a se lăsa iubit necondiţionat de Dumnezeu (1 Cor. 1: 21; Gal. 2: 20). Din această credinţă, se naşte iubirea (Fii. 2: 5; Gal. 5: 6).

După cum Duhul Sfânt, deci Duhul lui Dumnezeu trăieşte şi lucrează în credincioşi, se manifestă în ei şi iubirea lui Dumnezeu. Ea este „turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt" (Rom. 5: 5). Această iubire apare ca „împlinirea legii" (Rom. 13: 10). Fiinţa şi lucrarea acesteia o descrie apostolul Pavel în cap. 13 din 1 Corinteni. El vorbeşte acolo de iubirea divină, nu de cea omenească; arătând felul cum trăieşte ea încă de pe acum în credincioşi (Col. 1: 4) şi cum lucrează prin ei (2 Cor. 5: 14). Nu greşim dacă spunem că apostolul Pavel vorbeşte acolo despre „lucrurile din urmă", despre viaţa cerească, veşnică. Dar trebuie să adăugăm: această viaţă veşnică există, prin Duhul Sfânt, ca viaţă nouă deja aici, chiar dacă abia la începutul ei. Unde este adevărată credinţă, este şi această iubire (1 Ţes. 3: 6; Gal. 5: 22; El. 3: 17), deoarece această iubire trebuie să dovedească credinţa adevărată (Gal. 5: 6). Şi că aşa este, apostolul Pavel dă adesea dovezi comunităţilor sale (Rom. 15: 14; Col. 1: 4, 8; 1 Ţes. 1: 3; 3: 6).

Întrucât este vorba de iubirea lui Dumnezeu, ea priveşte caracterul iubirii divine, adică, ea nu poftеşte nimic (1 Cor. 13: 5), ea nu năzuieşte spre cele preţioase, în sus, ci ea este dăruitoare şi tinde în jos (Rom. 12: 16). Ea nu întreabă de calitatea celui care primeşte, ci numai de ce are el nevoie (Rom. 12: 13 şi 20). Ea nu-l iubeşte pentru că este aşa şi aşa, ci numai pentru că el există. Astfel, ea se opune iubirii naturale, ea „nu caută ale sale" (1 Cor. 13: 5). Ea nu face tocmai ceea ce caracterizează instinctul de viaţă şi de iubire naturală. De aceea, ea este principal independentă de comportarea celuilalt (Rom. 12: 17 şi 21), ea nu este condiţionată, ci necondiţionată. Ea nu vrea nimic pentru sine, ci numai pentru celălalt (Fii. 2: 4). De aceea, ea nici nu este rănită. Ea nu „reacţionează" niciodată, ci este întotdeauna „spontană", din proprie forţă sau, mai degrabă, izbucnind din forţa lui Dumnezeu (1 Cor. 13: 4). Iubirea este adevărata asemănare cu Dumnezeu a omului, scopul pentru care a fost creat (Col. 3: 10 – 14). În măsura în care iubirea este în om, el se aseamănă cu Dumnezeu dovedindu-se astfel un copil al lui Dumnezeu (Matei 5: 45 – 48; El. 5: 1). Această iubire este iubirea omenească adevărată; adevăratul omenesc este prin urmare divinul, ca doar primit (Fii. 2: 2).

Prin ea se realizează adevărata comuniune (Fii. 2: 2), de-abia prin iubire omul este într-adevăr liber şi creator (El. 3: 17), ea este viaţa propriu-zisă (El. 4: 15). De aceea, ea rămâne şi în veşnicie (1 Cor. 13: 8), în timp ce credinţa şi nădejdea, ca dimensiuni provizorii, de trecere, vor dispărea (1 Cor. 13: 13). Iubirea este viaţă din Dumnezeu (1 Cor. 8: 3), cu Dumnezeu, pentru Dumnezeu, şi în acelaşi mod viaţa cu şi pentru ceilalţi oameni (1 Ţes. 4: 9). Ea este, de aceea, cel mai preţios dintre darurile Duhului (1 Cor. 12: 31), pentru că este viaţa Duhului însuşi (Rom. 15: 30; Col. 1: 8).

PREDESTINARE, ALEGERE

Ca în toată Biblia, iar la apostolul Pavel în mod deosebit, este de importantă hotărâtoare ideea alegerii divine libere. După cum creaţia, şi mântuirea sunt opera lui Dumnezeu, exprimând hotărârea şi voinţa Sa liberă (El. 1: 4). El creează ce vrea şi cum vrea, El mântuieşte pe cine vrea şi cum vrea. El este Domnul Dumnezeu, El, Creatorul, are anumite cerinţe de la făpturile sale, dar făptura nu poate avea niciuna, nici cea mai neînsemnată pretenţie la Dumnezeu. Dumnezeu poate da şi refuza ce vrea. Considerând natura lui Dumnezeu revelat în Biblie, apare ca o necesitate ideea alegerii libere prin har (Rom. 9: 11 – 16).

Dar şi din punct de vedere al ideii de mântuire. În Biblie, şi mai ales la apostolul Pavel nu întâlnim o altă mântuire pentru om în afara faptului că Dumnezeu se îndură de om şi întemeiază comuniunea cu el din iubire liberă (Rom. 11: 5 – 7). Dumnezeu nu iubeşte, pentru ceea ce noi avem valoros (1 Cor. 1: 27), ci pentru că Dumnezeu ne iubeşte, avem şi primim noi valoare (1 Cor. 1: 30). Iubirea Lui este de aceea cu totul „neîntemeiată", „pentru nimic", singurul ei motiv este că Dumnezeu vrea aşa (Rom. 9: 15). Iubirea lui este de aceea alegerea liberă, aflată la baza legăturii lui Dumnezeu cu noi, adică a mântuirii (El. 2: 4 – 10). A fi ales de Dumnezeu şi a avea parte de mântuire este pentru apostolul Pavel unul şi acelaşi lucru (2 Ţes. 2: 13). Mântuirea înseamnă „a fi ales" şi a fi ales înseamnă mântuire. Căci a fi ales înseamnă a fi iubit şi a fi iubit înseamnă a fi ales (Rom. 8: 29 – 33). Şi anume: ales din veşnicie (El. 1: 4 – 6; 9 – 12). Tot ceea ce exprimă voinţa lui Dumnezeu, vine din veşnicie. Dacă ne iubeşte, atunci ne iubeşte din veşnicie.

Această iubire a lui Dumnezeu, care alege şi se dăruieşte în mod liber, a devenit manifestă şi eficace în Iisus Hristos (El. 1: 10). Iar cât

priveşte originea ei în voinţa veşnică a lui Dumnezeu, ea apare inseparabilă cu Fiul veşnic (El. 1: 5). În Fiul lui Dumnezeu noi sângem aleşi, din veşnicie (Col. 1: 13 şi 29) şi în Iisus Hristos ne cuprinde acum această iubire a lui Dumnezeu (El. 1: 11 – 13). După cum numai prin Iisus Hristos putem privi în inima lui Dumnezeu şi recunoaşte decizia Sa de iubire (Col. 2: 2), deşi această decizie este deja concepută din veşnicie (Rom. 8: 29), tot aşa recunoaştem şi alegerea noastră numai în Iisus Hristos (2 Ţes. 2: 13). Credinţa se caracterizează prin: a recunoaşte şi a accepta alegerea veşnică a lui Dumnezeu în Iisus Hristos (El. 1: 13). De aceea, aleşii sunt tot una cu credincioşii (Col. 3: 12), tot una cu cei care aparţin lui Hristos prin credinţă (Rom 8: 33). Căci cei pe care i-a ales, pe aceia i-a şi chemat (Rom. 8: 30). Aşadar, Dumnezeu a lepădat din veşncie pe alţii, şi anume pe cei pe care nu i-a ales din veşnicie? Această concluzie pare să fie o necesitate logică. Lucru de mirare este faptul că mulţi teologi de până acum au trecut cu vederea faptul că apostolul Pavel şi Biblia de altminteri nu trag această concluzie. Astfel, deşi întâlnim scris despre cei pe care îi leapădă sau i-a lepădat Dumnezeu (de ex. Rom. 11: 15), nu ni se prezintă niciodată unii pe care i-ar fi lepăcat din veşncie. Este scris că Dumnezeu a împietrit oamenii (Rom. 9: 18), dar niciodată că El a hotărât această împietrire din veşncie. Este scris în epistola către Romani că Dumnezeu are dreptul să facă ce vrea cu făpturile Sale, că dacă El vrea, poate să producă şi vase ale mânici (Rom. 9: 20 – 22); dar nu se spune că El din veşnicie a hotărât oameni ca vase ale mâniei şi i-a creat ca atare. Dimpotrivă, tocmai cei pe care apostolul Pavel îi prezintă ca vase ale mâniei în cap. 9 (9: 22), sunt cei despre care în cap. 11 spune că până la urmă trebuie să fie mântuiţi şi ei (11: 23). Prin urmare, este oare apostolul Pavel, şi întreaga Biblie, iraţional sub acest aspect? Scriptura nu ne permite această concluzie, pe care ar putea-o impune logica, privind ideea alegerii veşnice în ce priveşte realitatea. Niciun text din Biblie nu se apropie aşa de mult de ideea unei „hotărâri duble în sensul predestinării unora pentru fericire, a altora spre condamnare" cap. 9 din epistola către Romani, dar în acelaşi timp, niciunul nu se apropie aşa de mult de teoria mântuirii tuturor oamenilor, ca şi sfârşitul capitolului 11. Este o absolută ilogică, contradictoriu învăţăturii biblice. Dacă întrebăm pentru ce, atunci tocmai aceste capitole ne dau răspunsul. Despre alegere poate şti

numai cel credincios. Credinţa, deşi este darul lui Dumnezeu, ne este poruncită. Noi trebuie să credem (1 Cor. 16: 13; Col. 2: 7; El. 6: 16)! Cuvântul lui Hristos este vestit tuturor popoarelor, pentru a fi ascultat (Rom. 15: 18). Hotărârea credinţei este importantă (Rom. 11: 20). Despre starea de a fi pierdut nu se vorbeşte niciodată, ca despre ceva ce „există", ci ca despre ceva care să trezească pocăinţa (Rom. 11: 20 – 22). Dacă nu crezi, tu singur eşti vinovat (Rom. 9: 32) – aceasta este învăţătura Bibliei. Dar dacă crezi, să ştii că este doar darul lui Dumnezeu, harul Său (Rom. 9: 16). Pentru că este vorba de hotărârea credinţei, şi anume de a primi în credinţă alegerea lui Dumnezeu, de aceea contrariul alegerii nu este niciodată predestinarea la pieire, ci necredinţa, ca posibilitatea pe care o avem, despre care suntem avertizaţi (Rom. 11: 23). Întrucât viaţa adevărată a omului se întemeiază în Dumnezeu, iar contrariul ei în păcat, datorindu-se vinovăţiei omului, de aceea nu apare o simetrie logică, de aceea învăţătura despre alegere trebuie cu necesitate să fie „ilogică", iraţională în aparenţă. Este situaţia, de altfel, a întregii Biblii şi în toate epistolele lui Pavel. Oricât se vorbeşte de alegerea veşnică, despre o condamnare din veşnicie nu se vorbeşte nici măcar o singură dată (vezi de ex. Matei 25: 34 cu 25: 41). Dacă urmăm logica privind învăţătura despre alegere, atunci ajungem în contradicţie cu ideea de bază a Sfintei Scripturi, şi anume că Dumnezeu este iubire. Deşi teologii afirmă mereu contrariul, niciun om nu se poate gândi că Dumnezeu a condamnat din veşnicie un număr de oameni la pieire şi i-a creat în acest scop, şi că acest Dumnezeu ar fi iubire. Aşa ceva nu spune nici apostolul Pavel, nici alt apostol sau profet; ci: dacă Dumnezeu vrea să te salveze pe tine, păcătosul, aceasta este doar îndurarea Lui liberă, faptul că El vrea aceasta, lucru posibil în Iisus Hristos, şi de aceea îţi porunceşte să crezi. Dacă nu vrei să primeşti credinţa, eşti pierdut. Sistemul strict logic al ideilor poate fi păstrat numai cu preţul pierderii Dumnezeului viu şi îndurător.

JUSTIFICAREA PĂCĂTOSULUI

Considerând voinţa lui Dumnezeu, trebuie să ne punem întrebarea, referitoare la hotărârea lui Dumnezeu cu privire la noi, ce sentinţă va pronunţa Dumnezeu în privinţa noastră, când îi vom sta în faţă la judecată. Iudeii au luat în serios această întrebare şi de aceea s-au străduit să respecte legea cât mai strict (Rom. 10: 2). Ei însă nu au

observat nereuşita încercării lor (Rom. 9: 31). Trebuia să apară apostolul Pavel care să explice faptul că omul nu poate rezista la judecata lui Dumnezeu (Rom. 3: 23). De reţinut că apostolul Pavel nu a ajuns la această cunoaştere ca fariseu. De-abia când Hristos i-a revelat calea cea nouă, a fost în stare să vadă lucrurile, aşa cum sunt (Fii. 3: 4 – 7). Abia atunci şi-a dat seama că suntem păcătoşi cu toţii şi „lipsiţi de slava lui Dumnezeu" (Rom. 3: 23), şi că, prin urmare, trebuie să ne îngrijorăm de judecata divină, unde nu avem de aşteptat laudă, ci condamnare, atunci când se vor face socotelile (Gal 2: 16; 3: 11).

Dar nu aceasta este atitudinea recomandată. Dumnezeu a deschis o altă cale în Iisus Hristos (Rom. 3: 21). Dumnezeu declară neprihănit pe păcătos. Aici sunt de pus două întrebări.

1) întâi: Cum poate Dumnezeu să numească bun pe cel rău? Aceasta n-o face Dumnezeu. El nu spune că cel rău este un om bun; ci Dumnezeu trece peste acest aspect moral al întrebării. Nu mă interesează acum dacă eşti bun, spune Dumnezeu, ci să vii la Mine. Eu, însă, îţi spun ţie, omului rău: Iată, vin Eu către tine. Şi doresc să stabilesc relaţie cu tine. Eu sunt prietenul tău, Eu te iubesc (Rom. 5: 6 – 10). Dumnezeu nu spune, prin urmare, că păcătosul nu ar fi păcătos, ci că vrea, în ciuda păcatului, să aibă legătură cu păcătosul, că El nu consideră păcatul ca ceva de netrecut între El şi om. El „acopere" păcatul (Rom. 4: 5).

2) A doua întrebare: Pentru ce această complicată reprezentare a justificării, şi nu simplu „iertarea păcatelor"? Aşa stă în Vechiul Testament, aşa a propovăduit Hristos, aşa spun şi ceilalţi apostoli. De ce această modalitate greu de înţeles, din moment ce există deja o expresie mult mai uşor de înţeles?

Deoarece justificarea păcătosului include iertarea păcatelor. Dar ea presupune ceva mai mult. Ea implică înainte de toate, un sens pozitiv: că Dumnezeu pune omul într-un nou raport cu Sine. Iertarea înseamnă: despărţirea prin păcat este anulată. Justificarea merge mai departe: omului i se dă o nouă demnitate, un nou temei de viaţă. Dumnezeu confirmă pe om, Dumnezeu se întâlneşte cu omul în ciuda păcatului său. Apostolul Pavel întrebuinţează aici încă două expresii: „primirea ca fiu", ceea ce înseamnă adopţiunea (Rom. 8: 23: Gal. 4: 5) şi „instalarea în dreptul de moştenire", adică recunoaşterea calităţii de moştenitori ai lui Dumnezeu (Rom. 8: 17; Gal. 4: 7). Dar în felul acesta

nu este clarificată suficient ideea de justificare. Considerând „învăţătura despre justificare" a apostolului Pavel, nu trebuie să trecem cu vederea că a „justifica", „a declara nevinovat", sunt noţiuni preluate din dreptul public, de altfel lucru comun şi altor expresii, de fapt metafore care nu pot lămuri pe deplin obiectul şi de aceea puse una lângă alta. Dar niciuna din aceste noţiuni, nici chiar cea a „justificării", nu trebuie să fie absolutizată ca şi când ar conţine o teorie sau o explicaţie a lucrului nou care se întâmplă omului prin Iisus Hristos. Acelaşi lucru pe care îl spune prin expresia „juridică" de justificare şi adopţiune, îl spune apostolul Pavel tot atât de des sau chiar mai des cu metaforele „mistice", cum sunt „a fi în Hristos" sau „a fi unit cu Hristos". Ambele înseamnă, oricât ar fi de diferit în sine elementul „juristic" de cel „mistic", unul şi acelaşi lucru. De aceea pentru apostolul Pavel nu există o motivare a considerării omului ca neprihănit de către Dumnezeu. Despre omul păcătos nu numai că se declară din partea lui Dumnezeu, că el este acum un neprihănit, ci prin unirea cu Hristos omul devine în realitate un altul. El este doar acum „în Hristos". Şi cu aceasta, în unire cu Dumnezeu, el primeşte Duhul Sfânt (Rom. 8: 15; 5: 5). „Este cineva în Hristos, este o făptură nouă" (2 Cor. 5: 17). El crede într-o viaţă nouă, şi are prin credinţă această viaţă (2 Cor. 13: 4; 4: 10). Credinţa este alipirea la forţa de viaţă a lui Dumnezeu (Col. 3: 3; Fii. 1: 21).

Prin credinţa în justificare omul este în dependenţă de Dumnezeu. În credinţă omul „este" aşa cum vrea să-l aibă Dumnezeu, el este drept (Rom. 10: 10; 1 Cor. 6: 11; Rom. 6: 18). Aşadar, ce ni se oferă prin Iisus Hristos, nu este doar o declaraţie de neprihănire, ci şi o realizare a neprihănirii (El. 4: 24).

Învăţătura paulinică despre justificare constituie o culme în evanghelia biblică despre har. Cele două idei principale ale Evangheliei se întâlnesc: toată mântuirea este lucrarea lui Dumnezeu şi că mântuirea este o problemă de relaţie între Dumnezeu şi om. Omul care stă just faţă de Dumnezeu, este în mântuire, şi că omul este în nemântuire dacă nu stă just faţă de Dumnezeu. Justificarea înseamnă: Dumnezeu singur face ca omul să stea pe baza dreptăţii faţă de El. Dumnezeu îl „aşază" pe om în justificare. El singur poate aceasta, căci El singur poate să-l smulgă din păcat. Şi, astfel se realizează mântuirea, căci „dacă Dumnezeu este pentru noi, cine poate fi împotriva noastră"

(Rom. 8: 31)? De aceea, justificarea numai prin credinţă sau „neprihănirea credinţei" este centrul şi punctul culminant al mesajului biblic.

PĂCATUL

Tema păcatului apare în Biblie şi îndeosebi la apostolul Pavel pe prim plan, fiind opusul credinţei. Păcatul este relaţia negativă, inversată, cu Dumnezeu. Omul trăieşte sau în credinţă sau în păcat, aşa cum sau doarme sau veghează, trăieşte sau este mort. Nu există a treia stare. Omul răspunde lui Dumnezeu sau da sau nu; el nu poate să nu spună nimic; apoi, şi a nu spune nimic, a fugi de o hotărâre, este tot hotărâre, şi anume, una negativă. Neutralitatea faţă de Dumnezeu este necredinţă, trufie, împotrivire. „Cine nu este cu Mine, este împotriva Mea" (Matei 12: 30). De aceea, păcatul nu este ceva ce apare în viaţa unui om întâmplător şi a rareori, ceva ce face din când în când, ci o formă generală de viaţă (Rom. 6: 16; El. 2: 1 – 3). Omul este sau în păcat sau în credinţă (Rom. 6: 11, 20 – 22).

S-a pus nu o dată întrebarea, dacă pentru apostolul Pavel păcatul este mai ales „stare" sau „faptă". Această întrebare arată o lipsă de înţelegere. Prin „stare" se înţelege ce este permanent, ce depăşeşte momentul şi hotărârea unică a voinţei; iar prin „faptă", o decizie conştientă a voinţei într-un anumit moment, care se transformă în acţiune. Apostolul Pavel vede păcatul în ambele sensuri. Păcatul este întotdeauna o faptă, de „încălcare", „neascultare", orientare falsă a voinţei (Rom. 5: 12 – 14; 7: 7), relaţie falsă, „poziţie" falsă faţă de Dumnezeu (Rom. 8: 7); dar nu ceva de moment, ci determinând persoana în unitatea ei, altfel zis, „constituţia" persoanei (Rom. 7: 14). Acest aspect intrinsec, constitutiv şi expresia de facto a caracterului nu sunt în contradicţie la apostolul Pavel (Rom. 6: 16; El. 2: 3). Păcatele sunt numai izbucniri ale păcatului care clocoteşte în străfundul fiinţei umane (Rom. 7: 13; Col. 1: 21).

În esenţa sa, păcatul este împotrivire la voinţa lui Dumnezeu şi deci se caracterizează prin orientarea în contradictoriu în raport cu legea divină (Rom. 3: 20; 7: 7). Faptul păcatului este încălcarea legii, rădăcina păcatului este duşmănia faţă de Dumnezeu (Rom. 5: 10; Col. 1: 21). După cum un adversar înrăit are întotdeauna ceva duşmănos în minte, chiar şi când nu loveşte, tot aşa şi păcatul (Rom. 8: 5). În mod constant el este, fie pe faţă, fie pe ascuns, împotrivire din voinţă

proprie la voinţa divină. Voinţa divină cere ascultare, dependenţă necondiţionată de Dumnezeu; voinţa omului cere dimpotrivă, libertate, independenţă (Rom. 6: 20). De aceea „umblarea după lucrurile firii" – adică a persoanelor despărţite de Dumnezeu – înseamnă „vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu" (Rom. 8: 7). Această vrăjmăşie poate îmbrăca cele mai înşelătoare aparenţe, ca de exemplu morală şi religie. Ea se poate ascunde chiar sub zelul pentru legea lui Dumnezeu (Rom. 10: 3). Tocmai această stare sub lege, împotriva căreia şi-a dus lupta vieţii, o combate el ca păcat (Fii. 3: 1 – 7), ca vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu (Rom. 11: 28), pe motivul că omul legii vrea să fie el însuşi şi de la sine neprihănit. El vrea să merite iubirea lui Dumnezeu, în loc să lase a-i fi dăruită. Această împotrivire este esenţa propriu-zisă a păcatului.

Fireşte că apostolul Pavel cunoaşte şi păcatele comune, lăcomia, patima, dorinţa neînfrânată după plăceri, iubirea de avere, egoismul şi iubirea de lume (exemplu catalogul de păcate din Rom. 1: 26). Dar apostolul le consideră pe toate de la origine, arătând singura lor rădăcină: Omul nu vrea să dea cinste lui Dumnezeu (Rom. 1: 21). Păcatul trebuie să ia o formă văzută, deoarece omul se îndepărtează de Dumnezeu, în măsura în care se ţine de lume (Rom. 1: 25; 2 Cor. 4: 4). De aceea, se înţelege pentru ce – ulterior, nu la origine – păcatul implică o relaţie strânsă cu senzualitatea trupească, aşa încât apostolul Pavel vorbeşte de mădularele păcătoase (Rom. 7: 5; Col. 3: 5) sau de trupul păcătos (Rom. 6: 6; Col. 2: 11). Din moment ce păcătosul a renunţat la domeniul spiritual al vieţii, îi rămâne drept câmp principal al activităţii viaţa sensibilă. Dar aceasta nu înseamnă că, după concepţia paulină, cele trupeşti sau sensibile sunt păcătoase în sine (1 Cor. 6: 19), în contrast cu cele spirituale care ar fi bune în sine (El. 4: 18). Păcatul nu vine din trup în spirit, ci urmează drumul invers, în măsura în care prin spirit se înţelege centrul hotărârilor personale. O interdicţie sau măcar o depreciere a celor trupeşti ca atare este străină apostolului Pavel şi Bibliei în general (1 Cor. 6: 15; Rom. 12: 1).

Originea păcatului este căderea de la Dumnezeu. A cui cădere? Aici apostolul Pavel dă un răspuns dublu: Căderea fiecărui om în parte şi căderea lui Adam (Rom. 5: 12). În concepţia apostolului Pavel, Adam reprezintă omenirea ca o unitate. Pentru el, Adam este important ca expresie a unităţii neamului omenesc (Rom. 5: 17). Apostolul Pavel nu

vrea, în felul acesta să explice păcatul fiecăruia prin păcatul strămoşului, formulând astfel dogma despre moştenirea păcatului – dacă ar fi vrut aceasta, ar fi trebuit să spună mai mult decât stă scris în Rom. 5: 12. Dimpotrivă, vrea să arate numai că fiecare participă la păcatul întregii omeniri şi îl are de purtat. Paralela dintre Adam şi Hristos (Rom. 5: 14) ne arată că Hristos păşeşte în faţa întregii omeniri păcătoase (Rom. 5: 18). Dogma păcatului moştenit din biserica de mai târziu, o căutăm în zadar la apostolul Pavel. „Adam" este pentru el un simbol pentru omenirea păcătoasă, care este una, solidară şi reciproc legată (1 Cor. 15: 22), care nu prin creaţie, ci prin depărtarea de Dumnezeu a devenit păcătoasă (Col 3: 10; El. 4: 24).

Întrucât pentru apostolul Pavel noţiunea de păcat este determinată numai de relaţia cu Dumnezeu, se înţelege de la sine că de aceasta ţine şi vina, chiar dacă nu spune niciun cuvânt despre aceasta (Rom. 3: 25; 1: 32; 4: 7 – 8). Vină înseamnă relaţia întreruptă cu Dumnezeu, pe care omul nu o mai poate restabili singur. Ceea ce omul a făcut rău, nu mai poate îndrepta, „blestemul" nu poate fi îndepărtat (Gal. 3: 10, 13) – decât de către Dumnezeu. Iertarea este aşa de importantă (Rom. 3: 25; El. 1: 7; Col. 1: 14), pentru că păcatul este înţeles atât de personal şi prin relaţia cu Dumnezeu. Restabilirea relaţiei juste a omului cu Dumnezeu, de către Dumnezeu însuşi:

aceasta este iertarea, „justificarea" păcătosului (Rom. 4: 5). Cu aceasta trebuie să înceapă mântuirea. Cunoaşterea păcatului vine, după apostolul Pavel, din lege (Rom. 3: 20). Ceea ce nu înseamnă că cunoaşterea ar fi posibilă fără intervenţia lui Hristos. Judecata dezvăluitoare, executorie a lui Dumnezeu poate fi înţeleasă în profunzimea ei abia prin evenimentul christic, adică prin moartea pe cruce a lui Hristos (Fii. 3: 10; Rom. 6: 2, 3, 8; Col. 3: 3).

BOTEZUL

Apostolul Pavel nu se ocupă stăruitor de botez şi spune chiar că el „nu a fost trimis să boteze" şi că a botezat doar puţine persoane (1 Cor. 1: 14 – 17). Aceasta nu înseamnă că pentru el botezul nu are o mare însemnătate. Deşi sunt puţine locuri în care tratează despre botez, sunt de deosebită importanţă, cele mai remarcabile aflându-se tocmai în epistola către Romani. Din modalitatea tratării apostolul indică, ca de altfel toate scrierile nou-testamentale, botezul adulţilor. Bineînţeles, au putut fi botezaţi şi copii – cu toate că despre acest lucru

nu auzim nimic nici la apostolul Pavel, nici altundeva în Noul Testament, abstracţie făcând de un singur loc, unde poate se subînţelege şi botezul copiilor (Fapt. Ap. 16: 33 şi 1 Cor. 1: 16). Dar ce se înţelege cu siguranţă este că atunci când apostolul Pavel explică însemnătatea botezului, el consideră credinţa ca presupusă.

Apostolul Pavel consideră toţi creştinii, a fi botezaţi (Rom. 6: 3). Ceea ce înseamnă că pentru el botezul este un eveniment legat de intrarea în comunitate (El. 4: 5; 1 Cor. 12: 13). Nu doar o ceremonie simbolică, care prefigurează ceva care s-ar întâmpla oricum, de la sine; ci botezul este o implicare reală între Hristos şi om (Rom. 6: 3) şi condiţia de membri ai comunităţii. „Am fost botezaţi de un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup" (1 Cor. 12: 13). Nu botezul, ci Iisus Hristos sau Duhul Sfânt este Cel care produce această unitate (El. 5: 26; 1 Cor. 12: 13). Dar El se serveşte în acest scop de botez ca de un mijloc. Dar Duhul Sfânt, după învăţătura apostolului, acţionează numai prin cuvânt şi credinţă. Prin credinţă primim Duhul Sfânt, niciodată altcum (Gal. 3: 2, 5). De aceea unirea credinciosului cu comunitatea, prin botez, poate avea loc numai unde există cuvânt şi credinţă (El. 5: 26; Col. 2: 12). Botezul şi credinţa sunt în mod necesar legate. Cu toate că apostolul Pavel vede în unele lucruri din Vechiul Testament (1 Cor. 10: 1; Col. 2: 11) o indicaţie cu privire la botez, el nu consideră acest „sacrament" bazat numai pe faptul istoric al morţii şi învierii lui Iisus (Rom. 6: 3; Col. 2: 12). După cum deja Iisus a numit moartea Sa un botez (Marcu 10: 38; Luca 12: 50), după acelaşi model apostolul Pavel numeşte botezul creştinilor o moarte (Rom. 6: 8). Dar cum moartea lui Iisus nu a fost o moarte oarecare, ci o moarte pe cruce, ispăşitoare, care a fost suferită pentru păcatul omenirii, astfel că şi botezul creştinilor este participarea, unirea cu această moarte din pricina păcatului (Rom. 6: 10). În botez este „îngropat" omul cel vechi (Col. 2: 12), „răstignit" (Rom. 6: 6) sau „scos" (El. 4: 22) şi cu aceasta păcatul este spălat (Cor. 6: 11).

Precum în istoria lui Hristos moartea şi învierea formează o unitate inseparabilă – „dacă nu a înviat Hristos, credinţa voastră este zadarnică" (1 Cor. 15: 14) – tot aşa şi botezul nu este numai moartea, ci şi învierea cu Hristos (Col. 2: 12; Rom. 6: 4). Prin urmare credinciosul este „uns" cu Duhul Sfânt (2 Cor. 1: 21) şi „pecetluit" (El. 1: 13), în botez, astfel că prin Duhul Sfânt el este legat într-o unitate de viaţă cu

Hristosul Cel viu (Rom. 6: 11). „Cine se lipeşte de Domnul, este un singur duh cu El" (1 Cor. 16: 17). Fiind strâns legat cu Hristos prin Duhul Sfânt, cel botezat intră în comunitate, trupul tainic al lui Hristos (Col. 3: 15). În ce măsură acest lucru este efectul botezului sau al credinţei în cuvântul despre cruce, în ce măsură deci înnoirea omului este legată de botez ca act exterior, apostolul Pavel nu ne spune nimic. El doar dă botezului, pe care l-a găsit ca un obicei practicat de la sine înţeles în comunitate, această semnificaţie şi nu-şi face gânduri pe mai departe cu privire la faptul, dacă botezul este „necesar mântuirii" sau nu. Apostolului Pavel îi este străin sensul magic al botezului, intrat mai târziu în biserică, când în virtutea acţiunii exterioare, pe care o îndeplineşte un preot, i se insuflă sugarului botezat Duhul Sfânt, fără ca credinţa celui botezat să aibă vreun rol, considerându-se că s-ar spăla păcatul şi acorda viaţa cea nouă. Pe cât de realist vorbeşte apostolul Pavel de lucrarea tainică a Duhului la botez, pe atât de clar exprimă el necesitatea credinţei şi a pocăinţei pentru şi la acest eveniment. Este greu de spus, pornind de la acestea, ce ar avea de spus apostolul Pavel despre obiceiul ulterior al botezului copiilor. Copiii credincioşilor, Apostolul Pavel îi considera ca sfinţiţi prin credinţa părinţilor (1 Cor. 7: 14), fără să se refere la botez în acest text, după cum acelaşi apostol (în ciuda lui col. 2: 11) nu stabileşte o deosebită legătură cu tăierea împrejur vechi-testamentală a noilor născuţi. Botezul şi credinţa formează un tot unitar, după cum darul Duhului Sfânt este legat de credinţă.

MÂNIA LUI DUMNEZEU ŞI ÎMPĂCAREA

Conceptul de „mânie a lui Dumnezeu" apare multora în opoziţie cu Dumnezeu care este iubire (1 Ioan 4: 16). De aceea, ar prefera să şteargă din Biblie cuvântul de „mânia lui Dumnezeu". Dar acest lucru nu ar putea avea loc, fără a dăuna întregului mesaj biblic. De altfel pentru apostolul Pavel ideea de mânie a lui Dumnezeu îşi are, în epistola către Romani, locul său necesar (Rom. 1: 18; 2: 5; 4: 15). Dumnezeu este sfânt, „El nu se lasă batjocorit. Ce samănă omul, aceea va şi secera" (Gal. 6: 7). Dacă ascultarea de voinţa lui Dumnezeu este mântuirea, atunci neascultarea faţă de ea este respingerea mântuirii. Dacă unirea cu El este viaţa, atunci despărţirea de El este moartea (Rom. 5: 12; 6: 16; 7: 5). Noi avem nevoie de o salvare şi de un salvator, pentru că, prin despărţirea de Dumnezeu, trăim în păcat,

suntem în nemântuire şi mergem înspre nemântuire (Rom. 5: 18; El. 2: 3; Col. 1: 13). O punte aminteşte prăpastia, peste care se trece; de Mântuitorul Hristos se leagă necesar starea de nemântuire din care El vrea să ne salveze. Dacă nu am fi pierduţi, nu am avea nevoie de niciun Salvator.

Nemântuirea se întemeiază pe păcat (Rom. 8: 6; 6: 23). Deoarece ca oameni noi stăm într-o relaţie inversă faţă de Dumnezeu (Rom. 6: 7). Iar Dumnezeu, din punctul nostru de vedere, stă în relaţia „inversă" cu noi. Adevărata Sa relaţie, raport, care există din partea Lui faţă de oameni, este iubirea (Rom. 5: 6). Dar păcatul inversează această relaţie în mânie (Rom. 1: 18). Mânia lui Dumnezeu este oarecum „vântul contrar", pentru oricine aleargă în sens opus lui Dumnezeu, punând în evidenţă, indirect, iubirea lui Dumnezeu. Dumnezeu ar vrea să nu se mânie, să nu pedepsească, să nu nimicească, ci dimpotrivă (2 Petru 3: 9; 1 Tim. 2: 4; Luca 19: 10). Dar păcatul determină sfinţenia lui Dumnezeu să se răsfrângă în mod paradoxal împotriva omului, în timp ce sensul fundamental al întregii lucrări rămâne salutar (Rom. 8: 13). Cine se loveşte în fugă de Dumnezeu, ajunge să fie zdrobit de Dumnezeu (Gal. 6: 7). Dacă nu ar fi aşa, atunci Dumnezeu nu ar fi Dumnezeu, atunci voinţa Sa nu ar fi sfântă.

Mânia lui Dumnezeu nu exprimă caracterul lui Dumnezeu faţă de noi; deoarece El ne dă nouă, păcătoşilor, pe Mântuitorul şi prin El ne iubeşte (Rom. 5: 6 – 8). Sub acest raport, mânia lui Dumnezeu este efectul sfinţeniei Sale, atâta timp cât noi ne împotrivim Lui. Mântuire şi nemântuire nu sunt acum hotărâte şi definitive, ambele sunt abia în devenire, în curs de hotărâre (Rom. 2: 4). De aceea, ca şi dobândirea deplină a mântuirii salvatoare, efectul deplin al nemântuirii nu a sosit încă (Rom. 2: 5). Judecata finală, hotărârea finală, care separă definitiv, aparţine viitorului (El. 5: 6; 1 Ţes. 1: 10). De aceea, se vorbeşte despre mânia lui Dumnezeu mai ales având în vedere acest viitor de deplină nemântuire, dar nu în mod exclusiv. Chiar şi acum mânia lui Dumnezeu se descopere şi este activă (Rom. 1: 18; 1 Ţes. 2: 16), chiar dacă nu în toată puterea ei. Faptul că ea este îmblânzită prin răbdarea lui Dumnezeu, îngăduie omului timp de hotărâre spre pocăinţă şi întoarcere din faţa mâniei (Rom. 2: 4), aşa cum au vorbit Ioan Botezătorul şi, înainte de el, profeţii lui Israel.

Pentru că aşa stau lucrurile cu mânia lui Dumnezeu, nici

împăcarea nu trebuie înţeleasă ca o împăcare a lui Dumnezeu. Apostolul Pavel nu precizează că Dumnezeu trebuie să fie împăcat prin jertfa lui Hristos. Vorbind despre împăcare, el înţelege împăcarea oamenilor prin Iisus Hristos (Rom. 5: 10; 2 Cor. 5: 18). Dumnezeu nu trebuie să fie împăcat, deoarece El însuşi este cel care trimite Salvatorul. El însuşi este Salvatorul (Col. 1: 13). Iubirea Sa înseamnă, iubirea lui Hristos, iubirea Sa îl priveşte pe păcătos, pe cel care a meritat mânia şi stă sub mânie (Rom. 5: 6 – 10). Jertfa ispăşitoare a lui Hristos nu înlătură mânia lui Dumnezeu, aşa cum este îmblânzit prin daruri şi făcut favorabil un tiran mânios. Dumnezeu nu primeşte niciun dar, El ne dăruieşte pe Hristos şi în El pe

Sine însuşi (Rom. 8: 32). împăcarea nu priveşte pe Dumnezeu, ci duşmănia noastră (El. 2: 14). Aceasta înseamnă, că mânia nu este caracterul lui Dumnezeu, ci efectul sfinţeniei lui asupra celor care I se împotrivesc. În momentul în care ei nu I se mai opun, ci a avut loc împăcarea, încetează şi acest efect al mâniei, ei nu mai stau sub mânie, ci sub har (Rom. 5: 9).

Dar această biruinţă asupra duşmăniei oamenilor, adică această împăcare, nu poate porni de la om. Este nevoie de intervenţia lui Dumnezeu, de lucrarea divină de ispăşire (Rom. 3: 25). „Stă" ceva între Dumnezeu şi om, şi acest lucru trebuie înlăturat. Iar preţul ei este plătit în Iisus Hristos (Col. 1: 22). Deteriorarea relaţiilor dintre Dumnezeu şi om merge atât de departe, încât nu poate fi vorba de o restabilire, decât prin această acţiune opusă, această faptă de îndreptare, pe care o face însuşi Dumnezeu în locul omului (Col. 2: 14). Dumnezeu Cel iubitor împacă cu Sine ca Dumnezeu pe omul păcătos, duşman, înlăturând astfel mânia Sa, acţiunea pe care trebuie s-o exercite sfinţenia lui Dumnezeu împotriva omului îndepărtat de Dumnezeu (El. 2: 13). Din pierzania în care l-a aruncat păcatul pe om şi care îl aşteaptă în ziua judecăţii, există acum o ieşire: Iisus Hristos (Rom. 3: 21). Cine se lasă apucat de El prin credinţă (Rom. 3: 22), acela nu mai stă sub mânia lui Dumnezeu, acela este împăcat, smuls din opoziţia sa faţă de Dumnezeu. Şi cu aceasta şi din nemântuirea datorită acestei stări (Col. 1: 20). Dar cine nu crede, rămâne sub mânie (Rom. 9: 22; 11: 7). Acest lucru nu ne este spus „teoretic", ci exprimă voinţa lui Dumnezeu care pretinde credinţă. Voinţa lui Dumnezeu nu este mânie, ci har pentru toţi (Rom. 11: 32); dar cine nu se predă prin credinţă

harului său aducător de pace în Iisus, acela rămâne duşmanul lui Dumnezeu şi sub mânia Sa (Rom. 11: 23). împăcarea, realizată prin Hristos pentru toţi, proclamată în Evanghelie este oferită tuturor, dar nu fără distincţie, ci în schimbul unei deferiri necesare fiecăruia. Iar împăcarea nu este un destin inevitabil, ci cuvântul lui Dumnezeu care ne cheamă la credinţă. Căci Evanghelia lui Iisus Hristos este

ÎMPĂRŢIREA EPISTOLEI CĂTRE ROMANI
Studiu introductiv… 3
Notă biografică – Epistola către Romani – Roma, centrul lumii
Introducere… 15
PRIMA PARTE PRINCIPALĂ
Neprihănirea lui Dumnezeu prin credinţa în Iisus Hristos (Capitolele 1 – 8) … 19
1. Apostolul şi misiunea sa (Rom. 1: 1 – 7) … 21
2. Persoanele şi obiectul (Rom. 1: 8 – 17) … 23
A. Nevoia de mântuire a întregii omeniri
(Rom. 1: 18 – 3: 20) … 26
1. Mânia şi judecata lui Dumnezeu împotriva neamurilor (Rom. 1: 18 – 32) … 27
2. Mânia şi judecata lui Dumnezeu împotriva Iudeilor şi neamurilor (Rom. 2: 1 – 29) … 31
3. Întâietatea Iudeilor nu-i nicio scuză
(Rom. 3: 1 – 8) … 37
4. Sentinţa lui Dumnezeu cu privire la omenirea păcătoasă (Rom. 3: 9 – 20) … 41
B. Mântuirea prin Iisus Hristos (Rom. 3: 21 – 8: 39) 44
1. Noua temelie de viaţă, neprihănirea dăruită (Rom. 3: 21 – 31) … 45
2. Neprihănirea prin credinţă în Vecinul şi în Noul Testament (Rom. 4: 1 – 25) … 51
3. Noua Privelişte (Rom. 5: 1 – 11) … 61
4. Istoria morţii şi istoria vieţii (Rom. 5: 12 – 21) 65
5. Viaţa cea nouă din moartea lui Hristos
(Rom. 6: 1 – 14) … 71
6. Biruinţa asupra păcatului (Rom. 6: 15 – 23)… 79
7. Libertatea de lege (Rom. 7: 1 – 6) … 83
8. Legea ca mijloc al păcatului (Rom. 7: 7 – 13). 87

9. Neputinţa legii (Rom. 7: 14 – 25… 91
10. Libertatea şi viaţa în Duh (Rom. 8: 1 – 17). 99
11. Nădejdea cea nouă (Rom. 8: 18 – 30) … 107
12. Siguranţa Mântuirii (Rom. 8: 31 – 39) … 113
A DOUA PARTE PRINCIPALĂ
Stăpânirea neprihănirii lui Dumnezeu în istorie
(Capitolele 9: 1 – 11: 36) … 119
1. Taina dureroasă a lui Israel (Rom. 9: 1 – 5)… 121
2. Libertatea lui Dumnezeu (Rom. 9: 6 – 20) … 123
3. Necredinţa lui Israel (Rom. 9: 30 – 10: 21)… 129
a) Neprihănirea de la sine a lui Israel
(Rom. 9: 30 – 10: 3) … 129
b) Calea cea dreaptă a mântuirii
(Rom. 10: 4 – 15) … 131
c) Neascultarea lui Israel (Rom. 10: 16 – 21). 133
4. Fidelitatea lui Dumnezeu asupra infidelităţii oamenilor (Rom. 11: 1 – 36) … 135
a) Israelul credincios (Rom. 11: 1 – 10) … 135
b) înţelepciunea lui Dumnezeu foloseşte şi păcatul oamenilor (Rom. 11: 11 – 24) … 137
c) înţelepciunea lui Dumnezeu duce întreaga omenire la ţel (Rom. 11: 25 – 36) … 140
A TREIA PARTE PRINCIPALĂ
Viaţa creştinilor (Capitolele 12: 1 – 16: 16) … 145
1. Noua regulă (Rom. 12: 1 – 2) … 147
2. Trupul şi mădularele (Rom. 12: 3 – 8) … 150
3. Noul fel de a gândi (Rom. 12: 9 – 21) … 153
4. Creştinii şi ordinea de stat (Rom. 13: 1 – 7)… 156
5. Iubirea ca împlinire a legii (Rom. 13: 8 – 10). 160
6. În aşteptarea lucrurilor din urmă
(Rom. 13: 11 – 14) … 162
7. Libertate şi comunitate (Rom. 14: 1 – 12) … 164
8. Cugetul celuilalt (Rom. 14: 13 – 15: 4) …167
9. Unitate în diversitate (Rom. 15: 5 – 13) …171
10. Sarcina universală şi comunitatea
(Rom. 15: 14 – 33) …174
11. Legătura personală exprimată în salutări

(Rom. 16: 1 – 16) ...180
12. Îndemnuri de încheiere (Rom. 16: 17 – 20). 184
13. Însoţitorii apostolului (Rom. 16: 21 – 24)... 186
PROFIL
Câteva noţiuni principale din învăţătura apostolului Pavel...189
Înviere... 191
Duhul şi firea... 195
Duhul omenesc – Firea – Duhul Sfânt
Neprihănirea lui Dumnezeu... 199
Legea şi lucrarea legii... 201
Credinţa... 204
Harul... 207
Iisus Hristos... 211
Biserică, comunitate... 215
Iubirea... 219
Predestinare, alegere... 222
Justificarea păcătosului... 226
Păcatul... 229
Botezul... 233
Mânia lui Dumnezeu şi împăcarea... 236
Împărţirea epistolei către Romani...241
Publicaţii apărute în colecţia: GLASUL ÎNDRUMĂTORULUI CREŞTIN

1. Întâmplările pelerinului în călătoria sa. Prelucrare după John Bunyan
2. Iisus în rugăciune. Prelucrare după M.D. Dodd
3. Am iubit o fată. Traducere după Walter Trobisch
4. Neemia – paharnicul de la Susa. Ieremie Hodoroabă
5. Înaintea porţii. Prelucrare după C.H. Spurgeon
6. Viaţa din belşug. Prelucrare după C.H. Spurgeon
7. Întoarcerea. Prelucrare după C.H. Spurgeon
8. Asemenea Lui. Meditaţiuni de Andrew Murray
9. Puterea rugăciunii. Traducere după M. Basilea
10. Realităţi. Traducere după M. Basilea
11. Flacăra de la Rusalii. Predici de Albert Greiner
12. Pacea cu Dumnezeu. Traducere după Billy Graham
13. Secretul fericirii. Traducere după Billy Graham

14. Lumea în flăcări. Traducere după Billy Graham
15. Ei au găsit secretul. Traducere după V.R. Edman
16. Există un drum spre Dumnezeu. Predici de A. Schulte
17. Cântările Evangheliei. (671 cântări cu note)
18. Mărturia creştină, prozelitismul şi libertatea religioasă
19. Conferinţa creştină 82
20. Conferinţa creştină 83
21. Credinţa noastră. Traducere după Emil Brunner
22. Rugul în flăcări – Viaţa lui D.L. Moody. Petru Popovici
23. Teologia Evangheliei. L.A. Drummond
24. împreună lucrători cu Dumnezeu. Traian Dorz
25. Manualul I. Lecţii biblice. Ieremie Hodoroabă
26. Manualul II. Lecţii biblice. Ieremie Hodoroabă
27. Armonie cu patru voci. Persoana şi învăţătura lui Hristos
28. Biblia şi ştiinţa. Daniel Vernet
29. Biserica în mers – un pas înainte. Bryan Gilbert
30. Străinul din Galiea. A.S. Lucaciu
31. Privind ţintă la Hristos. John R.W. Stott
32. Dacă vrei să ajungi departe. Ralph Shallis
33. Predici: Caietul 1.2.3.
34. Comentariu: Epistolele către Corinteni. D. Erich Strânge